

Bülent Ecevit Üniversitesi Yayınları No: 1

ZONGULDAK İLİNDE GÖÇÜN SOSYO-EKONOMİK NEDENLERİ VE ALINABİLECEK TEDBİRLER

Prof.Dr. **Hasan Vergil**

Doç.Dr. **Halil Yıldırım**

Doç.Dr. **Özcan Sezer**

Yrd.Doç.Dr. **Deniz Şükrüoğlu**

Yrd.Doç.Dr. **Erdoğan Teyyare**

Yrd.Doç.Dr. **Fatih M. Bayramoğlu**

Yrd.Doç.Dr. **Hasan Sankır**

Yrd.Doç.Dr. **Sinan Yılmaz**

Arş.Gör. **Bersu Bahtiyar**

Arş.Gör. **Gizem Tokmak**

Arş.Gör. **Nurdan Çolak**

Arş.Gör. **Seda Yılmaz**

Arş.Gör. **Şahin Yeşilyurt**

Arş.Gör. **Tamer Güven**

Zonguldak, 2014

Bülent Ecevit Üniversitesi Yayınları No: 1

ZONGULDAK İLİNDE GÖÇÜN SOSYO-EKONOMİK NEDENLERİ VE ALINABİLECEK TEDBİRLER

Prof.Dr. **Hasan Vergil**
Doç.Dr. **Halil Yıldırım**
Doç.Dr. **Özcan Sezer**
Yrd.Doç.Dr. **Deniz Şükrüoğlu**
Yrd.Doç.Dr. **Erdoğan Teyyare**
Yrd.Doç.Dr. **Fatih M. Bayramoğlu**
Yrd.Doç.Dr. **Hasan Sankır**
Yrd.Doç.Dr. **Sinan Yılmaz**
Arş.Gör. **Bersu Bahtiyar**
Arş.Gör. **Gizem Tokmak**
Arş.Gör. **Nurdan Çolak**
Arş.Gör. **Seda Yılmaz**
Arş.Gör. **Şahin Yeşilyurt**
Arş.Gör. **Tamer Güven**

Zonguldak, 2014

Bülent Ecevit Üniversitesi Yayınları No: 1

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Bülent Ecevit niversitesi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır.

Kitabın tümü ya da bölümü/bölümleri Bülent Ecevit niversitesi'nin yazılı izni olmadan elektronik, optik, mekanik ya da diğer yollarla basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

Copyright 2014 by Bülent Ecevit University. All rights reserved.

No part of this book may be printed, Reproduced or distributed by any electronical, optical, mechanical or other means without the written permission of Bülent Ecevit University.

Kapak Tasarımı: Kaan KÖKSAL

Tasarım-Dizgi: BULUř Tasarım ve Matbaacılık Hizmetleri San. Tic.

ISBN: 978-975-92847-4-9

1. Baskı

Sonsöz Gazetecilik, Matbaacılık Ltd. şti., Ankara, 2014

Matbaa Sertifika No: 18698

İÇİNDEKİLER

REKTÖRÜN MESAJI	IX
ÖZET	XI
DÜNDEN BUGÜNE BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	XIII

GİRİŞ	1
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇ KAVRAMI VE GÖÇ TEORİLERİ	3
1.1. Ravenstein'in Göç Kanunları	5
1.2. Mikro Modeller	8
1.2.1. İnsan Sermayesi Modeli	8
1.2.2. Denge Yaklaşımı	9
1.2.3. Harris-Todaro Modeli	9
1.2.4. Mincer Modeli	10
1.2.5. Ağ Modelleri	10
1.3. Makro Modeller	10
1.3.1. İtme-Çekme Kuramı ve Çekim Değişkenleri	11
1.3.2. Ekonomik Değişkenler	15
1.3.3. İşgücü Piyasası Değişkenleri	15
1.3.4. Çevresel Değişkenler	16
1.3.5. Lewis'in Modeli	16

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE İÇ GÖÇ	17
2.1. İç Göç Kavramı ve Özellikleri	19
2.2. Türkiye'de İç Göç Olgusunun Tarihsel Gelişimi	19
2.3. Türkiye'de İç Göçün Nedenleri	21
2.3.1. Türkiye İç Göçünde İtici Güçler	22
2.3.2. Türkiye İç Göçünde Çekici Güçler	23
2.4. Türkiye'de İç Göç Olgusunun Niteliği ve Boyutları	25
2.5. Türkiye'de İç Göç Hareketlerinin Genel Seyri	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ZONGULDAK İLİNDE İÇ GÖÇÜN TARİHİ GELİŞİMİ	33
3.1. Zonguldak'tan Göçün Tarihi Gelişimi	35
3.1.1. Zonguldak İlinin Kısa Tarihçesi	35
3.1.2. Zonguldak İlinin Coğrafi Yapısı.....	35
3.2. Zonguldak'ta Sanayi ve Ticaretin Gelişimi	36
3.3. Zonguldak İlinde Madencilik Sektörünün Gelişimi.....	37
3.4. Zonguldak İlinin Demografik Durumu	41
3.5. Zonguldak İlinde İç Göç Olgusunun Boyutları ve Gelişimi.....	42

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ZONGULDAK İLİ MERKEZ İLÇESİNDEN GÖÇ ETME EĞİLİMİ ARAŞTIRMASI	47
4.1. Araştırma Yöntemi	49
4.2. Araştırma Bulguları	53
4.3. Anket Bulgularının Analiz Edilmesi Sonucunda Elde Edilen Zonguldak İlinin Potansiyel Göçmen Profili	88
4.3.1. Yaş Ortalaması ve Göç Etme Eğilimi İlişkisi	88
4.3.2. Eğitim Düzeyi ve Göç Etme Eğilimi İlişkisi	90
4.3.3. Meslek ve Göç Etme Eğilimi İlişkisi	91
4.3.4. Medeni Hâle Göre Göç Etme Eğilimi.....	94
4.3.5. Ortalama Hanehalkı Gelirine Göre Göç Etme Eğilimi	94
4.3.6. Konut ve Otomobil Sahipliği ile Göç Etme Eğilimi İlişkisi	95
4.3.7. Mahallelere Göre Göç Etme Eğilimleri.....	97
4.3.8. Sağlık Hizmetlerinden Memnun Olma ile Göç Etme Eğilimi İlişkisi.....	100
4.3.9. Zonguldak'ta Yaşama Süresine Göre Göç Etme Eğilimi	100
4.3.10. Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Göç Etme Eğilimi	101
4.3.11. Zonguldak'ı Sevme ve Memnun Olma Durumu ile Göç Etme Eğilimi İlişkisi	102
4.3.12. Kendisi, Ailesi, Akrabası ya da Komşusu Yoluyla Daha Önce Göçle İlgisi Olanların Göç Etme Eğilimleri	103
4.3.13. Doğum Yeri ve Aslen Zonguldaklı Olma Durumuna Göre Göç Etme Eğilimi	104
4.3.14. Kendisini Zonguldaklı Olarak Görme Durumuna Göre Göç Etme Eğilimi.....	105
4.3.15. On Sekiz Yaşından Sonra Zonguldak'a Göç Etmiş Olan Bireylerin Zonguldak'tan Göç Etme Eğilimi.....	107
4.4. Ankete Katılan Bireylerin Çeşitli Gruplara Ayrılması ile Tespit Edilen Zonguldak'a İlişkin Temel Sorunlar	110

BEŞİNCİ BÖLÜM

ZONGULDAK İLİNDEN GÖÇ ETMİŞ OLAN BİREYLERLE YAPILAN ARAŞTIRMA	127
5.1. Araştırmanın Bulguları	129
5.2. Anket Bulgularının Analizi Sonucunda Elde Edilen Zonguldak'tan Göç Edenlerin Geri Dönme Eğiliminin Analizi	162
5.2.1. Göç Edilen Şehre Göre Yaş Analizi	163
5.2.2. Göç Edilen Şehir, Yaş ve Geri Dönme Eğilimi İlişkisi.....	163
5.2.3. Eğitim Düzeyi ile Zonguldak'a Geri Dönme Eğilimi İlişkisi	164
5.2.4. Göç Sonrası Hayatlarında Yaşadıkları Değişiklik ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi	165
5.2.5. Göç Ettiği Şehirde Yaşamaktan Memnun Olma Durumu ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi ...	166
5.2.6. Göç Sonrası Ekonomik Durumda Değişiklik ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi	167
5.2.7. Göç Edilen Şehirden Pışman Olma Hissi ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi	168
5.2.8. Göç Öncesine Göre Sosyal Güvencedeki Değişim ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi	168
5.2.9. Göç Etme Kararının Temelini Oluşturan Amaca Ulaşma ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi ..	169
5.2.10. Zonguldak'tan Göç Etme Kararına Neden Olan Faktörlerin Önem Sırasına Göre Oransal Dağılımı.....	170
5.2.11. Zonguldak'tan Göç Etmiş Olanların Zonguldak'a Geri Dönmeyi Düşünmeleri İçin İleri Sürdüğü Önkoşullar.....	173
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	181
SONUÇ.....	181
DEĞERLENDİRME VE GÖÇÜN ÖNLENEBİLMESİNE YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	183
KAYNAKÇA	186

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1: Göç Kararını Etkileyen İtici ve Çekici Faktörler	14
Tablo 2.1: Türkiye’de Kent ve Kır Nüfusu Oranları.....	26
Tablo 2.2: Bölgelerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı.....	28
Tablo 2.3: İllerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı	29
Tablo 3.1: Taşkömürü Üretimi (2000-2012 Yılları)	39
Tablo 3.2: Yıllara Göre Ortalama İşçi Sayıları	40
Tablo 3.3: 1965’ten Günümüze Zonguldak İlinin Nüfusu	42
Tablo 3.4: 1980 Sonrası Beş Yıllık Dönemler İtibariyle Zonguldak’ta İç Göç İstatistikleri	43
Tablo 3.5: 2007-2012 Yılları Arasında Yıllık Düzeyde Zonguldak’ta İç Göç İstatistikleri.....	44
Tablo 4.1: Yaş Ortalaması ile Göç Etme Eğilimi İlişkisi	89
Tablo 4.2: Türkiye’nin ve Zonguldak’ın Ortanca Yaş Projeksiyonu	89
Tablo 4.3: Eğitim Düzeyi ve Göç Etme Eğilimi İlişkisi	90
Tablo 4.4: Eğitim Düzeyi ve Göç Etme Eğilimi İlişkisi (Yüzde)	91
Tablo 4.5: Meslek ve Göç Etme Eğilimi İlişkisi	92
Tablo 4.6: Meslek ve Göç Etme Eğilimi İlişkisi (Yüzde).....	93
Tablo 4.7: Medeni Hâle Göre Göç Etme Eğilimi	94
Tablo 4.8: Ortalama Hanehalkı Gelirine Göre Göç Etme Eğilimi	94
Tablo 4.9: Konut Sahipliği ile Göç Etme Eğilimi İlişkisi.....	95
Tablo 4.10: Konut Sahipliğine Göre Göç Etme Eğilimi (Otomobil Sahibi Olmayanlar)	96
Tablo 4.11: Konut Sahipliğine Göre Göç Etme Eğilimi (Otomobil Sahibi Olanlar).....	96
Tablo 4.12: Konut ve Otomobil Sahipliğine Göre Göç Etme Eğilimi (Yüzde)	97
Tablo 4.13: Ortalama Hanehalkı Gelirine Göre Göç Etme Eğilimi.....	97
Tablo 4.14: Mahallelere Göre Göç Etme Eğilimleri.....	98
Tablo 4.15: Sağlık Hizmetlerinden Memnun Olma ile Göç Etme Eğilimi İlişkisi	100
Tablo 4.16: Zonguldak’ta Yaşama Süresine Göre Göç Etme Eğilimi.....	101
Tablo 4.17: Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Göç Etme Eğilimi.....	102
Tablo 4.18: Daha Önce Göçle İlgisi Olanların Göç Etme Eğilimleri	104
Tablo 4.19: Daha Önce Göçle İlgisi Olanların Göç Etme Eğilimleri	104
Tablo 4.20: Kendisini Zonguldaklı Olarak Görme Durumuna Göre Göç Etme Eğilimi	106
Tablo 4.21: Kendisini Zonguldaklı Olarak Görmeyenlerin Bunun İçin İleri Sürdükleri Nedenler.....	107
Tablo 4.22: On Sekiz Yaşından Sonra Zonguldak’a Göç Etmiş Olan Bireylerin Zonguldak’tan Göç Etme Eğilimi.....	108
Tablo 4.23: Sizce Zonguldak’ın En Önemli 3 Sorunu Nedir? (Grup - 1 / Kategori - 1)	111
Tablo 4.24: Sizce Zonguldak’ın En Önemli 3 Sorunu Nedir? (Grup - 1 / Kategori - 2)	112
Tablo 4.25: Zonguldakla İlgili Ne Değişirse Göç Etmekten Vazgeçersiniz? (Grup - 1 / Kategori - 1)	113
Tablo 4.26: Zonguldakla İlgili Ne Değişirse Göç Etmekten Vazgeçersiniz? (Grup - 1 / Kategori - 2)	114

Tablo 4.27: Sizce Zonguldak'ın En Önemli 3 Sorunu Nedir? (Grup - 2 / Kategori - 1)	116
Tablo 4.28: Sizce Zonguldak'ın En Önemli 3 Sorunu Nedir? (Grup - 2 / Kategori - 2)	117
Tablo 4.29: Zonguldakla İlgili Ne Değişirse Göç Etmekten Vazgeçersiniz? (Grup - 2 / Kategori - 1)	119
Tablo 4.30: Zonguldakla İlgili Ne Değişirse Göç Etmekten Vazgeçersiniz? (Grup - 2 / Kategori - 2)	120
Tablo 4.31: Çocuklarınızın Bir Ömür Boyu Zonguldak'ta Yaşamalarını İster misiniz? Sorusuna "Hayır" Cevabını Verenlerin İleri Sürdüğü Başlıca 10 Neden (Grup – 3)	122
Tablo 4.32: Zonguldak'tan Başka Bir Şehirde Yaşamayı Düşündüyseniz Bugüne Kadar Bunu Gerçekleştirmemiş Olmanızın Sebebi Nedir? (Grup – 3)	123
Tablo 5.1: Zonguldak'la İlgili Neler Değişirse Geri Dönmeyi Düşünürsünüz?	155
Tablo 5.2: Göç Edilen Şehre Göre Yaş Dağılımı	163
Tablo 5.3: Göç Edilen Şehir, Yaş ve Geri Dönme Eğilimi İlişkisi	163
Tablo 5.4: Göç Edilen Şehir, Yaş ve Geri Dönme Eğilimi İlişkisi (Yüzde)	164
Tablo 5.5: Eğitim Düzeyi ile Zonguldak'a Geri Dönme Eğilimi İlişkisi.....	164
Tablo 5.6: Eğitim Düzeyi ile Zonguldak'a Geri Dönme Eğilimi İlişkisi.....	165
Tablo 5.7: Göç Sonrası Hayatlarında Yaşadıkları Değişiklik ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi.....	165
Tablo 5.8: Göç Ettiği Şehirde Yaşamaktan Memnun Olma Durumu ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi	166
Tablo 5.9: Göç Ettiği Şehirde Yaşamaktan Memnun Olma Durumu ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi	167
Tablo 5.10: Göç Sonrası Ekonomik Durumda Değişiklik ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi	167
Tablo 5.11: Göç Edilen Şehirden Pışman Olma Hissi ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi.....	168
Tablo 5.12: Göç Öncesine Göre Sosyal Güvencedeki Değişim ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi	169
Tablo 5.13: Göç Etme Kararının Temelini Oluşturan Amaca Ulaşma ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi	169
Tablo 5.14: Zonguldak'tan Göç Etme Kararına Neden Olan Faktörlerin Önem Sırasına Göre Oransal Dağılımı (Genel)	170
Tablo 5.15: Zonguldak'tan Göç Etme Kararına Neden Olan Faktörlerin Önem Sırasına Göre Oransal Dağılımı (İstanbul).....	171
Tablo 5.16: Zonguldak'tan Göç Etme Kararına Neden Olan Faktörlerin Önem Sırasına Göre Oransal Dağılımı (Soma)	172
Tablo 5.17: Zonguldak'tan Göç Etmiş Olanların Zonguldak'a Geri Dönmeyi Düşünmeleri İçin İleri Sürdüğü Önkoşullar (Genel).....	174
Tablo 5.18: Zonguldak'tan Göç Etmiş Olanların Zonguldak'a Geri Dönmeyi Düşünmeleri İçin İleri Sürdüğü Önkoşullar (İstanbul - Soma)	175

REKTÖRÜN MESAJI

Üniversiteler, içerisinde bulundukları coğrafyanın yalnızca eğitim, öğretim, bilim ve kültür ile ilgili konularına değil, şehrin sosyo-ekonomik yaşamına etkide bulunan hususlarına da temas ederler. “Yeni nesil üniversiteler”, modern zamanların değişen sıklıklarla belirlediği yeni ihtiyaçlar doğrultusunda, toplumsal hizmet uygulamaları ve sosyal sorumluluk projeleri ile şehre ve şehir yaşamına yönelik ödevlerini yerine getirmek durumunda olduklarının bilincindedir.

Ürettiği değerleri kâfi görmeden, son dönemlerde sayıları büyük artış gösteren üniversiteler ile uluslararası düzeyde rekabeti sürdüren Bülent Ecevit Üniversitesi, tüm bu ödevlerin yaratmış olduğu farkındalıklar doğrultusunda, 1980’li yıllardan itibaren Zonguldak ilimizin en temel sorunlarından birini teşkil eden “göç verme” olgusuna yönelik yapmış olduğu çalışmaları, Ekim 2013 itibarıyla başlatmış olduğu kapsamlı bir bilimsel çalışma ile sürdürmüştür. Osmanlı Devleti Dönemi’nden Cumhuriyet Dönemi’ne kadar Dünya ölçeğinde geniş bir coğrafyada iz bırakmış olan Zonguldak ilimizin, geçtiğimiz 35 yıllık dönemde hak ettiği konumdan uzak bir görünüm sergilemesinin en temel nedenlerinden biri, şehrin göç vermesidir. Bugün, Zonguldak ili Merkez ilçesi nüfusundan daha fazla sayıda göç etmiş Zonguldaklı olması, göç veren illerin tarihinde eşine ender rastlanır bir görüntüdür. Zonguldak’ın göç verme olgusu, bu açıdan değerlendirildiğinde, Üniversitemiz akademisyenleri tarafından şehir insanının ve Zonguldak ilimizden göç etmiş bireylerin görüşlerinin bir araya getirilerek analiz edildiği “Zonguldak İlinde Göçün Sosyo-Ekonomik Nedenleri ve Alınabilecek Tedbirler” adlı bu eserin önemi bir kez daha görülecektir. Bu eserin bizler için diğer bir önemi ise Üniversitemiz bünyesinde yeni kurulan yayınevının ilk yayını olmasıdır. Titiz bir araştırma ve inceleme sürecinin bir ürünü olan bu kıymetli eserin ortaya çıkmasında emeği geçen Üniversitemiz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Hasan Vergil başkanlığındaki araştırma ekibi başta olmak üzere çalışmaya katkı sunan herkese Zonguldak ve Üniversitemiz adına teşekkürlerimi sunuyorum.

Prof. Dr. Mahmut ÖZER

Rektör

ÖZET

Türkiye’de 1950’li yıllarla hızlanan sanayileşme ve kalkınma hareketleri ile birlikte gelişen ekonomi ve toplumsal dönüşüm, kaçınılmaz olarak iç göç olgusunu da beraberinde getirmiştir. 1980’li yıllara kadar bu dönüşümden olumlu olarak etkilenecek göç alan iller arasında yer alan Zonguldak ili, bu yıldan sonra göç veren iller arasında yer almaya başlamıştır. Zonguldak ilinin gerek iç göç gerekse dış göç veren iller arasında ilk sıralarda yer alması nedeniyle en önemli sorunlarından birisi göç olgusudur. Zonguldak ilinde iç göç genellikle şehir merkezinden, dış göç ise genellikle ilçelerden gerçekleşmiştir. Günümüzde Zonguldak ilinin Merkez ilçe nüfusundan daha yüksek bir sayıda Zonguldaklı’nın Türkiye’nin diğer illerinde yaşadığı görülmektedir.

Zonguldak ilinde yaşanan iç göç olgusunun sosyo-ekonomik nedenlerini ve alınabilecek tedbirlerin tespit edilmesini amaçlayan bu çalışmada, “Zonguldak ili Merkez ilçesinde yaşayanlar” ve “Zonguldak ilinden göç etmiş olanlar” olmak üzere iki farklı grup ile yüz yüze anket çalışması yapılmış ve sonuçlar literatürde yer alan göç teorileri ile uyumluluğu bakımından değerlendirilmiştir. Çalışmada iki farklı grup ile çalışılması nedeniyle, her iki grup için farklı anketler hazırlanmıştır. İlk grup, Zonguldak ili Merkez ilçesinde yaşayanlardır. Bu grubu temsil eden 1.424 birey ile anket çalışması yapılarak Zonguldak ili Merkez ilçesinden göç etme eğilimi düzeyinin ve nedenlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. İkinci grup ise farklı yıllarda Zonguldak ilinden İstanbul iline ve Soma (Manisa) ilçesine göç etmiş olanlardır. Bu grubu temsil eden 241 birey ile anket çalışması yapılarak Zonguldak ilinden göç etme nedenlerinin tespit edilmesi ve bu nedenlerin yıllar içerisinde farklılık gösterip göstermediğinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırma sonuçları, gerek Zonguldak ili Merkez ilçesinde yaşayanların göç etme eğilimlerini gerekse farklı yıllarda Zonguldak’tan göç etmiş olanların göç etme nedenlerini, kendi bireysel nedenlerinden çok Zonguldak ilinin sorunlarına bağlamaları açısından dikkat çekicidir. Ayrıca araştırma bulguları, göç etme eğilimi/nedenlerinin göç teorileri ile uyumu açısından değerlendirildiğinde, bulguların genel olarak göç teorileri ile açıklanabilir nitelikte olduğunu göstermektedir.

DÜNDEN BUGÜNE BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ

TARİHÇE

Batı Karadeniz Bölgesi'nin en köklü yükseköğretim kurumu olan Bülent Ecevit Üniversitesi'nin tarihi 1924 yılına kadar uzanmaktadır. Karadeniz havzasındaki maden kömürünün yeterli teknik bilgiye sahip elemanlarca işletilebilmesi amacıyla, Zonguldak'ta 1924 yılında bir Maden Mühendisi Mektebi kurulmuş ancak bir süre sonra kapatılarak yerine Maden Meslek ve Başçavuşları Okulu açılmıştır. 1949 yılında Maden Teknik Okulu haline dönüştürülen bu kuruluş, 1961 yılında İstanbul'a taşınmıştır. 1962 yılında çıkarılan 165 sayılı "Zonguldak'ta Yeni Bir Teknik Okul Açılması Hakkındaki Yasa" ile çalışmalar yeniden başlamış, bina inşaatları devam ederken bu teknik okul 1184 sayılı Yasa ile Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi haline dönüştürülmüştür. 1184 sayılı Yasaya göre Maden, Makine, Elektrik ve İnşaat bölümlerini kapsayan Akademi, 1981 yılında çıkarılan 41 sayılı Kanun Hakkında Kararname ile Maden ve Makina Mühendisliği bölümlerinden oluşan Mühendislik Fakültesi haline getirilmiş ve Zonguldak Mühendislik Fakültesi adı ile 20 Temmuz 1982 tarihinde Hacettepe Üniversitesine bağlanmıştır. 11 Temmuz 1992 tarihinde yürürlüğe giren 3837 sayılı Kanunla "Zonguldak Karaelmas Üniversitesi" tüzel kişiliğini kazanan ve 1 Ocak 1993 tarihinden itibaren bu isimle öğretim vermeye başlayan Üniversitemiz, 11 Nisan 2012 tarihinde yapılan değişiklikle Bülent Ecevit Üniversitesi ismini almıştır.

Halen Diş Hekimliği Fakültesi, Eczacılık Fakültesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, İletişim Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Tıp Fakültesi, Denizcilik Fakültesi; Fen Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Yabancı Diller Yüksekokulu, Zonguldak Sağlık Yüksekokulu; Devlet Konservatuvarı, Ahmet Erdoğan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Alaplı Meslek Yüksekokulu, Devrek Meslek Yüksekokulu, Çaycuma Meslek Yüksekokulu, Gökçebey Mithat Mehmet Çanakçı Meslek Yüksekokulu, Karadeniz Ereğli Meslek Yüksekokulu, Zonguldak Meslek Yüksekokulu ve 21 araştırma-uygulama merkezi ile eğitim, öğretim, araştırma ve topluma hizmet faaliyetlerine devam etmektedir.

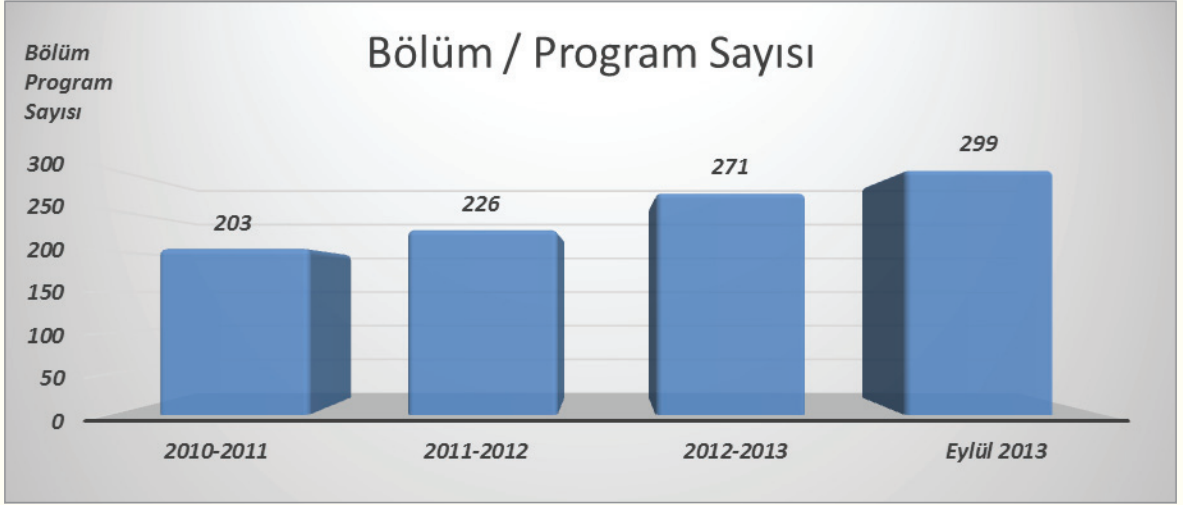
ÖĞRENCİ

Başarı ivmesini her geçen gün artıran ve ülke genelindeki üniversiteler arasında önemli bir konuma gelen Bülent Ecevit Üniversitesi'nin 2010-2011 akademik yılında 16.746 olan öğrenci sayısı, 2011-2012 akademik yılında 19.128'e; 2012-2013 akademik yılında ise 21.610'a yükselmiştir. Bu sayı 2010 yılından bu yana %41 oranındaki artış ile Şubat 2014 itibarıyla 23.609'a ulaşmıştır.

"2010 yılında 16.746 olan toplam öğrenci sayısı, %41 oranındaki artış ile Şubat 2014'te 23.609'a ulaşmıştır.

Talep gören ve tercih edilen mesleklerle ilgili bölümler açan Bülent Ecevit Üniversitesi'nde, çok sayıda yeni bölüm ve program açılarak eğitime devam edilmektedir. Üniversitemizin kültürel, sanatsal, sportif ve sosyal sorumluluk bilinciyle güçlendirdiği çalışmaların sonucu olarak, ön lisans, lisans, lisansüstü bölüm ve program sayılarında da büyük çeşitlilik ve artış sağlanmıştır. Bu çeşitliliğin neticesinde, Üniversitemizin bölüm/program sayılarında son üç yılda %43,2 oranında artış yaşanmıştır. Üniversitemiz 2014 yılı Şubat ayı itibarıyla 132 ön lisans, 155 lisans, 61 lisansüstü olmak üzere toplamda 348 bölüm/programda öğretim vermektedir.

"2010-2011 akademik yılında 203 olan toplam bölüm/program sayısı %43,2 oranındaki artış ile Şubat 2014'te 348'e ulaşmıştır."

Bülent Ecevit Üniversitesi'nde öğrenci sayısındaki büyüme, uluslararası öğrenci sayılarına da yansımıştır. İlk kez 2010-2011 akademik yılında Üniversitemizin 5 farklı öğretim birimine, 9 farklı ülkeden 43 uluslararası öğrenci kabul edilmesinin ardından, uluslararasılaşma vizyonuna uygun olarak bu sayı, 2014 yılı Şubat ayı itibarıyla 38 farklı ülkeden 13 farklı enstitü/fakülte/yüksekokul/meslek yüksekokulunda öğrenim gören 236 uluslararası öğrenciye ulaşmıştır.

Uluslararası öğrencilerin okullarına ve yaşadıkları çevreye daha kolay uyum sağlamaları için gerekli olan dil eğitimini veren Karaelmas TÖMER, 12 Ocak 2012 tarihinde kurularak faaliyetlerine başlamıştır. Karaelmas TÖMER'de çağdaş yöntemlerle yürütülen kaliteli eğitim, henüz ilk yılında Karaelmas TÖMER'e büyük bir başarı olarak dönmüştür. Merkez, Hacettepe Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından düzenlenen, "9. Türkçe Konuşma Yarışması ve Karamanoğlu Mehmet Bey'i Anma Günü'nde birinci olma başarısını göstermiştir. Üniversitemiz uluslararası öğrencilerin yaz döneminde Türkçe öğrenimi aldıkları 2013 Türkçe Yaz Okulu'na ev sahipliği yapmış ve Türkçe öğrenen uluslararası misafirleri

Zonguldak ile tanıştırmıştır. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ve Yunus Emre Enstitüsü ile üniversitemizin ortaklaşa düzenledikleri 2013 Türkçe Yaz Okulu hazırlık programı kapsamında Kosova, Macaristan, Bosna Hersek, Hırvatistan, Moğolistan, Makedonya, Rusya, İran, Irak, Çin, Arnavutluk, Lübnan, Mısır gibi 17 farklı ülkeden üniversitemize gelen 27 öğrenci Karaelmas TÖMER’de Türkçe eğitimi almışlardır.

AKADEMİK PERSONEL

Bülent Ecevit Üniversitesi’nde gerek öğrenci gerekse bölüm/program sayılarında son üç yılda yaşanan büyük artışa paralel olarak, eğitim kadrosunu güçlendirmek adına öğretim üyesi sayısını artırmak için önemli çalışmalara imza atılmaktadır. Üniversitemizde, 2010-2013 yılları arasında hiçbir ayırım gözetmeksizin tüm öğretim üyelerinin kadrolarının verilmesi ve kurumumuza alanında yetişmiş yeni bilim insanlarının kazandırılması ile 2010 yılında 301 olan toplam öğretim elemanı sayısı 2014 yılının Şubat ayı itibarıyla 1.121’e; 2010 yılında 301 olan toplam öğretim üyesi sayısı ise %57,1 oranında artış ile Şubat 2014’te 473’e ulaşmıştır.

Yıllara Göre Toplam Öğretim Üyesi Sayıları

“2010 yılında 301 olan toplam öğretim üyesi sayısı, %57,1 oranında artış ile Şubat 2014’te 473’e ulaşmıştır.”

SOSYAL SORUMLULUK

Sosyal sorumluluk projeleriyle, şehre ve bölgeye katkı sağlayan Bülent Ecevit Üniversitesi'nin Türk Kızılay'ı ile birlikte yürüttüğü kan bağışi kampanyalarında, öğrencilerinin fedakârca çabaları sonucunda, 2012 yılında 705; 2013 yılında ise bir günde 1.267 ünite kan toplanmıştır. Alanında bir rekor olan bu başarı, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından ödüllendirilmiş ve Bülent Ecevit Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mahmut Özer'e altın madalya ve madalya berati takdim edilmiştir. Bülent Ecevit Üniversitesi, 2014 yılında üçüncüsünü düzenlemiş olduğu kan bağışi kampanyasında ise 1.453 ünite kan toplayarak kendisine ait rekorunu güncellemiştir.

ERİŞİLEBİLİRLİK

Bunların yanı sıra “Erişilebilir Bir Üniversite” sloganıyla yola çıkan Bülent Ecevit Üniversitesi, engelli öğrencilerin iş yaşamında ve sosyal hayatta önlerine çıkarılan fiziksel ve tutumsal engellerle başa çıkmalarına destek olmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda Üniversitemiz, tüm engelli öğrencilerine eğitsel, sosyal ve kültürel alanlarda destek olmaktadır. Üniversitemiz engelli öğrencileri, çalışanları, personelin engelli yakınları ve tüm engelli bireyler ile ilgili hizmetler üretmek ve yerleşkelerinin her birey için ulaşılabilir olmasını sağlamak amacıyla, çok sayıda çalışmayı ve projeyi hayata geçirerek engelsiz bir üniversitenin kapılarını açmaktadır.

KÜTÜPHANE

2012 yılından bu yana yeni hizmet binasında hizmet veren Prof. Dr. Durmuş Günay Kütüphanesi, öğrencilerimiz ve Zonguldak halkına dönük kesintisiz araştırma imkânı sunmaktadır. 7 gün 24 saat açık bulunan Prof. Dr. Durmuş Günay Kütüphanesi, 2.200 m²'lik kullanım alanına sahip olup, binada Ödünç Verme, Magazin, Danışma ve Süreli Yayınlar, Sessiz ve Grup Çalışma Salonları, Gör-İşit Salonu ile birlikte idari bürolar bulunmaktadır. Kütüphanede 2010 yılsonu itibarıyla 33.155 olan kitap sayısı, Şubat 2014 itibarıyla 56.553'e; 2010 yılsonu itibarıyla 1.010.687 olan elektronik kaynak sayısı ise Şubat 2014'te 4.738.670'e yükseltilmiştir.

Prof. Dr. Durmuş Günay Kütüphanesi

ARAŞTIRMA

Bülent Ecevit Üniversitesi'nde 21 farklı alanda araştırma merkezi bulunmakta ve bu merkezler sürekli gelişmelerini sürdürerek araştırma ve uygulamalarına devam etmektedir. Bu merkezlerle öncelikle içerisinde bulunduğu şehrin ve bölgenin sorunlarına çözüm üreten Üniversitemiz, şehirde faaliyet gösteren özel ya da kamu kurum ve kuruluşlarla ortak projeler geliştirmekte; AR-GE ve yenilikçilik alanlarında hizmet üretmektedir. Özellikle Türkiye ve Zonguldak için önemli bir ekonomik kaynak olan Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) ile çok sayıda ortak projeye imza atan ve yaptığı bilimsel araştırmalarla kuruma katkı sağlayan üniversitemiz, tüm kurum ve kuruluşlarla ortak projeler geliştirme kararlılığı göstermektedir. Araştırma merkezleri, Üniversitenin içinde bulunduğu bölge ve sanayi ile işbirliklerinde arayüz işlevi gören kurumsal yapıları oluşturmaktadır. Üniversitemizde toplam 21 adet araştırma ve uygulama merkezi bulunmaktadır:

Bilim ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi

BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZLERİ

1.	Ahşap Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezi
2.	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi
3.	Bilim ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi
4.	Çevre Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi
5.	Göç Araştırma ve Uygulama Merkezi
6.	İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Araştırma Merkezi
7.	Okul Öncesi Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi
8.	Sürekli Eğitim Merkezi
9.	Üniversite Sanayi İşbirliğini Geliştirme Merkezi
10.	Yerbilimleri Araştırma ve Uygulama Merkezi
11.	Karadeniz Stratejik Araştırmalar Merkezi
12.	Türkçe Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezi
13.	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi
14.	Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
15.	Afet Araştırma ve Uygulama Merkezi
16.	Diş Hekimliği Uygulama ve Araştırma Merkezi
17.	Özel Eğitim Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Merkezi
18.	Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi
19.	Sakine-Şevki Yurtbay Gıda Araştırma ve Uygulama Merkezi
20.	Biyomedikal Kalibrasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi
21.	Enerji Uygulama ve Araştırma Merkezi

TOPLUMA HİZMET VE SOSYAL SORUMLULUK

Bülent Ecevit Üniversitesi, 1924 yılına uzanan tarihi kökleri üzerinde yükselttiği öğretim, araştırma ve sosyal sorumluluk hususiyetlerinin yanında topluma hizmet noktasında sadece içerisinde bulunduğu şehir için değil, bölge hatta ülke için son derece önemli bir konuma sahiptir. Topluma hizmet başlığı altında Bülent Ecevit Üniversitesi, sahip olduğu akademik birimlerin ve araştırma merkezlerinin yürüttüğü çalışmalar ile birlikte sağlık alanında yürüttüğü faaliyetlerinin üzerine çıkacak adımları planlı ve kararlı bir biçimde atmaktadır.

Özellikle son yıllarda yatırım atağına geçen Bülent Ecevit Üniversitesi'nde, Sağlık Kampüsü ile hastane binası alt yapısı tesisatları, çevre düzenlemesi yapım işi alt yapı ve çevre işleri tamamlanmıştır. Yapımına 2012 yılında başlanan Diş Hekimliği Fakültesi binasının yapımı hızla devam etmekte olup 2014 yılının ilk aylarında tamamlanması hedeflenmektedir. Beş katlı Diş Hekimliği Fakültesi yeni hizmet binası, yaklaşık olarak 9.000 m²'den oluşmaktadır. Binada tüm anabilim dallarına ait 7 adet klinik, 2 adet lokal ameliyathane, 1 adet genel anestezi ameliyathanesi, 1 adet engelliler için klinik, 6 adet laboratuvar, çocuk oyun odası, bay/bayan mescit, bebek emzirme odası, 1 adet toplantı odası, 1 adet seminer odası, 1 adet 100 kişilik konferans salonu ve 48 adet idari ofis ve öğretim üyesi ofisleri yer almaktadır. Bunların yanı sıra sağlık alanında mevcut cihazların modernizasyonu ve yeni cihazların kazandırılması çalışmaları da devam etmektedir. Bu bağlamda kanser teşhis ve tedavisinde en ileri tetkik imkânı sunan PET-CT cihazı Uygulama ve Araştırma Hastanesine kazandırılarak bölge insanına hizmet vermesi sağlanmıştır.

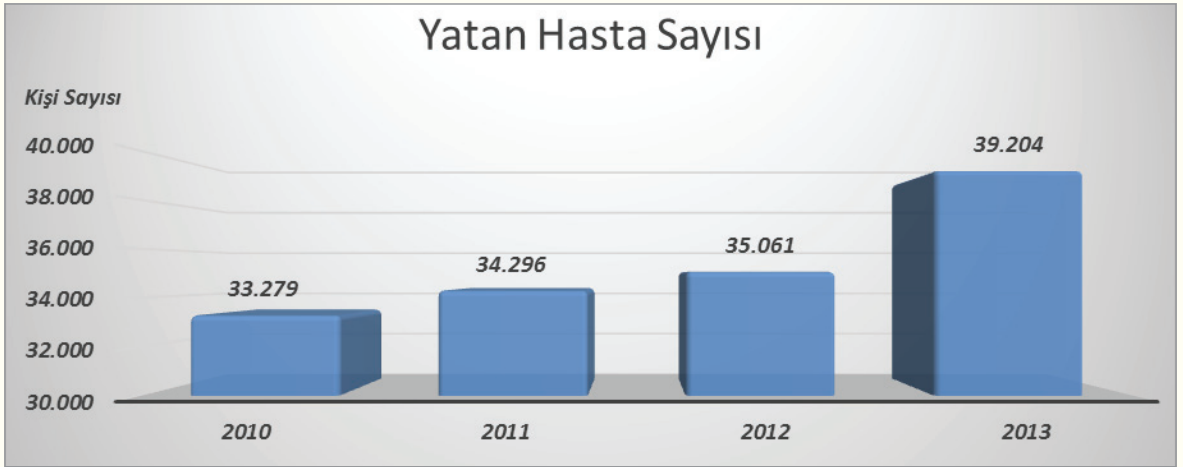

BEÜ Uygulama ve Araştırma Hastanesi

“Kanser Tedavisi ve Obezite Alanında Ulusal Bir Merkez”

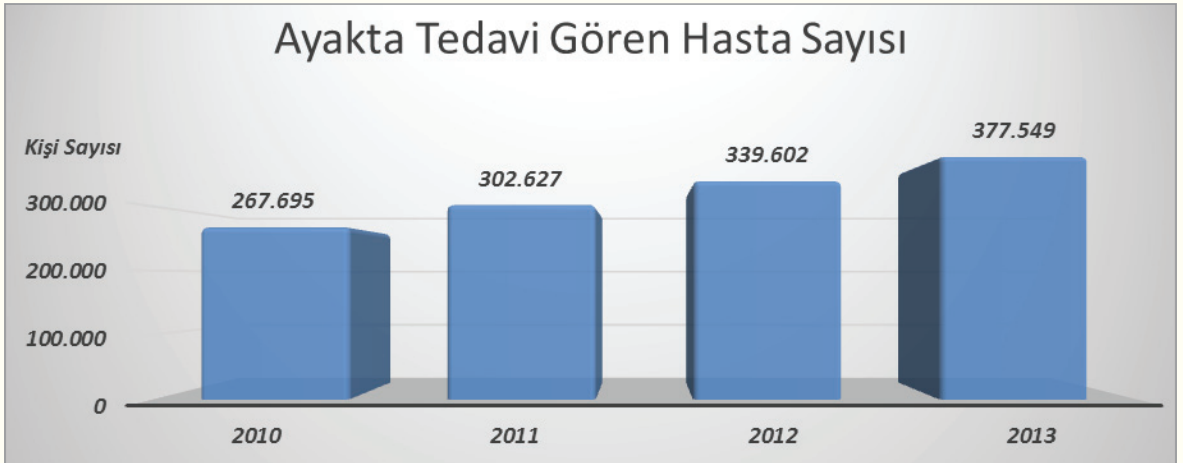
Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Kampüsü, yapılan hizmetler ve hayata geçirilen projelerle büyük değişim ve gelişim göstermektedir. Bir taraftan mevcut sağlık hizmetinin çeşitliliği ve kapasitesi artırılırken diğer taraftan özellikle kanser ve diyabet - obezite alanında ulusal ölçekte referans bir merkez olma yönünde önemli yatırımlar yapılmaktadır. 4.402 m² kapalı alana sahip olacak olan Kanser Tanı ve Tedavi Merkezi Binası yapımına başlanmış olup Merkezin kısa bir süre sonra hizmet vermeye başlaması hedeflenmektedir. 3.150 m² kapalı alana sahip olacak olan ülkemizin kamuya bağlı ilk Diyabet ve Obezite Merkezi'nin 2014 yılında hizmete alınması adına çalışmalar devam etmektedir. BEÜ Sağlık Yerleşkesi'nin gelişimi sadece fiziki ve teknolojik imkânların genişlemesi olarak karşımıza çıkmamaktadır. Yaşanan gelişmeler ile BEÜ Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde ayakta tedavi gören ve yatan hasta sayılarında artış kendini göstermektedir.

Yatan Hasta Sayısının Yıllara Göre Değişimi

“BEÜ Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezinde 2010 yılsonunda 33.279 olan yatan hasta sayısı 2013 yılı itibarıyla 39.204’e yükselmiştir.”

Ayakta Tedavi Gören Hasta Sayısının Yıllara Göre Değişimi

“BEÜ Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezinde 2010 yılsonunda 267.695 olan ayakta tedavi gören hasta sayısı, %41 oranında artış göstererek 2013 yılı itibarıyla 377.549’a yükselmiştir.”

ŞEHİR – ÜNİVERSİTE BİRLİKTELİĞİ

Bülent Ecevit Üniversitesi bilimden sanata, spordan sinemaya kadar geniş bir yelpazeye yayılan etkinlikleriyle şehre renk katmaya ve tüm Türkiye’de ses getirmeye devam etmektedir. Üniversitemiz, 2012-2013 akademik yılında 8 çalıştay, 295 konferans, 16 panel, 140 seminer, 14 sempozyum, 11 söyleşi ve 35 toplantıyla toplamda 519 etkinliğe imza atarak şehre ve öğrencilerine bilim, sanat ve kültürün kapılarını açmıştır.

Saygın ve güvenilir bir medya takip merkezi olan Ajans Press’in 2011-2012 yılında bir yıllık süreyi kapsayan ve yerel, bölgesel, ulusal 2.719 yazılı basın kuruluşuyla 161 TV kanalının takibi sonucunda Bülent Ecevit Üniversitesi, ulusal ve yerel yazılı basın organlarında 3.462 kez haber konusu olarak ülke genelindeki üniversiteler arasında 25. sırada; TV haberlerinde 781 haberle 26. sırada ve Üniversite Rektörlerinin yer aldığı haber sıralamasında ise 26. sırada yer alarak ülke genelinde adından sıkça söz ettirmeyi başarmıştır.

Şehirle bütünleşen ve şehrin tarihine ve geleceğine ışık tutan Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak halkı için önemli bir kaynak olan müzeleriyle de göz doldurmakta ve bu müzeler öğrenciler ve vatandaşlar tarafından büyük ilgi görmektedir. Üniversitemizde şu müzeler bulunmaktadır:

- Üniversitemiz Tahir Karauğuz Konferans Salonu’nda bulunan ve 4 Haziran 2012 tarihinde açılışı gerçekleştirilen **Tahir Karauğuz Müzesi**,
- Üniversitemiz Geomatik (Jeodezi ve Fotogrametri) Mühendisliği Bölümü tarafından oluşturulan **Maden Haritacılığı Müzesi**,
- BEÜ Fen Edebiyat Fakültesinde 1 Haziran 2011 yılında açılan **BEÜ Biyoloji Müzesi**,
- BEÜ Denizcilik Fakültesinde, 31 Mayıs 2011 tarihinde Dış Ticaret ve Tedarik Zinciri Laboratuvarı ile açılan **Denizcilik Müzesi**.

Biyoloji Müzesi

Düzenli olarak yayımlanan üniversite ve öğrenci gazetesi “Kampüsün Sesi”, öğrenci etkinlikleri, bilim, kültür, sanat, yatırım ve gelişimlerle ilgili üniversitenin nabzını tutmaktadır. Bunun yanında Yükseköğretim Bilim Dergisi, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, BEÜ Fen ve Mühendislik Dergisi, BEÜ Eğitim Bilimleri Dergisi ve Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi, Bülent Ecevit Üniversitesi 8. FEFKON Toplantısı Bildirileri ve Sonuç Raporu, Türk ve Dünya Edebiyatında Etkileşimler Sempozyum Bildirileri, Ulusal Biyoloji Öğrenci Kongresi 24-27 Haziran 2013 Bildiri Kitabı, 9. Ulusal İşletmecilik Kongresi Bildiriler Kitabı ve Zonguldak tarihine ışık tutan “Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Belgelerle Zonguldak” kitabı Üniversitemizin yayınları arasında yer almaktadır.

GİRİŞ

İnsanlık tarihi ile paralel bir yapısı olan göç olgusu, temelinde sosyal bir hareket olmasına rağmen ekonomik yaşamdan kültürel yaşama kadar toplum hayatının her alanını etkileyen temel değişim unsurlarından bir tanesidir. Göç, özünde coğrafi yer değiştirme hareketi olarak tanımlansa da esasında sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi boyutları ile toplum yapısını değiştiren nüfus hareketleridir. Ekonomik, sosyal, siyasal ve/veya kültürel faktörlerin etkisiyle gerçekleşen göç olgusu, meydana getirdiği sonuçlar neticesinde göç veren ve göç alan yerleri önemli düzeyde etkilemektedir.

Göç olgusu, temel olarak iç göç ve dış göç olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İç göç, ülke sınırları içerisinde çeşitli merkezler arasında yer değiştirme eylemi olarak tanımlanırken, dış göç ise insanların ülke sınırlarını aşarak farklı ülkelere göç etmeleridir. Araştırmanın ana teması iç göç hareketi olduğundan bu çalışmada iç göç olgusuna yer verilmiştir.

İç göç, kalkınma sürecinde rol alan önde gelen aktörlerden birisidir. Her ülke az çok iç göç tecrübesi yaşamıştır. Bunun temel sebebi ise endüstriyel ve teknolojik gelişme sonucu nüfusun yeniden dağılımının kaçınılmaz hale gelmesidir. Kırdan kente göç, gelişen ülkeler için gelecekteki sosyo-ekonomik kalkınma sürecinde önemli etkilere sahiptir. Her şeyden önce toprak üzerindeki baskıyı hafifletmekte ve gelişen ikincil sektörler ve hizmet sektörleri için emek girdisi sağlayarak ve bunların ürünlerine dönük piyasayı genişleterek kentsel işgücünü arttırmaktadır. Kentsel doğum oranları, tipik olarak kırsal doğum oranlarından çok daha düşük olduğundan, kentleşme süreci başlangıcında göçe bağımlı haldedir.

Türkiye’de 1950’li yıllardan sonra yoğun olarak iç göçün görülmeye başlamasında birçok faktör rol almıştır. Türkiye’de 1950’li yıllarla hızlanan sanayileşme ve kalkınma hareketleri ile birlikte gelişen ekonomi ve toplumsal dönüşüm, kaçınılmaz olarak iç göç olgusunu da beraberinde getirmiştir. Türkiye’de kırsal alanlardan kentlere göçün en yoğun olarak yaşandığı dönemin 1950–1985 yılları arası olduğu görülmektedir. Sözü edilen dönemde İstanbul, Ankara ve İzmir gibi üç büyük şehrin yanı sıra göç vermeyen aksine göç alan bir başka şehir de Zonguldak’tır. Zonguldak, bu dönemde başta kömür madenleri olmak üzere sahip olduğu iş fırsatları sebebiyle yoğun bir göç almıştır.

Zonguldak, kuzeydoğudan Bartın, doğudan Karabük, batıdan Düzce ve güneyden Bolu illeriyle çevrili, Türkiye topraklarının binde dördünü oluşturan 3.310 km²’lik yüzölçümüyle Batı Karadeniz Bölgesi’nin en önemli şehirlerinden birisidir. 1950-1985 yılları arasında yoğun bir göç alan Zonguldak, 1990’ların başında bölgede lokomotif bir rol üstlenen Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK)’nin zarar etmesi ve hazineye önemli oranda maliyetler yüklemesi, üretim teknolojisinin modernize edilememesi ve verimliliğin düşmesi gibi olumsuz gelişmeler sonucunda, istihdam kapasitesinin düşmesi ve işsizlik sorunu ile karşı karşıya kalmıştır. Bu durum, beraberinde göç hareketinin terse dönmesine, diğer bir ifadeyle Zonguldak ilinden başka yerleşim birimlerine göç yaşanmasına yol açmıştır. Bunun yanı sıra, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Zonguldak İl Müdürlüğü verilerine göre sanayi sektörü açısından, Zonguldak’ta sanayi yatırımlarının yetersiz olduğu ve sadece küçük çaplı Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) niteliğinde bir

kısım yatırımların olduğu bilinmektedir. Zonguldak'ın temel sorunu, arazi yetersizliği ve mevcut arazilerin sanayi sektörünün gelişmesine imkan sağlayacak kapasitede olmamasıdır. İşte tüm bu olumsuzluklar, 1990'ların başından itibaren Zonguldak'tan dışarıya doğru bir iç göç hareketinin yaşanmasını beraberinde getirmiştir.

Bu noktadan hareketle, bu proje Zonguldak'tan göçün sosyo-ekonomik nedenlerini, etkilerini ve Zonguldak ilindeki göç eğilimini araştırmayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla bu projede;

- Zonguldak ilindeki göç eğiliminin ortaya konulması,
- Mevcut göç potansiyelinin tespit edilmesi,
- Göçün Zonguldak'ta sosyal ve ekonomik hayata etkilerinin ortaya konulması,
- Göç edenlerin sosyo-ekonomik durumlarının belirlenmesi ve karşılaştırılması,
- Göçün önlenmesine yönelik alınması gerekli tedbirlerin belirlenmesi

amaçlanmaktadır.

Bu çalışmanın izleyen bölümlerinin organizasyonu şu şekildedir. Birinci bölümde göç teorilerinden, ikinci bölümde ise Türkiye'deki iç göç olgusundan bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde, göç olgusu Zonguldak özelinde ele alınmış, dolayısıyla Zonguldak'tan göçün tarihi gelişimi ve buna bağlı olarak Zonguldak'ın sanayi, ticaret, madencilik sektörleri ve demografik yapısı teorik açıdan ele alınmıştır. Çalışmanın dördüncü bölümünde, Zonguldak Merkez İlçesi'nde 1.424 kişi üzerinde yapılan anket çalışmasına ve bulgularına değinilmiştir. Beşinci bölümde ise Zonguldak'tan çeşitli yıllarda göç etmiş olan 241 kişi ile yapılan anket çalışmasına ve bulgularına yer verilmiştir. Özellikle dördüncü ve beşinci bölüm, göç ile ilgili bir çalışmada veri madenciliği uygulaması yapılmış olması açısından alanında örnek olabilecek bir çalışmayı teşkil etmektedir. Çalışmanın son bölümünde ise sonuç ve değerlendirmeler yapılmış, ayrıca göçün önlenmesine yönelik çözüm önerilerinde bulunulmuştur. Bülent Ecevit Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri desteğiyle Üniversitemiz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Sosyoloji Bölümü ortaklığında titizlikle yapılan bu bilimsel çalışmanın ilgili otoritelere ve araştırmacılara yararlı ve yol gösterici olması beklenmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇ KAVRAMI VE GÖÇ TEORİLERİ

Göç kavramı iktisat, sosyoloji, demografi gibi disiplinleri içine alan karmaşık bir kavramdır. Bu karmaşık yapı, tek bir tanım imkânı vermese de en basit bir biçimde, göç olgusu insanın ikamet ettiği yeri terk ederek başka bir yerde sürekli veya geçici olarak ikamet etmek üzere hareket etmesi olarak tanımlanabilir. Hareket edilen yere göre göç ikiye ayrılmaktadır. Birinci olarak, insanlar ülkeler arasında bir yerden başka bir yere hareket ediyorsa göç uluslararası göç (dış göç) olarak tanımlanırken, ülke sınırları içerisinde insanlar bir yerden başka bir yere hareket etmişse bu göçe iç göç adı verilmektedir.

İç göç hareketinin modellenmesinde mikro yaklaşım ve makro yaklaşım olarak iki ana yaklaşım vardır. Mikro yaklaşımda, bireylerin göç kararı almaları üzerine yoğunlaşmaktadır. Mikro yaklaşımda analiz edilen birim tek bir bireydir ve bu yaklaşımda insanlar niçin göç ederler, nereden göç ederler ve nereye göç ederler sorularına cevap verilmeye çalışılır. Makro yaklaşımda ise tek tek bireyler toplanarak toplulaştırılmış davranışlar üzerine yoğunlaşılır. Bu nedenle toplulaştırılmış bölgesel göstergeler kullanılarak (örneğin; iki bölge arasındaki kişi başına düşen gelir farklılıkları, işsizlik oranları farklılıkları gibi) göç olgusu açıklanmaya çalışılır.

Göç kavramına yönelik ilk bilimsel çalışma 1880'lerde Ravenstein tarafından kaleme alınmış ve o dönemden beri genişleyen bir literatür ortaya çıkmıştır. Çalışmanın bu kısmında, ilk olarak literatürde hâlâ yararlanılan Ravenstein'in Göç Kanunları detaylı olarak incelenecek, ardından mikro yaklaşıma dayalı literatür, son olarak da makro yaklaşıma dayalı literatür gözden geçirilecek, böylece insanların bir yerden başka bir yere göç etmesinin nedenleri teorik bir bakış açısıyla ortaya konulacaktır.

1.1. Ravenstein'in Göç Kanunları

Yalçına göre, göç olgusunun genelgeçer kanunlarını bulmaya çalışan Ravenstein, çalışmasını 1871 ve 1881 yılı İngiltere nüfus sayımı istatistiklerinin verileri üzerine kurmuş ve bu verilerden hareketle yedi adet göç kanunu belirlemiştir. Ravenstein'in 1885 yılında yayınlanan çalışması, göçle ilgilibilinen ilk çalışma olma niteliğine sahip olması ve daha sonra yazılacak olan göç kuramlarına vemodelerine öncülük etmesi nedeniyle, göç literatürü açısından temel referans konumundadır (Aktaran: Çağlayan, 2006:67).

Ravenstein'in çalışmasının kuramsal temeli, endüstrileşme ve kentleşme olguları üzerine kurulmuş ve 19. Yüzyıl'ın son yarısındaki gelişmelerin çalışmanın temel dinamiğini oluşturduğunu belirtir. Endüstrileşmeyle birlikte gelişen iş imkânları ve endüstrileşmeye paralel gelişen ulaşım ağları, insanları Avrupa'nın içlerine ve Kuzey Amerika'ya doğru yöneltmiştir. Böylece milyonlarca insanevlerini, topraklarını ve yaşamlarını daha iyi bir hayat için bırakıp başka yerlere göç etmişlerdir. Böyle bir dönemde çalışmasını yapmış olan Ravenstein, 1885 ve 1889 yıllarında yayımladığı Göç Kanunları (the Laws of Migration) başlıklı iki makalesinde belirlediği yedi adet göç kanunun tartışmaya açmıştır. Bu göç kanunları aşağıdaki gibidir:

Göç ve mesafe: Göçmenlerin büyük çoğunluğu sadece kısa mesafeli bir yere göç ederler. Bu kısa mesafeli göç, gidilen yerde göç dalgaları yaratan bir etkiye sahiptir. Ortaya çıkan bu göç dalgaları daha fazla göçmeni içine alabilecek olan büyük sanayi ve ticaret merkezlerine

doğru yönelme eğilimindedir. Büyük merkezlere doğru yönelen göçün boyutlarını belirleyen de bu gelişen sanayi kentlerindeki yerli nüfusun yoğunluğudur. Bir diğer ifadeyle, Ravenstein'a göre, göç edilen merkezlerdeki iş imkânlarının, o kentte yaşayan nüfusa oranının yüksekliğinin, göçün boyutunu belirlediğini ifade etmektedir.

Göç ve basamakları: Sanayileşme ve ticaretin gelişmesiyle birlikte, kentsel bağlamda meydana gelen hızlı ekonomik büyüme, kenti çevreleyen yakın yerlerdeki kişileri hızla kente çekmektedir. Kentin çevresel alanındaki kırsal bölgede meydana gelen seyrelme, uzak bölgelerden gelen göçmenlerce doldurulmaktadır. Uzak bölgelerden gelen göçmenlerin kendi yaşadıkları yerde yarattıkları seyrelme de, o bölgelere daha yakın yerlerden gelenlerle doldurulacaktır. Her bir basamak kente yakınlaştıkça ve kentin avantajları diğer göçmenler tarafından algılandıkça, göç tüm ülkeye yayılacak ve ülkenin her yerinde hissedilecektir. Yani Ravenstein'a göre göç olgusunun bir boyutu, basamaklı bir şekilde seyrelen ve boşalan yerlerin yakın bölgelerden gelen göçmenlerce doldurulmasıyla oluşan dalgalaradır. Aslında Ravenstein'ın ikinci kanunu, birincisinin destekçisi ya da açıklayıcısı gibi görünmektedir. Çünkü ilk kanunda göç dalgalarının yaratılması, bu dalgaların nasıl ortaya çıkacağı ve bu göç sisteminin nasıl işleyeceği açıkça görünmemektedir. Ravenstein'ın ortaya koymuş olduğu kısa mesafeli göç olgusu, onun birinci göç tipini oluşturmaktadır. Daha sonraki kanunlarda ikinci göç tipi olarak uzun mesafeli göçlerden bahsedecektir.

Yayılma ve emme süreci: Göç olgusunda yayılma ve emme süreci birbirini destekler konumdadır ve bu süreçler birbiriyle el ele yürümektedir. Yayılma ve emme sürecini benzer kılan temel nokta, ulaşılmak istenen amaçtır. Yani yayılma ve emme süreçlerinde bir amaç birlikteliği vardır. Ravenstein'a göre göç, kendi başına amaç olamaz. Dolayısıyla bireyler, sadece göç etmek istedikleri için yer değiştirmezler. Göçmenler için amaç, kentte gelişen ekonomik ve ticari faaliyetin getirisinden pay almaktır. Kentin getirisinden pay alma isteği ya da daha iyi yaşama arzusu, yayılma sürecini desteklemektedir. Yeni ve hızlı bir şekilde gelişmekte olan sanayinin ihtiyaç duyduğu işgücü göçle karşılanmakta ve böylece gelen göç, kentsel sanayi merkezlerince emilmektedir. Ravenstein'ın ortaya koymuş olduğu bu işleyişte görüldüğü gibi, her iki süreç göçle ihtiyaçlarını karşılamakta ve amaç bakımından birliktelik içerisinde hareket etmektedir.

Göç zincirleri: Ravenstein göçün zamanla zincirleme olarak geliştiğini ve göç alan yerleşim yerlerinin aynı zamanda göç de verdiğini belirtmiştir. Böylece her bir göç dalgası, tetikleyici etki göstererek, bir diğer göç dalgasını oluşturmaktadır. Çok net bir şekilde görülmektedir ki, Ravenstein için göç, zincirleme olarak gelişen ve bir kez başladığında ardı ardına devam eden bir süreçtir.

Doğrudan göç: Ravenstein, ilk dört kanunda basamaklı ve zincirleme bir göçten bahsetmektedir. Fakat Ravenstein'ın beşinci kanunu göçün; doğrudan, uzun mesafeli ve basamaksız olduğunu anlatmakta, dolayısıyla ilk dört kanununda anlattığından başka bir tür göçü anlatmaktadır. Uzun mesafeli göçlerde, göç eden kişiler büyük ticaret, endüstri merkezlerine yönelmekte ve basamaksız şekilde, doğrudan bu kentlere yerleşmeyi tercih etmektedirler.

Ravenstein'in ortaya koyduğu ilk beş göç kanunu, temelde iki göç modelinden bahsetmektedir. Buna göre ilk modelde göç basamaklı bir şekilde, kısa mesafeli ve zincirleme olarak sanayi ve ticaret merkezlerine doğru gerçekleşmekte; ikinci modelde ise göç basamaksız, uzun mesafeli ve dolaysız olarak sanayi ve ticaret merkezlerine yönelmektedir. Bu göç modelleri çerçevesinde ortaya çıkan ortak nokta, göçün, sanayinin ve ticaretin geliştiği büyük kentlere doğru olduğudur.

Kır-kent yerleşimcileri farkı: Ravenstein'a göre kentte yerleşik olarak yaşayanlar, kırsal kesimde yerleşik olarak yaşayanlardan daha az göç etme eğilimindedirler. Kente yönelen göçler, kentte yaşayan yerleşikleri çok fazla yerinden oynatmamaktadır. Oysaki kırsaldan kırsala yapılan göç, kırsalda yaşayan yerleşikleri yerinden oynatma, göç dalgaları ve basamaklı bir göç oluşturma eğilimindedir.

Kadın erkek farkı: Ravenstein'in son göç kanunu cinsiyete aittir. Bu kanuna göre kadınlar, erkeklere oranla daha fazla göç etme eğilimindedirler. Ravenstein, 1889 yılında yayınladığı ikinci makalesinde, kadınların iç göçler ve kısa mesafeli göçlerde erkeklerden daha fazla göç eğiliminde olduğunu tekrarlamış ve bir ekleme yapmıştır: Erkekler uzun mesafeli ve dış göçlere daha fazla katılmakta ve daha yüksek bir göç eğilimi taşımaktadırlar (Aktaran: Çağlayan, 2006:69-71).

"Ravenstein, 1885 ve 1889 yıllarında yayınladığı aynı adlı iki makalesinde yukarıdaki kanunlarını ortaya koymuş; göç sürecinin temel mekanizmalarını, hem iç hem de dış göç için belirlemeye çalışmıştır (Jackson, 1986:14). Fakat ikinci makalesinin ilkinden temel farkı, uluslararası göçle ilgili bilgiler vermesidir. Ravenstein uluslararası göç olgusunda, yine ekonomik belirleme temelli bir yaklaşım ortaya koymuş ve uluslararası göçü kentsel ve endüstriyel gelişimle bağlantılı olarak irdelemiştir. Ravenstein, ikinci makalesinde varsayımlarına temelde iki ekleme yapmıştır. Birinci eklemesi göçün nedenleriyle ilgilidir. Göçü ortaya çıkaran ya da artıran etkenler olarak kötü veya baskıcı kanunlara, olumsuz iklim koşullarına ve ağır vergilere işaret etmiştir. Fakat Ravenstein'in göçün temel sebebi, ekonomik anlamda daha iyi koşullara sahip olma isteğidir. Bunun dışındaki diğer koşullar o kadar güçlü değildir ve tâlîdir. Dolayısıyla diğer koşulların yarattığı göç dalgalarından, ekonomik anlamda daha iyi koşullara sahip olma isteğinin ortaya çıkardığı göç dalgaları daha güçlüdür. Ravenstein'in yaptığı ikinci ekleme ise göçün sürekliliğiyle ilgilidir. Ravenstein, göçün sürekli artarak devam eden bir süreç olduğunu vurgulamakta, bu sürecin sebebi olarak da sanayinin gelişmesini ve buna bağlı olarak sanayi ve ticaret merkezlerinin çoğalmasını göstermektedir" (Aktaran: Çağlayan, 2006:71).

Görüldüğü üzere Ravenstein'in göç kanunları, dönemine ait ekonomik belirleme temelli bilgiler vermekle birlikte, günümüzdeki çok sebepli ve daha karmaşık göç olgusunun anlaşılmasında noktasında eksik ve yetersiz kalmaktadır. Ravenstein'in ortaya koyduğu göç kanunlarının dahasonraki göç çalışmalarına temel katkısı ise, tarihsel olarak arkadan gelen göç teorilerine ve modellerine zemin oluşturmalarıdır. Castles ve Miller (1998), Ravenstein'in göç kanunlarından bahsederken bazı tespit ve eleştirilerde bulunmaktadır. Temel olarak teorisinin tarihsel olmadığını (ahistorical) ve bireysel tercihlere dayandığını vurgulamışlardır. Çünkü Castles ve Miller'a göre Ravenstein'in teorisinin temelini, göçmenlerin gidecekleri yer konusunda yaptıkları maliyet-kazanç hesabında rasyonel oldukları varsayımı oluşturmaktadır. Bireysel maliyet-kazanç hesabı noktasında Ravenstein'in teorisi, neo-klasik ekonomik temelli göç çalışmalarına zemin hazırlamıştır. Ayrıca Castles ve Miller,

düşük gelirli bölgelerden yüksek gelirli bölgelere yönelen göç hareketlerinin, ekonomik temelli olmasından dolayı bunun klasik itme-çekme teorisi olarak da adlandırılabileceğini söylemektedirler. Çünkü göçe sebep olan düşük gelir, düşük hayat standardı, ekonomik fırsatların yokluğu, politik baskılar gibi etmenler itme faktörleridir. Yüksek kazanç, işgücü talebi, ekonomik fırsatlar ve politik özgürlük ise çekme faktörleridir (Aktaran: Çağlayan,2006:71).

Çağlayan, genel hatlarıyla aktarılan yedi kanun ve en basit anlamıyla ortaya konulmaya çalışılan çeşitli eleştirilerin, Ravenstein'ın çalışmasının diğer pek çok göç teorisine ve modelinesadece bir zemin olabileceğini gösterdiğini belirtir. Ona göre, bu çalışma, dönemin İngiltere'sinin şartlarına göre bir anlamlılık ifade etse de, bu kanunların genel geçer olduğunun iddia edilemeyeceği net bir gerçektir. Çok açıktır ki, Ravenstein'ın ekonomik ve endüstriyel gelişme etkisi çerçevesinde kurguladığı tek faktörlü göç olgusu, göçün günümüzdeki yapısının, gerçeklerinin ve içeriğinin anlaşılması için yetersiz kalmaktadır. (Çağlayan, 2006:71-72)

1.2. Mikro Modeller

Mikro modeller bireylerin göç olgusunu nasıl algıladıklarına bağlı olarak farklılık gösterirler. Bu modellerde göç eden bireylerin amaçları ve sahip oldukları özellikler birbirlerinden farklıdır. Bireyler, üretime verdiği katkıya göre, sahip oldukları insan sermayesinden elde edeceği getiriyi en yükseğe çıkarmaya çalışabilir, hedefledikleri rahatlığa ulaşmak için bir tüketici gibi davranabilir veya kır-kent arasındaki beklenen gelir farklılıklarını dikkate alarak fayda ve maliyet karşılaştırmasını yapabilir. Bu kısımda bu tür modellerin özeti yapılacaktır.

1.2.1. İnsan Sermayesi Modeli

Pek çok teorik çalışma, göç olgusunu insan sermayesine yapılan bir yatırım olarak görmüştür. Bir kişi, bulunduğu yerle gideceği yer arasındaki farklılıklara göre göç kararını verir. Fayda düzeyini en yükseğe çıkarmaya çalışan kişi, kendisine en yüksek net geliri sağlayan yerde yaşamayı tercih edecektir. Sjaastad (1962)'ın yapmış olduğu çalışma bu alandaki ilk çalışmadır. Sjaastad, göç kararını insan sermayesine yapılan yatırım olarak modellemiştir. Sjaastad'a göre, göç etmeyi düşünen kişi, hem bulunduğu yerdeki hem de göç edeceği yerdeki imkânları karşılaştırıp göç etmenin maliyetini düştükten sonra, ömür boyu elde edeceği gelirin bugünkü değerinin en fazla olduğu yeri seçecektir. Göç etmenin maliyeti, mesafenin büyüklüğüne göre parasal maliyetler olabileceği gibi, arkada bırakılan veya satılan ev, araba ve tarla gibi unsurların ortaya çıkardığı psikolojik maliyetlerle, göç edilen yerde tekrar yerleşme maliyetleri ve göç edilen yere alışma maliyetlerini içermektedir. Bu maliyetler arasına paranın dışındaki maliyetleri azaltan veya artıran faktörler olarak farklı iklim, farklı sosyal, siyasi ve dini çevreyi de katmak gerekir. Bu çerçevede yapılan neoklasik iktisat analizlerinde göç kararı, kişinin istihdam edileceği yeri değiştiren, bir kere alınan ve bir daha değişmeyecek bir karardır.

1.2.2. Denge Yaklaşımı

İnsan sermayesi yaklaşımını kullanan modellerin testinde gelir veya ücret değişkenleri göçün belirleyicileri arasında yer almadığından Greenwood (1975) göç olgusu üzerine “denge” yaklaşımını ortaya koymuştur. Bu yaklaşımda insanların bir tüketici gibi davrandıkları varsayılır. Denge yaklaşımına göre insanlar; fiyat, gelir ve hayatlarında rahatlığı sağlayan mal ve hizmetlerin arzındaki değişmelere göre tüketimlerini ayarlarlar. İnsanlara fayda sağlayan mal ve hizmetler her bir piyasada eşit olarak dağılmadığı için, insanlar kendi rahatını artıracak mal, hizmet ve diğer faktörleri elde edebileceği yerlere göç ederler. Diğer faktörler arasında kişiye bağlı olarak değişebilecek; daha iyi iklim, daha güzel manzara, daha az kalabalık veya daha temiz hava da sayılabilir. İnsanların talep ettiği ve konforunu artıracak faktörler arasında parklar, yollar, hastaneler ve sahiller gibi kamu malları da yer alabilir. Greenwood’un bu yaklaşımına göre, göç kararının alınmasında kişisel tercihlerin de önemli faktörler olarak ortaya çıktığı görülmektedir.

1.2.3. Harris-Todaro Modeli

Sjaastad (1962)’in modeli, kişinin gideceği yerde işsiz kalma ihtimalinin olmadığı varsayımına dayanmaktaydı. Bu varsayımla beraber göç etme maliyetinin de sıfır olduğu varsayılırsa, farklı yerlerdeki ücretlerin birbirine eşit olması gerekir. Harris ve Todaro (1970), kırdan kente iç göçte bu varsayımların geçerli olmadığını ileri sürmüştür. Harris ve Todaro’ya göre göç kararı gidilecek yerde işsizlik olsa bile mantıklı olabilir. Bunun nedeni ise göç kararının, gerçek gelirlerin karşılaştırılarak alınmasından ziyade kır-kent arasındaki beklenen gelir farklılıklarına göre alınmasından kaynaklanmasıdır. Harris-Todaro modelinde; emek piyasalarında tam istihdam olmadığı, şehirdeki ücretlerin kırsaldan daha yüksek olduğu ve insanların beklenen faydalarını maksimum yapmaya çalıştığı varsayılmaktadır. Kırsalda yaşayan kişi, kırsalda kesin olarak ömür boyunca elde edeceği gelirin bugünkü değeri ile şehre göç ederse şehirde iş bulduğunda ömür boyu elde edeceği beklenen gelirinin bugünkü değerini karşılaştıracaktır. Şehirde istihdam edilen emek miktarının şehirde bulunan toplam emeğe oranı ile şehirdeki ücret düzeyinin çarpımı beklenen geliri vermektedir. Risk alma konusunda çekimser olan bir kişi göç etme kararı alırken, şehirde elde edeceği beklenen gelirinin bugünkü değerini hesaplayıp bundan göç etme maliyetini düşükten sonra, kırsalda kaldığı durumda elde edeceği gelirin bugünkü değerini hesaplayıp bu iki durumu birbiri ile karşılaştırır ve göç ettiği takdirde geliri daha büyükse göç etme kararı alır, aksi halde göç etmekten vaz geçer. Buna göre göç edilecek yerde ücretler çok yüksek olsa bile eğer iş bulma ihtimali düşükse insanlar göç kararı almayabilir. Bunun aksine iş bulma ihtimalinin yüksek olduğu durumda iki bölge arasındaki ücret farkı düşük olsa bile insanlar göç kararı alabilir.

Harris ve Todaro’nun bu modelinde göç kararı fayda ve maliyet karşılaştırmasına dayanarak alınmakta ve bu karşılaştırmaların çoğunlukla parasal olmakla beraber psikolojik faktörlere de bağlı olduğu görülmektedir (Todaro ve Smith, 2009:349). Gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda görüldüğü gibi, kırsal kesimle şehrin sağlamış olduğu ekonomik imkânlar arasında ciddi dengesizlikler olduğu müddetçe şehirlerde yüksek oranlarda işsizlik olmaya devam edecektir. İnsanlar göç edip iş bulamamışlarsa, şehirde düşük ücretlerle kayıt dışı işlerde çalışmak zorunda kalacaklardır.

1.2.4. Mincer Modeli

Harris-Todaro modelinden sonra göç kararının nasıl verildiğine dair bir başka önemli görüş Mincer (1978) tarafından ortaya atılmıştır. Mincer'e göre göç kararı tek bir birey tarafından değil, aile üyeleri tarafından birlikte alınır. Göç kararında aile üyelerinin her birinin pozitif kazanımları olmayabilir. Çocuksuz bir aile açısından değerlendirildiğinde; göçten sonra eşlerden birinin durumu daha iyi olabilecekken diğ erinin durumu daha kötü olabilir. Böyle bir durumda önemli olan göçten sonra ailenin toplamda daha iyi durumda olup olmayacağıdır. Eğer aile net olarak daha kazançlı duruma gelecekse, göç sonrası daha kötü durumla karşılaşacak eş bile yeni yere göç etme kararına uyacaktır.

1.2.5. Ağ Modelleri

Göç olgusunu mikro açıdan ele alan bir diğ er yaklaşıma göre; göç maliyeti, göç edilecek yere daha önce göç edenlere bağı lı olarak düş ecektir (Bodvarsson ve Van den Berg, 2013:37). Bu görüş, göçmenlerin gidecekleri yerde daha önce göç edenlerle bir ağ oluşturduklarını ve bu ağın göç maliyetlerini düş ürdüğ ünü ayrıca gelecekte planlanan göçü de olumlu yönde etkilediğ i fikrine dayanmaktadır. Örneğ in; Carrington vd. (1996), kurduğ u dinamik modelde, göçün maliyetinin gidilecek yerdeki göçmen sayısına bağı lı olarak azaldığ ını göstermiştir. Sosyoloji literatürü, gidilecek yerdeki aile ve arkadaş topluluğ una akrabalık ağı adını verirken, gidilecek yerdeki benzer etnik veya hemşehriler topluluğ una da göçmen ağı adını verir. Bu ağlar, bir kişi göç ettiğ inde iş bulma ve ev bulma maliyetini düş ürmekle beraber sömürölme veya dolandırılma riskini de azaltmaktadır. Ağ modellerine göre, gidilen yerdeki aile üyelerinin veya benzer kültür ve gelenekteki kişilerin varlığ ı da insanların diğ er sosyal ihtiyaçlarının giderilmesine olumlu katkıda bulunmaktadır.

1.3. Makro Modeller

Mikro yaklaşım, kimlerin ve neden göç ettiğ i ile ilgilenirken, makro yaklaşım çerçevesinde ele alınan göç modelleri daha çok bütün ekonomik sistemi ilgilendiren coğ rafi (bölgesel, il düzeyi vb.) yer değ iştirmeleri kapsamaktadır. Makro yaklaşımlar, toplam göç hareketinin belirleyicilerine, özellikle de emek piyasası koşullarına odaklanır. Belirleyiciler; işsizlik, istihdam koşulları, ücretler ve çevresel faktörlerdir (Stillwell ve Congdon, 1991:6). Diğ er taraftan, ekonomik faktörler dışındaki çevresel faktörlerin, özellikle de iklim koşullarının göç süreci üzerinde önemli etkileri olduğ u, bu yaklaşım tarafından iddia edilmektedir (Graves, 1980:227). Tüm bunlara ek olarak göç, başladığı ve vardığı hedef yerlerin mekânsal özelliklerinden de önemli düzeyde etkilenir. Göçü etkileyen temel değ iştkenlerden bazıları ş unlardır (Van der Gaag vd., 2003:14):

- Çekim Değ iştkenleri (Gravity Variables)
- Ekonomik Değ iştkenler (Economic Variables)
- İşgücü Piyasası Değ iştkenleri, (Labour Market Variables)

- Konut Piyasası Değişkenleri (Housing Market Variables)
- Çevre Değişkenleri (Environment Variables)
- Politika Değişkenleri (Policy Variables)

Göç akımlarını belirleyen bu değişkenler, literatürde yaygın olarak dört ana kategoride;

- Çekim Değişkenleri
- Ekonomik Değişkenler
- İşgücü Piyasası Değişkenleri
- Çevre Değişkenleri

biçiminde sınıflandırılmaktadır (Etzo, 2008:8). Genel olarak bu faktörler, makro yaklaşım çerçevesinde ele alınmaktadır.

Bölüm 1.1’de bahsedilen, Ravenstein’in “Göç Kanunları”, bu modellerin pek çoğuna zemin oluşturmaktadır. Ravenstein’in Büyük Britanya’da göçün etkisi ve sonuçlarını incelediği çalışmasına göre, göçün en önemli belirleyicisi ekonomik olanaklardır. Buna göre, Büyük Britanya’nın en çok göç alan bölgeleri; ticaret ve endüstriyel kalkınmanın büyük, kaynakların çok ve ulaşım imkânlarının yüksek olduğu yerlerdir (Ravenstein, 1885:171). Ravenstein, göçü belirleyen temel değişkenin ekonomik değişken olduğunu, diğer belirleyici değişkenlerin; çevresel faktörler, eğitim imkânları ve varış noktasındaki yaşam maliyetleri olduğunu belirtmiştir.

1.3.1. İtme-Çekme Kuramı ve Çekim Değişkenleri

Lee (1966)’nin “Göç Teorisi” adlı klasik çalışmasına dayanan çekim değişkenleri; göçün kökenleri, hedefleri ve aralarındaki bağlantıları içeren bir teorik çerçevenin temellerini oluşturmaktadır. Buna göre, göçü açıklamada kullanılacak ana değişkenler itici faktörler (push factors) ve çekici faktörler (pull factors)’dir (Van der Gaag vd., 2003:14).

Lee (1966), araştırmasında göç olgusunun özelliklerini ortaya koyarak, analizine dayanak oluşturmaya yönelik itici ve çekici faktörler çerçevesinde dört temel değişken grubu belirlemiştir

(Lee, 1966:50). Bunlar:

1. Yaşanan yerle ilgili faktörler,
2. Gidilmesi hedeflenen yerle ilgili faktörler,
3. Karşılaşılan engeller,
4. Bireysel faktörlerdir.

Lee (1966) çalışmasında ele aldığı ve aktardığı bu etkenlerin itme-çekme kuramının temelini oluşturduğunu belirtir. Şekil 1.1’de, Lee’nin itme-çekme kuramının temel işleyişi gösterilmektedir.

Kaynak: Everett S. Lee (1996); "A Theory of Migration", Demography, Cilt 3, Sayı 1, s. 50.

Şekil 1.1: Lee'nin İtme-Çekme Kuramı

Şekil 1.1'de, insanları yaşadıkları bölgelerde tutan ve belirli bölgelere çeken faktörler (+) ile yaşadıkları bölgelerden uzaklaştıran faktörler (-) işareti ile gösterilirken bireylerin göç kararını etkilemeyen (Nötr) faktörler ise (0) sembolüyle ifade edilmektedir. Negatif (-) faktörler, bölgenin göç vermesine neden olmakta ve başka yerlerden göç almasını engellemektedir. Pozitif (+) faktörler ise hem bölgede yaşayanların göç etmesini engellemekte, hem de başka yerlerden göçmen çekmektedir (Lee, 1966:50).

Şekil 1.1'den hareketle, itmeye neden olan olumsuz faktörler ve çekmeye neden olan olumlu faktörlerin birbirinden farklı ve sayıca çok olduğu söylenebilir. Kuramın temel yapısı itibarıyla, itme ve çekme faktörleri kişisel ve görecelidir. Dolayısıyla göçün kişisel avantaj ve dezavantajlarını belirleyen; yaş, cinsiyet, eğitim, ırk vb. demografik faktörlerin değerlendirilmesi, itme-çekmekuramı için önemlidir. Göçün kişisel avantaj ve dezavantajlarının hangi sosyal bağlamları çerisinde ve süreçler çerçevesinde hesaplanıp ortaya konulacağı ise diğer bir önemli husustur. Örneğin; çocuk sahibi bir aile için göç edilecek yerdeki eğitim olanakları bir çekme faktörü oluştururken, çocuksuz bir aile için göç kararında önem arz etmemektedir. İtme-çekme faktörlerinin karmaşık ve çok boyutlu sosyal olgulara bağlı olduğu açıktır. Lee(1966), bu çerçevede önemli olanın, öncelikle tüm itme ve çekme faktörlerinin farklı sınıfları için doğru tanımlanması ve böylece bu faktörlerin içeriğinin de doğru bir şekilde oluşturulması gerekliliğini belirtir. Kuramın temel çerçevesini oluşturan ve işlerliğini sağlayan önemli bir nokta ise yaşanılan yer ile göç edilecek yerdeki olumlu ve olumsuz faktörlerin birbirlerinden bağımsız olarak değerlendirilmesinin gerekliliğidir. Daha net bir ifadeyle, yaşanılan yerdeki itme-çekme faktörleri, kendi içerisinde bir bütün olarak; göç edilecek yerdeki itme-çekme faktörleri de kendi içerisinde bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Dolayısıyla kurama göre, hiçbir bağlam ve düzlemde mutlak itme ve mutlak çekme faktörü yoktur. İtme çekme faktörlerinin içeriğinin belirlenmesi birçok etkene bağlıdır. (Aktaran: Çağlayan, 2006:73)

"Lee (1966)'nin vurguladığı bir diğer boyut ise göçün belirleyicileridir. Lee, göçün belirleyicisi olarak iki boyut ortaya koymaktadır: Bunların ilki, kişisel (mikro) faktörler, diğeri ise kişisel olmayan (makro) faktörlerdir. Potansiyel göçmen olarak değerlendirilen yerleşikler, kendileri için yaşadıkları yerdeki olumlu ve olumsuz faktörlerin neler olduğunu, bu faktörlerin kendileri için ne anlama geldiğini çok iyi bilmekte ve itme-çekme faktörlerinin değerlendirmesini rahatlıkla yapabilmektedirler. Fakat göç edilecek yerdeki sosyal yapı ve mevcut durum içerisindeki belirsizlikler, göçmenlerin kendileri için yarattıkları beklentiler ve hâlihazırdaki mevcut riskler gibi kavramlar, potansiyel göçmenler için göç sürecinin belirleyicileridir. Bu kuramsal yaklaşım bağlamında, göçün kendisinin başlı başına bir belirsizlik olduğu ve bu belirsizliğin de kişileri göç sürecinden alıkoyan bir durum olduğu söylenebilir." (Aktaran: Çağlayan, 2006:74).

Lee (1966)'nin itme-çekme kuramı çerçevesinde, özellikle üzerinde durduğu bir diğer nokta da yaşanan yer ile göç edilecek hedef yer arasında bulunan engelleyici faktörlerdir. Buna göre, yaşanan yerde ve gidilecek yerdeki tüm faktörler eşitlendiğinde, göçe yönelme eğilimlerini sadece göçmene ve/veya potansiyel göçmene ait kişisel faktörlerin farklılığıyla açıklamak yetersiz olacaktır. Göç analizini daha iyi ve doğru yapabilmek için, yaşanan yer ile göç edilecek yer arasındaki engelleri de göç analizinin içine katmak gerekmektedir. Daha önce de bahsedildiği gibi, Lee (1966), kuramında engelleyici faktörleri makro ve mikro olmak üzere ikiye ayırarak kullanmaktadır. Kişisel farklılıklara ve kişinin içinde bulunduğu durumu temel alan mikro faktörler; göçün beraberinde getireceği hukuksal ve sosyal belirsizlik, göç mesafesi, ulaşım için ödenecek bedel ve ulaşım imkânları gibi çeşitli etmenlerdir. Göçü engelleyen makro faktörler ise; katı göç kanunları, ırk ya da ulusal kimliğe gönderme yapan göç sistemleri, göç için fiziksel uygunluk ve sağlamlık kontrolleri gibi göçmenlerin karşılaşabileceği daha üst düzeydeki faktörlerdir (Aktaran: Çağlayan, 2006:74).

İtme ve çekme teorisi, genel bir bakışla, sadece itici çekici faktörlerin etkisiyle işliyor gibi görünmektedir. Fakat bu işleyişin ardında yatan ve tüm süreçleriyle birlikte göç olgusunun belirleyicileri, bu kadar net ve kolay anlaşılır değildir. Lee'ye göre göç, anlaşılması zor ve karmaşık bir olgudur. Bunun için sadece itme-çekme faktörlerini incelemek yetersiz kalmakta, bunun yanı sıra göçü engelleyebilecek olan makro ve mikro faktörlerin de incelenmesi gerekmektedir. Diğer bir deyişle, göç, artılarla eksilerin matematiksel hesabından çıkan bir sonuç değildir; fakat artılar ve eksilerle yapılan bu matematiksel hesap göçün temelini ilk basamağını oluşturmaktadır. Günümüzdeki göç olgusuna ve yaşanan çeşitli göç olaylarına genel anlamda bakıldığında, itme-çekme faktörlerinin hâlâ gerek iç göçler gerekse de dış göçler için işlediği görülmektedir. Bunun yanında günümüzdeki göçlerin artık Lee'nin bahsettiğinden daha da karmaşık hâle geldiği de açıktır. Küreselleşme başta olmak üzere pek çok faktör, göç olgusunu derinden etkilemekte ve değiştirmektedir. Ortaya çıkan bu çok belirleyenli yapı, itme-çekme faktörleri hesabının, özellikle uluslararası göç için kolay olmadığı bir duruma da işaret etmektedir. Her ne kadar günümüzde itme-çekme faktörleri göç bağlamında varlıklarını sürdürüyorlarsa da, Lee (1966)'nin kuramında bahsettiği gibi, bu itme-çekme faktörlerinin her sınıf için ayrı olarak hesaplanması artık daha da zordur. Çünkü içinde yaşadığımız dönemde sınıf yapısı ve içeriği hayli tartışmalı hâle gelmiştir ve sınıfın söz konusu bu yapısı, göç üzerinde net tespitler yapılabilmesini de güçleştirmektedir. (Aktaran: Çağlayan, 2006:74-75)

Tablo 1.1’de göç konusunda literatürde yer alan itici ve çekici faktörler ile itici faktörlere rağmen bir kişinin bulunduğu yerde kalmasını gerektiren faktörler sunulmaktadır. İtici faktörler ve kalmayı gerektiren faktörler, çekici faktörlere göre daha baskın olduğunda göç beklenmezken, tersi durumda göçün olması beklenebilir.

Tablo 1.1: Göç Kararını Etkileyen İtici ve Çekici Faktörler

İtici Faktörler	Kalmayı Gerektiren Faktörler	Çekici Faktörler
Açlık, doğal afetler	Aile bağları	Yüksek hayat standardı
Fakirlik	Arkadaşlık	Daha iyi şehir imkânları
Düşük ücret	Sosyal statü	Yüksek ücret
İşsizlik	Çevreyi tanıma	İstihdam
Aşırı nüfus	Göç etme maliyeti	Daha iyi sağlık ve eğitim hizmetleri
Ayrımcılık		Huzurlu ortam
Savaş ve terör		

Kaynak: Bodvarsson ve Van den Berg, 2013:6.

Kırsal alanların şehirlere göre gelir dağılımı ve sanayileşme gibi makro ölçekteki faktörler açısından çok daha arka planda kalması, kırsalda yaşayan insanları kentsel alanlara doğru göç etmeye zorlamaktadır. Kırsal alanın sahip olduğu birtakım zor yaşam koşulları (bunlar itici faktörler olarak da adlandırılabilir), kentsel alanların daha cazip, daha iyi olanaklara sahip olması (bunlar da çekici faktörler olarak adlandırılabilir), kırdan kente göçü etkileyen ve hızlandıran bir yapıdadır. Kırsal alanın sahip olduklarıyla kentsel alanın sahip oldukları arasında bir karşılaştırma yapıldığında kırsal alan için itici, kentsel alan için çekici birtakım faktörlerin varlığı ortaya konulmuş ve bu faktörler arasındaki etkileşim göç teorisinin altyapısını oluşturmaktadır (Yenigül, 2005:276).

Standart çekim değişkenleri, nüfus büyüklüğü ve iki yer arasındaki mesafedir. Bu iki değişken, çekim (gravity) modelinin temelini oluşturmaktadır (Etzo, 2008:8). Nüfus büyüklüğü, göçün başlangıç ve hedefi açısından çift taraflı olarak değerlendirildiğinde, göç olgusunun ölçümünde bir standart haline gelmekte olup gerek göç hızının ölçümünde gerekse göç yoğunluğunun ölçümünde önemli rol oynamaktadır. Ayrıca farklı nüfus büyüklükleri ölçümü, işgücü büyüklüğü ölçümünde kullanılabilmektedir (Van der Gaag vd., 2003: 14). Göç edilen yerdeki nüfusun daha büyük olması; o yerden daha fazla insanın göç edeceği anlamına gelmektedir. Göç edilecek yerdeki nüfusun daha büyük olması ise göçmenler için daha büyük işgücü piyasası anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, modellerde nüfus değişkeni katsayısının pozitif olması beklenmektedir.

Çekim modellerinde üzerinde tartışılan bir diğer konu da mesafe (uzaklık) faktörüdür. Uzaklık faktörü, göç üzerine yapılan çalışmalarda daha çok ortaya çıkardığı maliyetler ile göç olgusu üzerindeki etkileri açısından ele alınmaktadır. Fiziksel mesafenin fazlalığı, bir yerden başka bir

yere göç esnasında bir sosyal maliyet ve zaman maliyeti ortaya çıkarmakta ve bu maliyet göç olgusu konusunda etkili olmaktadır (Etzo, 2008:8; Van der Gaag vd., 2003:15).

Sonuç olarak, tipik bir çekim modelinde şu değişkenler bulunmaktadır; “göç edilen yerle göç edilecek yer arasındaki mesafe”, “göç edilen yerdeki nüfus”, “göç edilecek yerdeki nüfus”, “göç edilen yerdeki gayri safi yurt içi hasıla”, “göç edilecek yerdeki gayri safi yurt içi hasıla”, “göç edilen yere özgü diğer itici ve çekici faktörler” ve “göç edilecek yere özgü diğer itici ve çekici faktörler”.

1.3.2. Ekonomik Değişkenler

Ekonomik faaliyet düzeyi, Ravenstein (1885) tarafından göçün önemli bir belirleyicisi olarak ortaya konulmaktadır. Yapılan ampirik çalışmaların çoğu iç göçe ilişkin bazı ekonomik değişkenlerin etkisini araştırmaktadır. İnsanların yaşadığı bölgelerde daha fazla iktisadi faaliyet, hizmet ve fırsatların var olması, genel olarak refah düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Dinamik yerleşim merkezleri, mobilitesi yüksek olan ve çoğunlukla genç insanları bu yerleşim merkezlerine çekmektedir (Etzo, 2008:8).

Ekonomik değişkenler arasında makro yaklaşım açısından en önemli gösterge kişi başına düşen gayri safi yurtiçi hasıladır. İç göçe yönelik ampirik literatürde, kişi başına düşen gelirin iç göç üzerinde etkisi olduğu yoğun bir biçimde ifade edilmiştir. Örneğin; İtalya’da yapılan ampirik bir çalışma sonucunda, kişi başına düşen gelirin, bölgedeki net göçü pozitif yönde etkilediği ortaya konulmuştur (Etzo, 2008:8-9). Genel olarak ifade edildiğinde, kişi başına düşen gelir, brüt yurt içi kişi başına düşen ürün veya yeni iş kayıtlarının sayısı gibi refah düzeyini ölçmek için kullanılan değişkenlerin aynı zamanda işgücü piyasasını karakterize ettikleri söylenebilir (Van der Gaag vd., 2003:16).

1.3.3. İşgücü Piyasası Değişkenleri

İşsizlik oranı, göç teorilerinde kullanılan bir başka açıklayıcı değişken olarak ortaya çıkmaktadır. Göç veren ve alan bölgelerdeki işsizlik oranı farkları ile göç etme eğilimi arasındaki ilişki birçok çalışmada ele alınmış ve bu değişkenler arasında bir korelasyon olduğu ortaya konulmuştur (Etzo, 2008:9). İşgücü piyasası, insanların göç etmesinde ve yer seçiminde etkin bir faktördür. Bir bölgenin iktisadi koşullarının yorumlanmasında kişi başına düşen gelir, istihdam oranı, iş değiştirme imkânları, işsizlik oranları ve işsizlik koşullarında meydana gelen değişimler gibi genel iktisadi unsurların önemi büyüktür. Tarımda istihdam oranı, belirli sektörlerde kalifiye elemanların kıtlığı, görelî ücret veya maaş oranları gibi işgücü piyasası değişkenleri, bölgelerdeki ekonomik performansın ve işgücü piyasalarının birer göstergesi olarak göç olgusunun analizi noktasında önemli değişkenler olarak öne çıkmaktadır (Van der Gaag vd., 2003:16)

1.3.4. Çevresel Değişkenler

İnsanların bir bölgeden diğer bir bölgeye göç etmelerinde sadece ekonomik faktörler rol oynamamaktadır. Göç akımlarını etkileyen diğer bir değişken grubu olan çevresel değişkenler oldukça geniş bir alanı kapsamakta olup yaşam kalitesi ile ilgilidir. Bu anlamda, çevresel değişkenler yaşam kalitesi üzerinde etkili olabilecek unsurları yansıtacak konumdadırlar. Bu unsurlar genel olarak; kamu güvenliği, sosyal hizmetler, çevre kalitesi, siyasi durum vb. gibi pek çok farklı açıdan yaşam kalitesi ile ilgilidir (Etzo, 2008:10). Çevresel değişkenler, özellikle gelişmiş ekonomiler için çekici faktörler halini almakta ve az gelişmiş ekonomik bölgelerden gelişmiş ekonomik bölgelere göç akımına yol açmaktadır.

Göç kararı alınırken refah düzeyini artırıcı etkiye sahip olan eğitim, sağlık, temiz çevre ve altyapı yatırımları gibi unsurlar da dikkate alınmaktadır. Yaşam kalitesinin ölçütü olarak ön plana çıkabilecek farklı kriterlere örnek olarak; ölüm oranı, özellikle de çocuk ölüm oranı (Boyer and Hatton, 1997:719), ulaşım, barınma, doğal çekici alanlar, tiyatro ve konser salonlarına erişim gibi sosyal, kültürel, politik ve çevresel faktörler gösterilebilir (Van der Gaag vd., 2003:17; Çelik, 2005:177).

1.3.5. Lewis'in Modeli

Göç olgusu çalışma olanakları açısından insanlara daha fazla verimli olabilmeyi sağladığı müddetçe sosyal açıdan istenen bir unsurdur. Arthur Lewis (1954)'in geliştirdiği ve kalkınma iktisadi alanındaki yapısalçı-değişme modelleri altında değerlendirilen bu modelde iktisadi kalkınma, insanların geleneksel tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörüne geçmesine dayanmaktadır. Bu şekilde sektörler arasında geçişle ortaya çıkan göç aslında yapısal bir dönüşümdür. Lewis'in modelinde geleneksel, aşırı nüfuslu ve sıfır marjinal verimlilikle çalışılan tarım sektörü ile ücretlerin ve verimliliğin daha yüksek olduğu yerlerdeki sanayi sektörü bulunmaktadır. Tarım sektöründen sanayi sektörüne geçiş olduğunda, tarım sektöründe herhangi bir üretim kaybı olmayacak fakat sanayi sektöründe üretim artışı gerçekleşecektir. Bu modele göre, ihtiyaç fazlası üretim artışlarının tekrar yatırıma dönüştürülmesiyle sanayi sektöründe sermaye birikimi gerçekleşecek şekilde bir döngü ortaya çıktığında zaman içerisinde ekonomide kalkınma süreci tamamlanacaktır.

Lewis'in modeli, Batı ülkelerinin kalkınma tecrübelerine dayanılarak geliştirilmiş basit bir model olmasına rağmen, günümüz az gelişmiş ülkelerinin kurumsal ve ekonomik yapısına uygunluğu tartışmalıdır. Bu model, emekten tasarruf sağlayan teknolojik ilerlemeleri göz ardı etmesi, tarım sektöründe modelde varsayıldığı kadar bol emeğin bulunmaması, şehirlerdeki sanayi sektöründe hem işsizliğin görülmesi hem de sanayi sektöründeki ücretlerin işsizliğe rağmen artması noktalarında tartışmalıdır. Buna rağmen model, tarımdan sanayiye doğru göçün ortaya çıkardığı yapısal dönüşüme dayalı kalkınma sürecini ilk olarak tarif ettiği için değerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE İÇ GÖÇ

2.1. İç Göç Kavramı ve Özellikleri

İç göç hareketi, belirli bir mekânda yaşayan kişilerin mekânsal olarak yer değiştirmesi ile ilgili bir olgu olup, ekonomik, sosyal ve kültürel yönleri bulunmaktadır. İnsanların yer değiştirme eğilimlerinin geçmişine bakıldığında, bunun insanlık tarihi kadar eski olduğu görülmektedir.

Göç, kavramsal olarak kişilerin gönüllü veya zorunlu sebeplere dayalı olarak coğrafi alanlar üzerinde yer değiştirmesi şeklinde ifade edilebilir (Ozankaya, 1986:202). Bu mekânsal hareketliliğin nedenleri çok farklı olmakla birlikte, göç hareketiyle bir taraftan göç alan yerlerde nüfus artışı ve nüfusun yapısında değişiklik olurken diğer taraftan göç veren yerlerde ise nüfus azalışı ve nüfusun bileşiminde değişimler meydana gelmektedir.

Göç hareketleri içerisinde en yaygın olan iç göç olgusu, hem ölçek olarak daha büyük oranda gerçekleşmekte hem de genel olarak ülkenin ve göç edilen yerin iç dinamikleri açısından önemli ekonomik ve sosyal değişimlere yol açmaktadır. Ülkemiz açısından coğrafi ve mesleki hareketlilik örneği olarak köyden kente yapılan iç göçler, kitlesel bir toplumsal hareketliliği ortaya koymaktadır. Bu hareketliliğin ise daha çok yatay ölçüde gerçekleştiği görülmektedir (Doğan, 1998:269). Ülkemizde yatay ölçüde gerçekleştirilen iç göç hareketlerinin en yaygın olanı aynı kent içerisindeki ya da farklı kentler arasındaki köyden kente olan göçtür.

Türkiye’de iç göç süreci 1950’li yıllardan sonra hız kazanmıştır. Bu süreç, ülkenin ekonomik, sosyal ve güvenlik sorunlarını doğrudan etkilemiş, sonuçları ise çarpık kentleşmeden trafiğe, işsizlikten asayişe kadar birçok alanda kendisini hissettirmiştir (Yüceol, 2011:31). Ağırlıklı olarak kırsal alanlardan kentsel alanlara doğru gerçekleşen söz konusu iç göçün zaman içerisinde hızlı ve düzensiz bir şekilde devam etmesi, göçe maruz kalan kentlerin fiziksel, ekonomik ve sosyal altyapılarının gelişiminin ve planlanmasının ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

2.2. Türkiye’de İç Göç Olgusunun Tarihsel Gelişimi

“Türkiye tarihi aslında bir yönüyle göçün tarihidir” (Saraçoğlu, 2013:1). Türkiye’nin kentleşme dinamikleri ve gelişim yönü ele alındığında aynı zamanda göç olgusunun temel parametreleri de ortaya konulmuş olmaktadır. Türkiye’de ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmıştır. Ancak Türkiye’deki iç göç hareketlerini ilk genel nüfus sayımı ile izleme ve değerlendirme olanağı bulunmamaktadır. Bu dönemde Devlet İstatistik Enstitüsü (Türkiye İstatistik Kurumu) böyle bir çalışmaya temel teşkil edecek “doğum yerleri” itibarıyla Türkiye nüfusu verilerini, 1935 yılından itibaren genel olarak; 1950’lerden itibaren ise, ayrıntılı olarak yayınlamaya başlamıştır (Başel, 2007:516).

Türkiye’de iç göç olgusunun gelişim seyrini kentleşme süreci ile paralel olarak analiz etmek gerekmektedir. Kentleşme, “sanayileşmeye ve ekonomik gelişmeye paralel biçimde kent sayısının artması ve bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında, artan oranda örgütlenme, işbölümü ve uzmanlaşma yaratan, insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikimi süreci”dir (Keleş, 1996:19). 1940’lı yıllardan sonra kent ve kentleşme sorunları sürekli olarak Türkiye’nin gündeminde önemli bir yer işgal etmiştir.

Türkiye’de kentleşme olgusunun kaynağında kırsal alanlardan kentsel alanlara olan iç göçün önemli etkisi vardır. Bu bağlamda kentleşme süreci sadece demografik bir olay değil aynı zamanda bir toplumsal değişme sürecidir (Es ve Ateş, 2004:208).

1940’lardan sonra Marshall yardımı gibi Batı’dan gelen maddi katkıların da etkisiyle hızlanan kapitalistleşme / modernleşme, kırsalın toprağa dayalı işlerden kopuşunu, kentlerin ise sanayi ve hizmet sektörü için ciddi bir işgücü ihtiyacını doğurmuştur. Bunun sonucu olarak, mevsimlik tarım işçilerinin göçüne ek olarak, sürekli yerleşme amaçlı ve dolayısıyla yeni kent profiline dahil olacak olan kırdan yaşayan insanlar da sanayi merkezlerine doğru göç etmiştir (İçduygu ve Sirkeci, 1997:269). Türkiye’de 1945-50 yılları arasında güçlü kentleşme eğilimlerinin bulunmadığı yönünde görüşler bulunmakta, kentleşme ve göç eğilimlerinin ise 1950’li yıllardan itibaren başladığı belirtilmektedir (Keleş, 1996:41). Türkiye’de 1945-1950 yılları arasında başlayan kır-kent göçünün temelinde, diğer gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi ekonomik ve sosyal gelişmeler belirleyici olmuştur. Karayolu ve motorlu taşıt ulaşımının artması ile köylünün ve kentlinin sistemden haberdar olmaları ve buna göre karar almaları hızlanmış ve kolaylaşmıştır. Tarımda, traktörün yanı sıra üretimi artırıcı diğer girdilerin kullanımının yaygınlaşması, tarım alanlarını ve tarımsal üretimi artırırken, dünya piyasalarındaki dalgalanmalardan ötürü tarım ürünlerine olan talep de tarımın büyümesini etkilemiştir. Doğum oranının yüksekliği, gelişen tıp teknolojisinin yaygın halk sağlığı programları ile kullanılması sonucu ölüm oranı düşmüştür. Doğum oranının yüksekliği ve düşük ölüm oranı sonucunda, nüfus artışının yüksekliği ile sonuçlanan bir döneme girilmiştir (Erçevik, 2013:19).

Türkiye’de iç göç olgusunun tarihsel gelişimine bakıldığında ise yıllara göre yaşanan değişim süreci de rahatlıkla görülebilir. 1950 yılında Türkiye’deki il sayısı 63, kentlerde yaşayan nüfus oranı %18,1’dir. 1960 yılında il sayısı 67’ye yükseltilmiş, kentlerde yaşayan nüfus ise %26,3 olmuştur. Kentsel nüfus oranı 1970 yılında %35,8 iken, 1980 yılında %45,4 olmuştur. 1990 yılında ise il sayısı 73’e ulaşmıştır ve kentsel nüfusun kırsal nüfusa oranı %56,3’e yükselmiştir. 2000 yılında il sayısı 81, kentlerde yaşayan nüfusun oranı ise %65 olmuştur. 2012 yılına gelindiğinde ise Türkiye nüfusunun %77,3’ü kentlerde yaşamaktadır.

Türkiye’de kentleşme iç göçün bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye 1945-2000 yılları arasında belirgin bir dış göç almadığı halde dışarıya iş gücü sevk eden bir ülke konumunda olmuştur. 1945-2000 dönemini kapsayan 55 yıllık dönemde Türkiye’nin nüfusu 3 katı aşan bir artış gösterirken aynı dönemde, kentsel alanların nüfusunda 10 katı aşan bir artış meydana gelmiştir. Yine bu dönemde kentli nüfusun, toplam nüfus içerisindeki payı %25’ten %65’e yükselmiştir. Ülkemizde, 2000 yılından sonraki süreçte nüfusun yaklaşık 2/3’ünün kentsel alanlarda yaşadığı görülmektedir (Başel, 2007: 517).

Günümüz Türkiye’sinde iç göçler önemli bir olgudur. İç göçler içerisinde kırsal alandan kente göç; kültürel, toplumsal ve ekonomik anlamda değişimi hızlandıran, olumlu ve olumsuz sonuçları olan bir olgudur. İç göçte en fazla devletin sosyal, ekonomik, güvenlik vb. konularda aldığı çeşitli kararların uygulanması sonucunda nüfusta meydana getirdiği mobilite etkili olmaktadır (Es ve Ateş, 2004: 212).

Türkiye’de iç göç ve kentleşme ilişkisi birlikte ele alındığında, iç göçün, kentlerin çekme faktöründen ve kırsal kesimin itme faktöründen kaynaklandığı görülür. Bu faktörlerin etkisiyle kırsal kesimlerin ittiği nüfus, kentlerde ne sağlıklı bir şekilde istihdam edilebilmekte ne de barınabilmektedir. Kentin çekiciliğine kapılan ve de iş bulma ümidiyle şehirlere akan nüfus, kalifiye olmadıkları için düşük gelir getiren ya da ağır işlerde çalışmaktadır. İlk başlarda bu işlerden düşük gelir elde ettikleri için normal denebilecek apartman dairelerinde ve evlerde oturabilme şansları olmamakta, genellikle şehirlere ve semtlere yakın olan çevrelerde, ya yaptıkları ya da düşük bedellerle kiraladıkları gecekondularda oturmak zorunda kalmaktadır (Tümertekin, 1973:3).

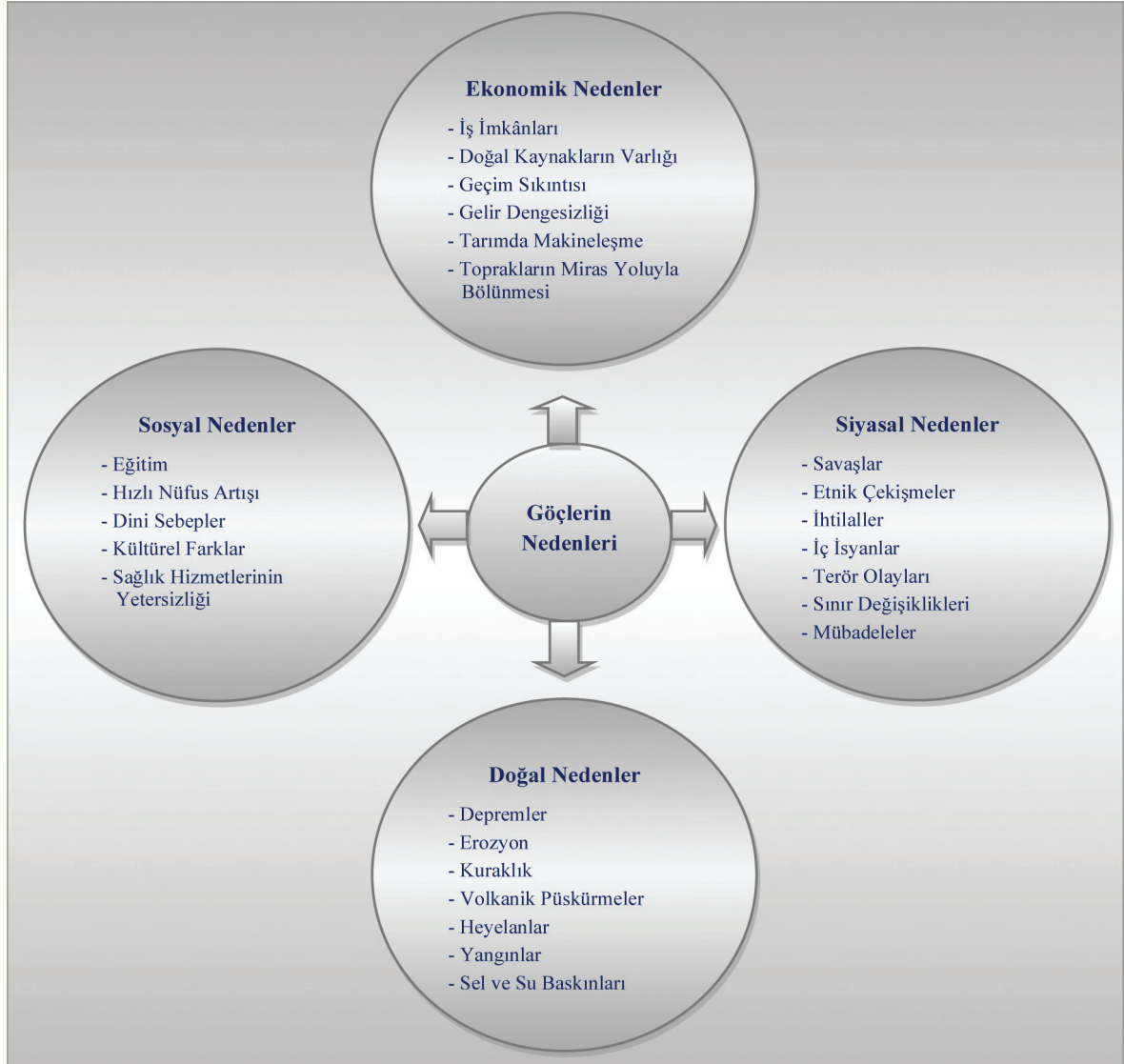
2.3. Türkiye’de İç Göçün Nedenleri

Göç insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Göçe neden olan temel gerekçeler ekonomik nedenler, doğal nedenler, sosyal nedenler ve siyasi nedenler gibi dört ana gruba ayrılmaktadır. Bu dört temel neden de kendi içinde çeşitli alt başlıklara ayrılmaktadır. Bu nedenler Türkiye özelinde Şekil 2.1’de gösterilmektedir.

Türkiye’de Cumhuriyet’in kuruluş yıllarında nüfusun önemli bir kısmı (yaklaşık %75’i) köylerde, bir başka deyişle kırsalda yaşamaktaydı. Bu oran, yıllar itibarıyla kentler lehinde bir gelişme göstermiştir. Nüfusun yerleşim yerleri arasındaki değişiminin en önemli nedeni, köyden kente olan göçlerdir (Koçak ve Terzi, 2012:166). Türkiye’de en yaygın olarak görülen iç göç türü, kırsal yerleşim alanlarından kentsel yerleşim alanlarına doğru gerçekleşen iç göç hareketleridir. Bu göç hareketleri itici ve çekici faktörler modeli çerçevesinde incelendiğinde, kırsalın iticiliğine neden olan etkenler genel olarak; kırsal alanlardaki hızlı nüfus artışı, kırsal alanlarda miras yoluyla tarım alanlarının daralması, kırsal kesimde tarımda makineleşmenin artması ve buna bağlı olarak tarımsal işgücünün azalması, iklim koşullarının kötü olması, kırsal alanda olan ekonomik istikrarsızlık ve sosyal problemler, doğal afetlerin olması, terör olaylarının insan güvenliğini tehdit etmesi, mevsim dışı ekonomik etkinliklerin yetersiz olması, kırsal kesimde iş imkânlarının sınırlı olması, kırsal kesimde eğitim ve sağlık hizmetlerinin yetersiz olması gibi faktörlerdir (Keleş, 1996:107-108).

Kentlerde sanayinin ve hizmet sektörünün gelişmiş olmasından dolayı iş olanaklarının fazla olması, gelir elde etme olanaklarının kırsal alana göre yüksek olması, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik hizmetlerinin iyi olması, özgür bir yaşam ve ulaşım imkânlarının daha iyi olması gibi etkenler de kentsel yerleşim alanlarının, kırsal nüfusu çeken özellikleridir (Keleş, 1996:113-114).

Birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de iç göç olgusunun temel nedenleri arasında ekonomik, sosyal, kültürel, coğrafi, demografik ve siyasi nedenler yer almaktadır. Ne var ki, ülkemizde göç eden insanların büyük çoğunluğunun ekonomik nedenlerle daimi ikametgâhlarını değiştirdikleri ve bu nedenle gerek bölgesel gerek kişisel bazdaki gelir dengesizliğinin iç göç olgusunun en önemli belirleyicisi olduğu genel kabul gören bir olgudur (Yamak ve Yamak, 1999:16-17).

Kaynak: MEB, www.meb.gov.tr.

Şekil 2.1: Türkiye’de İç Göçün Nedenleri

2.3.1. Türkiye İç Göçünde İtici Güçler

İç göç olgusunun daha çok kırsal kesimden kentsel merkezlere doğru bir yön izlediği düşünülürse, itici güçler kırsal kesimden göç eden insanların göç etme nedenleri olarak incelenmektedir.

Kırdan kente göçler, aşırı nüfus artışının ve tarımsal üretimde kullanılan yeni tekniklerin, kırdaki çalışanları üretim sürecinin dışına itmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Tarımsal üretimde makineleşme, tarım topraklarının mülkiyetindeki dengesiz dağılım, büyük ölçekli tarımsal işletmelerin sayısındaki artışın beraberinde getirdiği işsizlik ve topraksızlaşma (Yenigül, 2005:276) ve bazı bölgelerde terör olaylarının artması sonucunda zorunlu veya gönüllü bir şekilde kırsal nüfus kentsel alanlara doğru göç etmeye başlamıştır.

Türkiye’de kalkınmanın önemli bir aracı olarak sanayi sektörünün desteklenmesi ve teşvik edilmesi ile zamanla tarımsal alanlar azalmış ve buna bağlı olarak tarımsal yollardan geçimini sağlayan kesim, hızla kırsal alanlardan kent merkezlerine doğru göç etmeye başlamıştır. Tarımdaki gelirin düşüklüğü ve toprağın eşitsiz olarak dağılımı; kırsal kesimde yaşayanları, köylerini bırakmaya zorlamaktadır. Ekili arazilerin parçalanma süreci, kırsal alanlardan kentsel alanlara iç göçü hızlandırmıştır. Ekili arazilerin miras yolu ile bölünmesi, bölünen bu arazilerin ise ailelerin geçimini sağlayacak büyüklükte olmaması, aileleri iç göç kararını vermeye zorlamaktadır (Üçdoğruk, 2002:160).

Diğer taraftan, tarımda modernizasyon süreciyle birlikte traktör vb. tarım araçlarının tarımsal üretime girmesi kırsal kesimde insan gücüne olan talebi azaltmıştır. Azalan talep nedeniyle atıl işgücü konumuna gelen nüfus, kentsel kesimdeki istihdam fırsatlarının çekici olması nedeniyle buralara göç etmeye başlamıştır. Türkiye’de tarımsal toprakların miras yoluyla bölünmüş olması ve makineleşme süreci, tarımsal işgücünün önemli bir kısmının işsiz hale gelmesine neden olmuştur. Tarım üretiminin verimli olmayışı ve üretimin doğal olaylara doğrudan bağlı olması, tarım sektöründen bir kaçış yaşanmasına neden olmaktadır. Ekilebilecek arazilerin küçüklüğünün yanı sıra artık bölünemeyecek hale gelmesi de tarım sektöründen kaçışı hızlandırmıştır (Başel, 2007:521-522).

Kırsal bölgelerden kentsel bölgelere doğru olan iç göç hareketi, sadece tarımsal nedenlerden kaynaklanmamaktadır. Tarımsal nedenlerin dışında birçok etkenden söz etmek mümkündür. Kırsal kesimin istihdam olanaklarının kısıtlı olması ve istihdam edilen işgücünün azalması, buna bağlı olarak gelir düzeyinin düşmesi, kırsal kesimi kentsel alanlara doğru göçe zorlamaktadır. Kırsal alanlardan kent merkezlerine doğru gelişen göç olgusunun nedenlerinden bir diğeri ise kırsal alanlarda yaşanan nüfus artışıdır. Nüfus artışı sonucunda elde bulunan kaynaklar kırsal kesimin ve özellikle hane halkının geçimini sağlamaya yetmemesi nedeniyle, kırsal alanda yaşayan bireyler yeni kaynaklar ve iş olanakları bulmak için kent merkezlerine veya var olan standart yaşam düzeylerini koruyabilecekleri farklı yerlere göç eğiliminde olmaktadır (Demir, 1997:85).

Ayrıca eğitim düzeyinin yükselmesi ve özellikle de yüksek öğretim kurumlarının ilk olarak belirli metropol kentlerde yoğunlaşması, ulaştırma ve iletişim ağının genişlemesi ve kitle haberleşme araçlarının yaygınlık kazanması, kırdan kente göçe neden olmaktadır. Bunlara ek olarak, bir takım zorunlu göç tipleri de itici güçler arasında yer almaktadır. Örneğin, deprem, sel, erozyon vb. tabii afetler dolayısıyla yapılan göçler, terör ve mezhepsel çekişmeler sonucu meydana gelen olaylar neticesinde ve kan davası gibi sosyal sorunlar sonucunda ortaya çıkan göçler gösterilebilir (Başel, 2007:522-524).

2.3.2. Türkiye İç Göçünde Çekici Güçler

Göç eğiliminde olanların göç edecekleri yer seçiminde etkili olan ve göç alan merkezlerin çekiciliğini anlatmakta kullanılan faktörlere çekici güçler denilmektedir. Kırdan kente göç sürecinde kente özgü birtakım ekonomik, sosyal ve kültürel fırsatlar, göçü ortaya çıkaran

faktörler arasında önemli bir yere sahiptir. Kentlerdeki bir takım unsurlar, bireyleri kendisine çekme konusunda etkilidir. Bunlardan en önemlileri, istihdam fırsatı ve yüksek gelirdir. Ayrıca eğitim, sağlık ve sosyal yaşam gibi unsurlar da çekici unsurlar arasında yer alır. Ayrıca kentteki akraba ve tanıdıklar da çekici bir unsurdur (Çelik, 2006:153).

Gelir artış hızı, gelişmiş bölgelerde daha fazla olduğundan dolayı emeğin hareket yönü daima bu bölgelere doğru olmaktadır. Zaten göçlerin temel başlangıç nedeni genelde ekonomik gerekçelerdir. Gelişmiş bölgelerin gelişmişlik düzeyleri göç hareketini teşvik etmektedir. İç göç kararının, daha çok göç alan yörelerdeki yüksek gelir düzeyinden etkilendiği anlaşılmaktadır. Çok çeşitli ve iç içe geçmiş nedenleri olmakla birlikte, iktisadi güdüler, göç kararlarının anlaşılmasında temel öneme sahiptir (Öztürk ve Altuntepe, 2008:1593). Eğer genelleme yapılacak olursa; göç alan merkezlerin sahip olduğu gelir seviyesinin, göç veren merkezlerin gelir seviyelerinden yüksek olduğu görülmektedir. Gelir ilişkisi kırsal yerleşim merkezleri ile kentsel yerleşim merkezleri olarak incelenirse kentsel merkezlerin kırsal merkezlere göre daha yüksek gelire sahip olduğu ve bu faktöre bağlı olarak kırsal alanlardan insanları çektikleri görülmektedir (Özdemir, 2008:89).

Diğer bir etken ise kentleşmedir. Hızlı nüfus artışı ile büyüyen ve gün geçtikçe küreselleşen kentlerin tarım dışı sektör ihtiyaçları ve bu sektörlerde çalışmaya istekli işgücü ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Hızla gelişen kentsel yerleşim merkezleri, beraberinde sanayi ve endüstri sektörlerini geliştirmiş ve buna bağlı olarak işgücü ihtiyaçlarını karşılamak için kırsal kesimden kentsel yerleşim alanlarına göç edenleri istihdam etmişlerdir. Göç edenler için açılan bu fırsat kapısı, göç etmeyi düşünen kesim için de umuda dönüşerek istihdam ve işgücü olanakları sayesinde düşünceyi eyleme geçirmelerine neden olmuştur (Özdemir, 2008:85).

Bireyler göç kararını verirken, ekonomi dışı unsurları da göz önünde bulundururlar. Bunlar; eğitim ve sağlık hizmeti, temiz çevre ve altyapı yatırımları gibi unsurları içerir (Çelik, 2006:155). Göç alan bölgenin eğitim, sağlık, yaşam kalitesi gibi unsurları göç etme niyetinde olanların göç kararını etkilemektedir (Gür ve Ünal, 2004:28). Bölgeler arası sosyo-kültürel farklar, göç eyleminin oluşmasının diğer nedenlerinden birisidir. Göç alan merkezin sosyo-kültürel gelişmişlik düzeyine bağlı olarak değişen yaşam kalitesi seviyesi, göç etme eğiliminde olanların kararlarını etkileyebilmektedir. Sosyal, kültürel ve çevresel etmenlerin varlığı, yerleşim merkezlerini göç amaçlı olarak cazip kılmaktadır (Özdemir, 2008:96).

Kentteki akraba ve tanıdıklar, göç edecekler için hem kente ilişkin bilgi sunmakta; hem de belirli bir süre için de olsa barınma, beslenme gibi hususlar bakımından kolaylık sağlamaktadır. Dolayısıyla, kentteki yakınlar bireyleri çekici unsur olarak etkilemektedir (Çelik, 2006:161).

Kırdan kente göç sürecinde kırım iticiliği ve kentin çekiciliği yanı sıra rol oynayan bir başka önemli faktör, ulaştırma ve iletişim teknolojisinde kaydedilen gelişmelerdir. İletişim teknolojisi ve araçlarının gelişimi, kırsal kesimde yaşayanları kentsel yaşam konusunda bilgilendirirken, ulaştırma sektöründeki gelişmeler ise kırsal kesimdeki nüfusun kentsel kesime hareketliliğini artırmaktadır.

2.4. Türkiye’de İç Göç Olgusunun Niteliği ve Boyutları

Türkiye, 1960’lı yıllardan itibaren ulaşım imkânlarının gelişmeler, 1980’li yıllardan itibaren ise bilgi ve iletişim olanaklarının gelişmesi ile birlikte, kendisini hızlı bir değişim sürecinin içerisinde bulmuştur. 1960’lı yıllardan itibaren nüfus artışına paralel olarak toprakların bölünmesi kırdan kente göçün temel nedenlerinden birisi olmuştur. Kentler, sanayinin, ekonominin ve sosyal yaşamın merkezleri ve itici gücü durumuna gelmeye başlamıştır. Bu süreç, özellikle İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Adana gibi kentleri çekim merkezi haline getirmiştir. Göçü, sadece işsizlik, toprağın bölünmesi olarak değil; sağlık, eğitim, daha iyi bir yaşam aramak gibi modern beklentilerin yer aldığı bir süreç olarak algılamak gerekmektedir (Saltık, 2013:2).

Türkiye’de iç göç olgusunun niteliğinde değişim yaşandığı halde değişmeyen olgu, bu göçlerin gelişmemiş bölgelerden gelişmiş kentlere olmasıdır. İç göçlerin yerleşim birimleri arasındaki yönü de önemlidir. Ülkemizdeki iç göçlerin yönü temel olarak kentten kente, kentten köye, köyden kente ve köyden köye olarak dört kategoriye ayrılabilir. Önceleri ağırlıklı olarak köyden kente olan göçler, 1980’li yıllardan sonra liberal ekonomiye geçilmesi, kitle iletişim ve ulaşım araçlarının gelişmesi gibi faktörlerin etkisiyle giderek kentten kente göç halini almıştır (Öztürk, 2007: 249-254). Bazı büyük şehirler ise diğerlerine oranla göçlerin çekim merkezlerini oluşturmaktadır. İlçelere göre göçler; büyükşehir ilçesi, merkez ve taşra ilçeleri olarak sınıflandırıldığında elde edilen değerler aynı sonucu doğrulamaktadır. Nitekim büyükşehir ilçeleri net olarak göç alırken, merkez ve taşra ilçeleri net göç vermişlerdir. Büyükşehir ilçeleri içeriye göçlerin %44’ünü, merkez ilçeler %17’sini ve taşra ilçeleri ise %38’ini oluşturmaktadır. Buna karşın dışarıya göçlerin ise %31’ini büyükşehir ilçeleri, %19,8’ini merkez ilçeler ve %47,9’unu ise taşra ilçeleri meydana getirmektedir. İl merkezlerini de içinde barındıran merkez ilçelerin net göç vermesi dikkat çekicidir (Yakar, 2012:759).

Yapılan son genel nüfus sayımına göre 1995-2000 döneminde 6.692.263 kişi yerleşim yerleri arasında göç etmiştir. Bunun 4.788.193’ünü iller arasında göç eden nüfus oluşturmaktadır. Bu dönemde yerleşim yerleri arasında göç edenlerin çoğunluğu %57,8 ile kentten kente göç edenlerdir. 1985-1990 döneminde kentten kente göç edenlerin oranı %62,2 olduğundan, 1995-2000 döneminde kentten kente göç edenlerin oranı 1985-1990 dönemine göre azalma göstermiştir. Buna karşın 1985-1990 yılları arasında %12,6 olan kentten köye göç, 1995-2000 döneminde yaklaşık 2 kat artarak %20,1’e yükselmiştir. Bu oran köyden kente göç için her iki dönemde de yaklaşık %17 civarındadır (Bahar ve Bingöl, 2010:48).

Türkiye’de iç göç olgusunun ekonomik ve toplumsal sonuçları göz önüne alındığında, işgücü piyasaları ve işsizlik açısından yapısal bir özellik ortaya çıkmaktadır. Zira büyük bir bölümü büyük kentlerde daha iyi iş olanaklarından yararlanmak için göç eden işgücü, beşeri sermaye açısından beklentileri yüksek, yapısı gereği yeni bilgi ve teknolojik girdileri üretimde kullanan modern sektörün işgücü talebini karşılayamamaktadır. Bu bağlamda, tarım sektörü dışında çalışma deneyimi olmayan ve eğitim düzeyi düşük kesim, bilgi ve teknolojiye hızlı gelişmelere ayak uyduramamakta ve marjinal sektörlerde çalışmaktadır. Bu durum ise kentlerdeki işsizlik oranlarını artırmaktadır (Bahar ve Bingöl, 2010:45).

2.5. Türkiye’de İç Göç Hareketlerinin Genel Seyri

Ülkelerin nüfus dinamiğinin ölçülmesinde iç göç, ülke karar alıcılarının doğum ve ölüm olaylarına ek olarak daha dikkatli takip etmesi gereken bir değişken olmuştur. Gerek ekonomik gerekse diğer nedenlerle, idari bölünüş bazında ilden ile, bölgeden bölgeye veya bir yerleşim yerinden başka yerleşim yerine dönemler itibarıyla iç göçün yapısının bilinmesi önemlidir. Çünkü göçe iten nedenlerin ortadan kaldırılması, hedef bölgelerdeki alt yapı sorunlarının ve geleceğe yönelik projeksiyonların ortaya konabilmesi açısından iç göçün boyutunun bilinmesi gerekir (DİE, 1997:41).

Tablo 2.1: Türkiye’de Kent ve Kırsal Nüfusu Oranları

YILLAR	Genel Nüfus	Kent Nüfusu	Kent (%)	Kırsal Nüfusu	Kırsal (%)
1927	13.648.270	3.305.879	24,2	10.342.391	75,8
1935	16.158.018	3.802.642	23,5	12.355.376	76,5
1940	17.820.950	4.346.249	24,4	13.474.701	75,6
1945	18.790.174	4.687.102	24,9	14.103.072	75,1
1950	20.947.188	5.244.337	25,0	15.702.851	75,0
1955	24.064.763	6.927.343	28,8	17.137.420	71,2
1960	27.754.820	8.859.731	31,9	18.895.089	68,1
1965	31.391.421	10.805.817	34,4	20.585.604	65,6
1970	35.605.176	13.691.101	38,5	21.914.075	61,5
1975	40.347.719	16.869.068	41,8	23.478.651	58,2
1980	44.736.957	19.645.007	43,9	25.091.950	56,1
1985	50.664.458	26.865.757	53,0	23.798.701	47,0
1990	56.473.035	33.326.351	59,0	23.146.684	41,0
2000	67.803.927	44.006.274	65,9	23.797.653	35,1
2007	70.586.256	49.747.859	70,5	20.838.397	30,5
2012	75.627.384	58.459.967	77,3	17.167.417	23,7

Kaynak: TÜİK, 2013.

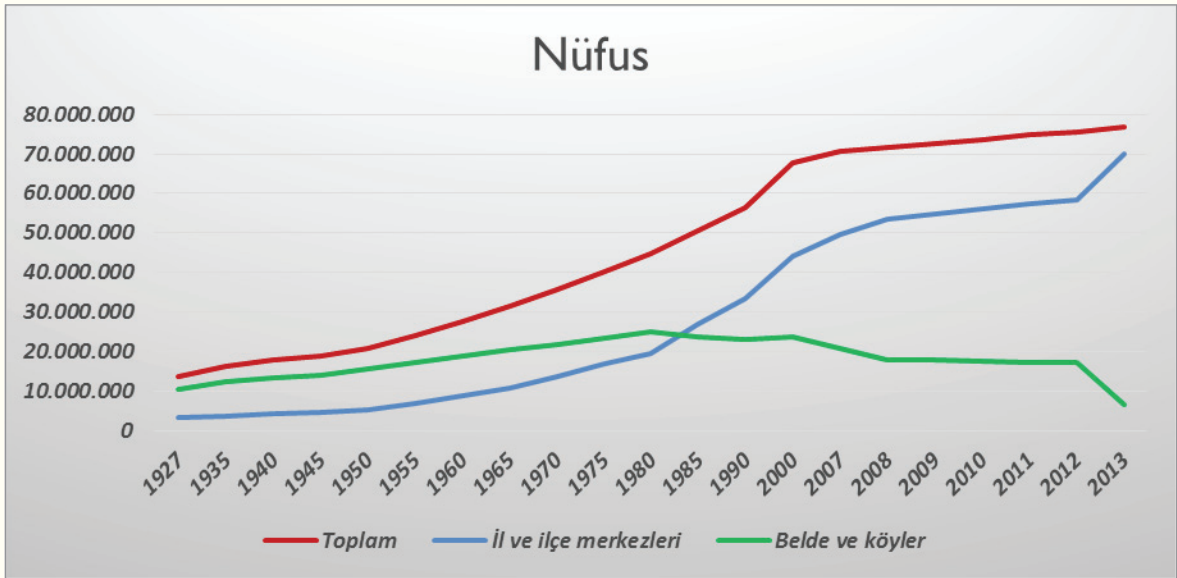
Tablo 2.1’den de görüldüğü gibi, Türkiye’de iç göç dinamiklerinin analizinde en önemli unsurlardan birisi kırsal ve kent nüfusu arasındaki değişimlerdir. 1950’li yıllara kadar Türkiye’de kent nüfusu kırsal nüfusunun yaklaşık üçte biri kadardır. 1950’li yıllardan sonra tarımda makineleşme ve kentlerin gelişmeye başlaması ile birlikte kırsal-kent nüfus dengesi değişmeye ve nüfus kent lehine artmaya başlamıştır. Kentsel alanlardaki nüfus artışının en önemli nedeninin 1950 sonrasında

oluşmaya başlayan göçler olduğu ifade edilebilir. 1990-2000 döneminde kentlerde bulunan nüfusun yıllık artış hızı %26,8 iken, köylerde bulunan nüfusun yıllık artış hızı %4,2’dir.

1927-2012 dönemine bakıldığında, Türkiye’de 1985 yılından itibaren kentlerde bulunan nüfusun köylerde bulunan nüfustan daha fazla olduğu bir dönemin başladığı görülmektedir. Türkiye’de kentlerde bulunan nüfusun oranı, son 10 yılda önemli bir artış göstererek, 1990 yılında %59, 2000 yılında yaklaşık %65, 2007 yılında yaklaşık %70, 2012 yılında ise yaklaşık %77’ye yükselmiştir.

Tablo 2.1 değerlendirildiğinde, Türkiye’de kentleşme doğal nüfus artış hızının bir sonucu olmaktan çok, kırsal alanlardan kentsel alanlara doğru gerçekleşen iç göçün bir sonucu olarak değerlendirilebilir (TÜİK, 1995; TÜSIAD, 1999).

Tablo 2.1’in grafiği çizildiğinde (Grafik 2.1) genel nüfus artışı ile kent nüfusu artışında neredeyse birebir bir artış olduğu halde (ikisi arasındaki korelasyon katsayısı 0,98’dir), genel nüfus artışı ile köy nüfusu artışı arasındaki ilişkinin daha zayıf olduğu görülmektedir (ikisi arasındaki korelasyon katsayısı 0,66’dır). Hem genel nüfus artışı hem de kent nüfus artışı Cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana artan oranlı bir şekilde artış sergilemiştir. Fakat köy nüfusu 1980’li yıllardan önce düşük oranda doğrusal biçimde artarken, 1980’den sonra azalma eğilimine girmiştir.

Grafik 2.1: Genel, Kent ve Köy Nüfus Artışları

2000 yılı Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre 1995–2000 yılları arasındaki 5 yıllık dönemde, ülkemizde 6.692.263 kişi yerleşim yerleri arasında göç etmiştir. Bir ilden diğerine göç edenlerin sayısı ise 4.788.193’tür. Bir başka ifadeyle, bu dönemde Türkiye’de her 100 kişiden biri yerleşim yerleri arasında, 8’i ise iller arasında göç sürecinde yer almıştır. 1975-2000 dönemini kapsayan 25 yıllık zaman dilimi analiz edildiğinde, iç göçün 1985-1990 döneminde bir gerileme sürecine girdiği gözlenmiştir. Ancak bu 25 yıllık dönemde göç eden nüfus sayısı iki kat artmıştır (TÜİK, 2014).

Tablo 2.2: Bölgelerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı

BÖLGE (DÜZEY 1)	YIL	TOPLAM NÜFUS	ALDIĞI GÖÇ (1)	VERDİĞİ GÖÇ (1)	NET GÖÇ	NET GÖÇ HIZI (‰)
Toplam	2000	60.752.995	4.098.356	4.098.356	0	0
	2012	75.627.384	1.942.874	1.942.874	0	0
İstanbul	2000	9.044.859	920.955	513.507	407.448	46,1
	2012	13.854.740	384.535	354.074	30.461	2,2
Batı Marmara	2000	2.629.917	240.535	172.741	67.794	26,1
	2012	3.247.669	109.328	84.276	25.052	7,74
Ege	2000	8.121.705	518.674	334.671	184.003	22,9
	2012	9.779.502	195.844	170.489	25.355	2,6
Doğu Marmara	2000	5.201.135	432.921	351.093	81.828	15,9
	2012	7.058.367	199.705	162.615	37.090	5,27
Batı Anadolu	2000	5.775.357	469.610	378.710	90.900	15,9
	2012	7.253.247	203.992	177.798	26.194	3,62
Akdeniz	2000	7.726.685	413.044	410.316	2.728	0,4
	2012	9.611.007	196.401	206.925	-10.524	-1,09
Orta Anadolu	2000	3.770.845	205.108	300.113	-95.005	-24,9
	2012	3.853.025	101.268	117.130	-15.862	-4,11
Batı Karadeniz	2000	4.496.766	219.008	450.799	-231.791	-50,3
	2012	4.483.603	143.423	157.816	-14.393	-3,2
Doğu Karadeniz	2000	2.866.236	151.193	227.013	-75.820	-26,1
	2012	2.545.274	105.109	86.614	18.495	7,29
Kuzeydoğu Anadolu	2000	2.202.957	144.315	256.922	-112.607	-49,8
	2012	2.226.155	63.300	97.734	-34.434	-15,35
Ortadoğu Anadolu	2000	3.228.793	170.568	280.156	-109.588	-33,4
	2012	3.756.322	112.229	139.320	-27.091	-7,19
Güneydoğu Anadolu	2000	5.687.740	212.425	422.315	-209.890	-36,2
	2012	7.958.473	127.740	188.083	-60.343	-7,55

(1) Bölge içindeki illerin birbirleri arasındaki göç kapsamamıştır.

Kaynak: TÜİK.

Türkiye’de bölgeler açısından meydana gelen göç, Tablo 2.2’de 2000 ve 2012 yılları karşılaştırılarak verilmiştir. Tablo 2.2’de bölgelerin 2000 ve 2012 yıllarındaki toplam nüfusu, aldığı göç, verdiği göç, net göç ve net göç hızı açısından değerlendirilmiştir.

Bölgeler bazında Türkiye’deki iç göç hareketleri incelendiğinde 2000 yılında İstanbul ilinin aldığı göç 920.955 iken, verdiği göç 513.507 olmuştur. Net göç hızı ‰46,1’dir. 2012 yılında İstanbul ilinin aldığı göç 384.535 olurken verdiği göç ise 354.074 olmuştur. Net göç hızı ise ‰2,20’ye gerilemiştir.

2000 yılında dışarıya doğru net göç hızı en yüksek bölge ‰ -50,3 ile Batı Karadeniz Bölgesi’dir. Batı Karadeniz Bölgesi’ni ‰ -49,8 ile Kuzey Doğu Anadolu Bölgesi izlemektedir. 2012 yılına gelindiğinde net göç hızı en yüksek olan bölge ‰ -15,4 ile Kuzey Doğu Anadolu Bölgesi olmuştur. Kuzey Doğu Anadolu Bölgesi’ni ‰-7,6 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve ‰ -7,2 ile Ortadoğu Anadolu Bölgesi izlemektedir.

Batı Karadeniz Bölgesi, 2000 yılında 219.008 göç alırken 450.799 göç vermiştir. Net göç hızı ise ‰ -50,3’tür. 2012 yılına gelindiğinde aldığı göç 143.423 verdiği göç ise 157.816 olmuştur. Net göç hızı ise ‰ -3,20’ye gerilemiştir. Batı Karadeniz bölgesinin 2000 ve 2012 yılları arasındaki göç eğilimi değerlendirildiğinde net göç hızının gerilemeye başladığı görülmektedir.

Yine bölgelerden farklı olarak il düzeyinde en güncel istatistik olan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) 2012 yılı verileri ile toplam nüfus, aldığı göç, verdiği göç, net göç ve net göç hızı Tablo 2.3’te gösterilmektedir.

Tablo 2.3: İllerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı

İller	ADNKS 2012 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (‰)
Adana	2.125.635	45.927	59.294	-13.367	-6,27
Adıyaman	595.261	14.323	22.591	-8.268	-13,79
Afyonkarahisar	703.948	24.167	21.738	2.429	3,46
Ağrı	552.404	12.856	27.984	-15.128	-27,02
Amasya	322.283	11.228	13.128	-1.9	-5,88
Ankara	4.965.542	160.235	137.834	22.401	4,52
Antalya	2.092.537	83.596	62.893	20.703	9,94
Artvin	167.082	7.286	7.612	-326	-1,95
Aydın	1.006.541	32.412	29.623	2.789	2,77
Balıkesir	1.160.731	34.922	35.315	-393	-0,34
Bilecik	204.116	10.387	8.118	2.269	11,18
Bingöl	262.507	7.569	11.145	-3.576	-13,53

Tablo 2.3 (Devamı): İllerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı

İller	ADNKS 2012 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (‰)
Bitlis	337.253	10.998	16.886	-5.888	-17,31
Bolu	281.08	13.136	9.677	3.459	12,38
Burdur	254.341	11.473	8.497	2.976	11,77
Bursa	2.688.171	67.736	61.52	6.216	2,32
Çanakkale	493.691	23.252	14.374	8.878	18,15
Çankırı	184.406	1.705	10.609	6.441	35,55
Çorum	529.975	13.289	20.61	-7.321	-13,72
Denizli	950.557	24.446	21.992	2.454	2,58
Diyarbakır	1.592.167	30.789	47.575	-16.786	-10,49
Edirne	399.708	14.813	13.675	1.138	2,85
Elazığ	562.703	17.108	18.344	-1.236	-2,19
Erzincan	217.886	12.192	10.649	1.543	7,11
Erzurum	778.195	22.551	33.234	-10.683	-13,63
Eskişehir	789.75	32.363	25.299	7.064	8,98
Gaziantep	1.799.558	41.672	39.41	2.262	1,26
Giresun	419.555	18.027	17.861	166	0,40
Gümüşhane	135.216	11.166	9.001	2.165	16,14
Hakkâri	279.982	5.622	10.137	-4.515	-16,00
Hatay	1.483.674	2.726	35.139	-7.879	-5,30
Isparta	416.663	19.731	14.33	5.401	13,05
Mersin	1.682.848	46.721	53.523	-6.802	-4,03
İstanbul	13.854.740	384.535	354.074	30.461	2,20
İzmir	4.005.459	105.804	95.954	9.85	2,46
Kars	304.821	9.706	16.185	-6.479	-21,03
Kastamonu	359.808	1.434	13.933	407	1,13
Kayseri	1.274.968	33.917	30.143	3.774	2,96
Kırklareli	341.218	12.548	11.232	1.316	3,86
Kırşehir	221.209	9.733	9.898	-165	-0,75
Kocaeli	1.634.691	62.966	51.561	11.405	7,00

Tablo 2.3 (Devamı): İllerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı

İller	ADNKS 2012 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (‰)
Konya	2.052.281	51.981	48.313	3.668	1,79
Kütahya	573.421	2.055	16.702	3.848	6,73
Malatya	762.366	2.427	28.545	-4.275	-5,59
Manisa	1.346.162	32.211	34.054	-1.843	-1,37
Kahramanmaraş	1.063.174	19.908	29.467	-9.559	-8,95
Mardin	773.026	21.676	30.299	-8.623	-11,09
Muğla	851.145	33.213	28.301	4.912	5,79
Muş	413.26	9.914	20.646	-10.732	-25,64
Nevşehir	285.19	10.214	10.859	-645	-2,26
Niğde	340.27	12.359	13.514	-1.155	-3,39
Ordu	741.371	4.824	26.595	21.645	29,63
Rize	324.152	12.315	13.856	-1.541	-4,74
Sakarya	902.267	28.457	23.787	4.67	5,19
Samsun	1.251.722	32.249	41.561	-9.312	-7,41
Siirt	310.879	8.823	14.628	-5.805	-18,50
Sinop	201.311	8.277	10.371	-2.094	-10,35
Sivas	623.535	21.492	27.441	-5.949	-9,50
Tekirdağ	852.321	42.155	28.042	14.113	16,70
Tokat	613.99	34.725	31.812	2.913	4,76
Trabzon	757.898	21.864	25.478	-3.614	-4,76
Tunceli	86.276	5.171	5.404	-233	-2,70
Şanlıurfa	1.762.075	3.189	44.878	-12.988	-7,34
Uşak	342.269	10.351	9.435	916	2,68
Van	1.051.975	50.003	46.639	3.364	3,20
Yozgat	453.211	14.646	24.525	-9.879	-21,56
Zonguldak	606.527	14.279	22.687	-8.408	-13,77
Aksaray	379.915	10.667	12.374	-1.707	-4,48
Bayburt	75.797	3.664	4.085	-421	-5,54
Karaman	235.424	8.191	8.066	125	0,53

Tablo 2.3 (Devamı): İllerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı

İller	ADNKS 2012 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (‰)
Kırıkkale	274.727	13.776	13.912	-136	-0,49
Batman	534.205	15.906	20.739	-4.833	-9,01
Şırnak	466.982	11.075	14.617	-3.542	-7,56
Bartın	188.436	7.145	7.33	-185	-0,98
Ardahan	106.643	4.923	5.986	-1.063	-9,92
Iğdır	190.409	6.429	8.632	-2.203	-11,50
Yalova	211.799	11.353	9.199	2.154	10,22
Karabük	225.145	1.351	8.444	5.066	22,76
Kilis	124.32	4.315	6.075	-1.76	-14,06
Osmaniye	492.135	15.343	17.34	-1.997	-4,05
Düzce	346.493	10.432	10.579	-147	-0,42

Kaynak: TÜİK.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) 2012 verilerine göre bir yıl içinde Türkiye’de 2.317.814 kişi farklı bir ile göç etmiştir. İlin aldığı göç ile verdiği göç arasındaki fark ‘Net Göç’ olarak ifade edilirken; verdiği göç, aldığı göçten fazla ise net göç negatif, aldığı göç verdiği göçten fazla ise net göç pozitif olarak tanımlanmıştır. En fazla göç alan İstanbul’a 2012 yılında 384.535 kişi göç ederken, 354.074 kişi ise İstanbul’dan göç etmiştir. İstanbul 30.461 net göç ile iller sıralamasında sayı itibarıyla ilk sırada yer almaktadır. İstanbul’u 22.401 kişi ile Ankara, 21.645 kişi ile Ordu, 20.703 kişi ile Antalya ve 14.113 kişi ile Tekirdağ izlemektedir.

Göç edebilecek her bin kişi için net göç sayısını ifade eden “Net Göç Hızı” 2012 yılı TÜİK verilerine göre değerlendirildiğinde, net göç hızı en yüksek iller sırasıyla; ‰ -27,02 ile Ağrı, ‰ -25,64 ile Muş ve ‰ -21,56 ile Yozgat’tır. 2012 yılında Ağrı 12.856 göç alırken, 27.984 göç vermiştir. Muş, 9.914 göç alırken, 20.646 göç vermiştir. Yozgat ise 14.646 göç alırken 24.525 göç vermiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ZONGULDAK İLİNDE
İÇ GÖÇÜN TARİHİ GELİŞİMİ

3.1. Zonguldak'tan Göçün Tarihi Gelişimi

Zonguldak adının kaynağı, çeşitli söylentilere dayanmaktadır. Sazlık ve kamışlık anlamına gelen “zongalık” tan, sıtmanın titremesini çağrıştıran “zonklamak”tan ve bir başka rivayete göre ise, sisli havada gemisiyle buraya giren kaptanın sis kalktıktan sonra “burası zongalıkmış” demesinden, semer otu’na (kemer otu, kindıra otu) “zongura” denmesinden, Zonguldak isminin geldiği ifade edilmektedir. Bir başka rivayet ise şehrin eski adının “Sandraka/Sandrake” olduğu ve bu adın Sandra Çay’ından geldiği, sonrasında ise Zonguldak’a dönüştüğü şeklindedir. Ayrıca farklı bir söylentiye göre Zonguldak adının, Belçikalıların ve Fransızların Zonguldak’taki kömür ocaklarını işletmesiyle, maden ocaklarının çokluğu ve kömür zenginliğinden dolayı Zone Guel Dock adından geldiği de sanılmaktadır (Zonguldak Valiliği, 2013).

3.1.1. Zonguldak İlının Kısa Tarihçesi

Zonguldak ve yöresi için 1829 yılında taşkömürünün bulunması bir dönüm noktası olmuştur. Bölge, 1919 yılında yabancı kömür şirketlerinin havzadaki ağırlığını korumak ve devam ettirmek amacıyla Fransızlar tarafından işgal edilmiştir. Zonguldak’ın tarihi, yörenin tarihinden daha yenidir. Şehrin oluşumu, bu havalideki kömür madeninin işletilmesiyle başlamıştır. Madenlerin faaliyete geçmesiyle birlikte havzaya yerli ve yabancı sermaye girişi başlamıştır. Bu suretle kömür ocakları birbiri ardına açıldıkça baş gösteren ekonomik ve sosyal gelişmeler, maden ocaklarının açıldığı bu sahada yeni bir yerleşim birimi meydana getirmiştir. 1896 yılına kadar yapılan yazışmalarda Zonguldak, Ereğli livasına bağlı “Zonguldak nam mevki” olarak anılmıştır (ZİKTM, 2013).

1893’de Zonguldak limanı mendireğinin inşası ile faaliyet sahası daha da genişleyen Zonguldak mevkiinin nüfusu ve bina sayısı hızla çoğaldığından, tarihi Zonguldak’a oranla çok eski olan Gaca Köyü konumunu muhafaza ederken, Elvan Köyü’nün mahallesi olan Zonguldak mevkii 1899 yılında kazâ olmuştur. Zonguldak, 1920 yılına kadar kazâ teşkilatı olarak yönetilmiştir. Ancak maden cevherinin üretimi ve satışı arttıkça, ekonomik koşullara paralel olarak şehirde nüfus ve yapı adedi de arttığından, Zonguldak 1 Haziran 1920 tarihinde kaza sınıfından çıkarılarak mutasarrıflık (ilçe) sınıfına alınmıştır. Kurtuluş Savaşı ve sonrasında kurulan Cumhuriyet’le birlikte havza hak ettiği önemi görmüş ve Zonguldak 1 Nisan 1924 tarihinde Cumhuriyet sonrası kurulan ilk il olmuştur (ZİKTM, 2013).

3.1.2. Zonguldak İlının Coğrafi Yapısı

Zonguldak, Batı Karadeniz Bölgesi’nde, Karadeniz’e batı ve kuzeyden kıyısı olan bir ildir. 3.310 km²lik yüzölçümüyle Türkiye topraklarının binde dördünü kaplar. Karadeniz kıyılarından başlayan il toprakları, kuzeyden Karadeniz, kuzeydoğudan Bartın, doğudan Karabük, güneyden Bolu, batıdan Düzce illeriyle çevrilidir. Zonguldak yönetsel anlamda Merkez İlçe, Alaplı, Çaycuma, Devrek, Gökçebey ve Kdz. Ereğli ilçelerinden oluşmuştur. 2013 Yılında Kozlu ve Kilimli beldeleri ilçe statüsüne kavuşmuştur.

Zonguldak ili çok engebeli bir arazi yapısına sahiptir. İl alanının %56'sı dağlarla, %31'i platolarla ve %13'ü ovalarla kaplıdır. Akarsu vadileriyle yer yer derin bir biçimde parçalanmış olan il toprakları orta yükseklikteki dağlık alanlardan oluşur. Bol yağışlı bir iklime sahip olan Zonguldak, yerüstü su kaynakları bakımından oldukça zengindir. İlde Filyos Çayı dışında büyük akarsu olmamakla birlikte, çok sayıda akarsu vardır. Bu akarsular, il alanını sık bir vadi ağıyla parçalamıştır. Ağırlıklı yeryüzü şekillerini oluşturan dağlar; kuzey kesimlerinde 1.000 metreyi bulmazken, orta kesimlerde 1.200 metreyi aşmakta, güneyde ise yer yer 2.000 metreye kadar ulaşmaktadır. Dağlar kıyıya paralel üç sıra oluşturduğundan kıyı ile iç kesimler arasında ulaşım güçleşir. Kıyıya yakın yükseltilerin oluşturduğu dağ sırasının altında zengin taşkömürü yatakları vardır (Zonguldak Valiliği, 2013).

İl topraklarının %52'si ormanlık alan (348.612 ha) olup, bunun %88'i koru, %12'si baltalık orman niteliğindedir. Ülkemiz ormanları içerisinde zengin bir tür çeşitliliği ile doğal ağaç parkı konumunda olan yöre ormanlarında kayın, meşe, gürgen, kestane, çınar, ıhlamur ve kızılğaç başta olmak üzere %70'i yapraklı; gürgen, karaçam, sarıçam, kızılçam ve sahil çamı türleriyle %30'u ibreli ormanlardır. Her mevsimi yağışlı geçen yörenin yükseklikleri iğne yapraklı (köknar, çam), daha aşağıları yayvan yapraklı (kayın, meşe, kestane, karaağaç, ıhlamur, kavak), akarsu kenarları da kavak ve söğüt ağaçlarıyla kaplıdır.

Bu ana yeşil dokuyu orman gülü, pırnal meşesi, çobanpüskülü, defne, kocayemiş, kızılçık, kiraz, funda, ayı üzümü, kuşburnu, böğürtlen, dağ çileği, eğrelti otu gibi orman altı bitki örtüsü tamamlamaktadır. Zonguldak yöresi endemik bitki varlığı açısından da oldukça zengin bir potansiyele sahiptir.

3.2. Zonguldak'ta Sanayi ve Ticaretin Gelişimi

Batı Karadeniz bölgesinin ve Zonguldak ilinin en önemli sanayi tesislerinin başında Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) yer almaktadır. Kurumun işletmecilik başlangıcı 1843-1848 yıllarına dayanmaktadır. 1830-1848 yılları arasındaki arama ve işletmecilik faaliyetleri hakkında çok fazla bilgi bulunmamakla birlikte; 1843 tarihli resmi belgelerde, Ereğli ve Amasra'da üretilen "vapur kömürünün" İstanbul'da pazarlanmasından ve gerekli düzenlemelerin yapılmasından sonra devlet hazinesine sağlayacağı katkıdan bahsedilmektedir. 1848'de yapılan inceleme ve düzenlemelerle, Ereğli ile Amasra arasında "taşkömürü bulunan yerler" saptanarak "havza sınırları" ilk kez tanımlanmıştır (Türkçebilgi, 2013).

Zonguldak'ın tarihi geçmişine bakıldığında sanayi ve ticaret potansiyeli ile çok eskilerden beri öne çıkmaktadır. Önemli projelerin Zonguldak kentinde gerçekleştirilmek istendiği görülmektedir. Bunlardan en önemlisi günümüzde de gündemde olan "Filyos Vadisi Projesi"dir. İlk olarak Osmanlı Padişahı II. Abdülhamit döneminde dile getirilen Filyos Vadisi'nde demir-çelik fabrikaları ve liman projelerini içeren ve Batı Karadeniz Bölgesi'nin kurtuluşu olarak da dile getirilen Filyos Vadisi Projesi için müracaat eden 21 firmaya yer tahsisleri 2008 Mart ayının ilk haftasında yapılmış ve projenin hayata geçirilmesi için gerekli çalışmalara başlanmıştır.

Zonguldak ili, havzasında bulunan limanı ile Türkiye'nin Karadeniz ülkeleriyle deniz ticaretinde önemli bir role sahiptir. Taşkömürü, demir-çelik ve diğer sanayi alanları ile Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren ülkemizin ağır sanayisinin en önemli şehirlerinden biri haline gelmiştir. Çelik üretim sürecinin bir girdisi olan koklaşabilir taşkömürünün yegâne kaynağı uzun yıllardır Zonguldak'ın taşkömürü olmuştur. Havzanın stratejik önemine paralel olarak geliştirilen devlet politikaları ve bölge insanının üretim kültürü, Zonguldak havzasındaki taşkömürü üretim faaliyetlerinin Türkiye'nin sanayileşme çabalarının motoru olmasını sağlamıştır. Bölgede kurulan demir-çelik fabrikaları (Erdemir-Kardemir) ve termik santral (Çatalağzı) bunlara en güzel örneği teşkil etmektedir. Bu dönemde Zonguldak iline başta Rize, Artvin, Trabzon, Giresun olmak üzere Doğu Karadeniz illerinden ve diğer bölgelerden birçok insan iş sahibi olmak için göç etmiş ve şehir adeta cazibe merkezi konumunda olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nde 1950'lere kadar tarım sektöründe yoğun olarak çalışan insanlar, Zonguldak'ta yeni açılan madenlerde çalışmak üzere tarımsal alandan kopup işçi olarak çalışmaya başlamışlardır (Kaya vd., 2008).

3.3. Zonguldak İlinde Madencilik Sektörünün Gelişimi

Zonguldak Havzası, 150 yıldan fazla bir süredir kömür madenciliği yapılan ve ülkemizin taşkömürü üretilen tek bölgesidir. 1865-2003 yılları arasında toplam 400 milyon ton satılabilir kömür üretimi yapılmıştır (DPT, 2009:154). Zonguldak, bölgedeki kömür ve maden yataklarının zenginliği ile var olan bir şehirdir. Kent bir taşkömürü yerleşkesidir; kömür işletmesi ile var olmuş, tesislerin ek servisleri, işletme birimleri ve işçi konutları ile yapılanmış bir sanayi kentidir.

Zonguldak'ın tarihi, bölgenin ve kömür işletmeleri tarihinde önemli bir kişi olan Uzun Mehmet'in 1829 yılında Ereğli ilçesinde taşkömürünü bulması ve 1848 yılında da bölgede kömür işletmeciliğine geçilmesi ile başlar. 1840'lı yıllarda başlayan taşkömürü üretimi 1850'den sonra hızlanınca, kömür yükleme iskeleleri çevresinde başlayan madencilik ve buna ait yapılanmalar, yeni açılan kömür ocakları ile birlikte bu ocaklar etrafındaki yeni yerleşimlerle birlikte kömür havzası ocaklar etrafında gelişerek büyümüştür.

Daha önce bahsedildiği gibi, 1900'lü yılların başında Zonguldak şehir merkezi Ereğli kazasına bağlı, Karadeniz sahilinde "ahşap iskelesi" olan bir koydur. Kömür üretiminin başlamasından sonra, kısa zamanda bir merkez haline gelen Zonguldak, kömür ocaklarının açılması ve ocaklar etrafında gerekli olan servis ve destekleyici birimlerin oluşmasıyla gelişmiştir (Özgönül, 2007).

Taşkömürü işletmeciliği Zonguldak ilinde Cumhuriyet kurulduktan sonra, 1920-1925 döneminde Devlet himayesinde gerçekleştirilmiştir. Bağımsızlık mücadelesi kazanıldıktan sonra sosyal ve iktisadi kalkınmanın öncelikleri belirlenerek; kömür üretimi gerçekleştirilmiş, Yüksek Maden ve Sanayi Mektebi Zonguldak'ta açılmış, 121 sayılı 15 maddelik Kanun ile Havza-i Fahmiye Amele Kanunu kabul edilmiştir. Ayrıca kömürün nakli ve ormanların korunması, kömür yan maddeleri sanayinin geliştirilmesi ve kömür ihracı gibi kömür havzasının ekonomik, sosyal ve teknik sorunları ele alınmış ve esasları belirlenmiştir (TTK, 2013).

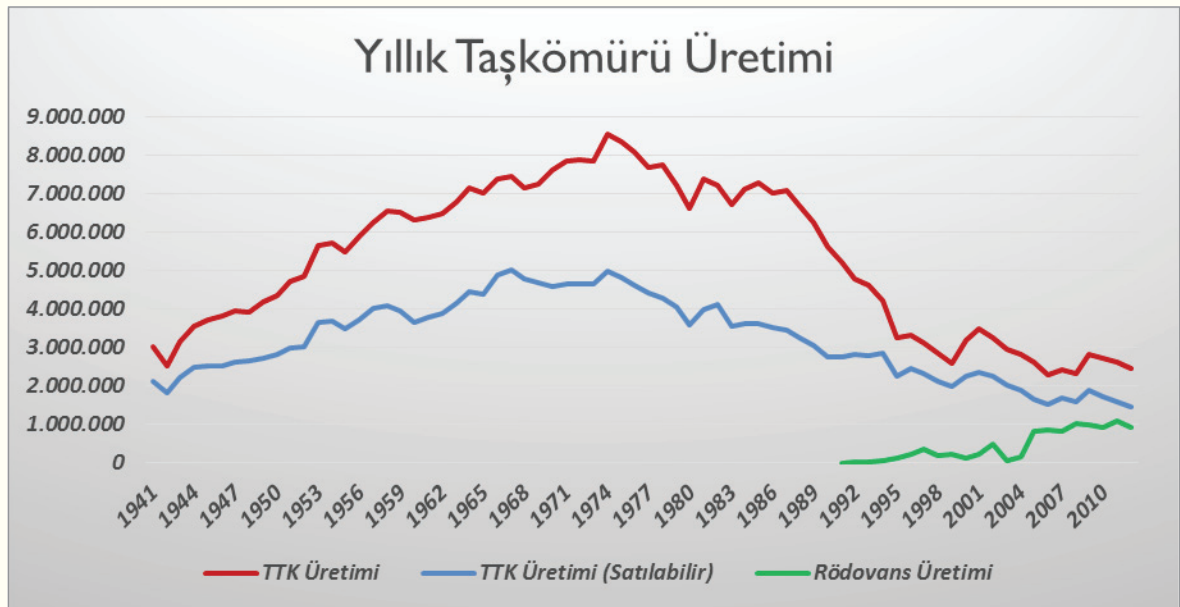
1925-1936 yılları arasında ocakların kontrolünün yanı sıra devletin doğrudan doğruya işletmeci olarak havzaya girdiği bu dönemde; 1926 yılında Türk Kömür Madenleri T.A.Ş., 1926 yılında

Kozlu Kömür İşleri T.A.Ş., 1926 yılında İş Bankasının kurduğu Maden Kömürleri İşleri T.A.Ş. Üzülmüş'de faaliyete başlamış, 1927'de Kilimli Maden İşleri T.A.Ş. kurulmuştur.

1936-1983 yılları arası ise "işletmecilik dönemi" olarak bilinir. Bu dönemde maden ocaklarının imtiyazları ile bunların işletilmesine bağlı menkul ve gayrimenkuller devir ve temlik ettirilmiştir. 30/05/1940 gün ve 3867 sayılı Kanunun 1. maddesi ile Amasra ve Ereğli arasındaki sahada bulunan tüm ocakların devletçe işletilmesine karar verilmiştir. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ve müteakip beş yıllık kalkınma planlarında; Demir-Çelik ve Enerji Sanayisi'nin koklaşabilir kömür ihtiyacının karşılanmasına yönelik kömür havzasının genişletilmesi ile üretimin artırılması projelerine yer verilmiştir. Türkiye Maden Kömürleri'nin çağın tekniğinden yararlanılarak en iyi bir şekilde işletilmesi ve yönetimin ihtisaslaşmış kadrolarla tek merkezden yürütülmesini sağlamak amacıyla hazırlanıp, 22/05/1957 tarihinde kabul edilen 6974 sayılı Kanun ile kömür üretim faaliyetleri ile uğraşan Müesseseler Etibank'tan ayrılıp, tüzel kişiliğe ve iktisadi bağımsızlığa sahip Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu (TKİ) bünyesinde toplanmıştır (TTK, 2013).

Bakanlar Kurulu'nun 1982 tarih ve 2680 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye dayanarak 1983 tarih ve 60 sayılı KHK ile İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşlarının yeniden düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Bu düzenleme ile Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren Ereğli Kömür İşletmeleri Müessesesi yerine, Kozlu, Karadon, Armutçuk, Üzülmüş, Amasra işletmelerinden oluşan TTK Genel Müdürlüğü'nün kurulması öngörülmüştür (TTK, 2013).

Zonguldak'ta derin yer altı kömür madenciliği yapılması nedeniyle taşkömürü havzasının karmaşık jeolojik yapısı tam mekanizasyona gidilmesini engellemekte, taşkömürü üretimi büyük ölçüde insan gücüne dayalı emek-yoğun bir şekilde gerçekleştirilmektedir.

Kaynak: TTK, <http://www.taskomuru.gov.tr>.

Grafik 3.1: Yıllar İtibarıyla Taşkömürü Üretimi

Havzadaki taşkömürü üretimi, sağlıklı kayıtların mümkün olduğu 1941 yılından günümüze kadar 231 milyon ton, 1865 yılından günümüze kadar yaklaşık 400 milyon ton üretim ile ülke kalkınmasında önemli bir yere sahip olmuştur. Havza tarihi boyunca maksimum tüvenan üretimi; 1974 yılında 8,5 milyon ton, satılabilir üretim ise 1967 ve 1974 yıllarında 5 milyon ton olarak gerçekleştirilmiştir. 1974 yılındaki maksimum 5 milyon ton satılabilir üretim değerine kadar, zaman zaman düşüşler gözlenirse de, önemli bir üretim artış trendi yakalanmış olan havzada, ulaşılan üretim değeri korunamamış ve bu yıldan sonra azalmaya başlayan satılabilir üretim 1982 yılından sonra 4 milyon ton'un altına inmiştir. 1989 yılından itibaren TTK tarafından işletilemeyen rezervlerin, hukuku TTK uhdesinde kalmak kaydıyla, rödovans karşılığı özel firmalara işletirilmesi uygulaması başlatılmıştır. 1941-2011 yılları havza taşkömürü üretimi Grafik 3.1'de verilmiştir.

Grafik 3.1 incelendiğinde, TTK'nın 1970'li yılların ortalarına kadar üretimini sürekli olarak artırdığı, yaklaşık 10 yıllık bir üretim azalmasından sonra 1983-1985 döneminde üretimde tekrar artış görüldüğü ve 1985-86 yıllarından itibaren üretimde yavaş yavaş gerilemenin başladığı görülmektedir. 1987-1993 arasında hızlı bir şekilde düşen üretim, 2001 yılında biraz yükselişe geçse de bu yükseliş önceki yıllar ile karşılaştırıldığında çok fazla büyük olmamıştır.

Tablo 3.1'den, 2000-2012 yılları arasındaki taşkömürü üretim rakamları incelendiğinde, özellikle 2003 ile 2012 yılları arasında TTK'nın üretiminde düşüşlerin devam ettiği görülmektedir. 2003 yılında 2.011.178 ton olan TTK'nın üretimi, 2012 yılına gelindiğinde 1.457.098 tona düşmüştür.

Tablo 3.1: Taşkömürü Üretimi (2000-2012 Yılları)

Yıllar	TTK Üretimi (Ton)	Özel Sektör Üretimi (Ton)	Havza Toplamı (Ton)
2000	2.259.227	135.019	2.394.246
2001	2.356.865	137.097	2.493.962
2002	2.244.385	74.647	2.319.032
2003	2.011.178	47.943	2.059.121
2004	1.880.847	65.124	1.945.971
2005	1.665.846	511.355	2.177.201
2006	1.552.698	795.931	2.318.629
2007	1.675.283	817.092	2.492.375
2008	1.586.532	1.043.909	2.630.441
2009	1.879.630	999.776	2.879.406
2010	1.708.844	883.074	2.591.918
2011	1.592.515	1.026.732	2.619.247
2012	1.457.098	835.157	2.292.255

Kaynak: TTK, <http://www.taskomuru.gov.tr>.

Bu düşüşün başlıca nedenleri arasında; TTK'nın personel sayısının azaltılarak küçülmeye yönelik politikaların güdülmesi ve rödovans karşılığı özel firmaların üretim sürecine alınması yer almaktadır. Dolayısıyla TTK'nın üretimindeki düşüşe paralel olarak, havzada rödovans yoluyla taşkömürü üretimi yapan özel sektör kapasitesinin her geçen yıl arttığı da görülmektedir.

Tablo 3.2'den, Zonguldak'ta taşkömürü üretiminde çalışan işçi sayılarına bakıldığında 1942'de yer altı ve yerüstü işçisi olarak toplam 27.136 işçinin çalıştığı görülmektedir. Bu sayı, 1975'de 40.002'ye, 1980'de 41.927'ye ulaşmıştır. Bu tarihten sonra işçi sayısında azalma olsa da azalış trendi 1990'dan sonra hızlanmıştır. 1989'da 35.492 olan işçi sayısı, 1990'da 34.349'a, 1992'de 29.465'e, 1994'te 23.964'e, 1996'da 20.403'e, 1998'de 17.406'ya, 2002 yılında 15.761'e, 2006 yılında 10.611'e, 2012 yılında ise 10.512'ye gerilemiştir. Ancak 1990 yılından itibaren uygulanan politikalar sonucu TTK'dan 35 bini aşan sayıda işçi emekli olmuştur. 8. plan döneminde (2000-2005) bu sayı 10 bini bulmaktadır (DPT, 2009:180).

Sanayi ve madencilikle gelişip belirli bir uygarlık düzeyine erişen Cumhuriyet'in ilk şehri olan Zonguldak, başlangıçtaki planlı ve ilkeli gelişiminin ardından son yıllarda büyük bir gerileme içerisine girmiştir (Özgönül, 2007). Taşkömürüne bağımlı olan ve alternatif sanayi kollarını oluşturamayan Zonguldak ili, işsizliğin artması ile birlikte göç vermeye başlayan bir şehir haline gelmiştir.

Tablo 3.2: Yıllara Göre Ortalama İşçi Sayıları

Yıl	Üretim İşçisi	Yeraltı İşçisi	Yerüstü İşçisi	Toplam	Yıl	Üretim İşçisi	Yeraltı İşçisi	Yerüstü İşçisi	Toplam
1942	3.275	12.510	14.626	27.136	1977	4.296	23.736	19.048	42.784
1943	4.096	16.944	16.280	33.224	1978	4.180	23.755	18.317	42.072
1944	4.494	18.222	17.160	35.382	1979	4.187	23.802	18.121	41.923
1945	4.799	19.059	18.021	37.080	1982	3.986	23.427	15.382	39.259
1946	4.794	18.475	16.516	34.991	1983	3.823	23.398	15.254	38.652
1947	4.915	18.867	15.689	34.556	1984	3.633	23.047	14.598	37.645
1948	5.016	18.236	15.164	33.400	1985	3.842	23.828	14.403	38.231
1949	5.197	18.183	15.740	33.923	1986	3.601	22.203	14.354	36.557
1950	5.276	18.233	15.223	33.456	1987	3.549	22.388	14.235	36.623
1951	5.360	18.125	14.592	32.717	1988	3.726	22.618	13.858	36.476
1952	5.717	17.706	14.723	32.429	1989	3.539	21.868	13.624	35.492
1953	6.420	20.002	15.652	35.654	1990	3.930	21.024	13.325	34.349
1954	6.474	20.990	17.809	38.799	1991	3.363	18.338	12.877	31.215
1955	6.061	20.288	19.650	39.938	1992	2.955	17.003	12.492	29.495

Tablo 3.2 (Devamı): Yıllara Göre Ortalama İşçi Sayıları

Yıl	Üretim İşçisi	Yeraltı İşçisi	Yerüstü İşçisi	Toplam	Yıl	Üretim İşçisi	Yeraltı İşçisi	Yerüstü İşçisi	Toplam
1956	6.133	21.254	19.778	41.032	1993	2.957	16.592	11.837	28.429
1957	6.020	23.203	18.755	41.958	1994	4.541	14.427	9.537	23.964
1958	5.759	21.814	20.380	42.194	1995	4.486	13.348	8.172	21.520
1959	5.692	22.682	21.105	43.787	1996	4.193	13.028	7.375	20.403
1960	5.507	22.727	20.316	43.043	1997	3.770	12.277	6.397	18.674
1961	4.869	22.229	17.123	39.352	1998	3.490	11.684	5.722	17.406
1962	4.295	21.428	15.897	37.325	1999	3.042	10.898	5.282	16.180
1963	3.959	21.047	15.054	36.101	2000	6.022	14.588	4.563	19.151
1964	3.876	21.063	14.568	35.631	2001	4.938	13.425	4.600	18.025
1965	3.625	20.492	14.663	35.155	2002	4.597	11.761	4.000	15.761
1966	3.712	21.388	14.946	36.334	2003	4.279	10.339	3.723	14.062
1967	3.742	20.881	14.822	35.703	2004	3.861	8.932	3.329	12.261
1968	3.757	20.653	14.639	35.292	2005	3.277	8.200	3.049	11.249
1969	3.833	20.585	14.589	35.174	2006	2.936	7.703	2.908	10.611
1970	3.634	20.196	14.475	34.671	2007	2.970	7.985	2.568	10.553
1971	3.625	20.714	14.936	35.650	2008	2.309	7.391	2.294	9.685
1972	3.721	20.782	15.372	36.154	2009	3.678	8.754	2.225	10.979
1973	3.992	21.393	16.198	37.591	2010	4.033	9.330	2.126	11.456
1974	4.098	22.274	17.125	39.399	2011	3.863	9.125	1.980	11.104
1975	4.119	22.498	17.504	40.002	2012	3.545	8.661	1.851	10.512
1976	4.184	23.072	18.702	41.774					

Kaynak: TTK, <http://www.taskomuru.gov.tr>.

3.4. Zonguldak İlının Demografik Durumu

Zonguldak ilinin nüfus gelişimine bakıldığında, taşkömürü sektörünün ve demir-çelik sektörünün gelişimine paralel olarak, nüfusun 2000'li yıllara kadar artış eğiliminde olduğu, bu tarihten sonra ise azalma eğilimine girdiği söylenebilir. Zonguldak ilinin nüfusu dikkate alınırken Zonguldak'tan ayrılarak il yapılan Bartın ve Karabük'ün durumu da dikkate alınmalıdır. Bartın 1991 yılında, Karabük ise 1995 yılında il olmuştur. Tablo 3.3'ten, Zonguldak ilinin nüfus açısından gelişimi değerlendirildiğinde, nüfusun 1990 yılına kadar istikrarlı bir şekilde arttığı görülmektedir.

Tablo 3.3: 1965'ten Günümüze Zonguldak İlinin Nüfusu

Yıl	Nüfus	Yıl	Nüfus
1965	650.191	2007	615.890
1970	743.654	2008	619.151
1975	836.156	2009	619.151
1980	954.512	2010	619.703
1985	1.044.945	2011	612.406
1990	1.073.560	2012	606.527
2000	615.599	2013	601.567

Kaynak: TÜİK.

1990 yılından sonra TTK'nın küçültülmesine yönelik politikalar, alternatif sanayi sektörlerinin oluşturulamaması, kentte ticari hayatın daralması, kentten başka kentlere göçün başlaması, Karabük ve Bartın'ın il olması gibi faktörlere bağlı olarak nüfusunda artış eğilimi durmuş ve 2010 yılından itibaren nüfus azalmaya başlamıştır. 2010 yılında 619.703 olan kentin toplam nüfusu, 2011 yılında 612.406'ya, 2012 yılında ise 606.527'ye düşmüştür. Bu rakamlar Zonguldak'ın her yıl ortalama 6-7 bin kişi göç verdiğini göstermektedir. Son yıllarda gerçekleşen göç rakamları şehir açısından olumsuz bir durumu ortaya koymaktadır.

3.5. Zonguldak İlinde İç Göç Olgusunun Boyutları ve Gelişimi

Zonguldak ilinde iç göç olgusuna değinmeden önce bölgesel olarak Türkiye'de göç olgusuna bakmak gerekir. Kentleşme, sanayileşme, modernleşme, küreselleşme ve diğer birtakım süreçlere paralel olarak, Türkiye nüfusunun bölgesel dağılımında önemli değişiklikler yaşanmıştır. Bu değişiklikler, öncelikli olarak nüfus artış hızına ve nüfus hareketlerine bağlı olarak gerçekleşmiştir. Sözgelimi 1965 yılında Karadeniz Bölgesi 6.085.986 kişilik nüfusuyla ilk sırada yer almaktayken, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ise 2.367.740 kişilik nüfusuyla en az nüfuslu bölge durumunda idi. 1990 yılında ise 13.295.607 kişilik nüfusuyla Marmara Bölgesi ilk sıraya yükselmiş, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ise en az nüfuslu bölge olma özelliğini devam ettirmiştir. 1965-1990 döneminde bölgelerin nüfus artış hızları karşılaştırıldığında, Güneydoğu Anadolu Bölgesi en yüksek, Karadeniz Bölgesi ise en düşük nüfus artış hızına sahip olma özellikleri gösteren bölgeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ndeki doğurganlık hızının yüksekliğine rağmen, bu bölgelerden diğer bölgelere, özellikle Marmara Bölgesi'ne doğru yaşanan göçler nedeniyle, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nin toplam nüfus içindeki paylarında önemli artışlar olmamıştır (Kocaman, 1998:52-53).

2000 yılı genel nüfus sayımı sonuçlarına göre nüfus artış hızına bakıldığında, son on yılda 81 ilden 66'sının nüfusu artarken on beşinin nüfusunun azaldığı görülmektedir. Nüfusu azalan iller;

Artvin, Çorum, Edirne, Kars, Kastamonu, Kırşehir, Sinop, Sivas, Tunceli, Zonguldak, Bayburt, Bartın, Ardahan, Karabük ve Kilis illeridir. Yine, 81 il içinde nüfus artış hızı en yüksek olan ilk üç il sırasıyla Antalya, Şanlıurfa ve İstanbul'dur. 1990-2000 döneminde, Antalya'nın yıllık nüfus artış hızı %41,79, Şanlıurfa'nın %36,55 ve İstanbul'un %33,09 olmuştur (Öztürk, 2006: 58).

2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı verilerine göre; 81 il içinde nüfus artış hızı en düşük olan ilk üç il sırasıyla Tunceli, Ardahan ve Sinop'tur. 1990-2000 döneminde Tunceli'nin yıllık nüfus artış hızı % -35,58, Ardahan'ın % -20,22 ve Sinop'un % -16,16'dır. Bu dönemde Zonguldak % -6.01 ile nüfus artış hızı açısından 81 il arasında 71. sıradadır.

Zonguldak'ta göç olgusuna dönemler itibarıyla bakıldığında, 1980'de %1,0 ile net göç alan iller arasında 14. sırada bulunurken, 1990'dan sonra net göç veren iller arasına girmiştir. 1990 yılında %3,0 ile net göç veren iller arasında 38. sırada bulunurken, 2000 yılında % -7,3 ile net göç veren iller arasında 5. sıraya yükselmiştir. 1990 ile 2000 yılları arasındaki 10 yıl içerisinde Zonguldak ilinin iç göç veren iller arasında Türkiye'de en üst sıralara yükseldiği görülmektedir.

İllerin sosyo-ekonomik gelişmişlikleri açısından değerlendirildiğinde; iller gelişmişlik durumuna göre beş dereceye ayrılmaktadır. 2003 yılı ele alındığında Zonguldak 2. derece gelişmiş iller arasında yer almakta ve gelişmişlik sıralamasında genel olarak 21. sırada bulunmaktadır (Dinçer vd., 2003:71). 1996-2003 yılları arasında illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamaları karşılaştırıldığında Zonguldak ilinin 19. sıradan 20. sıraya gerileyerek sıralamada bir basamak düştüğü görülmektedir. 2005 yılında illerin genel gelişmişlik sıralaması dikkate alındığında Zonguldak'ın 17., 2010 yılında 28., 2011 yılında ise 29. sıraya gerilediği görülmektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2013).

Tablo 3.4: 1980 Sonrası Beş Yıllık Dönemler İtibarıyla Zonguldak'ta İç Göç İstatistikleri

Yıllar	Toplam Nüfus	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
1975-1980	804.265	45.225	36.546	8.679	10.8
1980-1985	918.089	29.219	47.770	-18.551	-20.0
1985-1990	983.254	38.943	68.311	-29.368	-29.4
1995-2000	574.182	27.839	71.848	-44.009	-73.8

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3.4'ten görüleceği üzere, 1980 sonrası 5 yıllık dönemler itibarıyla Zonguldak'ta iç göç olgusuna bakıldığında, aldığı göç ile verdiği göç arasındaki farkın pozitif olarak en son 1975-1980 döneminde gerçekleştiği görülmektedir. Yine Tablo 3.4'den izleneceği üzere, belirtilen bu tarihten sonra Zonguldak hiçbir zaman göç alan iller arasında olamamış tam tersine sürekli göç veren iller arasında en üst sıralarda yer almıştır. 1980-1985 döneminde toplam nüfus 918.089 iken net göç hızı % -20'dir. 1985-1990 döneminde toplam nüfus 983.254 iken net göç hızı % -29,4 olmuştur. 1990-1995 arasında Zonguldak'ta mülki sınırlarda ve dolayısıyla nüfusta önemli değişiklikler olmuştur. 1991 yılında Bartın, 1995 yılında ise Karabük il olmuştur.

Bu gelişmelerden sonra 1995-2000 döneminde Zonguldak'tan ayrılan iki ilçenin il olması ile toplam nüfus 574.182'ye gerilemiştir. Bu dönemde Zonguldak'tan göç daha da hızlanmış ve 27.839 göç alırken buna karşılık 71.848 göç vermiştir. Aynı dönemde Zonguldak'ın net göç hızı ise ‰ -73,8 olmuştur.

Tablo 3.5: 2007-2012 Yılları Arasında Yıllık Düzeyde Zonguldak'ta İç Göç İstatistikleri

Yıllar	Toplam Nüfus	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
2007-2008	619.151	17.639	19.530	-1.891	-3.1
2008-2009	619.812	16.258	20.701	-4.443	-7.1
2009-2010	619.703	15.712	23.267	-7.555	-12.1
2010-2011	612.406	15.822	23.658	-7.836	-12.7
2011-2012	606.527	14.279	22.687	-8.408	-13.8

Kaynak: TÜİK.

2007 yılından 2012 yılına kadarki dönemler yıllık olarak değerlendirildiğinde; Zonguldak'ta iç göçün devam ettiği Tablo 3.5'den görülmektedir. 2007-2008 yıllarında Zonguldak'ın toplam nüfusu 619.151 iken, aldığı göç 17.639 verdiği göç ise 19.530 olmuştur. Net göç hızı ‰ -3,1'dir. 2008-2009 yılları arasında toplam nüfus 619.812 olurken aldığı göç 16.258 verdiği göç ise 20.701 olmuş, net göç hızı ise ‰ -7,1'e yükselmiştir. 2009-2010 yılında toplam nüfusta da bir gerileme yaşanmıştır. Toplam nüfus 619.703'e gerilemiş, aldığı göç 15.712 olurken verdiği göç ise 23.267 olmuştur. Bu dönemde net göç hızı da artmış ve ‰ -12,1'e yükselmiştir. 2010-2011 döneminde toplam kent nüfusu azalmaya devam etmiş ve 612.406 olmuştur. Net göç hızı ‰ -12,7'ye yükselmiştir. 2011-12 yılları arasında ise toplam nüfusta önemli bir azalma dikkati çekmektedir. Toplam nüfus 606.527'ye gerilemiştir. Bu dönemde Zonguldak ilinin aldığı göç 14.279 olurken verdiği göç ise 22.687 olmuştur. Net göç hızı ise ‰ -13,8'e yükselmiştir. 2007 yılından 2012 yılına kadar geçen süre için TÜİK verileri değerlendirildiğinde, Zonguldak ilinin toplam nüfusunun her yıl azaldığı ve net göç hızının ise her geçen yıl giderek arttığı görülmektedir.

2011 yılı TÜİK verilerine göre kendisi başka kentlerde yaşadığı halde kaydı Zonguldak'ta bulunanların sayısı 224.408'dir. Bu şehirler arasında İstanbul 112.292 ile ilk sırada bulunmaktadır. İstanbul'u Bursa, Ankara, Kocaeli, Tekirdağ ve Antalya takip etmektedir. Nüfus kayıt değişikliği yapanlarla birlikte göç rakamlarının çok daha fazla olduğu tahmin edilmektedir. İstanbul, Bursa, Ankara, Kocaeli, Tekirdağ gibi illere göç edenlerin genelde sanayi, tekstil ve maden gibi sektörlerde iş buldukları görülmektedir. Manisa'da bulunanların sayısı 1.742 olarak görülmektedir. Bu oranın değişken olduğu ve göç nedeninin ise Soma'daki maden sahaları olduğu tahmin edilmektedir. Yükseköğrenimini yapmak için başka kentlere giden öğrenciler de bu tabloda belirleyici olmaktadır. Zonguldak, aldığı öğrenci göçüne karşın çok daha fazlasını vermektedir. Eğitim için Zonguldak'tan başka şehirlere gidenlerin büyük bir kısmı iş alanlarının

yetersizliği nedeniyle okudukları kentlerde kalmayı tercih edebilmektedir (05.02.2012 tarihli Pusula Gazetesi).

2011 yılında illerin yaş gruplarına göre net göç bilgileri incelendiğinde Afyon, Ağrı, Bitlis, Diyarbakır, Hatay, Kırıkkale, Niğde, Siirt, Van, Yozgat ve Zonguldak illerinin her yaş grubunda aldığı göçten daha fazla göç veren iller arasında olduğu dikkat çekmektedir (TOBB, 2012:13). Zonguldak'tan iç göç oranının artışında birçok dinamik etkili olmuştur. Bu dinamiklerden en önemlisi Zonguldak'ın tek bir üretim dalında, madencilik sektöründe uzmanlaşmasıdır. Zonguldak ilinde 1990-2000 yılları arasında uygulanan politikalar sonucunda madencilik sektöründe yaşanan gelişmeler önemli oranda istihdam gerilemesine yol açmıştır.

Madencilik sektöründe yaşanan kriz ile birlikte istihdamın daralması, alternatif yatırımların kentte gerçekleştirilememesi Zonguldak'ta göçe neden olan etkenlerin başında gelmektedir. TTK, maden havzasında yaşanan kentleşme sürecinde ve kentleşmenin tamamlanmasını izleyen yıllarda kentin sosyo-ekonomik yapısını etkileyen ve şekillendiren bir role sahip olmuştur. Havzada en önemli görevi taşkömürünü ekonomiye kazandırmak olan TTK, belediyeçilik ve özel idare hizmetleri için gerekli altyapı ve organizasyonların kurulmadığı ve yeterince faaliyet gösteremediği dönemlerde, bu kuruluşların sunmaları gereken hizmetleri de sunan bir kuruluş olmuş ve uzun yıllar bu misyonunu sürdürmüştür. İstihdam kapasitesi genişleyen havzada kentleşme süreci de topografik yapısı uygun olmayan yasal düzenlemeler nedeniyle kentleşmeye uygun olmayan bir ortamda gelişmiştir (DPT, 2009:200-201).

Kentleşmenin yanı sıra kentteki ekonomik yapı da yıllar boyu TTK'ya endeksli olarak gelişmiştir. Sadece madencilik sektöründe devlet eliyle yapılan yatırımlar dışında diğer alanlarda istihdam yaratacak, yeni faaliyet alanları geliştirerek Zonguldak ekonomisini ve sosyal hayatını olumlu yönde etkileyecek önemli yatırımlar yapılmamıştır. 2009 yılında hazırlanan Devlet Planlama Teşkilatı Raporuna göre, TTK ile ilgili önemli kararlar Zonguldak şehrini ve çevre halkını büyük ölçüde etkilemekte ve bazı rasyonelleşme adımları toplumsal ve kısmen de politik baskılarla engellenmektedir (DPT,2009: 201).

Yapılan araştırmalar, özellikle 1990'lı yıllardan sonra şehirde intihar olaylarının ülke ortalamasının çok üzerinde seyrettiğini ve çalışanların işyerlerinde yaşadıkları huzursuzlukların aile içi şiddeti de artırdığını göstermiştir. İnsanların iş kaybı yaşamaları veya işsiz kalmaları çok önemli sosyal ve psikolojik sorunlara neden olmaktadır. İş kaybı ya da iş bulamama aile içi şiddet, psikosomatik hastalıklar, intihar, korku, gerginlik, zedelenmiş ilişkiler, aşırı alkol kullanımı gibi olumsuz durumlara yol açabilmektedir (Ersoy ve Şengül, 2001:21-22). Kentte istihdam olanaklarındaki azalma, alternatif istihdam alanlarının yaratılamaması, çarpık kentleşme, Batı'daki şehirlerin gelişme potansiyellerinin yüksek oluşu nedeniyle daha cazip fırsatlar sunması gibi nedenler Zonguldak'tan göçü motive etmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ZONGULDAK İLİ
MERKEZ İLÇESİNDEN
GÖÇ ETME EĞİLİMİ ARAŞTIRMASI

4.1. Araştırma Yöntemi

Zonguldak ilinden göçün sosyo-ekonomik nedenleri ve alınabilecek önlemlerin tespit edilmesini amaçlayan bu araştırmanın ana materyalini Zonguldak ili Merkez ilçesi ve Zonguldak ilinden göç edenler ile yapılan anketlerden elde edilen birincil veriler oluşturmaktadır. Anket çalışması, “Zonguldak ili Merkez ilçesinde yaşayanlar” ve “Zonguldak ilinden göç etmiş olanlar” olmak üzere iki kısım halinde hazırlanmış ve uygulanmıştır.

Zonguldak ili Merkez ilçesinde yapılan anket çalışmasında nüfusun (125.914) %1'ine ulaşabilmek için yedekler hariç 1.250 anket yapılması planlanmış, mahalle nüfuslarının Merkez ilçe nüfusuna oranına göre gerçekleştirilen saha çalışması sonucunda 1.424 ankete ulaşılmıştır. Mahalleler bazında elde edilen anket sayıları aşağıda liste halinde verilmiştir:

Mahalle Adı	Yapılan Anket Sayısı
Güney Mahallesi	55
Bahçelievler Mahallesi	241
İncivez Mahallesi	60
Fatih Mahallesi	77
Yeşil Mahallesi	65
Çaydamar Mahallesi	31
Meşrutiyet Mahallesi	152
Tepebaşı Mahallesi	193
Kozlu Merkez	179
On Temmuz Mahallesi	69
Yenimahalle	65
Terakki Mahallesi	156
Yayla Mahallesi	39
İnağzı Mahallesi	42
Toplam	1.424

Zonguldak dışında yapılacak anket çalışması için Zonguldak'ın en çok göç verdiği il olan İstanbul ile Zonguldak'tan sürekli ve düzenli olarak göçün gerçekleştiği Manisa'nın Soma ilçesi seçilmiştir. Anakütle hacim ve yapısındaki belirsizlik, örneklemin seçim aşamasında büyük bir engel teşkil etse de, İstanbul'da Zonguldaklıların kurduğu dernekler ve bu derneklerin oluşturduğu konfederasyonun yardımı ile tespit edilen bölgelerde yapılan saha çalışması sonucunda 110 ankete ulaşılırken, Soma'da Kömür ocaklarının bağlı bulunduğu Türkiye Maden İşçileri Sendikası'ndan elde edilen veriler doğrultusunda yapılan saha çalışmasında ise 131 ankete ulaşılabilmiştir. Hem İstanbul'da hem de Soma'da yapılan saha çalışması sonucu elde edilen anket sayılarının düşük olması, bu illerde Zonguldak'tan göç eden kişilerin belirli bir bölgede toplanmayıp il genelinde düzensiz bir şekilde yayılmış olmalarından kaynaklanmaktadır.

Ankette katılımcılara yöneltilen bazı sorular, hem katılımcıların vereceği cevapları sınırlamamak hem de bu soruların hazırlanması aşamasında gözden kaçabilecek bir şık olması riskini ortadan kaldırmak için açık uçlu olarak sorulmuş olup katılımcılardan elde edilen cevaplar soru bazında uygun başlıklar altında toplanarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın uygulama kısmında ilk olarak, anket sorularının betimleyici analizleri, frekanslar ve bu frekansların yüzdeleri halinde uygun grafikler ile verilmiştir. Çalışmada kategorik değişkenler arasındaki ilişkilerin tespiti için Ki-kare testi kullanılırken, ortalaması alınabilen değişkenlere, test edilen kategorik değişkenin grup sayısına göre t-testi ya da tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Normallik varsayımının sağlanamadığı değişkenler için ise Kruskal-Wallis testine başvurulmuştur. Aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin tespit edildiği değişkenlerin

anlamlılık düzeyleri %1 için *, % 5 için ** ve % 10 için ise *** şeklinde ilişkisi incelenen değişkenin başlığında verilmiştir. Değişkenlerin analizleri IBM SPSS Statistics 19® programı kullanılarak yapılmıştır.

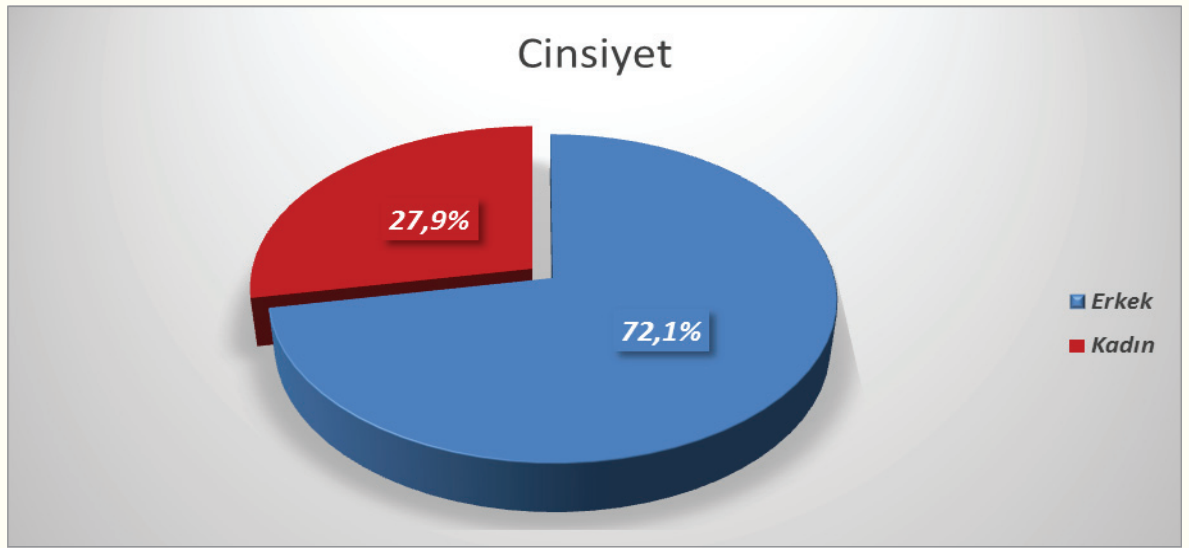

4.2. Araştırma Bulguları

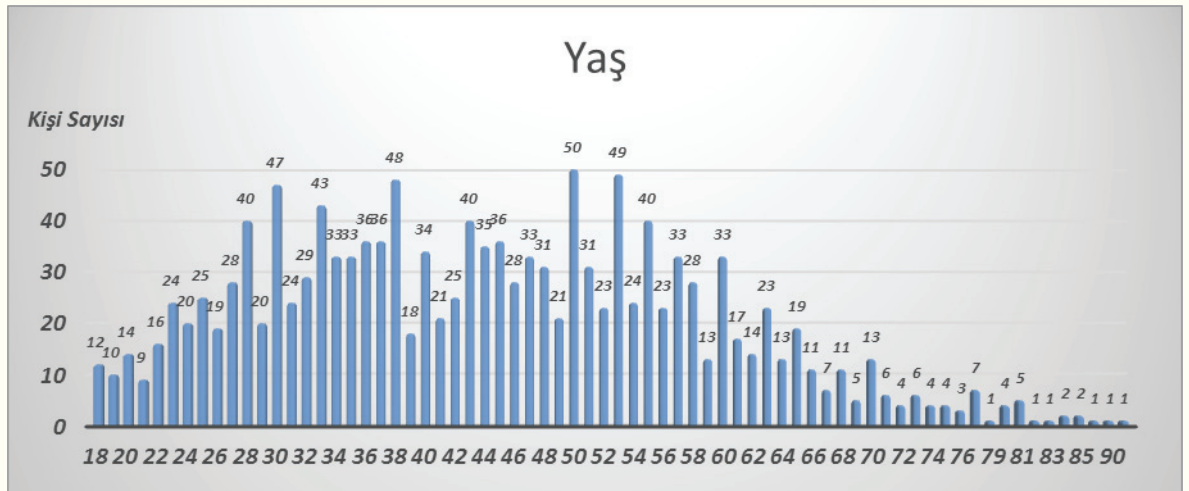
Araştırmanın bu kısmında Zonguldak ili Merkez ilçesinde yapılan saha çalışması sonucu elde edilen veriler üç veya daha az şıkka sahip değişkenler için pasta grafiği, dört veya daha fazla şıkka sahip değişkenler için ise sütun grafiği şeklinde gösterilerek kısa açıklamalarda bulunulmuştur.

4.2.1. Cinsiyetiniz?

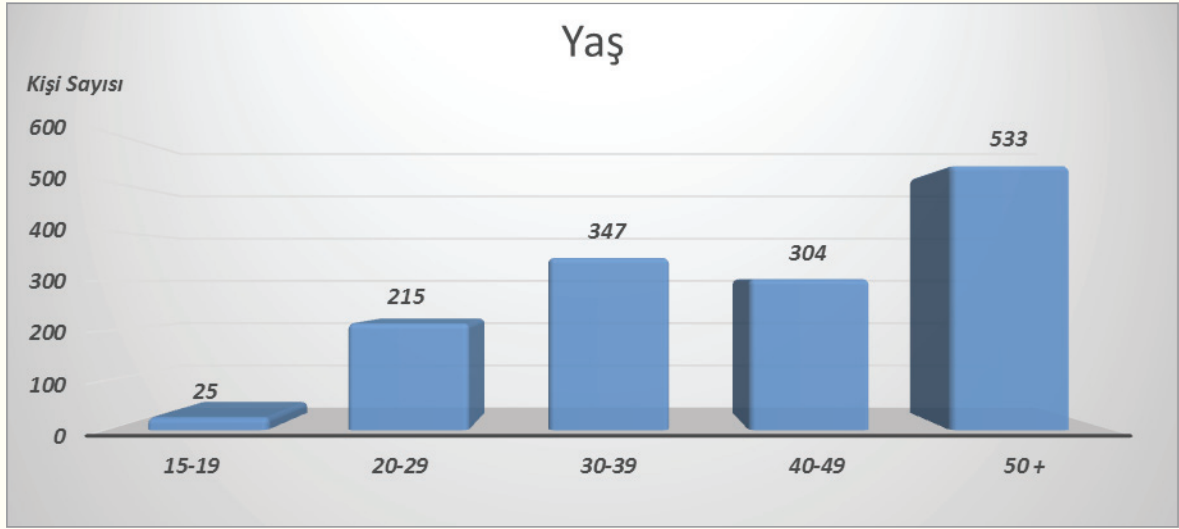
Ankete katılan bireylerin cinsiyet durumuna göre dağılım grafiğine bakıldığında; 1027 bireyin (%72,1) erkek, geriye kalan 397 bireyin (%27,9) ise kadın katılımcılardan oluştuğu görülmektedir.

4.2.2. Yaşınız?

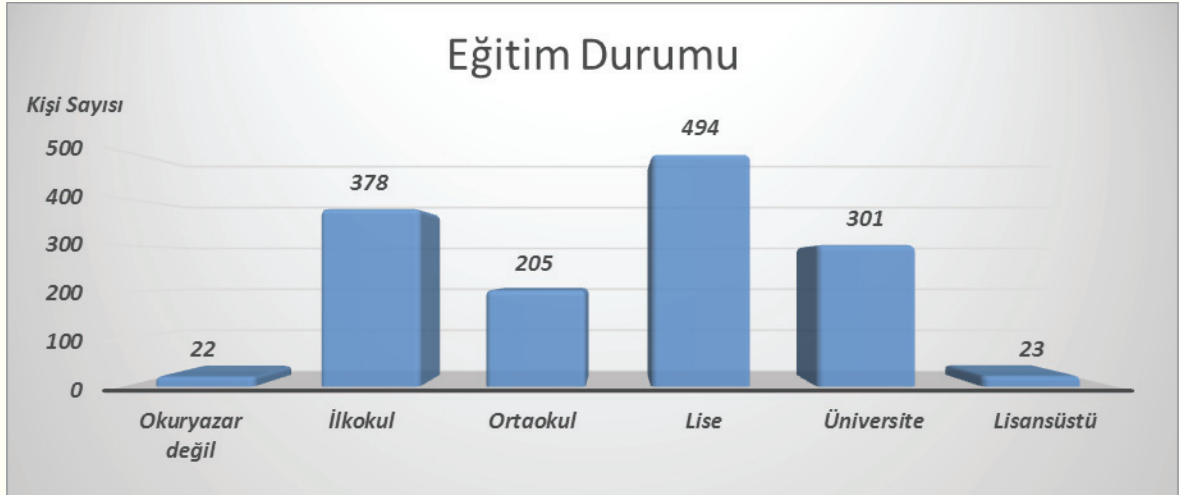

Ankete katılan bireylerin yaşa göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %1,8'inin 15-19 yaş aralığında, %15,1'inin 20-29 yaş aralığında, %24,4'ünün 30-39 yaş aralığında, %21,3'ünün 40-49 yaş aralığında ve geriye kalan %37,4'ünün ise 50 ve üstü yaşlarda olduğu görülmektedir.

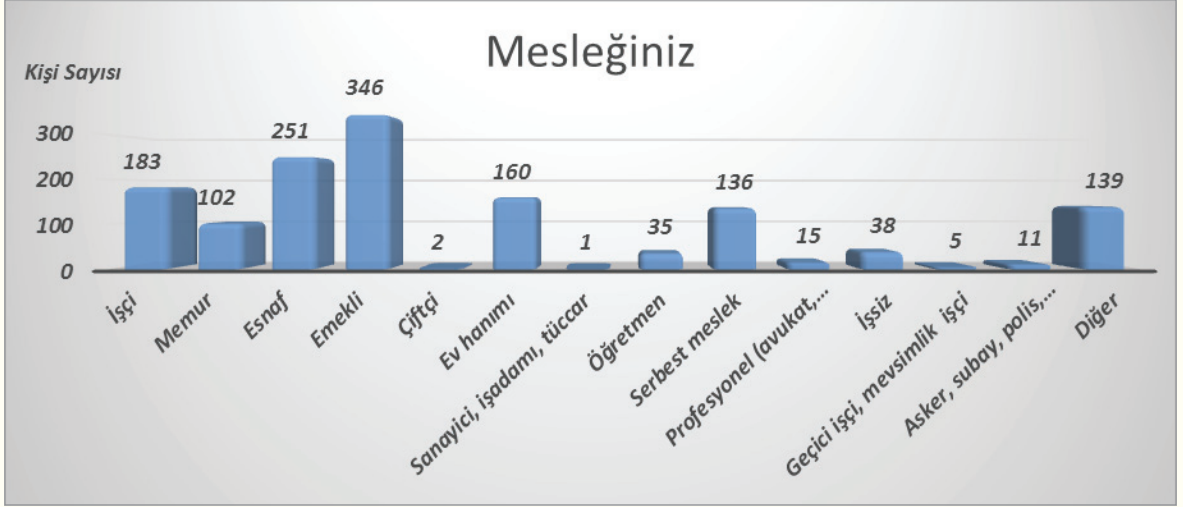
Bu bağlamda, katılımcıların yaş dağılımlarının TÜİK İl Yaş İstatistikleri ile genel anlamda uyumlu olduğu gözlemlenmektedir.

4.2.3. Eğitim durumunuz?

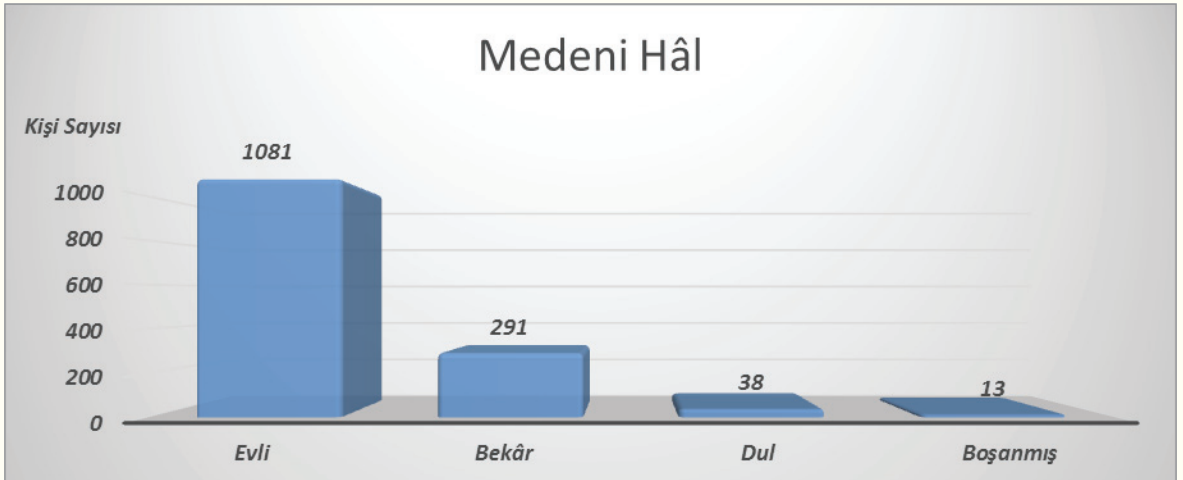
Ankete katılan bireylerin eğitim durumlarına göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %1,5'inin okuryazar olmadığı, %26,5'inin ilköğretim, %14,4'ünün ortaokul, %34,7'sinin lise, %21,1'inin üniversite ve %1,8'inin ise lisansüstü eğitime sahip olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, katılımcıların yarısından fazlasının lise, üniversite ve lisansüstü programlarından mezun olanlardan oluştuğu anlaşılmaktadır.

4.2.4. Mesleğiniz?

Ankete katılan bireylerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %24,3'ünün emekli, %17,6'sının esnaf, %12,9'unun işçi, %11,2'sinin ev hanımı, %9,6'sının serbest meslek mensubu, %10,5'inin memur, %2,7'sinin ise işsiz kesimden oluştuğu görülmektedir.

4.2.5. Medeni hâliniz nedir?

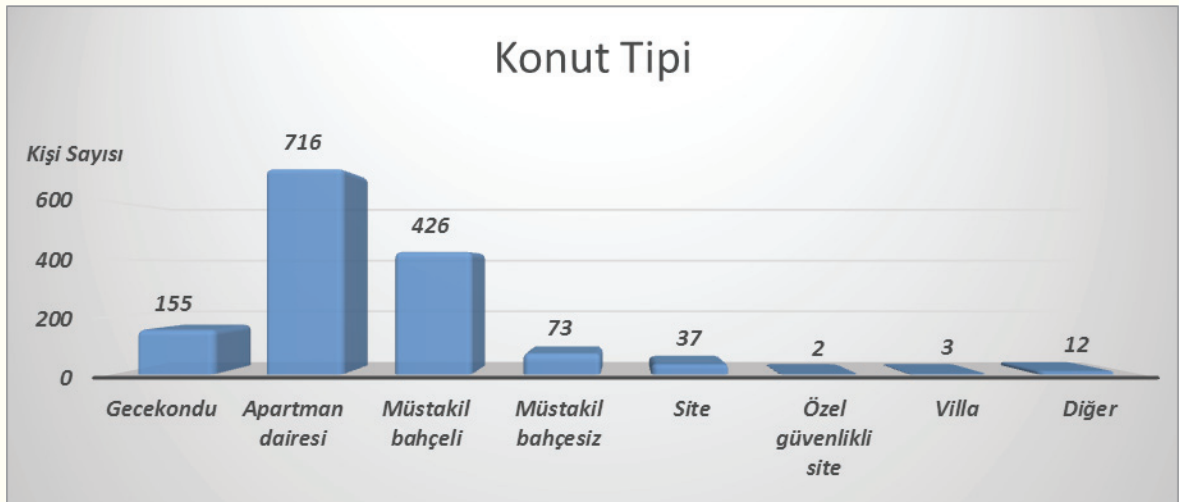
Ankete katılan bireylerin medeni durumuna göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %75,9'unun evli, %20,4'ünün bekâr, %2,7'sinin dul ve %0,9'unun boşanmış olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, katılımcıların önemli bir kısmı evlilerden oluşmaktadır.

4.2.6. Çocuğunuz var mı? Varsa kaç çocuğunuz var?

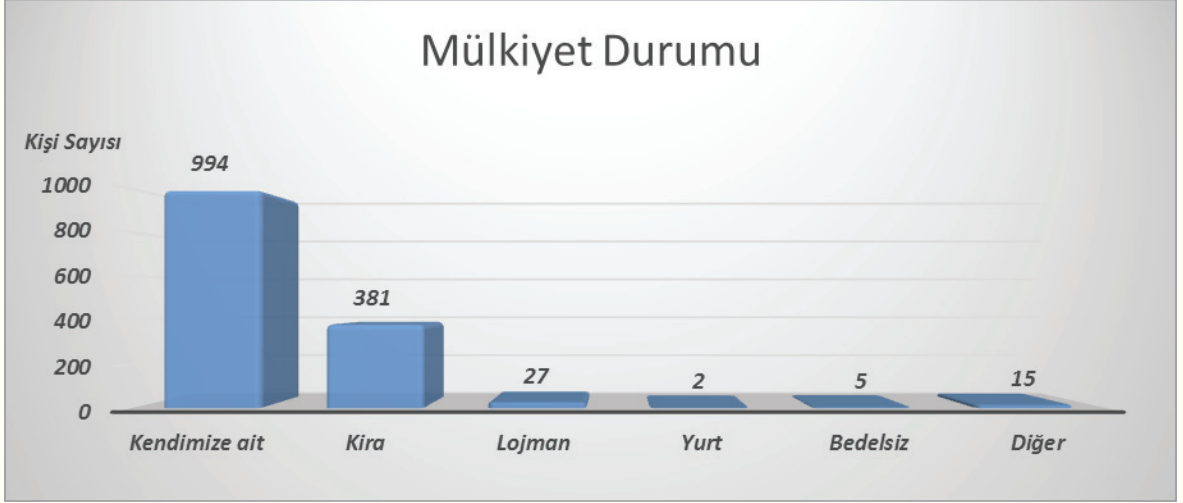
Ankete katılan bireylerin çocuksahibi olma durumuna göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %23,9'unun çocuk sahibi olmadığı, %15,1'inin bir çocuğu, %35,5'inin iki, %17,3'ünün üç, %5,1'inin dört, %3'ünün ise beş ve üzerinde çocuğu olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda katılımcıların önemli bir kısmının iki veya daha az çocuk sahibi olduğu görülmektedir.

4.2.7. Oturduğunuz konutun tipi nedir?

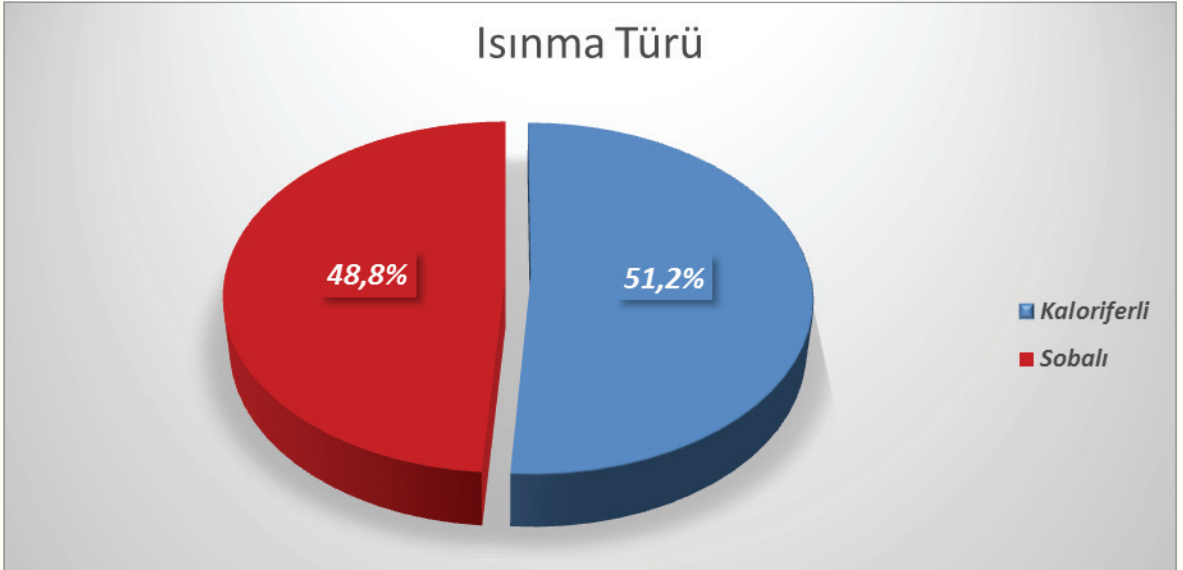
Ankete katılan bireylerin oturduğu konut tipine göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %50,3'ünün apartman dairesinde oturduğu, %35'inin ise müstakilde oturduğu görülmektedir. Bu bağlamda, konut seçiminde toplu yaşam alanlarının öne çıktığı anlaşılmaktadır.

4.2.8. Oturduğunuz konutun mülkiyet durumu nedir?

Ankete katılan bireylerin oturduğu konutun mülkiyet durumuna göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %69,8'inin oturduğu konutun mülkiyetinin kendisine ait olduğu, %26,8'inin ise kirada olduğu görülmektedir.

4.2.9. Oturduğunuz konutun ısıtma türü nedir?

Ankete katılan bireylerin oturduğu konutun ısıtma tipi durumuna göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %51,2'inin kaloriferli konutlarda oturduğu, %48,8'unun ise sobalı konutlarda oturduğu görülmektedir.

4.2.10. Ailenizin toplam geliri nedir?

Ankete katılan bireylerin hane halkı gelirlerine göre dağılımı incelendiğinde, katılımcılar arasında en yaygın gelir seviyesinin %22,5 ile 1.001-1.500 ₺ düzeyinde, ikinci en yaygın gelir seviyesinin ise %19,8 ile 1.501-2.000 ₺ düzeyinde olduğu görülmektedir. Diğer önemli iki gelir seviyesinin ise; %16,4 ile 501-1.000 ₺ düzeyi, %13,8 ile 2.001-2.500 ₺ düzeyi olduğu görülmektedir.

4.2.11. Siz kendinizi hangi sosyo - ekonomik grup içerisinde görüyorsunuz?

Ankete katılan bireylerin bu soruya verdiği cevaplar, iki aşamalı olarak elde edilmiştir. Birinci aşamada, katılımcıların kendilerini ait gördükleri “alt”, “orta” veya “üst” sosyo-ekonomik gruptan birini seçmeleri istenmiştir. İkinci aşamada ise seçtikleri sosyo-ekonomik grubu kendi içerisinde yine “alt”, “orta” ve “üst” kategorilere göre değerlendirmeleri ve böylece kendilerini ait hissettikleri yeri tanımlamaları sağlanmıştır.

Buna göre, “alt sosyo-ekonomik grubunda” yer alan katılımcıların %41,4’ü kendisini bu grubun alt kategorisinde, %48,2’si orta kategorisinde, %10,4’ü ise üst kategorisinde tanımlamıştır. Kendilerinin “alt sosyo-ekonomik grubunda” olduğunu belirten katılımcılar genel olarak değerlendirildiğinde, bu grubun, ankete katılan toplam katılımcıların %32,9’unu oluşturduğu görülmektedir.

Kendilerinin “orta sosyo-ekonomik grubunda” yer aldığını belirten katılımcıların %24,4’ü kendisini bu grubun alt kategorisinde, %59,7’si orta kategorisinde, %15,9’u ise üst kategorisinde tanımlamıştır. Kendilerini “orta sosyo-ekonomik grubunda” tanımlayan katılımcılar genel olarak değerlendirildiğinde, bu grubun, ankete katılan toplam katılımcıların %65,3’ünü oluşturduğu görülmektedir.

Kendilerinin “üst sosyo-ekonomik grubunda” yer aldığını belirten katılımcılardan %34,6’sı kendisini bu grubun alt kategorisinde, %46,2’si orta kategorisinde, %19,2’si ise üst kategorisinde tanımlamıştır. Kendilerini “üst sosyo-ekonomik grubunda” tanımlayan katılımcılar genel olarak değerlendirildiğinde, bu grubun, ankete katılan toplam katılımcıların %1,8’ini oluşturduğu görülmektedir.

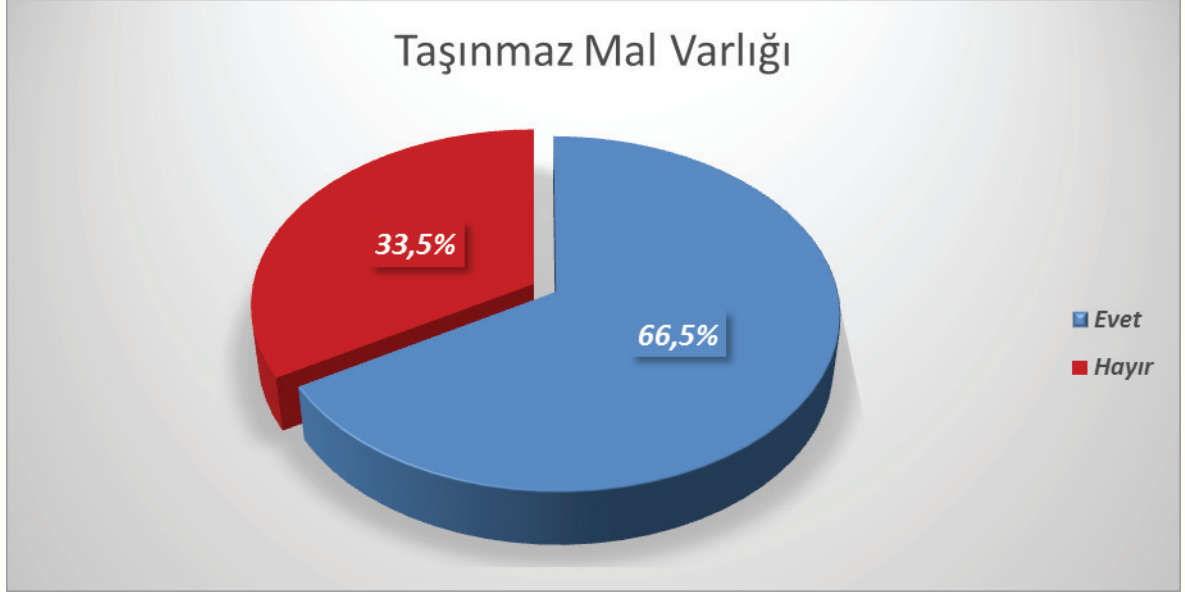
Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların %65,3 gibi büyük bir çoğunluğunun kendilerini orta sosyo-ekonomik gruba ait gördüğü ifade edilebilir. Ayrıca bu yapıya paralel olarak, katılımcıların kendilerini tanımladığı grup içerisindeki dağılımları analiz edildiğinde, grafikten de anlaşılacağı üzere, tüm gruplarda kendilerini büyük oranda orta kategoride tanımladıkları, bunu sırasıyla alt kategorinin ve son olarak üst kategorinin takip ettiği görülmektedir.

4.2.12. Sosyal güvenceniz var mı?

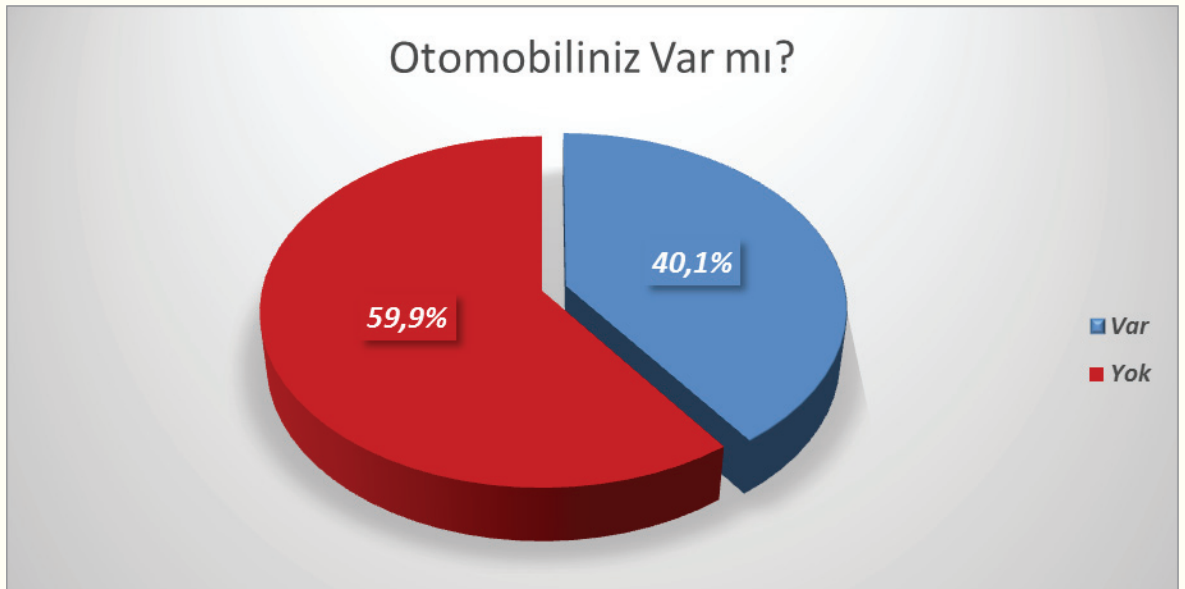
Ankete katılan bireylerin sosyal güvence durumlarına göre incelendiğinde, katılımcıların; %88,1’inin sosyal güvence kapsamında olduğu, geriye kalan %11,9’unun ise herhangi bir sosyal güvencesinin olmadığı görülmektedir.

4.2.13. Size veya ailenize ait taşınmaz mal (ev, arsa, bina, tarla, bahçe, meyve bahçesi, fındıklık vb.) var mı?

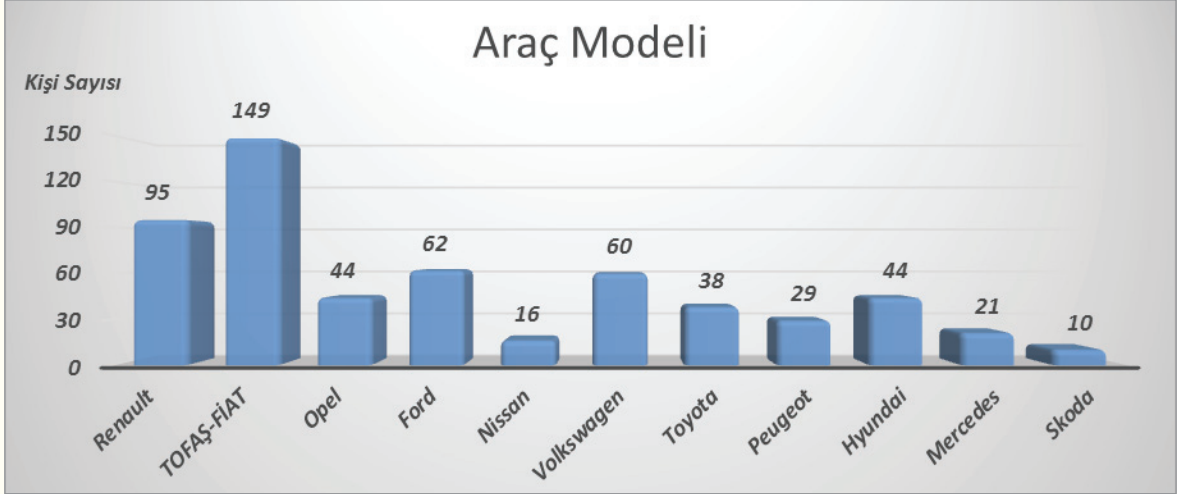
Ankete katılan bireylerin taşınmaz sahipliği durumuna göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %66,5'inin en az bir taşınmaza sahip olduğu görülmektedir.

4.2.14. Otomobiliniz var mı?

Ankete katılan bireylerin otomobil sahipliği durumuna göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %40,1'inin en az bir otomobile sahip olduğu, geriye kalan %59,9'unun ise otomobil sahibi olmadığı görülmektedir.

4.2.15. Otomobiliniz varsa markası ve model yılı nedir?

Ankete katılan bireylerin sahip olduğu otomobillerin markaya göre dağılımı incelendiğinde, otomobillerin; %24,9'unun TOFAŞ-FİAT, %15,9'unun Renault, %10,4'ünün Ford ve %10'unun Volkswagen marka olduğu görülmektedir. Katılımcıların sahip olduğu otomobillerin model yılının dağılımı incelendiğinde; otomobillerin; %26,3'ünün 5 yaş ve altında, %29,3'ünün ise 6-10 yaş arası araçlardan oluştuğu görülmektedir.

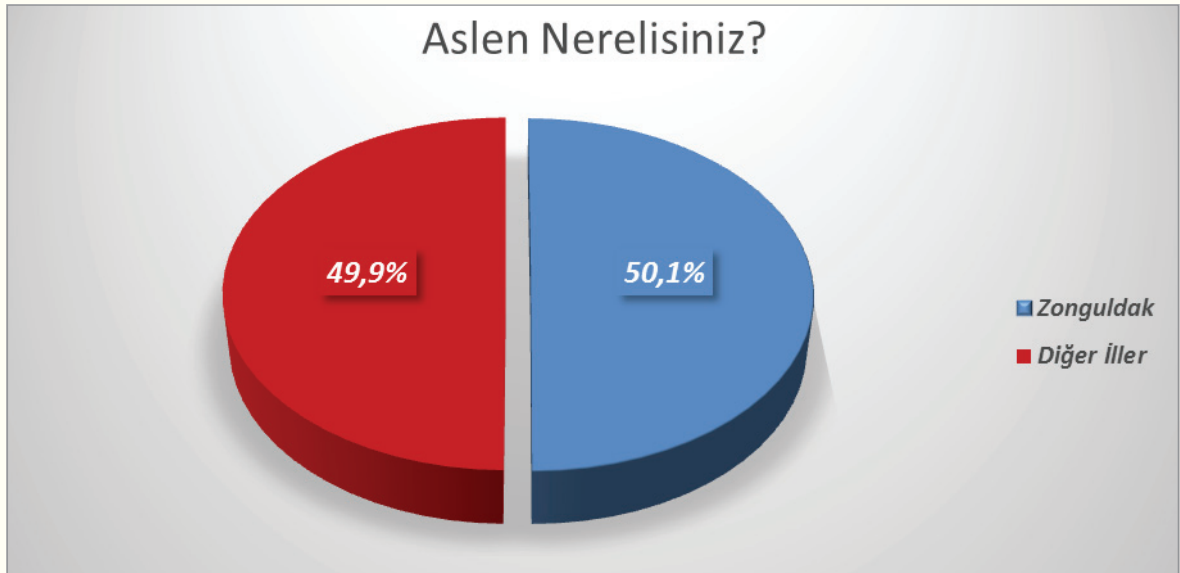
4.2.16. Doğum yeriniz neresidir? Aslen nerelisiniz?

Ankete katılan bireylerin doğum yeri durumuna göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %67'sinin Zonguldak doğumlu olduğu, geriye kalan %33'ünün ise ekseriyetle Karadeniz Bölgesi olmak üzere farklı bir ilde doğduğu anlaşılmaktadır.

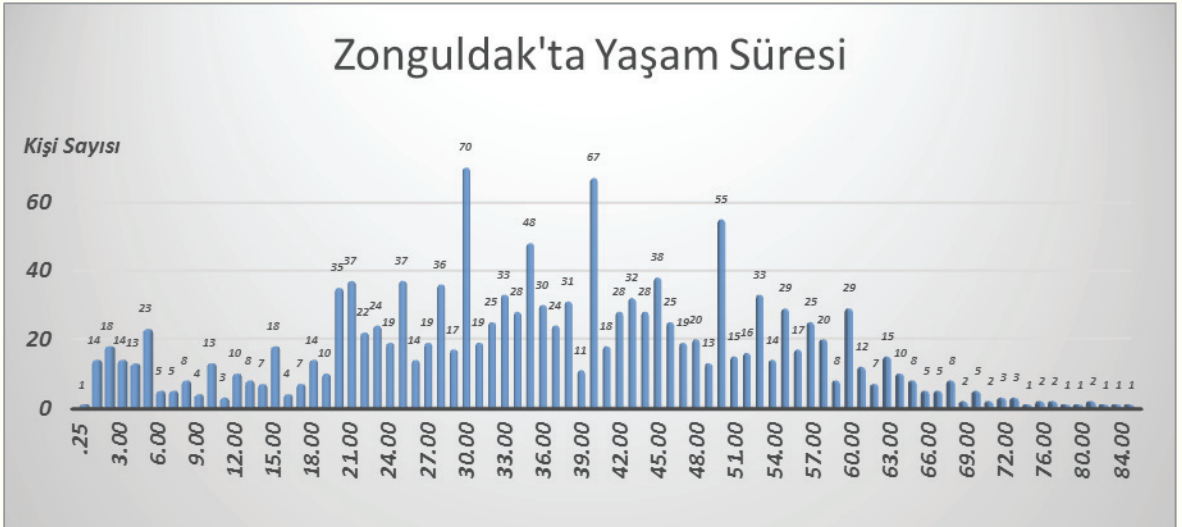
Ankete katılan bireyler arasında doğum yerinin Zonguldak olduğunu belirten 897 katılımcının %73,1'i (656 kişi) kendisini "aslen Zonguldaklı" olarak tanımlamıştır.

Bununla birlikte, ankete katılan bireylerin tamamının, "Aslen nerelisiniz?" sorusuna verdikleri cevaba göre dağılımı incelendiğinde; katılımcıların %50,1'i kendisinin "aslen Zonguldaklı" olduğunu belirtmiş olup, geriye kalan %49,9'u ise başta Karadeniz Bölgesi olmak üzere "diğer iller" cevabını vermiştir.

4.2.17. Kaç yıldır Zonguldak'ta yaşıyorsunuz?

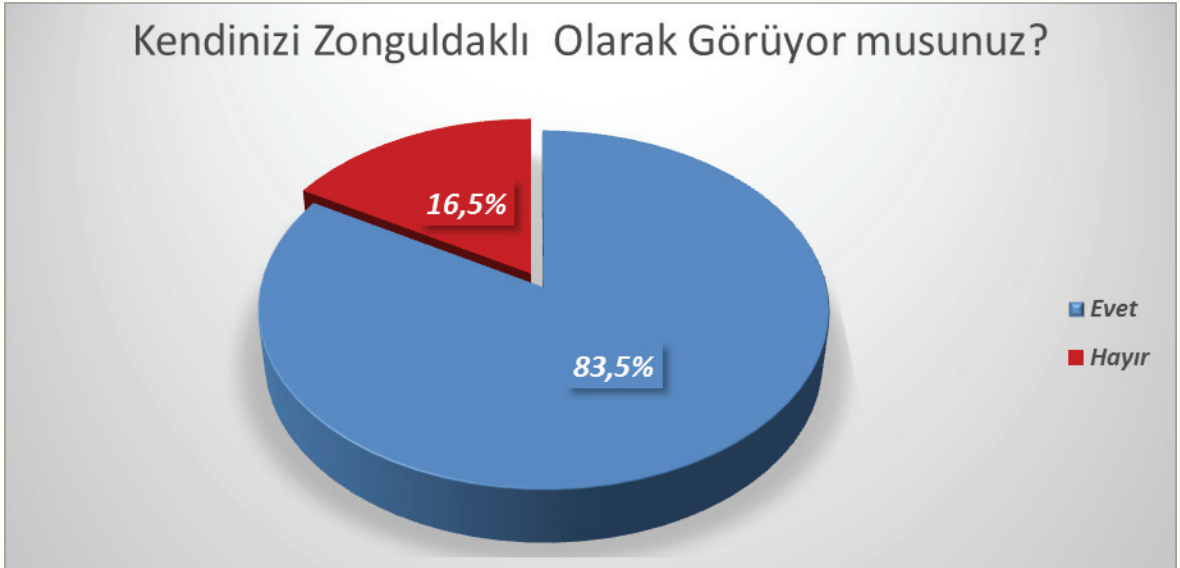
Ankete katılan bireylerin Zonguldak'taki yaşam sürelerine göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %5,8'inin 5 yıl veya daha kısa süredir Zonguldak'ta yaşadığı, %2,5'inin 6-10 yıldır Zonguldak'ta yaşadığı, %8,1'inin 10-20 yıldır Zonguldak'ta yaşadığı, %83,6'sının ise 20 yıldan daha uzun süredir Zonguldak'ta yaşadığı gözlemlenmektedir.

4.2.18. Zonguldak'ı seviyor musunuz?

Ankete katılan bireylerin “Zonguldak’ı seviyor musunuz” sorusuna verdikleri cevaba göre dağılımı incelendiğinde; katılımcıların; %81,9’unun Zonguldak’ı sevdiğini belirttiği, buna karşın %18,1’inin ise Zonguldak’ı sevmediğini belirttiği görülmektedir.

4.2.19. Kendinizi Zonguldaklı olarak görüyor musunuz?*

Ankete katılan bireylerin “Kendinizi Zonguldaklı olarak görüyor musunuz” sorusuna verdikleri cevaba göre dağılımı incelendiğinde; katılımcıların; %83,5’inin kendisini Zonguldaklı olarak gördüğü, geriye kalan %16,5’inin ise kendisini Zonguldaklı olarak görmediği gözlemlenmektedir.

4.2.20. Kendinizi Zonguldaklı olarak görmemenizin nedeni nedir?

Ankete katılan bireyler arasında kendilerini Zonguldaklı olarak görmeyenlerin %41,8'i bunun nedeni olarak "kendilerini başka bir şehre ait hissettiklerini", %22,6'sı "Zonguldak'ı sevmemeyi / Zonguldak'a alışamamayı", %9'u "pahalılık ve işsizlik gibi ekonomik nedenleri", %5,1'i "çarpık şehirleşmeyi ve düzensiz yerleşim yapısını / yetersiz belediyeçilik hizmetlerini", diğer bir %5,1'i ise "Şehrin sosyal ve ekonomik açıdan geri kalmışlığını" belirtmişlerdir.

Anket katılımcılarının bu soruya vermiş olduğu cevaplar, çalışmanın "4.3.14. Kendisini Zonguldaklı Olarak Görme Durumuna Göre Göç Etme Eğilimi" başlıklı kısmında ayrıntılı olarak analiz edildiğinden, burada sadece verilen cevaplara ilişkin genel sonuçlar verilmiştir.

4.2.21. Sizce Zonguldak'ın en önemli üç sorunu nedir?

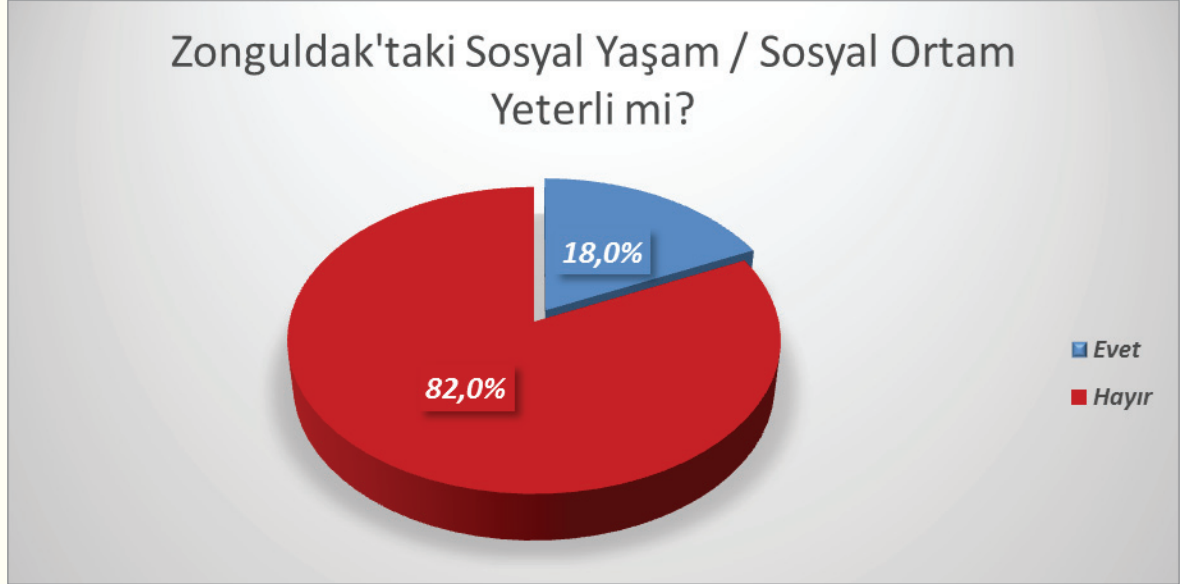
Ankete katılan bireylerin Zonguldak'ın en önemli üç sorunu olarak, en sık biçimde 1. sırada gösterdiği sorunların dağılımı incelendiğinde; %44,2 ile "işsizlik", %16,6 ile "hava kirliliği", %10,4 ile "ulaşım, yolların yetersiz olması/havaalanının kullanışsız olması" ve %6,2 ile "alt yapı (doğal gaz, su, elektrik) yetersizliği" olduğu görülmektedir.

Ankete katılan bireylerin Zonguldak'ın en önemli üç sorunu olarak, en sık biçimde 2. sırada gösterdiği sorunların dağılımı incelendiğinde; %18,9 ile "hava kirliliği", %15,2 ile "işsizlik", %13,5 ile "ulaşım, yolların yetersiz olması/havaalanının kullanışsız olması" ve %10,1 ile "alt yapı (doğal gaz, su, elektrik) yetersizliği" olduğu görülmektedir.

Ankete katılan bireylerin Zonguldak'ın en önemli üç sorunu olarak, en sık biçimde 3. sırada gösterdiği sorunların dağılımı incelendiğinde; %14,7 ile "hava kirliliği", %12,6 ile "alt yapı (doğal gaz, su, elektrik) yetersizliği", %10,6 ile "işsizlik", %9 ile "ulaşım, yolların yetersiz olması/havaalanının kullanışsız olması" ve %8 ile "düzensiz yapılaşma/çarpık şehirleşme (park, spor vb. alan eksikliği)" olduğu görülmektedir.

Anket katılımcılarının bu soruya vermiş olduğu cevaplar, çalışmanın "4.4. Ankete Katılan Bireylerin Çeşitli Gruplara Ayrılması ile Tespit Edilen Zonguldak'a İlişkin Temel Sorunlar" başlıklı kısmında ayrıntılı olarak analiz edildiğinden, burada sadece verilen cevaplara ilişkin genel sonuçlar verilmiştir.

4.2.22. Sizce şehrin size sunduğu sosyal ortam / sosyal yaşam yeterli mi?

Ankete katılan bireylerin %82'si Zonguldak'ın sosyal ortam/sosyal yaşam olanaklarının kendisi için yetersiz olduğunu belirtirken, geriye kalan %18'i ise yeterli olduğunu belirtmiştir.

4.2.23. Şehirde dilediğiniz gibi alışveriş yapma imkânı buluyor musunuz?

Ankete katılan bireylerin %51,5'i Zonguldak'ta dilediği gibi alışveriş imkânı bulunduğunu belirtirken, geriye kalan %48,5 i ise bu imkânı bulamadığını belirtmiştir.

4.2.24. Çocuklarınızın ileride mesleklerini Zonguldak'ta mı yoksa başka bir şehirde mi yapmasını istersiniz?

Ankete katılan bireylerin %59,1'i çocuklarının gelecekte mesleğini başka bir şehirde yapmalarını istediğini belirtirken, geriye kalan %40,u ise çocuklarının gelecekte mesleğini Zonguldak'ta yapmalarını istediğini belirtmiştir.

4.2.25. Bir önceki soruya cevabınız, "başka bir şehir" ise neden?

Ankete katılan bireyler arasında "Çocuklarınızın ileride mesleğini Zonguldak'ta mı yoksa başka bir şehirde mi yapmasını istersiniz?" sorusuna "başka bir şehirde" cevabını verenlerin dağılımı incelendiğinde, bunun nedeni olarak belirttikleri sebeplerin başında %41,2 ile "işsizlik", %20,1 ile "şehrin sosyo-ekonomik, kültürel açıdan gelişememesi, geri kalması", %10 ile "büyükşehirlerin çekiciliği", %7,9 ile "çocuklar için uygun eğitim, meslek (geleceğin) olmaması" ve %5,1 ile "ekonomik nedenler (geçim sıkıntısı, pahalılık)" olduğu görülmektedir.

4.2.26. Çocuklarınızın bir ömür boyu Zonguldak'ta yaşamasını ister misiniz?

Ankete katılan bireylerin %53,7'si çocuklarının bir ömür boyu Zonguldak'ta yaşamasını istemediklerini belirtirken, %46,3'ü ise çocuklarının bir ömür boyu Zonguldak'ta yaşamasını istediklerini belirtmiştir.

4.2.27. Bir önceki soruya cevabınız "hayır" ise neden?

Ankete katılan bireyler arasında "Çocuklarınızın bir ömür boyu Zonguldak'ta yaşamasını ister misiniz?" sorusuna "hayır" cevabını verenlerin dağılımı incelendiğinde, bunun nedeni olarak belirttikleri sebeplerin başında; %36 ile "işsizlik", %21 ile "şehrin sosyo-ekonomik, kültürel açıdan gelişmemesi, geri kalması", %11,6 ile "çocuklar için uygun eğitim, meslek (geleceğin) olmaması", %4,7 ile "büyükşehirlerin çekiciliği", %4,3 ile "ekonomik nedenler (geçim sıkıntısı / pahalılık)" ve %3,9 ile "eğitim" olduğu görülmektedir.

4.2.28. Zonguldak'taki sağlık hizmetleri altyapısı ihtiyaç duyduğunuz sağlık hizmetlerini yeterince karşılıyor mu?

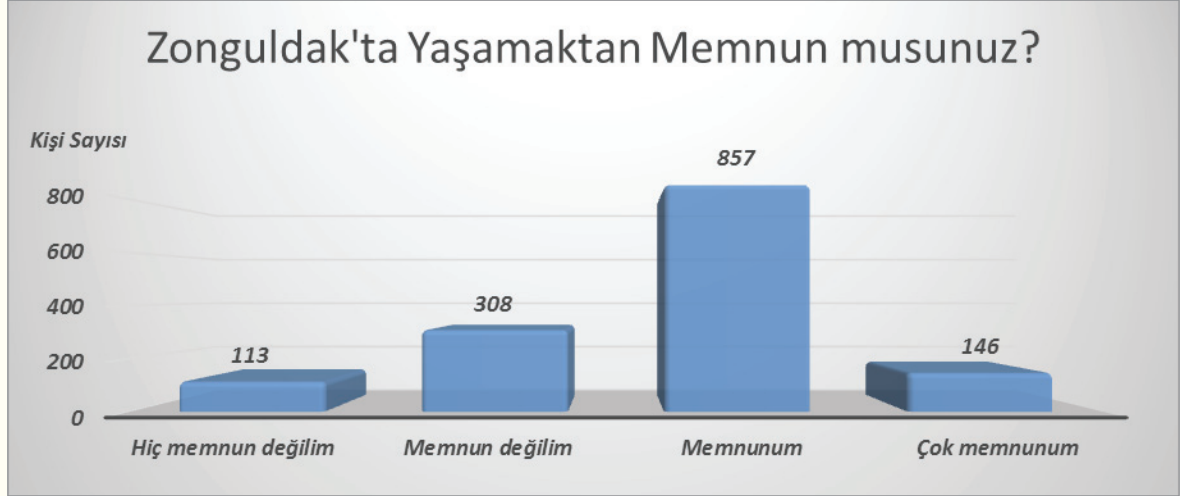
Ankete katılan bireylerin %52,7'si Zonguldak'taki sağlık hizmetlerinin ihtiyaçlarını karşılaması bakımından yeterli olduğunu belirtirken, geriye kalan %47,3'ü ise sağlık hizmetlerinin ihtiyaçlarının karşılanmasında yetersiz kaldığını belirtmiştir.

4.2.29. Zonguldak'ın sizin, çocuklarınızın ya da yakınlarınızın eğitim ihtiyaçlarını yeterince karşılayabildiğini düşünüyor musunuz?

Ankete katılan bireylerin %52,8'i Zonguldak'ın eğitim hizmetlerinin yeterli düzeyde olmadığını belirtirken, geriye kalan %47,2'si ise eğitim hizmetlerinin yeterli olduğunu belirtmiştir.

4.2.30. Zonguldak'ta yaşamaktan memnun musunuz?

Ankete katılan bireylerin %70,5'i Zonguldak'ta yaşamaktan memnun olduğunu belirtirken, geriye kalan %29,5'i ise Zonguldak'ta yaşamaktan memnun olmadığını belirtmiştir.

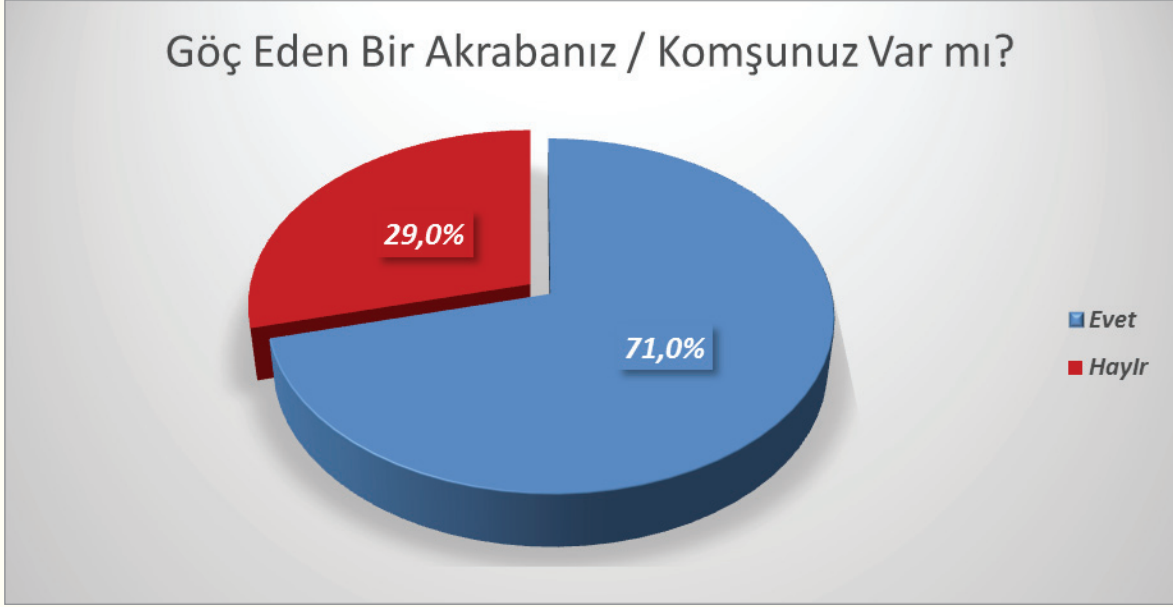
4.2.31. Zonguldak'ın sevmediğiniz/beğenmediğiniz yönlerinden üç tanesi nedir?

Ankete katılan bireylerin Zonguldak'ın sevmediği/beğenmediği yönleri olarak, en sık biçimde 1. sırada gösterdiği unsurların dağılımı incelendiğinde; %33,4 ile "hava kirliliği", %14,9 ile "işsizlik", ve %7,4 ile "ulaşım, yolların yetersiz olması, araçların fazla olması" cevaplarının verildiği görülmektedir.

Ankete katılan bireylerin Zonguldak'ın sevmediği/beğenmediği yönleri olarak, en sık biçimde 2. sırada gösterdiği unsurların dağılımı incelendiğinde; %16,8 ile "hava kirliliği", %11,9 ile "ulaşım, yolların yetersiz olması, araçların fazla olması", %8,8 ile "işsizlik", %8,2 ile "düzensiz yapılaşma/ çarpık şehirleşme (park, spor vb. alan eksikliği)" ve %8,2 ile "alt yapı (doğal gaz, su, elektrik)" cevaplarının verildiği görülmektedir.

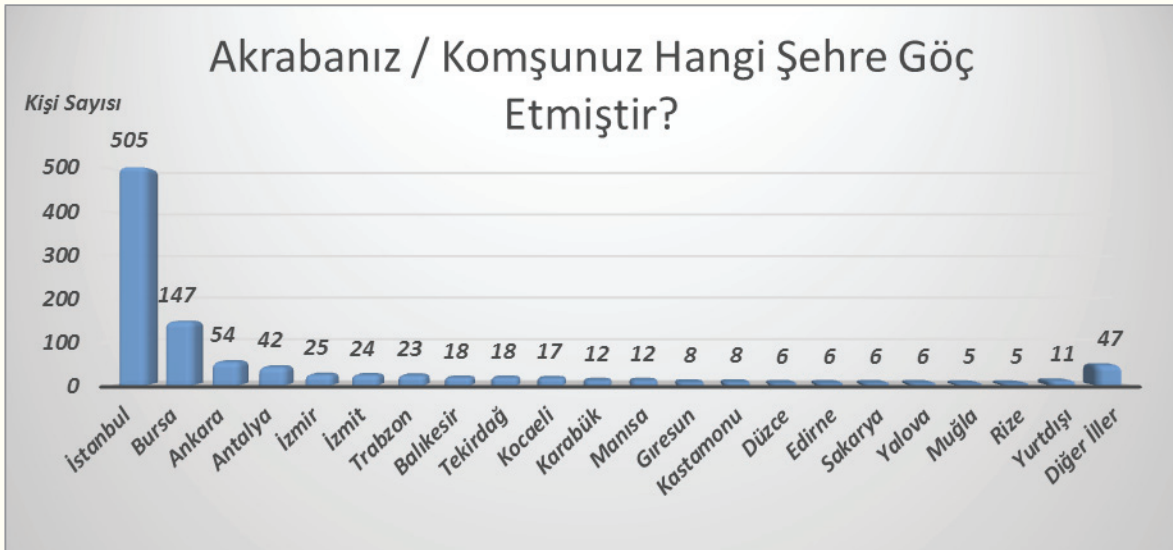
Ankete katılan bireylerin Zonguldak'ın sevmediği/beğenmediği yönleri olarak, en sık biçimde 3. sırada gösterdiği unsurların dağılımı incelendiğinde; %13,3 ile "hava kirliliği", %9,2 ile "ulaşım, yolların yetersiz olması, araçların fazla olması", %9,2 ile "düzensiz yapılaşma / çarpık şehirleşme (park, spor vb. alan eksikliği)", %9,1 ile "alt yapı (doğal gaz, su, elektrik)", %8,4 ile "sosyal yaşam yetersizliği" ve %7,6 ile "ekonomik nedenler (geçim sıkıntısı / pahalılık)" cevaplarının verildiği görülmektedir.

4.2.32. Göç eden bir akrabanız / komşunuz var mı?

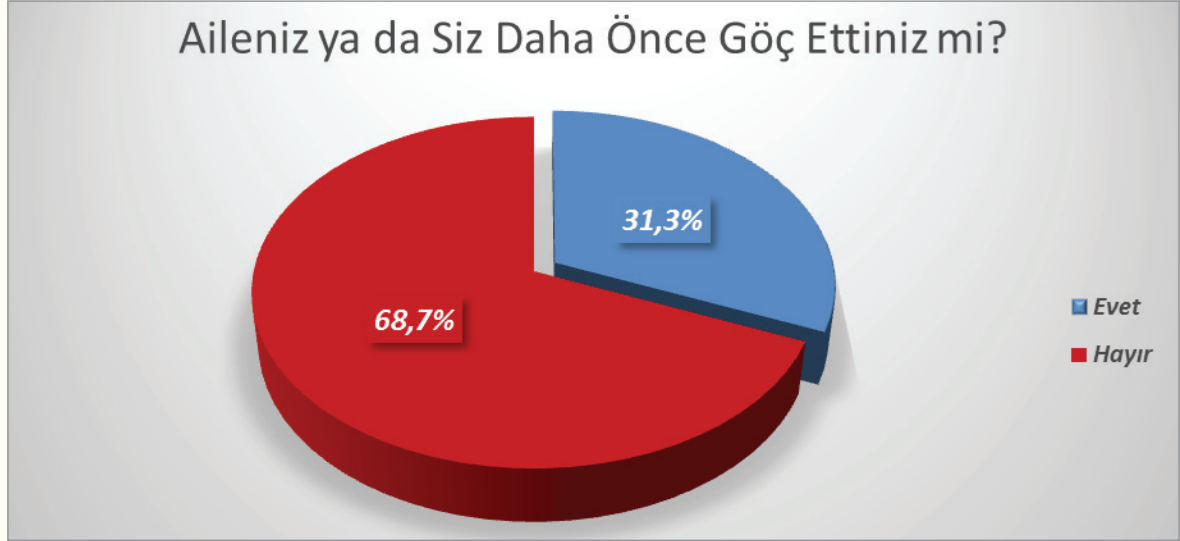
Ankete katılan bireylerin %71 gibi önemli bir çoğunluğu göç eden akrabası olduğunu belirtirken, geriye kalan %29'u ise göç eden akrabası olmadığını belirtmiştir.

4.2.33. Akrabanız / Komşunuz hangi ile göç etmiştir?

Ankete katılan bireylerin göç eden akrabalarının/komşularının dağılımı incelendiğinde; %50,2 ile İstanbul ilk sırada yer alırken, bu ili sırasıyla %14,6 ile Bursa, %5,4 ile Ankara ve %4,2 ile Antalya izlemektedir. Bu illerin dışındaki diğer iller ile yurtdışına olan göç dağılımı ise grafikte gösterilmektedir.

4.2.34. Aileniz ya da siz daha önce göç ettiniz mi?

Ankete katılan bireylerin %31,3'ü kendilerinin ya da ailelerinin daha önce göç ettiğini belirtirken, geriye kalan %68,7'si ise göç deneyimi yaşamadıklarını belirtmiştir.

4.2.35. Zonguldak için aşağıdaki ifadelerden hangisi sizin için en çok geçerlidir?

Ankete katılan bireylerin %37,4'ü Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmediklerini belirtirken, geriye kalan %62,6'lık kısmı ise farklı eğilim düzeylerinde Zonguldak'tan göç etme eğilimi içinde olduklarını belirtmiştir.

Not: Bu anket çalışmasının 36-47 arasındaki soruları, Zonguldak'tan göç etme eğiliminde olan bireylerin profilini ortaya koyabilmek amacıyla hazırlanmış olduğundan, bu sorular, sadece göç etme eğiliminde olduğunu ifade eden 891 anket katılımcısına yöneltilmiştir. Dolayısıyla, Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmediklerini ifade eden 533 anket katılımcısına bu sorular yöneltilmemiştir.

4.2.36. Başka bir şehre yerleşme konusunda sizi teşvik eden birileri var mı?

Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanların %61,1'i kendisini başka bir şehre göç etme konusunda teşvik eden biri olmadığını belirtirken, geriye kalan 38,9'u ise başka bir şehre göç etme konusunda teşvik edildiğini belirtmiştir.

4.2.37. Cevabınız evet ise sizi teşvik eden kim?

Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olup da göç etmeye teşvik edilenlerin %67,1'i, göçte teşvik edicilerin yakın akrabaları (anne, baba, kardeşler) olduğunu belirtirken, %25,7'lik kısmı ise arkadaşları tarafından teşvik edildiklerini belirtmiştir.

4.2.38. Göç ettiğiniz takdirde sorunlarınızın çözüleceğini düşünüyor musunuz?

Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanların %57,9'u göç ettiği taktirde sorunlarının çözüleceğini düşünürken, geriye kalan %42,1'lik kısmı ise sorunlarının çözülmeceğini düşünmektedir.

4.2.39. Başka bir şehre yerleşmek isterseniz daha önce göç etmiş tanıdıklarınızın olduğu yeri mi tercih edersiniz?

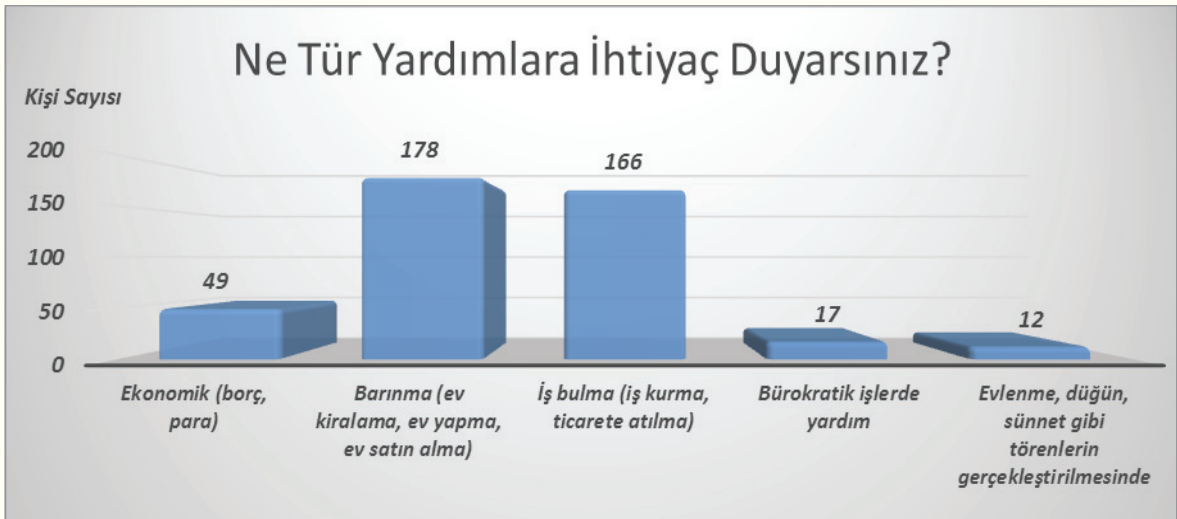
Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanların %55,4'ü, göç etmesi halinde daha önce göç etmiş olan tanıdıklarının yanına göç etmeyi tercih edeceğini, geriye kalan %44,6'sı ise tanıdıklarının yanına göç etmemeyi tercih edeceğini belirtmiştir.

4.2.40. Başka bir şehre yerleşmek isterseniz sizden önce göç eden tanıdıklarınızdan yardım/destek almak ister misiniz?

Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanların %52,2'lik kısmı, göç etmeleri halinde herhangi bir yardım/destek almak istemeyeceğini belirtirken, geriye kalan %47,8'lik kısmı ise yardım/destek almak isteyeceğini belirtmiştir.

4.2.41. Cevabınız evet ise; ne tür yardımlara ihtiyaç duyarsınız?

Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olup da göç etmeleri halinde yardım/destek almak isteyeceğini belirten %47,8'lik kısmı oluşturan 425 kişi incelendiğinde, bu kişilerin; %41,9'unun "barınma", %39,1'inin "iş bulma" ve %11,5'inin ise "ekonomik" nedenlerle yardım almak isteyecekleri görülmektedir.

4.2.42. Göç eden tanıdıklarınız olmasa göç etme konusundaki düşünceleriniz farklı olur muydu?

Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanların %24,7'si bu soruya "evet" cevabını verirken, %75,3'ü ise "hayır" cevabını vermiştir.

4.2.43. Göç ettiğiniz taktirde gideceğiniz yere ilk başta yalnız mı, yoksa ailenizle birlikte mi gitmeyi tercih edersiniz?

Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanların %54,2'si, ilk başta ailesiyle birlikte göç etmeyi tercih edeceğini belirtirken, geriye kalan %45,8'lik kısım ise ilk başta yalnız göç etmeyi tercih edeceğini belirtmiştir.

4.2.44. Gitmeyi düşündüğünüz şehirde ne iş yapmayı düşünürsünüz?

Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanların bu soruya verdiği cevaplar incelendiğinde, göç etmeyi düşündüğü şehirde; şu anki mesleğini/işini yapacağını belirtenlerin oranı %41,1 iken, yeni bir iş yapmayı arzu ettiğini belirtenlerin oranının ise %19,8 olduğu görülmektedir. Bununla birlikte katılımcıların %39,1'i ise bu soruya "belirli değil" cevabını vermiştir.

4.2.45. Zonguldak ile ilgili neler değişirse göç etme fikrinden vazgeçersiniz?

Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanların, "Zonguldak ile ilgili neler değişirse göç etme fikrinden vazgeçersiniz?" sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 1. sırada yer alan cevapların; %38,6 ile "işsizliğin giderilmesi", %15,9 ile "hava kirliliğinin giderilmesi", %7,7 ile "sosyal yaşamın geliştirilmesi", %4,5 ile "çevrenin düzenlenmesi / çevre kirliliğinin giderilmesi", %4 ile "ekonomik gelişmenin sağlanması" ve yine %4 ile "ulaşım, yolların yetersiz olması (araçların fazla olması) sorununun giderilmesi" olduğu görülmektedir.

Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanların, "Zonguldak ile ilgili neler değişirse göç etme fikrinden vazgeçersiniz?" sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 2. sırada yer alan cevapların; %15,9 ile "işsizliğin giderilmesi", %14,2 ile "sosyal yaşamın geliştirilmesi", %13,7 ile "hava kirliliğinin giderilmesi", %9,1 ile "alt yapının (doğal gaz, su, elektrik) geliştirilmesi", %7,8 ile "şehirselleşmenin sağlanması / çarpık şehirleşmenin giderilmesi / rekreasyon alanlarının yapılması", %5,6 ile "ekonomik gelişmenin sağlanması" olduğu görülmektedir.

Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanların, "Zonguldak ile ilgili neler değişirse göç etme fikrinden vazgeçersiniz?" sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde,

3. sırada yer alan cevapların; %13,9 ile “işsizliğin giderilmesi”, %12,1 ile “sosyal yaşamın geliştirilmesi”, %10,4 ile “ulaşım, yolların yetersiz olması (araçların fazla olması) sorunlarının giderilmesi”, %8,7 ile “şehirsel planlamanın sağlanması / çarpık şehirleşmenin giderilmesi / rekreasyon alanlarının yapılması”, %7,8 ile “hava kirliliğinin giderilmesi” ve %7,4 ile “yaşam standartlarının artırılması” olduğu görülmektedir.

Anket katılımcılarının bu soruya vermiş olduğu cevaplar, çalışmanın “4.4. Ankete Katılan Bireylerin Çeşitli Gruplara Ayrılması ile Tespit Edilen Zonguldak’a İlişkin Temel Sorunlar” başlıklı kısmında ayrıntılı olarak analiz edildiğinden, burada sadece verilen cevaplara ilişkin genel sonuçlar verilmiştir.

4.2.46. Zonguldak’tan göç etmek istemenizdeki sebepler nelerdir?

Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanların, “Zonguldak’tan göç etmek istemenizdeki sebepler nelerdir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 1. sırada yer alan cevapların; %43,3 ile “Zonguldak’taki yaşam şartlarının iyi olmayışı”, %14,2 ile “gelir yetersizliği ve geçinememe”, %12,3 ile “Zonguldak’ta iş bulmanın zor olması-işsizlik” olduğu görülmektedir.

Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanların, “Zonguldak’tan göç etmek istemenizdeki sebepler nelerdir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 2. sırada yer alan cevapların; %19,1 ile “gelir yetersizliği ve geçinememe”, %18,7 ile “Zonguldak’ın her anlamda pahalı bir şehir olması”, %17,4 ile “Zonguldak’ta iş bulmanın zor olması-işsizlik” olduğu görülmektedir.

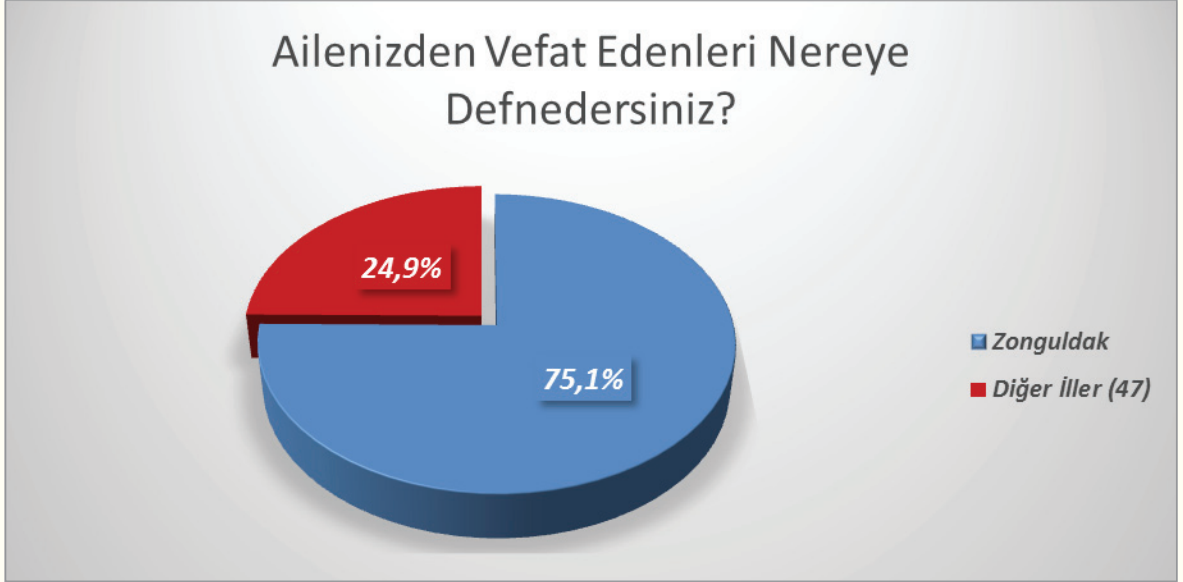
Ankete katılan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanların, “Zonguldak’tan göç etmek istemenizdeki sebepler nelerdir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 3. sırada yer alan cevapların; %20,1 ile “Zonguldak’ta iş bulmanın zor olması-işsizlik”, %15,1 ile “binaların dağınık ve düzensiz olması”, %15 ile “başka şehirleri ziyaret ettikçe yaşadığım şehrin pek çok açıdan yetersiz olduğunu görmüş olmam” olduğu görülmektedir.

4.2.47. Zonguldak’tan başka bir şehirde yaşamayı düşündüyseniz, bugüne kadar bunu gerçekleştirmemiş olmanızın sebebi nedir?

Ankete katılan bireyler arasında Zonguldak’tan başka bir şehirde yaşamayı düşündüğü halde bugüne kadar bunu gerçekleştirmemiş olan katılımcıların, bu düşüncelerini gerçekleştirmeme nedenlerinin dağılımı incelendiğinde, önde gelen nedenlerin; %27,3 ile “yatırımlarının ve işinin Zonguldak’ta olması/kurulu düzen/evim var vb. sebepler”, %25,7 ile “ailevi sebepler”, %24,3 ile “sosyal ve ekonomik nedenler/olanakların yetersiz olması”, %4,3 ile “çocukların eğitimi/kendi eğitimim”, %4,2 ile “zorunluluk/mesleki zorunluluk/tayin edilmem sebebiyle/emekli değilim”, %3,6 ile “şehri seviyorum/şehirden memnunum/şehre yönelik olumsuzluk hissetmiyorum/ şehre alışım” olduğu görülmektedir.

Not: Bu anket çalışmasının 48-51 arasındaki soruları, genel anlamda Zonguldak’taki sosyo-ekonomik yaşama ilişkin görüş ve beklentileri içerdiğinden, bu sorular, ankete katılan bireylerin tümüne yöneltilmiştir.

4.2.48. Ailenizden vefat edenleri nereye defnedersiniz?

Ankete katılan bireylerin %75,1'i, ailelerinden vefat edenleri Zonguldak'a defnetmeyi tercih ettiğini/edeceğini belirtirken, geriye kalan %24,9'luk kesim ise defin için başka bir şehri tercih ettiğini/edeceğini belirtmiştir.

4.2.49. Bayram ve tatil günlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ankete katılan bireylerin, “Bayram ve tatil günlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna vermiş oldukları cevapların dağılımı incelendiğinde, katılımcıların %62,2’sinin bu soruya “Zonguldak içindeki akrabaları ziyaret ederek” cevabını, %17,3’ünün “Zonguldak dışındaki akrabaları ziyaret ederek” cevabını, %13,9’unun ise “Hiçbir şey yapmayız evde dinleniriz” cevabını verdiği görülmektedir.

4.2.50. Sizce Zonguldak’a özgü yemek, türkü, halkoyunu gibi folklorik öğelerin olmamasının ya da çok az sayıda olmasının nedeni nedir?

Ankete katılan bireylerin “Zonguldak’a özgü yemek, türkü, halkoyunu gibi folklorik öğelerin olmamasının ya da çok az sayıda olmasının nedeni nedir?” sorusuna vermiş oldukları cevapların dağılımı incelendiğinde; katılımcıların %31,6’sının bu soruya yanıt vermediği görülmüştür. Bu soruya cevap veren anket katılımcıların ise %28,2’sinin “farklı şehirlerden göç alıp vermesi, farklı kültürlerin bir arada olması” cevabını, %18,7’sinin “ilgisizlik, bilinçsizlik, şehrin kültürel anlamda desteklenmemesi” cevabını, %13,4’ünün “kültürün yaşatılamaması, aktarılamaması ve mevcut bir kültürel altyapının olmaması” cevabını, %7’sinin “sosyal ilişki ve aktivitelerin yetersiz olması, birlik ve beraberliğin yetersiz olması” cevabını, %5,7’sinin ise “formel-informel eğitim yetersizliği” cevabını verdiği görülmüştür.

Not: 50. soruya anket katılımcılarının %31,6’sının cevap vermemiş olması, bu kesimin, ilgili soruya yönelik bir cevap geliştirememesi olarak yorumlanabileceği gibi soruda yer alan önermeyi kabul etmedikleri şeklinde de yorumlanabilir.

4.2.51. Zonguldakla ilgili likert tipi sorular

Bu bölümde katılımcılara zonguldak ile ilgili likert tipi sorular yöneltilmiş, cevaplar “katılıyorum” ve “Katılmıyorum” şıkları altında toplanarak sonuçlar verilmiştir.

4.2.51-1. Büyük şehirlerdeki imkânları ve sosyal yaşamı gördükçe Zonguldak'ta yaşamak insana zor geliyor.

Ankete katılan bireylerin %68,4'ü bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %28,4'ü ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %3,2'dir.

4.2.51-2. Zonguldak, yaşamak için ideal bir şehirdir.

Ankete katılan bireylerin %40,2'si bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %47,9'u ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %11,9'dur.

4.2.51-3. Zonguldak'ta yeterince iş imkânı vardır.

Ankete katılan bireylerin %77,4'ü bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %20,4'ü ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %2,1'dir.

4.2.51-4. Zonguldak'a civar şehirlerden göçün çok olması bu şehrin geleneklerinin oluşmasını olumsuz etkiliyor.

Ankete katılan bireylerin %68'i bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %22,8'i ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %9,2'dir.

4.2.51-5. Zonguldak sosyal ve kültürel aktiviteler açısından zengin bir şehirdir.

Ankete katılan bireylerin %19'u bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %72,7'si ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %8,3'tür.

4.2.51-6. İmkânım olsa Zonguldak 'tan başka bir şehre göç ederim.

Ankete katılan bireylerin %59,5'i bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %33,9'u ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %6,6'dır.

4.2.51-7. Bu şehirde yaşayanların çoğu Zonguldak'tan oldukça memnundur.

Ankete katılan bireylerin %37,1'i bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %43,4'ü ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %19,5'tir.

4.2.51-8. Madenlerin kapandığı gün halkın büyük kısmı bu şehri terk etmek zorunda kalır.

Ankete katılan bireylerin %84,8'i bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %11,3'ü ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %3,9'dur.

4.2.51-9. Zonguldak huzurlu ve güvenli bir şehirdir.

Ankete katılan bireylerin %73,6'sı bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %16,4'ü ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %10,0'dır.

4.2.51-10. Zonguldak yaşamak için pahalı bir şehirdir.

Ankete katılan bireylerin %83,6'sı bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %11,9'u ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %4,5'tir.

4.2.51-11. Zonguldak'ın imkânları komşu illere göre daha iyi durumdadır.

Ankete katılan bireylerin %39,4'ü bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %49'u ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %11,6'dır.

4.2.51-12. Mahallelerde komşuluk ilişkileri, dayanışma az olduğu için bu şehri terk etmek benim için zor olmaz.

Ankete katılan bireylerin %36,8'i bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %55,6'sı ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %7,6'dır.

4.2.51-13. Zonguldak eğitim imkânları açısından gelişmiş bir şehirdir.

Ankete katılan bireylerin %39,4'ü bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %47,1'i ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %13,5'tir.

4.2.51-14. Zonguldak'ta yeterince iş imkânı yoktur.

Ankete katılan bireylerin %11,3'ü bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %86,6'sı ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %2,1'dir.

4.2.51-15. Zonguldak'ın hava kirliliği, çarpık şehirleşme gibi kendine has sorunlarının olması bu şehri yaşanması zor bir yer haline getiriyor.

Ankete katılan bireylerin %90,2'si bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %7,4'ü ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %2,4'tür.

4.2.51-16. Zonguldak, sağlık hizmetleri açısından gelişmiş bir şehirdir.

Ankete katılan bireylerin %45'i bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %43,6'sı ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %10,4'tür.

4.2.51-17. Bu şehir, emekliler için yaşaması zor bir şehirdir.

Ankete katılan bireylerin %52,6'sı bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %38,2'si ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %9,2'dir.

4.2.51-18. Gece hayatı ve eğlence sektörü yeterli olmadığı için Zonguldak sıkıcı bir şehirdir.

Ankete katılan bireylerin %55,5'i bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %26,8'i ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %17,7'dir.

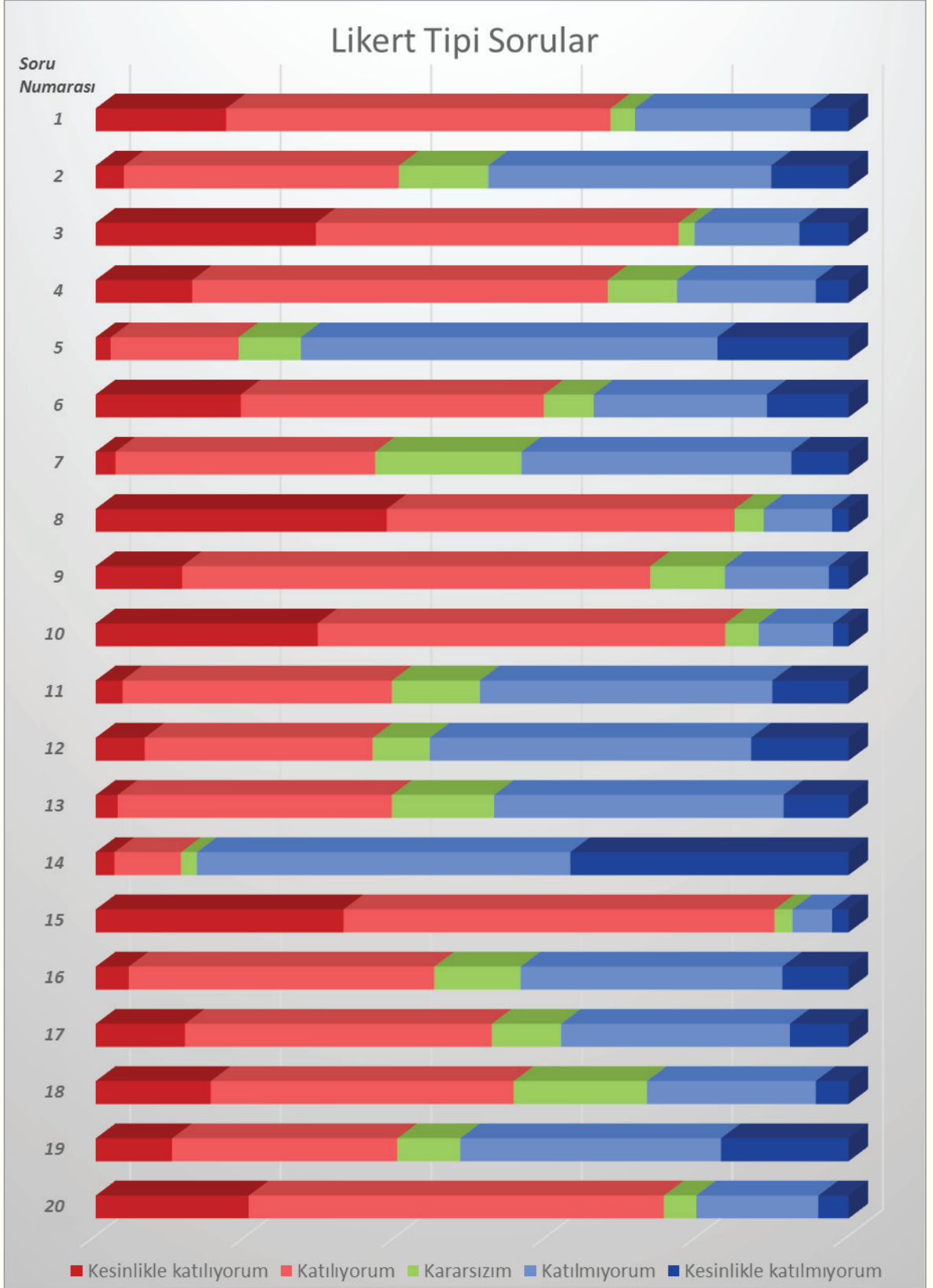
4.2.51-19. Bu şehirden başka bir şehirde yaşamak istemem.

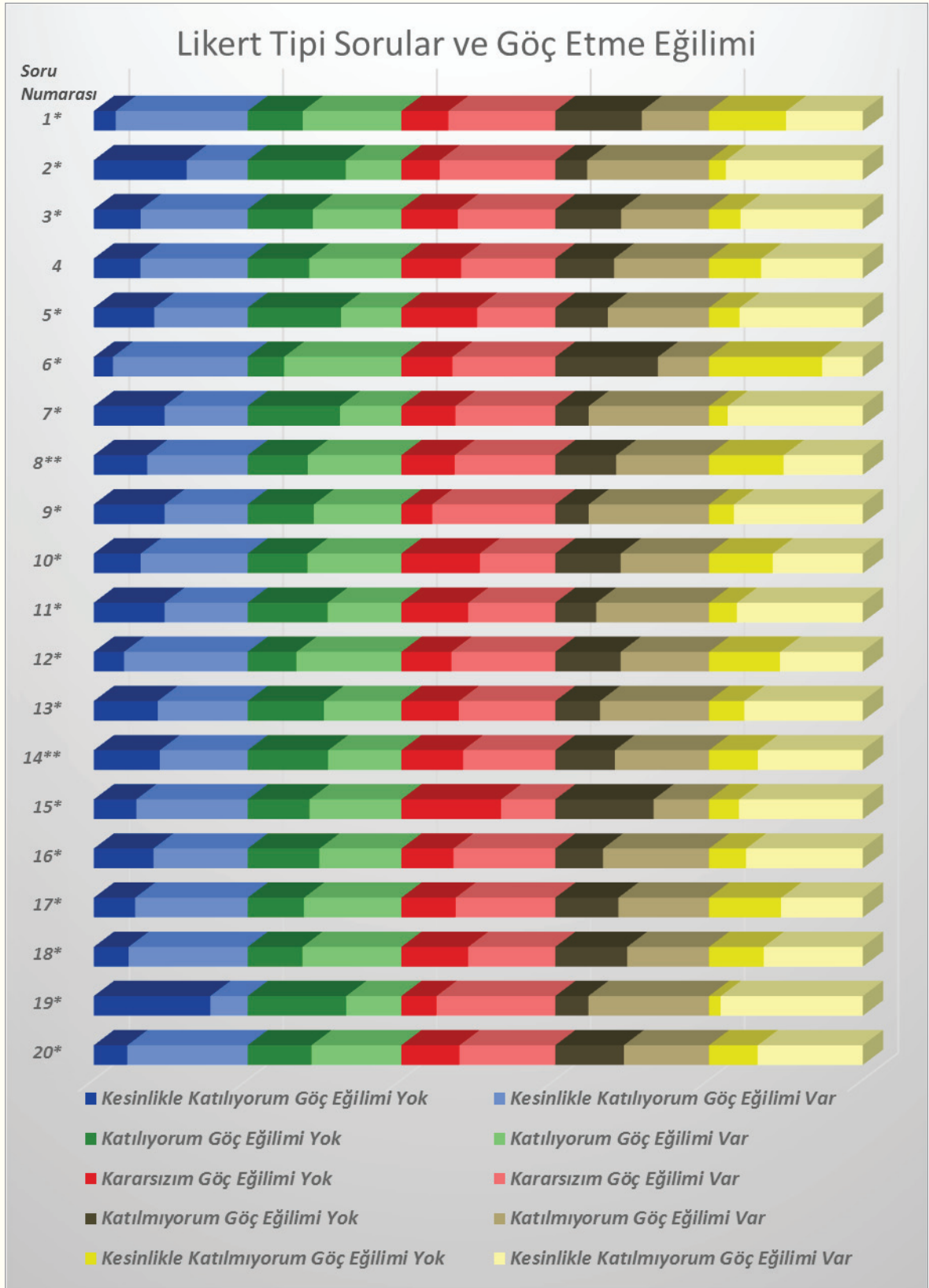
Ankete katılan bireylerin %40,1'i bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %51,6'sı ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %8,3'tür.

4.2.51-20. Zonguldak'ın coğrafi yapısı yaşamı son derece olumsuz etkilemektedir.

Ankete katılan bireylerin %75,5'i bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %20,2'si ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %4,3'tür.

Soru Numarası	Likert Tipi Sorular
1	Büyük şehirlerdeki imkânları ve sosyal yaşamı gördükçe Zonguldak'ta yaşamak insana zor geliyor.
2	Zonguldak, yaşamak için ideal bir şehirdir.
3	Zonguldak'ta yeterince iş imkânı vardır.
4	Zonguldak'a civar şehirlerden göçün çok olması bu şehrin geleneklerinin oluşmasını olumsuz etkiliyor.
5	Zonguldak sosyal ve kültürel aktiviteler açısından zengin bir şehirdir.
6	İmkânım olsa Zonguldak 'tan başka bir şehre göç ederim.
7	Bu şehirde yaşayanların çoğu Zonguldak'tan oldukça memnundur.
8	Madenlerin kapandığı gün halkın büyük kısmı bu şehri terk etmek zorunda kalır.
9	Zonguldak huzurlu ve güvenli bir şehirdir.
10	Zonguldak yaşamak için pahalı bir şehirdir.
11	Zonguldak'ın imkânları komşu illere göre daha iyi durumdadır.
12	Mahallelerde komşuluk ilişkileri, dayanışma az olduğu için bu şehri terk etmek benim için zor olmaz.
13	Zonguldak eğitim imkânları açısından gelişmiş bir şehirdir.
14	Zonguldak'ta yeterince iş imkânı yoktur.
15	Zonguldak'ın hava kirliliği, çarpık şehirleşme gibi kendine has sorunlarının olması bu şehri yaşanması zor bir yer haline getiriyor.
16	Zonguldak, sağlık hizmetleri açısından gelişmiş bir şehirdir.
17	Bu şehir, emekliler için yaşaması zor bir şehirdir.
18	Gece hayatı ve eğlence sektörü yeterli olmadığı için Zonguldak sıkıcı bir şehirdir.
19	Bu şehirden başka bir şehirde yaşamak istemem.
20	Zonguldak'ın coğrafi yapısı yaşamı son derece olumsuz etkilemektedir.

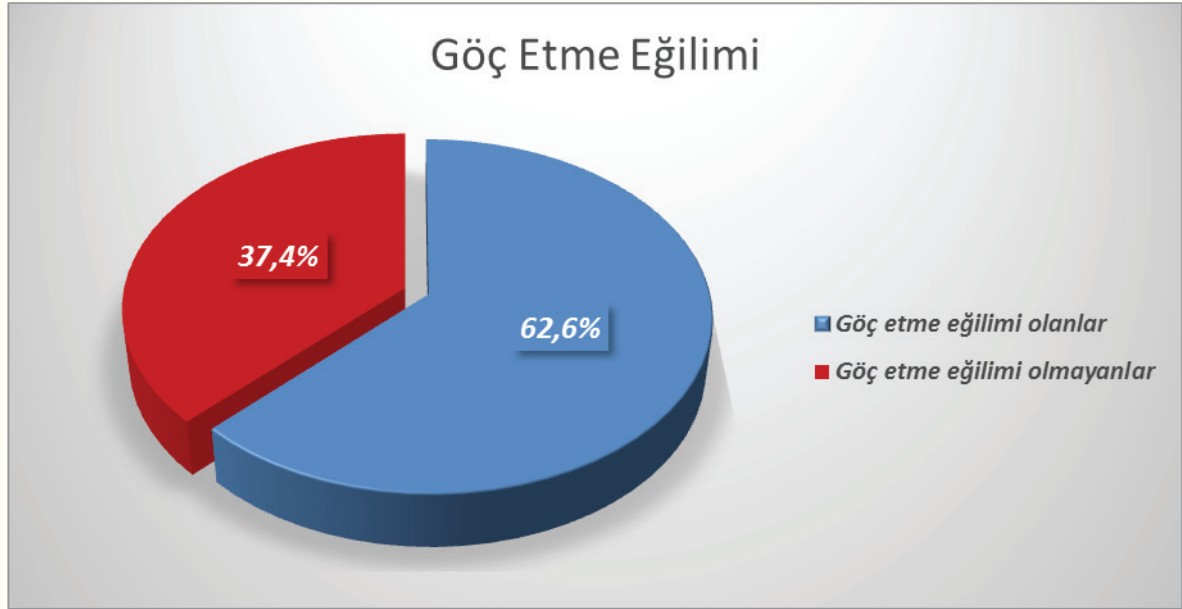

4.3. Anket Bulgularının Analiz Edilmesi Sonucunda Elde Edilen Zonguldak İlinin Potansiyel Göçmen Profili

Ankete katılan 1424 birey arasından 35. soruya “Zonguldak’tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum” cevabını verenler 533 kişi (%37,4)’dir. Bu grubun dışında kalan 891 kişi (%62,6) ise, farklı eğilim düzeylerinde de olsa Zonguldak’tan göç etme eğilimini taşıyan bir grubu oluşturmaktadır.

Bu grup, çalışma kapsamında “potansiyel göçmen” olarak nitelendirilmiştir. Çalışmanın bu bölümünde, Veri Madenciliği Yöntemi’ni uygulamak suretiyle;

- İki grubun birbirleriyle ortak yönlerinin keşfedilmesi,
- İki grubun birbirleriyle ortak olmayan yönlerinin keşfedilmesi,
- Her bir grubun, alt kategorilere ayrıştırılması suretiyle, kendi içerisinde analizi yapılarak kategorilerin ortak yönlerinin keşfedilmesi,
- Her bir grubun, alt kategorilere ayrıştırılması suretiyle, kendi içerisinde analizi yapılarak kategorilerin ortak olmayan yönlerinin keşfedilmesi, amaçlanmıştır. Bu yolla, çalışmanın esas amacına uygun bir motivasyonla, öncelikli olarak “Zonguldak ilinin potansiyel göçmen profili” oluşturulmuştur.

4.3.1. Yaş Ortalaması ve Göç Etme Eğilimi İlişkisi*

Potansiyel göçmen olarak nitelendirilenlerin yaş ortalamasının 41,6 olduğu görülmektedir. Ankete katılan bireyler, göç etme eğilimlerine göre değerlendirildiğinde, “Zonguldak’tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum” diyen 240 kişinin yaş ortalaması 38,5; “Mecbur kalırsam Zonguldak’tan ayrılabilirim” diyen 327 kişinin yaş ortalaması 41,9; “Bazen aklımdan daha iyi

bir şehre yerleşmek geçiyor” diyen 324 kişinin yaş ortalaması ise 40,8’dir. Bununla birlikte, Zonguldak’tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmediğini belirten 533 kişinin yaş ortalaması 50,2’dir.

Tablo 4.1: Yaş Ortalaması ile Göç Etme Eğilimi İlişkisi

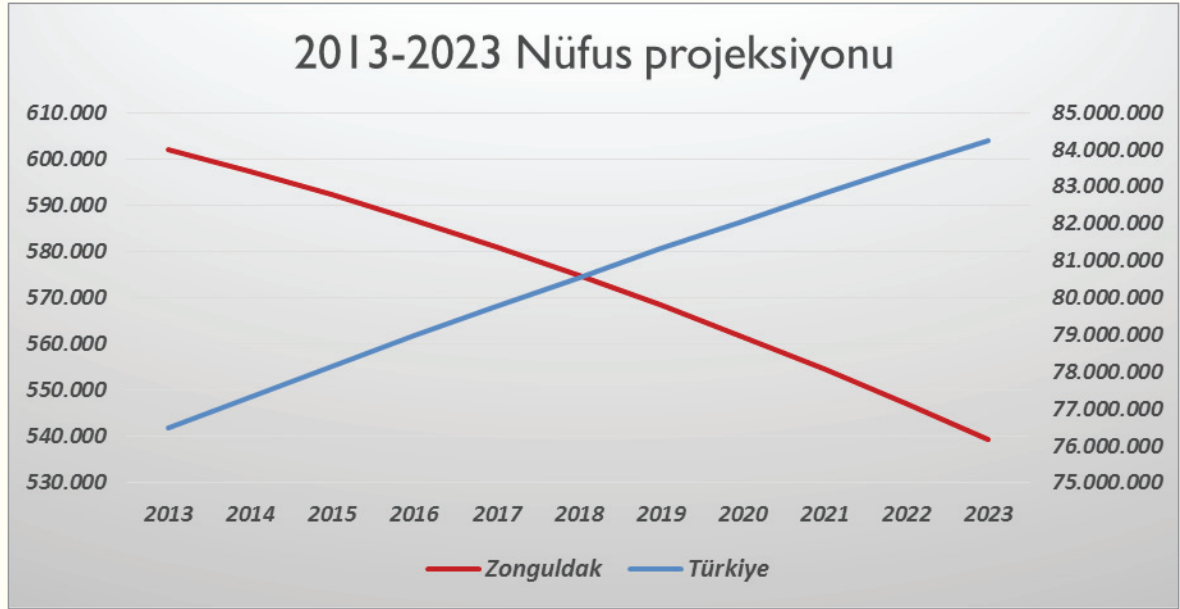
Zonguldak İçin Aşağıdaki İfadelerden Hangisi Sizin İçin Daha Çok Geçerlidir?	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Yaş Ortalaması
Zonguldak’tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	533	37,4	50,2
Mecbur kalırsam Zonguldak’tan ayrılabilirim	327	23,0	41,8
Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	324	22,7	40,8
Zonguldak’tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	240	16,9	38,5
Toplam	1.424	100,0	-

Sonuç olarak; yaş ortalamasındaki düşüş ile göç etme eğilimindeki artış arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, yaş ortalaması düştükçe, göç etme eğiliminde bir artış gözlemlenmektedir.

Tablo 4.2: Türkiye’nin ve Zonguldak’ın Ortanca Yaş Projeksiyonu

	2012			2023		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Türkiye	30	30	31	34	33	35
Zonguldak	34	34	35	42	41	43

Yukarıda verilen TÜİK nüfus projeksiyonu incelendiğinde Zonguldak’taki ortalanca yaşın daha şimdiden TÜİK’in Türkiye için 2023 yılında öngördüğü ortalanca yaşa eşit olduğu, bunun yanı sıra 2023 yılında Zonguldak’taki ortalanca yaşın ise 42 olacağı öngörülmektedir.

Benzer şekilde TÜİK'in Türkiye ve Zonguldak için yaptığı 2023 yılı nüfus projeksiyonları incelendiğinde Türkiye için nüfusun artarken Zonguldak için ise nüfusun azalacağı öngörülmektedir. TÜİK'in ortanca yaş ve nüfus projeksiyonları birlikte değerlendirildiğinde ortaya çıkan Zonguldak'ta hem nüfusun azalacağı hem de yaşlanacağı bulgusu bu araştırmada elde edilen "yaş ortalaması düştükçe göç etme eğilimi artmaktadır" bulgusu ile paralellik arz etmekte ve genç nüfusun Zonguldak'ta kalmayı tercih etmediği bulgusu doğrulanmaktadır.

4.3.2. Eğitim Düzeyi ve Göç Etme Eğilimi İlişkisi

Tablo 4.3: Eğitim Düzeyi ve Göç Etme Eğilimi İlişkisi

	Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	Mecbur kalırsam Zonguldak'tan ayrılabilirim	Zonguldak'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	Toplam
Okuryazar değil	18	1	3	0	22
İlkokul	206	54	71	47	378
Ortaokul	93	41	47	24	205
Lise	150	123	135	86	494
Üniversite	62	97	67	75	301
Lisansüstü	3	8	4	8	23
Toplam	532	324	327	240	1.423

Potansiyel göçmen olarak nitelenenlerin eğitim durumu incelendiğinde, %38,6 ile lise mezunu, %26,8 ile üniversite mezunu, %19,3 ile ilkokul mezunu ve %12,6 ile ortaokul mezunu, %2,2 ile lisansüstü mezunu olduğu ve %0,4 ile okuryazar olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, eğitim ile göç etme eğilimi ilişkilendirildiğinde, potansiyel göçmen olarak görülenlerin yarıdan fazlasının lise ve üniversite mezunlarından oluştuğu anlaşılmaktadır.

Ankete katılan bireylerin, göç etme eğilimleri ile eğitim düzeyi arasındaki ilişki incelendiğinde, eğitim seviyesi arttıkça göç etme eğilimlerinin de buna paralel olarak arttığı açıkça görülmektedir. Aynı şekilde, Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmeyenler incelendiğinde, bu bulguya paralel olarak eğitim düzeyi arttıkça Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmeyenlerin oranının %81,8'den %13'e kadar dramatik bir şekilde azaldığı görülmektedir.

Tablo 4.4: Eğitim Düzeyi ve Göç Etme Eğilimi İlişkisi (Yüzde)

Eğitim Durumu	Göç etme eğilimi olmayanlar (%)	Göç etme eğilimi olanlar (%)	Toplam
Okuryazar değil	81,8	18,2	100
İlkokul	54,5	45,5	100
Ortaokul	45,4	54,6	100
Lise	30,4	69,6	100
Üniversite	20,6	79,4	100
Lisansüstü	13,0	87,0	100

Ankete katılan bireylerin “Zonguldak’ın sizin, çocuklarınızın ya da yakınlarınızın eğitim ihtiyaçlarını yeterince karşılayabildiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar, göç etme eğilimine göre analiz edildiğinde; bu soruya “evet” cevabı verenlerin %44’ü Zonguldak’tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmeyenlerden oluşurken, %56’sı ise Zonguldak’tan göç etme eğiliminde olanlardan oluşmaktadır. Bu soruya “hayır” cevabı verenler üzerinden bu durum analiz edildiğinde; Zonguldak’tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmeyenler için bu oranın %44’ten %31,4’e düştüğü gözlemlenirken, Zonguldak’tan göç etme eğiliminde olanlarda ise bu oranın %56’dan %68,6’ya yükseldiği gözlemlenmektedir.

4.3.3. Meslek ve Göç Etme Eğilimi İlişkisi*

Potansiyel göçmen olarak nitelenenler, meslek dağılımı açısından incelendiğinde, ilk sırada %19,2 ile esnafların, ikinci sırada %16 ile emeklilerin, %13,5 ile üçüncü sırada işçilerin ve %12,2 ile diğer iş kollarının yer aldığı görülmektedir.

Tablo 4.5: Meslek ve Göç Etme Eğilimi İlişkisi

		Zonguldak İçin Aşağıdaki İfadelerden Hangisi Sizin İçin Daha Çok Geçerlidir?				
		Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	Mecbur kalırsam Zonguldak'tan ayrılabirim	Zonguldak'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	Toplam
Şu anda geçiminizi sağladığınız işiniz / mesleğiniz nedir?	İşçi	63	47	46	27	183
	Memur	22	32	22	26	102
	Esnaf	80	63	57	51	251
	Emekli	203	50	66	27	346
	Çiftçi	2	0	0	0	2
	Ev hanımı	70	32	36	22	160
	Sanayici, İş adamı, Tüccar	1	0	0	0	1
	Öğretmen	5	14	5	11	35
	Serbest Meslek	44	35	39	18	136
	Profesyonel (Avukat, Doktor, Mimar, Mühendis)	4	2	5	4	15
	İşsiz	5	9	12	12	38
	Geçici işçi, Mevsimlik işçi	2	1	0	2	5
	Asker, Polis, Güvenlik görevlisi	2	3	2	4	11
	Diğer	30	36	37	36	139
	Toplam	533	324	327	240	1.424

Ankete katılan bireylerin meslekleri ile göç etme eğilimi arasındaki ilişki incelendiğinde; işsizlerin %86,8'inin birinci sırada yer aldıkları görülmektedir. Öğretmen, asker, polis, güvenlik görevlisi, memur gibi mesleklere sahip bireylerin mesleki mobilitelerinden (tayin olanağı vb.) dolayı %80'e yakın oranlarda göç etme eğilimlerinin olması beklenen bir olgu iken; esnaf ve profesyonel meslekler gibi müşteri portföyü, tanınmışlık gibi faktörlerden dolayı mobilite engelleri bulunan mesleklere sahip bireylerin dahi %70'e yakın seviyede göç etme eğiliminde olması dikkat çekici bir bulgu olarak öne çıkmaktadır.

Tablo 4.6: Meslek ve Göç Etme Eğilimi İlişkisi (Yüzde)

		Zonguldak İçin Aşağıdaki İfadelerden Hangisi Sizin İçin Daha Çok Geçerlidir?				
		Kişi Sayısı	Göç Etme Eğilimi Yok (%)	Göç Etme Eğilimi Var(%)	Toplam (%)	Gelir (₺)
Şu anda geçiminizi sağladığınız işiniz / mesleğiniz nedir?	İşçi	183	34,4	65,6	100,0	754,2
	Memur	102	21,6	78,4	100,0	1.173,5
	Esnaf	251	31,9	68,1	100,0	1.136,6
	Emekli	346	58,7	41,3	100,0	467,4
	Çiftçi	2	100,0	0	100,0	229,0
	Ev hanımı	160	43,8	56,3	100,0	426,7
	Sanayici, İş adamı, Tüccar	1	100,0	0	100,0	750,0
	Öğretmen	35	14,3	85,7	100,0	1.516,9
	Serbest Meslek	136	32,4	67,6	100,0	1.035,9
	Profesyonel (Avukat, Doktor, Mimar, Mühendis)	15	26,7	73,3	100,0	2.472,3
	İşsiz	38	13,2	86,8	100,0	1.317,0
	Geçici işçi, Mevsimlik işçi	5	40,0	60,0	100,0	956,8
	Asker, Polis, Güvenlik görevlisi	11	18,2	81,8	100,0	1.115,0
	Diğer	139	21,6	78,4	100,0	1.559,1
	Toplam	1.424	-	-	-	

Tablo 4.6'dan görüleceği üzere, meslek grupları ile göç etme eğilimi arasındaki ilişkinin daha derin analiz edilebilmesi için her meslek grubu için kişi başına hanehalkı geliri hesaplanmıştır. Kişi başı hanehalkı gelirinin yüksek olduğu meslek gruplarına doğru göç etme eğiliminde bir artış gözlemlenmektedir. Bu sonuçlar, gelir ile göç etme eğilimi arasındaki ilişkinin incelendiği kısımdaki bulgularla paralellik arz etmektedir.

4.3.4. Medeni Hâle Göre Göç Etme Eğilimi*

Potansiyel göçmen olarak nitelenenler, medeni hâleri açısından incelendiğinde, bireylerin %72,6'sının evli, %24,6'sının bekâr ve %4,8'sinin dul veya boşanmış olduğu görülmektedir.

Tablo 4.7: Medeni Hâle Göre Göç Etme Eğilimi

	Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	Mecbur kalırsam Zonguldak'tan ayrılabilirim	Zonguldak'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	Toplam
Evli	434	239	250	158	1.081
Bekâr	72	73	71	75	291
Dul	21	8	6	3	38
Boşanmış	6	4	0	3	13
Toplam	533	324	327	239	1.423

Medeni hâl ile Zonguldak'tan göç etme eğilimi arasındaki ilişki incelendiğinde, bekârların, evli olanlara göre daha yüksek bir oranda göç etme eğilimi belirttikleri görülmüştür. Bekârların %75,3'ünün göç etme eğilimi taşıdıkları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte evlilerin de %59,9 gibi yüksek bir oranda göç etme eğilimi taşıdıkları görülmektedir.

4.3.5. Ortalama Hanehalkı Gelirine Göre Göç Etme Eğilimi*

Tablo 4.8: Ortalama Hanehalkı Gelirine Göre Göç Etme Eğilimi

Zonguldak İçin Aşağıdaki İfadelerden Hangisi Sizin İçin Daha Çok Geçerlidir?	Kişi Sayısı	Ortalama Hanehalkı Geliri (₺)		
		Düşük	Orta	Yüksek
Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	533	714		
Mecbur kalırsam Zonguldak'tan ayrılabilirim	327		953	
Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	324		958	
Zonguldak'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	240			1.194
Toplam	1.424	-	-	-

Potansiyel göçmen olarak nitelenenler kişi başına hanehalkı gelir ortalamaları açısından Tukey Testi ile analiz edildiğinde; üç belirgin gelir grubu ortaya çıkmaktadır. Bunlar, ortalama; 714 ₺ ile "düşük", 950 ₺ civarı ile "orta" ve 1.194 ₺ ile "yüksek" gelir grubudur.

Oluşan gelir grupları ile göç etme eğilimi arasındaki ilişki incelendiğinde; hiçbir şekilde göç etme eğilimi içerisinde olmadıklarını belirten bireylerin düşük gelir grubunda yer aldığı, buna karşın yüksek gelir grubunda yer alanların Zonguldak'tan göç etme eğilimlerini güçlü bir şekilde belirttikleri görülmektedir. Dolayısıyla, gelir düzeyindeki artış ile göç etme eğilimi arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, gelir düzeyi arttıkça Zonguldak'tan göç etme eğiliminde de artış olmaktadır.

4.3.6. Konut ve Otomobil Sahipliği ile Göç Etme Eğilimi İlişkisi*

Aşağıda verilen Tablo 4.9, ankete katılan bireylerin Zonguldak'ta mülk sahibi olup olmama durumunu göstermektedir. Tablo 4.9 analiz edildiğinde, kirada oturanların %71,7'sinin göç etme eğilimine sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca lojmanda oturanların %66,7'si, konut sahibi olanların ise %58,6'sı göç etme eğilimine sahiptir. Bu sonuçlar, konut sahibi olma durumunun, göç etme eğilimini azaltıcı bir unsur olarak ortaya çıktığını göstermekle birlikte, %58,6 gibi bir oranın yüksek düzeyde olduğu da göz ardı edilmemelidir.

Tablo 4.9: Konut Sahipliği ile Göç Etme Eğilimi İlişkisi

	Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	Mecbur kalırsam Zonguldak'tan ayrılabilirim	Zonguldak'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	Toplam
Kendimize ait	412	218	240	124	994
Kira	108	95	72	106	381
Lojman	9	3	10	5	27
Yurt	0	2	0	0	2
Bedelsiz	0	3	2	0	5
Diğer	4	3	3	5	15
Toplam	533	324	327	240	1.424

Tablo 4.10, otomobil sahibi olmayanların, konut sahipliğine göre göç etme eğilimini göstermektedir. Tablo 4.10 incelendiğinde, otomobil sahibi olmayıp; kirada oturanların %67'sinin, lojmanda oturanların 57,1'inin, konut sahibi olanların ise %55,2'sinin göç etme eğilimine sahip olduğu görülmektedir. Bu veriler otomobil sahibi olmayan kesim için de konut sahibi olma durumunun, göç etme eğilimini azaltıcı bir unsur olduğu sonucunu vermektedir.

Tablo 4.10: Konut Sahipliğine Göre Göç Etme Eğilimi (Otomobil Sahibi Olmayanlar)

	Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	Mecbur kalırsam Zonguldak'tan ayrılabilirim	Zonguldak'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	Toplam
Kendimize ait	248	110	134	62	554
Kira	90	66	55	62	273
Lojman	6	1	4	3	14
Yurt	0	2	0	0	2
Bedelsiz	0	2	1	0	3
Diğer	2	2	2	1	7
Toplam	346	183	196	128	853

Bu sonuçlar, Tablo 4.11'de yer alan otomobil sahibi olan bireylerin, konut sahipliğine göre göç etme eğilimi ile karşılaştırıldığında, göç etme eğiliminin; kirada oturanlar için 17,1 puan artışla %84,1'e, lojmanda oturanlar için 19,8 puan artışla %76,9'a, konut sahibi olanlar içinse 7,5 puan artışla %62,7'ye yükseldiğini göstermektedir. Otomobil sahibi olan kesim için de konut sahibi olma durumunun, göç etme eğilimini azaltıcı bir unsur olarak ortaya çıktığı bir kez daha gözlemlenmektedir.

Tablo 4.11: Konut Sahipliğine Göre Göç Etme Eğilimi (Otomobil Sahibi Olanlar)

	Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	Mecbur kalırsam Zonguldak'tan ayrılabilirim	Zonguldak'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	Toplam
Kendimize ait	164	108	106	62	440
Kira	17	29	17	44	107
Lojman	3	2	6	2	13
Yurt	0	0	0	0	0
Bedelsiz	0	1	1	0	2
Diğer	2	1	1	4	8
Toplam	186	141	131	112	570

Göç etme eğiliminin hem araç sahipliği hem de konut mülkiyeti durumuna göre birlikte verildiği Tablo 4.12'de de görüleceği üzere, her iki kesim için de konut sahipliği göç etme eğilimini azaltıcı bir unsur olarak ortaya çıkarken, otomobil sahipliği göç etme eğilimini artırıcı bir unsur

olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç, Zonguldak'ta varlık sahibi olma durumunun göç etme eğilimini artırıcı bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.12: Konut ve Otomobil Sahipliğine Göre Göç Etme Eğilimi (Yüzde)

	Otomobili olmayanlar			Otomobili olanlar		
	Göç etme eğilimi olmayanlar (%)	Göç etme eğilimi olanlar (%)	Toplam (%)	Göç etme eğilimi olmayanlar (%)	Göç etme eğilimi olanlar (%)	Toplam (%)
Kendimize ait	44,8	55,2	100,0	37,3	62,7	100,0
Kira	33,0	67,0	100,0	15,9	84,1	100,0
Lojman	42,9	57,1	100,0	23,1	76,9	100,0
Yurt	-	100,0	100,0	-	100,0	100,0
Bedelsiz	-	100,0	100,0	-	100,0	100,0
Toplam	28,6	71,4	100,0	25,0	75,0	100,0

Bu bulguların, Tablo 4.13'te verilen Zonguldak'ta gelir düzeyi yükseldikçe göç etme eğiliminin arttığı bulgusu ile paralel olduğu görülmektedir. Bu sonuçların, sadece konut sahibi olanlar için değil aynı zamanda kirada ve lojmanda ikamet edenler için de geçerli olduğu görülmektedir.

Tablo 4.13: Ortalama Hanehalkı Gelirine Göre Göç Etme Eğilimi

Zonguldak İçin Aşağıdaki İfadelerden Hangisi Sizin İçin Daha Çok Geçerlidir?	Kişi Sayısı	Ortalama Hanehalkı Geliri (₺)		
		Düşük	Orta	Yüksek
Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	533	714		
Mecbur kalırsam Zonguldak'tan ayrılabilirim	327		953	
Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	324		958	
Zonguldak'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	240			1.194
Toplam	1.424	-	-	-

4.3.7. Mahallelere Göre Göç Etme Eğilimleri*

Mahallelere göre göç etme eğilimi Ki-kare testi ile incelendiğinde, değişkenler arasında %1 anlamlılık düzeyinde bir ilişki tespit edilmiştir. Bu ilişkinin kaynağının mahallelerin kişi başına gelir düzeyi olabileceği düşünülerek mahalle bazında ortalama kişi başına hanehalkı gelirleri hesaplanmıştır. Her ne kadar kişi başına hanehalkı gelirinin yüksek olduğu mahallelerde göç etme eğiliminin de yüksek olduğu gözlemlense de, On Temmuz ve Yayla Mahallesi gibi kişi

başına hanehalkı geliri yüksek olan mahallelerdeki göç etme eğiliminin düşüklüğü bu varsayımı mahalle bazında ortadan kaldırmaktadır.

Mahalle bazında konut sahipliği oranına göre göç etme eğilimi incelendiğinde, Yenimahalle ve İnağzı Mahallesi gibi göç etme eğiliminin düşük olduğu mahallelerde gözlemlenen yüksek konut sahipliği oranı, bu bağlamda da anlamlı bir ilişkinin olmadığını ortaya koymaktadır.

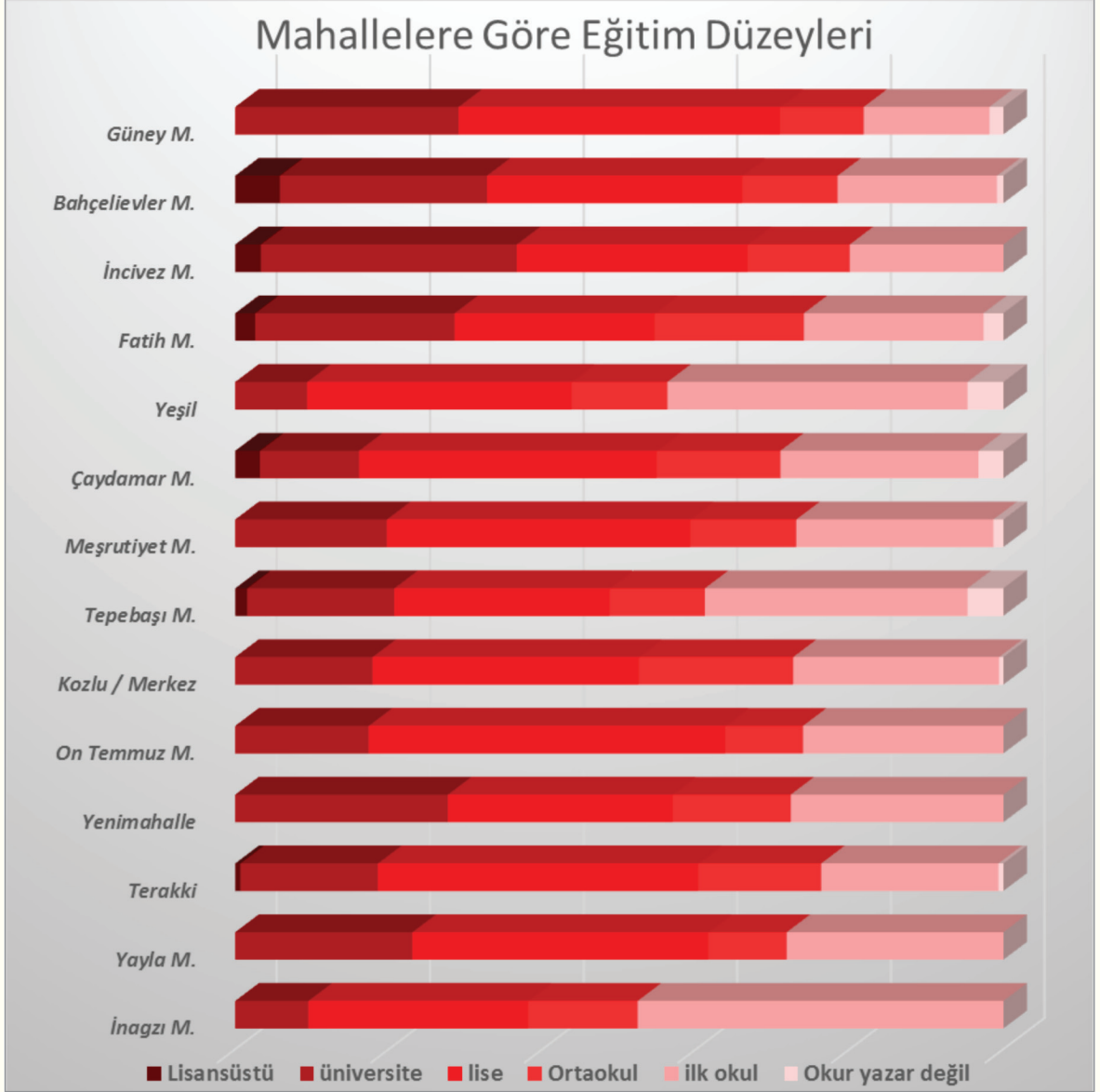
Mahallelere göre yaş ortalaması açısından göç etme eğilimi incelendiğinde, genel olarak yaş ortalamasındaki artışa paralel olarak göç etme eğiliminde bir azalış gözlemlenmektedir. En düşük yaş ortalamasına sahip mahalle olan Yayla Mahallesi'nin, göç etme eğilimi açısından en düşük ikinci mahalle olması, yaş ortalaması ile göç etme eğilimi arasındaki ters yönlü ilişkiye aykırı bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Ortalama çocuk sayısı açısından mahalle bazında göç etme eğilimi incelendiğinde, genel olarak çocuk sayısındaki artışa paralel olarak göç etme eğiliminde bir azalış gözlemlenmekle birlikte yine Yayla Mahallesi'nde bu duruma aykırı bir sonuç göze çarpmaktadır.

Tablo 4.14: Mahallelere Göre Göç Etme Eğilimleri

Mahalle Adı	Göç etme eğilimi olmayanlar (%)	Göç etme eğilimi olanlar (%)	Kişi Sayısı	Çocuk Sayısı (Ort.)	Yaş (Ort)	Konut Sahipliği Oranı (%)	Hanehalkı Geliri (₺)
Güney Mahallesi	25,5	74,5	55	1,5	43,6	78,2	935
Bahçelievler Mahallesi	25,7	74,3	241	1,5	40,0	62,2	1.056
İncivez Mahallesi	26,7	73,3	60	1,4	43,5	58,3	1.023
Fatih Mahallesi	28,6	71,4	77	1,6	42,6	74,0	837
Yeşil Mahallesi	29,2	70,8	65	2,1	44,3	76,9	736
Çaydamar Mahallesi	35,5	64,5	31	1,6	40,0	54,8	735
Meşrutiyet Mahallesi	38,2	61,8	152	1,7	44,7	72,4	927
Tepebaşı Mahallesi	39,4	60,6	193	1,9	44,7	65,3	745
Kozlu Merkez	39,7	60,3	179	1,9	44,4	73,7	998
On Temmuz Mahallesi	40,6	59,4	69	1,4	39,8	62,3	1.124
Yenimahalle	43,1	56,9	65	2,1	48,1	83,1	715
Terakki Mahallesi	49,4	50,6	156	1,9	46,3	75,0	830
Yayla Mahallesi	59,0	41,0	39	1,5	37,8	69,2	1.058
İnağzı Mahallesi	66,7	33,3	42	2,0	51,2	78,6	679

Son olarak, mahalle sakinlerinin eğitim düzeyine göre bir ilişkinin olabileceği düşünülmüş ve mahallelere göre eğitim düzeyini gösteren aşağıdaki Grafik oluşturulmuştur.

Grafikte mahalleler, Tablo 4.14'te verilmiş olan göç etme eğilimindeki azalışa göre elde edilen sıralamaya uygun biçimde dizilmiştir. Grafik 4.2 incelendiğinde, eğitim düzeyindeki artışa paralel olarak göç etme eğiliminde bir artış gözlemlenmekle birlikte, yine Yayla Mahallesi'nde bu duruma aykırı bir durum gözlemlenmektedir.

Yayla Mahallesi kişi başına hane halkı gelirin (1.058), konut sahipliği oranının (%69,2) ve eğitim düzeyinin ise yüksek olduğu, bununla beraber yaş ortalaması (37,8) ve çocuk sayısının (1,5) ise düşük olduğu bir mahalle olarak ortaya çıkmaktadır. Tüm bu özelliklerine rağmen göç etme eğilimi sıralamasında Yayla Mahallesi, bulguların aksine alt sıralarda yer almaktadır.

Yayla Mahallesi kendi özelinde incelendiğinde Zonguldak'ta sosyo-ekonomik düzeyi yüksek kesimin ikamet ettiği bir bölge olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bulgular, mahalle bazında bir değerlendirme yaparken birden fazla unsurun birlikte değerlendirilmesi gerektiği sonucunu ortaya koymaktadır.

4.3.8. Sağlık Hizmetlerinden Memnun Olma ile Göç Etme Eğilimi İlişkisi*

Ankete katılan bireylerin %46,3'ü sağlık hizmetleriyle ilgili ihtiyaçlarını Zonguldak'ta karşılayabildiğini belirtirken, %53,7'si ise bu konuda Zonguldak'ı yetersiz bulduğunu belirtmektedir.

Tablo 4.15: Sağlık Hizmetlerinden Memnun Olma ile Göç Etme Eğilimi İlişkisi		Zonguldak İçin Aşağıdaki İfadelerden Hangisi Sizin İçin Daha Çok Geçerlidir?				
		Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	Mecbur kalırsam Zonguldak'tan ayrılabilirim	Zonguldak'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	Toplam
Zonguldak'taki sağlık hizmetleri altyapısı, ihtiyaç duyduğunuz sağlık hizmetlerini yeterince karşılıyor mu?	Evet	164	108	106	62	440
	Hayır	17	29	17	44	107
	Toplam	186	141	131	112	570

Bu sonuçlar, göç etme eğilimi ile ilişkilendirildiğinde; sağlık hizmetlerini yeterli bulanların %41'i Zonguldak'tan göç etme eğilimine sahiptir. Buna karşın sağlık hizmetlerini yeterli bulmayanların %81,1'i göç etme eğilimine sahiptir. Dolayısıyla sağlık hizmetlerinin ihtiyaçları karşılayabilmesinin, Zonguldak'tan göç etme eğilimini azaltan önemli bir unsur olduğu görülmektedir. Ayrıca ankete katılan bireyler arasında Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmeyen 528 kişiden %72,9'unun sağlık hizmetlerinin ihtiyaçlarını karşıladığını belirtmiş olması, bu görüşü desteklemektedir.

4.3.9. Zonguldak'ta Yaşama Süresine Göre Göç Etme Eğilimi*

Ankete katılan bireylerin %5,8'i 5 yıl veya daha kısa süredir Zonguldak'ta yaşadığını belirtirken, %2,5'i 6-10 yıldır Zonguldak'ta yaşadığını belirtmiştir. Çalışmada, katılımcıların %8,1'i 10-20 yıldır Zonguldak'ta yaşayanlardan oluşurken, %83,6'sı ise 20 yıldan daha uzun süredir Zonguldak'ta yaşayanlardan oluşmaktadır.

Tablo 4.16: Zonguldak'ta Yaşama Süresine Göre Göç Etme Eğilimi	Zonguldak İçin Aşağıdaki İfadelerden Hangisi Sizin İçin Daha Çok Geçerlidir?				
	Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	Mecbur kalırsam Zonguldak'tan ayrılabilirim	Zonguldak'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	Toplam
5 yıl ve daha az	17	22	15	29	83
6 - 10	5	7	5	18	35
11 - 15	9	12	9	16	46
16 - 20	16	18	17	19	70
20 ve daha fazla	486	265	281	158	1.190
Toplam	533	324	327	240	1.424

Zonguldak'ta yaşama süresi ile göç etme eğilimi ilişkilendirildiğinde, bireylerin Zonguldak'ta yaşama süresi arttıkça göç eğilimlerinde azalma olduğu görülmekle birlikte, 20 yıl ve daha uzun süredir Zonguldak'ta yaşayanların dahi %59,2'sinin göç etme eğiliminde olduğu görülmektedir. Bu grubun, ankete katılan bireylerin %83,6'sını oluşturduğu göz önüne alındığında, her ne kadar Zonguldak'ta yaşama süresi, göç etme eğilimini azaltıcı bir unsur olarak ortaya çıksa da, bu eğilimi yeterli derecede azaltmadığı açıkça gözlemlenmektedir.

4.3.10. Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Göç Etme Eğilimi*

Ankete katılan bireylerin "Çocuklarınızın bir ömür boyu Zonguldak'ta yaşamasını ister misiniz?" sorusuna vermiş oldukları cevaplar, göç etme eğilimine göre analiz edildiğinde; bu soruya "evet" cevabı verenlerin %59'u Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmeyenlerden oluşurken, %41'i ise Zonguldak'tan göç etme eğiliminde olanlardan oluşmaktadır. Bu soruya "hayır" cevabı verenler üzerinden bu durum analiz edildiğinde; Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmeyenler için bu oranın %59'dan %18,9'a düştüğü gözlemlenirken, Zonguldak'tan göç eğiliminde olanlarda ise bu oranın %41'den %81,1'e yükseldiği gözlemlenmektedir.

Tablo 4.17: Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Göç Etme Eğilimi		Zonguldak İçin Aşağıdaki İfadelerden Hangisi Sizin İçin Daha Çok Geçerlidir?				
		Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	Mecbur kalırsam Zonguldak'tan ayrılabilirim	Zonguldak'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	Toplam
Çocuğunuz var mı? Varsa kaç çocuğunuz var?	0	79	91	84	86	340
	1	67	55	54	39	215
	2	182	127	110	87	506
	3	125	39	60	23	247
	4	50	9	11	3	73
	5 ve üzeri	30	3	8	2	43
	Toplam	533	324	327	240	1.424

Ankete katılan bireylerin sahip oldukları çocuk sayısı arttıkça Zonguldak'tan hiçbir şekilde göç etmeyi düşünmeyenlerin oranının %23,2'den %69,8'e kadar artış gösterdiği görülmektedir. Çocuk sayısı yüksek olan anket katılımcılarının göç etmeme eğilimlerini çocuklarına da yansıttığı, dolayısıyla çocuklarının da Zonguldak'ta yaşamalarını istedikleri görülmektedir. Bu oran, çocuk sayısındaki artışa paralel olarak %37,8'den %79,1'e kadar yükselmektedir. Benzer bir şekilde çocuk sayısı yüksek olan anket katılımcıları, çocuklarının mesleklerini Zonguldak'ta yapmasını istemektedir. Bu oran, çocuk sayısındaki artışa paralel olarak %31,6'dan %55,8'e kadar yükselmektedir.

4.3.11. Zonguldak'ı Sevme ve Memnun Olma Durumu ile Göç Etme Eğilimi İlişkisi*

Ankete katılan bireylerin %81,9'u Zonguldak'ı sevdiğini, %18,1'i ise Zonguldak'ı sevmediğini belirtmiştir. Zonguldak'ı sevmediğini beyan edenlerin %93,8'i göç etme eğiliminde olan bireylerdir. Ancak katılımcılardan Zonguldak'ı sevdiğini beyan edenlerin dahi %55,7 gibi büyük bir kesimi yine Zonguldak'tan göç etme eğilimine sahiptir.

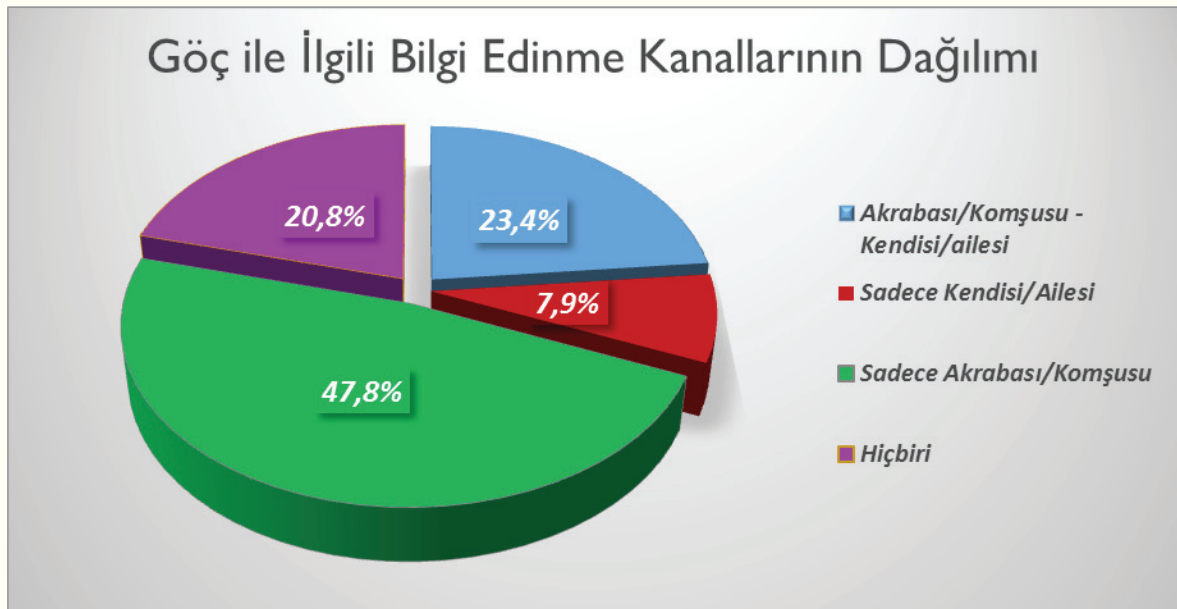
Ankete katılan bireylerin %70,4'ü Zonguldak'tan memnun olduğunu, %29,6'sı ise Zonguldak'tan memnun olmadığını belirtmiştir. Zonguldak'tan memnun olmadığını beyan edenlerin %94,4'ü göç etme eğiliminde olan bireylerdir. Ancak katılımcılardan Zonguldak'tan memnun olduğunu beyan edenlerin dahi %50,4 gibi büyük bir kesimi yine Zonguldak'tan göç etme eğilimine sahiptir.

Ankete katılan bireyler arasında Zonguldak'ı sevdiğini beyan edenlerin %83,2'si Zonguldak'tan memnun olduğunu da belirtmekle birlikte, bu kesimin %49,6 gibi yarısına yakın bir kısmının Zonguldak'tan göç etme eğiliminde olduğu dikkat çekmektedir.

Ankete katılan bireyler arasında Zonguldak'ı sevdiğini beyan edenlerin %16,8'i ise Zonguldak'tan memnun olmadığını belirtmiş olup, bu kesimin ise %85,7'si Zonguldak'tan göç etme eğilimindedir.

Dolayısıyla, Zonguldak'ı sevmeye ve Zonguldak'tan memnun olma durumları, her ne kadar göç etme eğilimini azaltıcı bir unsur olarak ortaya çıksa da, bu eğilimi yeterli derecede azaltmadığı açıkça gözlemlenmektedir.

4.3.12. Kendisi, Ailesi, Akrabası ya da Komşusu Yoluyla Daha Önce Göçle İlgisi Olanların Göç Etme Eğilimleri*

Ankete katılan bireylerin %79,2'sinin daha önce kendisinin, ailesinin, akrabasının ya da komşusunun göçle ilgisi olduğu anlaşılmaktadır. Bu oranın dağılımı incelendiğinde; %47,8'in "sadece akrabası ve komşusu", %23,4'ün "akrabası/koşusu – kendisi/ailesi" ve %7,9'un "sadece kendisi/ailesi" yoluyla bilgi sahibi olanların oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 4.18: Daha Önce Göçle İlgisi Olanların Göç Etme Eğilimleri

	Zonguldak İçin Aşağıdaki İfadelerden Hangisi Sizin İçin Daha Çok Geçerlidir?				Toplam
	Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	Mecbur kalırsam Zonguldak'tan ayrılabilirim	Zonguldak'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	
Akrabası/Komşusu - Kendisi/Ailesi	96	87	81	68	332
Sadece Kendisi/Ailesi	34	27	24	27	112
Sadece Akrabası/Komşusu	247	156	171	103	677
Hiçbiri	149	54	51	41	295
Toplam	526	324	327	239	1.416

Bu kesimin %65,9'unun göç etme eğiliminde olduğu gözlemlenirken, daha önce göçle ilgisi olmayan kesimin ise %49,5'i göç etme eğilimindedir. Bu sonuçlar arasındaki 16,4 puanlık fark, daha önce göçle ilgili bir deneyime sahip olma durumunun, göçü teşvik edici bir unsur olduğunu göstermektedir. Ayrıca daha önce kendisinin, ailesinin, akrabasının ya da komşusunun göç etmiş olma durumuna paralel olarak katılımcıların göç etme eğilimlerinin de %49,5 seviyesinden %71,1 seviyesine kadar yükseldiği gözlemlenmektedir.

Tablo 4.19: Daha Önce Göçle İlgisi Olanların Göç Etme Eğilimleri

Kendiniz, aileniz, akrabanız ya da komşunuz daha önce göç etti mi?	Göç etme eğilimi olmayanlar (%)	Göç etme eğilimi olanlar (%)	Toplam (%)
Akrabası/Komşusu - Kendisi/ailesi	28,9	71,1	100,0
Sadece Kendisi/Ailesi	30,4	69,6	100,0
Sadece Akrabası/Komşusu	36,5	63,5	100,0
Hiçbiri	50,5	49,5	100,0
Toplam	37,1	62,9	100,0

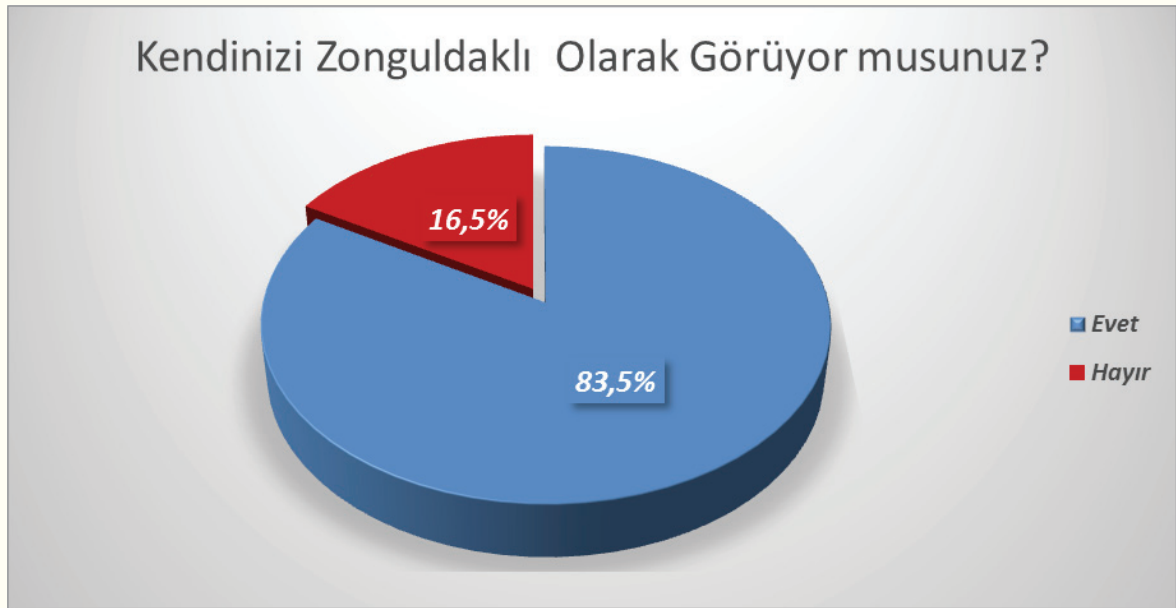
4.3.13. Doğum Yeri ve Aslen Zonguldaklı Olma Durumuna Göre Göç Etme Eğilimi*

Ankete katılan 656 birey, hem doğum yerinin Zonguldak olduğunu hem de aslen Zonguldaklı olduğunu belirtmiştir. Bu bireylerin %38,3'ü Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmezken %61,7'si ise Zonguldak'tan göç etme eğilimindedir. Bu kesimin %84,8'i Zonguldak'ı sevdiğini, %71,2'si ise Zonguldak'tan memnun olduğunu belirtmiştir.

Doğum yeri Zonguldak olmayıp aslen de Zonguldaklı olmayan 512 bireyin ise %37,3'ü Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmezken %62,7'si ise Zonguldak'tan göç etme eğilimindedir. Bu kesimin %78,1'i Zonguldak'ı sevdiğini, %70,9'u ise Zonguldak'tan memnun olduğunu belirtmiştir.

Bu sonuçlar, Zonguldak doğumlu olma ya da aslen Zonguldaklı olma gibi çeşitli aidiyet unsurlarının, Zonguldak'tan göç etme eğilimine yön veren unsurlar olmadığını ortaya koymaktadır.

4.3.14. Kendisini Zonguldaklı Olarak Görme Durumuna Göre Göç Etme Eğilimi*

Araştırmaya katılan bireylerin %83,5'i kendisini Zonguldaklı olarak gördüğünü, %16,5'i ise kendisini Zonguldaklı olarak görmediğini belirtmiştir.

Tablo 4.20: Kendisini Zonguldaklı Olarak Görme Durumuna Göre Göç Etme Eğilimi		Zonguldak İçin Aşağıdaki İfadelerden Hangisi Sizin İçin Daha Çok Geçerlidir?				
		Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	Mecbur kalırsam Zonguldak'tan ayrılabilirim	Zonguldak'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	Toplam
Kendinizi Zonguldaklı olarak görüyor musunuz?	Evet	503	263	286	136	1.188
	Hayır	29	61	41	104	235
	Toplam	532	324	327	240	1.423

Bu gruplar kendi içerisinde analiz edildiğinde; kendisini Zonguldaklı olarak görenlerin %57,7'si göç etme eğiliminde iken, kendisini Zonguldaklı olarak görmeyenlerin %87,7'sinin göç etme eğiliminde olduğu görülmektedir. Bu anlamda, bir şehre ait olma bilincinin göç etme eğilimini azaltıcı bir unsur olduğu ifade edilebilir. Ancak kendisini Zonguldaklı olarak görenlerin dahi %57,7 oranında göç etme eğiliminde olmaları, Zonguldaklı olma duygusunun, Zonguldak'tan göç etme eğilimini tek başına yeteri kadar azaltıcı bir unsur olmadığını göstermesi bakımından gözden kaçırılmaması gereken bir husustur.

Tablo 4.21'de, kendisini Zonguldaklı olarak görmeyenlerin bunun için ileri sürdükleri nedenler gösterilmektedir.

Tablo 4.21: Kendisini Zonguldaklı Olarak Görmeyenlerin Bunun İçin İleri Sürdükleri Nedenler

Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun	Yaş Ortalaması	Kişi Sayısı
1	41,8	Başka bir şehre aidiyet hissetme	42,3	74
2	22,6	Zonguldak'ı sevmemek / Alışmamak	41,4	40
3	9,0	Ekonomik nedenler (pahalılık, işsizlik)	38,9	16
4	5,1	Çarpık şehirleşme ve düzensiz yerleşim yapısı / Yetersiz belediyeçilik hizmeti	41,2	9
5	5,1	Şehrin sosyal ve ekonomik açıdan geri kalmışlığı	37,0	9
6	4,5	Kirlilik (çevre, hava, is kokusu)	35,6	8
7	4,0	Kültürel farklılık / Zonguldak halkı ile yeterli düzeyde ilişki kuramamak	45,6	7
8	4,0	Şehirdeki sosyal yapı / Sosyal ilişkilerin yetersizliği	27,5	7
9	2,3	Mecburi hizmet / Geçici hizmet	50,5	4
10	1,1	Şehrin zorlu fiziki koşulları / Çok yokuş var	39,5	2
11	0,6	Şehrin çok fazla göç almış olması / Zonguldak'ın yerlisinin olmaması	54,0	1
Toplam	100,0			177

Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınıcı sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.

Tablo 4.21 incelendiğinde, anket katılımcılarının %41,8 ile kendilerini başka bir şehre ait hissettiklerini belirttikleri, %22,6 ile Zonguldak'ı sevmediklerini ve/veya alışamadıklarını belirttikleri ve %9 ile ekonomik nedenler ile kendilerini Zonguldaklı olarak görmediklerini belirttikleri görülmektedir.

4.3.15. On Sekiz Yaşından Sonra Zonguldak'a Göç Etmiş Olan Bireylerin Zonguldak'tan Göç Etme Eğilimi*

18 yaşından sonra Zonguldak'a göç etmiş olan 298 bireyin %31,2'si Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmezken, %58,8'i ise Zonguldak'tan göç etme eğilimindedir.

Tablo 4.22: On Sekiz Yaşından Sonra Zonguldak'a Göç Etmiş Olan Bireylerin Zonguldak'tan Göç Etme Eğilimi

Zonguldak İçin Aşağıdaki İfadelerden Hangisi Sizin İçin Daha Çok Geçerlidir?	Kişi Sayısı	Yüzde	Yaş Ortalaması
Zonguldak'tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmüyorum	93	31,2	56,8
Zonguldak'tan ilk fırsatta ayrılmayı düşünüyorum	79	26,5	39,5
Bazen aklımdan daha iyi bir şehre yerleşmek geçiyor	63	21,1	44,5
Mecbur kalırsam Zonguldak'tan ayrılabilirim	63	21,1	48,0
Toplam	298	100,0	-

Bu grubu oluşturan 298 bireyin %32,6'sı (97 kişi) kendisinin Zonguldak doğumlu olduğunu belirtmiş olup, bu kişilerin %71,1'i Zonguldak'tan göç etme eğilimindedir.

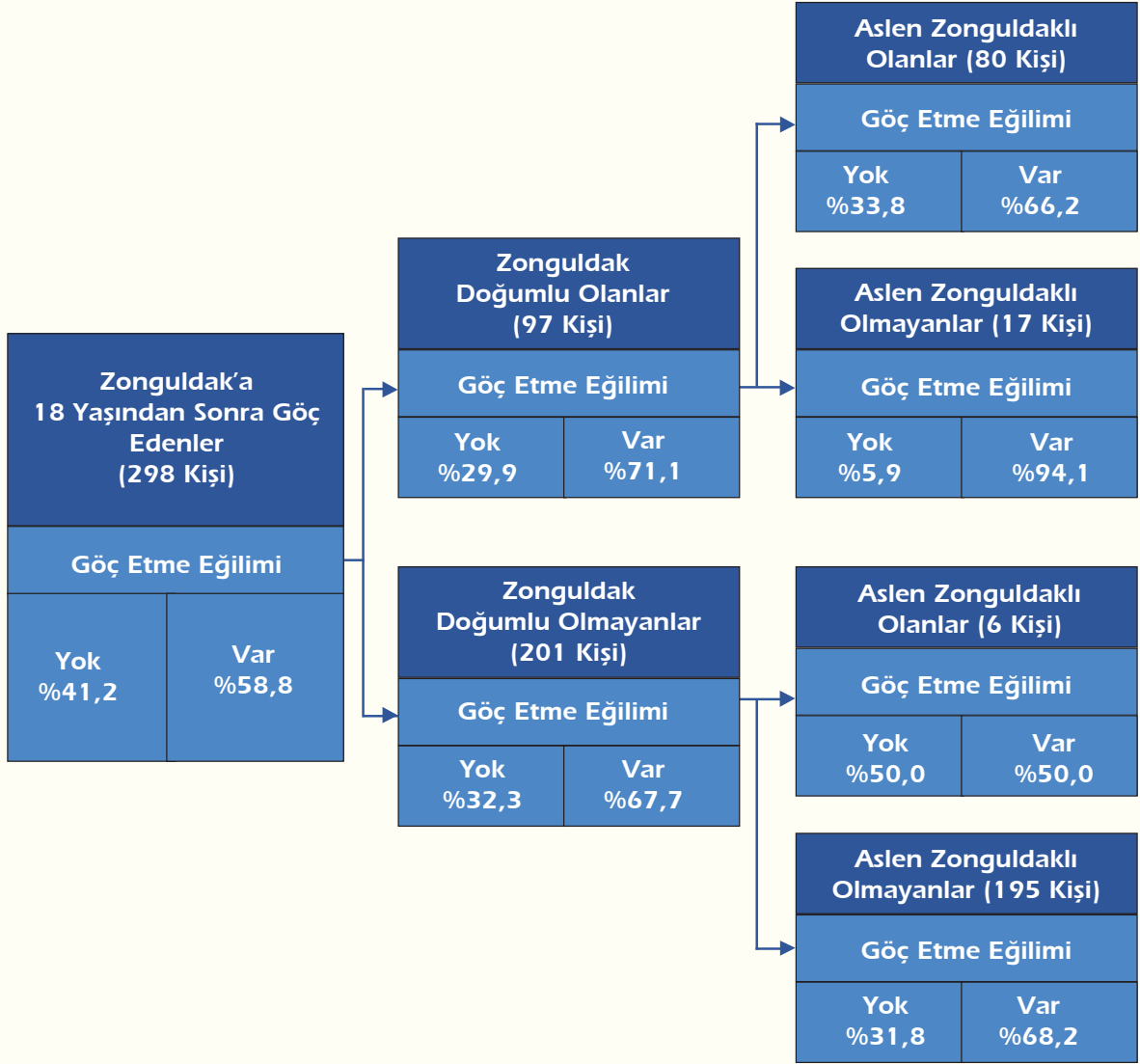
298 bireyin %26,8'i (80 kişi) ise doğum yerinin Zonguldak olduğunu belirtmekle birlikte aslen de Zonguldaklı olduğunu belirtmiş olup, bu kişilerin %66,2'si Zonguldak'tan göç etme eğilimindedir.

298 bireyin %5,7'si (17 kişi) ise kendisinin Zonguldak doğumlu olduğunu ancak aslen Zonguldaklı olmadığını belirtmiş olup, bu kişilerin %94,1'i (16 kişi) Zonguldak'tan göç etme eğilimindedir.

298 bireyin %67,4'ü (201 kişi) ise kendisinin Zonguldak doğumlu olmadığını belirtmiş olup, bu kişilerin %67,7'si Zonguldak'tan göç etme eğilimindedir.

298 bireyin %2'si (6 kişi) Zonguldak doğumlu olmayıp aslen Zonguldaklı olup, bu kişilerin %50'si (3 kişi) göç etme eğilimindedir.

298 bireyin %65,4'ü (195 kişi) hem Zonguldak doğumlu olmadığını hem de aslen Zonguldaklı olmadığını belirtmiş olup, bu kişilerin %68,2'si göç etme eğilimindedir.

Şekil 4.1. Zonguldak'a On Sekiz Yaşından Sonra Göç Edenlerin Doğrum Yeri ve Aslen Nereli Olduklarına Göre Göç Etme Eğilimi

Sonuç olarak; 18 yaşından sonra Zonguldak'a göç etmiş bireylerin %58,8 gibi yüksek bir oranda Zonguldak'tan göç etme eğilimlerinin olması dikkati çekmektedir. Bununla birlikte, gerek "Zonguldak doğumlu ve aslen Zonguldaklı olanların" (%66,2 oranında göç etme eğilimi vardır) gerekse "hem Zonguldak doğumlu olmayıp hem de aslen Zonguldaklı olmayanların" (%68,2 oranında göç etme eğilimi vardır) birbirlerine yakın oranlarda göç etme eğilimi taşımaları da dikkati çekmektedir. Dolayısıyla, 18 yaşından sonra Zonguldak'a göç etmiş bireyler açısından göç eğilimine ilişkin değerlendirme yapıldığında; Zonguldak'tan göç etme eğilimi ile "Zonguldak doğumlu olma" ve "aslen Zonguldaklı olma" durumlarının önemli derecede bir fark ortaya çıkarmadığı gözlemlenmektedir.

4.4. Ankete Katılan Bireylerin Çeşitli Gruplara Ayrılması ile Tespit Edilen Zonguldak'a İlişkin Temel Sorunlar

GRUP-1

Ankete katılan tüm bireyler, "doğum yeri" ve "aslen nereli olduğu" durumlarına göre kategorize edilerek iki kategoriye ayrılmıştır. Kategori-1, "Zonguldak doğumlu ve Aslen Zonguldaklı olanları", Kategori-2 ise "hem Zonguldak doğumlu olmayan hem de aslen Zonguldaklı olmayanları" temsil etmektedir. Her iki kategoride yer alan bireylere "Sizce Zonguldak'ın en önemli 3 sorunu nedir?" açık uçlu sorusu yöneltilmiş ve bireylerden en fazla üç cevap vermeleri istenmiştir.

Kategori-1 ve Kategori-2'de yer alan katılımcıların bu soruya vermiş olduğu cevaplar uygun başlıklar içerisinde toplanmıştır. Ardından bu cevaplar her iki kategori bazında ayrıştırılarak, "önem sırası"na göre sınıflandırılmış ve "yüzde" oranına göre sıralanmıştır. Kategori-1'de yer alanların cevapları Tablo 4.23'te, Kategori-2'de yer alanların cevapları ise Tablo 4.24'te verilmiştir.

Tablo 4.23: Sizce Zonguldak'ın En Önemli 3 Sorunu Nedir? (Grup - 1 / Kategori - 1)

Zonguldak Doğumlu ve Aslen Zonguldaklı Olanların Önem Sırasına Göre Vermiş Oldukları 5 Cevap		
Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun
1 (541 Cevap)	38,4	İşsizlik
	12,7	Hava Kirliliği
	8,2	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Havaalanının Kullanışsız Olması
	2,6	Belediye Hizmetlerinin Yetersizliği / Şehrin Bakımsız Olması
	2,4	Çevre Kirliliği
2 (500 Cevap)	21,2	Hava Kirliliği
	13,8	İşsizlik
	13,8	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Havaalanının Kullanışsız Olması
	9,0	Altyapı Sorunları (Doğalgaz, Su, Elektrik)
	7,6	Geçim Sıkıntısı ve Pahalılık Gibi Ekonomik Koşullar
3 (407 Cevap)	13,3	Hava Kirliliği
	12,8	İşsizlik
	10,8	Altyapı Sorunları (Doğalgaz, Su, Elektrik)
	7,9	Düzensiz Yapılaşma / Çarpık Şehirleşme / Park, Spor vb. Alan Eksikliği
	7,4	Sosyal Yaşam Yetersizliği
Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınıcı sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.		

Tablo 4.23'te Zonguldak doğumlu ve aslen Zonguldaklı olanların Zonguldak ile ilgili tanımladıkları en önemli üç sorun yer almaktadır. Tablo 4.23 incelendiğinde, önem sırası fark etmeksizin "işsizlik", "hava kirliliği" sorunlarının ön plana çıktığı, bunları "ulaşım/altyapı" sorunlarının takip ettiği görülmektedir.

Tablo 4.24: Sizce Zonguldak'ın En Önemli 3 Sorunu Nedir? (Grup - 1 / Kategori - 2)

Zonguldak Doğumlu Olmayan ve Aslen Zonguldaklı Olmayanların Önem Sırasına Göre Vermiş Oldukları 5 Cevap		
Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun
1 (448 Cevap)	40,4	İşsizlik
	18,1	Hava Kirliliği
	9,8	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Havaalanının Kullanışsız Olması
	6,9	Altyapı Sorunları (Doğalgaz, Su, Elektrik)
	3,8	Düzensiz Yapılaşma / Çarpık Kentleşme / Park, Spor vb. Alan Eksikliği
2 (414 Cevap)	17,9	Hava Kirliliği
	15,9	İşsizlik
	13,8	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Havaalanının Kullanışsız Olması
	10,1	Altyapı Sorunları (Doğalgaz, Su, Elektrik)
	6,3	Düzensiz Yapılaşma / Çarpık Şehirleşme / Park, Spor vb. Alan Eksikliği
	6,3	Geçim Sıkıntısı ve Pahalılık Gibi Ekonomik Koşullar
3 (315 Cevap)	6,3	Belediye Hizmetlerinin Yetersizliği / Şehrin Bakımsız Olması
	15,9	Altyapı Sorunları (Doğalgaz, Su, Elektrik)
	15,2	Hava Kirliliği
	11,1	İşsizlik
	9,2	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Havaalanının Kullanışsız Olması
	7,0	Geçim Sıkıntısı ve Pahalılık Gibi Ekonomik Koşullar

Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınıcı sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.

Tablo 4.24'te "hem Zonguldak doğumlu olmayan hem de aslen Zonguldaklı olmayanlar"ın Zonguldak ile ilgili tanımladıkları en önemli üç sorun yer almaktadır. Tablo 4.24 incelendiğinde, "işsizlik", "hava kirliliği" ve "ulaşım/altyapı" sorunlarının ön plana çıktığı görülmektedir. Sonuç olarak; Grup-1'i oluşturan her iki kategorinin, Zonguldak'ın en önemli 3 sorununa ilişkin vermiş olduğu cevaplar birbirleriyle yüksek düzeyde paralellik göstermektedir. Dolayısıyla, şehrin sorunlarına ilişkin algıda "Zonguldak doğumlu olma" ve "aslen Zonguldaklı olma" durumlarına göre herhangi bir farklılık oluşmamaktadır.

Her iki kategoride yer alan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanlara "Zonguldakla ilgili ne değişirse göç etmekten vazgeçersiniz?" açık uçlu sorusu yöneltilmiş ve bireylerden en fazla üç cevap vermeleri istenmiştir. Kategori-1'de yer alanların cevapları Tablo 4.25'te, Kategori-2'de yer alanların cevapları ise Tablo 4.26'da verilmiştir.

Tablo 4.25: Zonguldakla İlgili Ne Değişirse Göç Etmekten Vazgeçersiniz? (Grup - 1 / Kategori - 1)

Zonguldak Doğumlu Olan ve Aslen Zonguldaklı Olanların Önem Sırasına Göre Vermiş Oldukları 5 Cevap		
Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun
1 (293 Cevap)	45,9	İşsizliğin Giderilmesi
	14,7	Hava Kirliliğinin Giderilmesi
	8,3	Sosyal Yaşamın Geliştirilmesi
	4,9	Şehrin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Açıdan Geliştirilmesi
	4,5	Altyapının Geliştirilmesi (Doğalgaz, Su, Elektrik)
2 (156 Cevap)	16,8	Sosyal Yaşamın Geliştirilmesi
	16,1	Hava Kirliliğinin Giderilmesi
	14,2	İşsizliğin Giderilmesi
	9,7	Altyapının Geliştirilmesi (Doğalgaz, Su, Elektrik)
	7,1	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Araçların Fazla Olması Sorunlarının Giderilmesi
3 (92 Cevap)	12,1	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Araçların Fazla Olması Sorunlarının Giderilmesi
	11,0	Sosyal Yaşamın Geliştirilmesi
	9,9	Çevrenin Düzenlenmesi / Çevre Kirliliğinin Giderilmesi
	9,9	İşsizliğin Giderilmesi
	9,9	Hava Kirliliğinin Giderilmesi
Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınıcı sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.		

Tablo 25'te Zonguldak doğumlu ve aslen Zonguldaklı olanlar arasında göç etme eğiliminde olanların, göç etme eğilimlerini ortadan kaldıracağını beyan ettikleri çözüm önerileri yer almaktadır. Tablo 4.25 incelendiğinde, bu kategoride yer alan bireylerin göç etmekten vazgeçmeleri için; işsizliğin giderilmesi, hava kirliliğinin giderilmesi, sosyal yaşamın geliştirilmesi, şehrin sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan geliştirilmesi ve çevre düzenlemesi/ulaşım/altyapı eksiklerinin giderilmesi gibi konuların çözüme kavuşturulmasını bekledikleri görülmektedir.

Tablo 4.26: Zonguldakla İlgili Ne Değişirse Göç Etmekten Vazgeçersiniz? (Grup - 1 / Kategori - 2)

Zonguldak Doğumlu Olmayan ve Aslen Zonguldaklı Olmayanların Önem Sırasına Göre Vermiş Oldukları 5 Cevap		
Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun
1 (227 Cevap)	30,8	İşsizliğin Giderilmesi
	20,7	Hava Kirliliğinin Giderilmesi
	7,9	Sosyal Yaşamın Geliştirilmesi
	4,8	Kentsel Planlama / Çarpık Şehirleşmenin Giderilmesi / Rekreatyon Alanlarının Yapılması
	4,4	Çevrenin Düzenlenmesi / Çevre Kirliliğinin Giderilmesi
2 (152 Cevap)	15,8	İşsizliğin Giderilmesi
	11,8	Sosyal Yaşamın Geliştirilmesi
	10,5	Kentsel Planlama / Çarpık Şehirleşmenin Giderilmesi / Rekreatyon Alanlarının Yapılması
	9,9	Hava Kirliliğinin Giderilmesi
	8,6	Altyapının Geliştirilmesi (Doğalgaz, Su, Elektrik)
3 (100 Cevap)	16,0	İşsizliğin Giderilmesi
	11,0	Sosyal Yaşamın Geliştirilmesi
	9,0	Yaşam Standartlarının Artırılması
	8,0	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Araçların Fazla Olması Sorunlarının Giderilmesi
	7,0	Şehrin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Açidan Geliştirilmesi
	7,0	Kentsel Planlama / Çarpık Şehirleşmenin Giderilmesi / Rekreatyon Alanlarının Yapılması
	7,0	Hava Kirliliğinin Giderilmesi
Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınca sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.		

Tablo 4.26'da, "hem Zonguldak doğumlu olmayan hem de aslen Zonguldaklı olmayanlar arasında göç etme eğiliminde olanların, göç etme eğilimlerini ortadan kaldıracağını beyan ettikleri çözüm önerileri yer almaktadır. Tablo 4.26 incelendiğinde, bu kategoride yer alan bireylerin göç etmektan vazgeçmeleri için; işsizliğin giderilmesi, hava kirliliğinin giderilmesi, sosyal yaşamın geliştirilmesi, şehrin sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan geliştirilmesi, şehrsel

planlamanın yapılması, yaşam standartlarının artırılması ve çevre düzenlemesi/ulaşım/altyapı eksiklerinin giderilmesi gibi konuların çözüme kavuşturulmasını bekledikleri görülmektedir.

Sonuç olarak; Grup-1'i oluşturan her iki kategorinin, Zonguldak'ın en önemli 3 sorununa ilişkin verdiği cevaplardaki benzerlikte olduğu gibi göç etme eğilimlerinin ortadan kaldırılması için bekledikleri çözüm önerilerine ilişkin vermiş oldukları cevaplarda da yüksek düzeyde paralellik gözlemlenmektedir. Dolayısıyla, Zonguldak'tan göç etme eğiliminde olanların, şehirden göç etme eğiliminin önlenmesine ilişkin alınacak tedbirler konusunda "Zonguldak doğumlu olma" ve "Zonguldaklı olma" durumlarına göre herhangi bir farklılığın ortaya çıkmadığı gözlemlenmektedir.

Doğum yeri ve aslen nereli olunduğuna göre yapılan ayrıştırmalar neticesinde, "Zonguldak'ın en önemli üç sorunu nedir?" sorusu ile "Zonguldakla ilgili ne değişirse göç etmekten vazgeçersiniz?" sorularına alınan cevaplar arasındaki yüksek düzeydeki benzerlik, bu ayrıştırmalar bazında bir politika geliştirmenin anlamsız olduğunu göstermekle birlikte, göçün önlenmesinin aslında Zonguldak'ın temel sorunlarının ortadan kaldırılmasına bağlı olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla göçün önlenmesine yönelik alınacak tedbirlerde odak noktayı -ana motivasyon konusunu- Zonguldak'ın bünyesinde barındırdığı sorunların oluşturduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

GRUP-2

Ankete katılan tüm bireyler, Zonguldak'ta "5 yıl ve daha kısa süredir yaşama" veya "20 yıl ve daha uzun süredir yaşama" durumlarına göre kategorize edilerek iki kategoriye ayrılmıştır. Kategori-1, "Zonguldak'ta 5 yıl ve daha kısa süredir yaşayanları", Kategori-2 ise "Zonguldak'ta 20 yıl ve daha uzun süredir yaşayanları" temsil etmektedir. Her iki kategoride yer alan bireylere "Sizce Zonguldak'ın en önemli 3 sorunu nedir?" açık uçlu sorusu yöneltilmiş ve bireylerden en fazla üç cevap vermeleri istenmiştir.

Kategori-1 ve Kategori-2'de yer alan katılımcıların bu soruya vermiş olduğu cevaplar uygun başlıklar içerisinde toplanmıştır. Ardından bu cevaplar her iki kategori bazında ayrıştırılarak, "önem sırası"na göre sınıflandırılmış ve "yüzde" oranına göre sıralanmıştır.

Kategori-1'de yer alanların cevapları Tablo 4.27'de, Kategori-2'de yer alanların cevapları ise Tablo 4.28'de verilmiştir.

Tablo 4.27: Sizce Zonguldak'ın En Önemli 3 Sorunu Nedir? (Grup - 2 / Kategori - 1)

Zonguldak'ta 5 Yıl ve Daha Az Süredir Yaşayanların Önem Sırasına Göre Vermiş Oldukları 5 Cevap		
Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun
1 (74 Cevap)	28,4	Hava Kirliliği
	18,9	İşsizlik
	12,2	Altyapı Sorunları (Doğalgaz, su, elektrik)
	8,1	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Havaalanının Kullanışsız Olması
	6,8	Çevre Kirliliği
2 (68 Cevap)	17,6	Hava Kirliliği
	17,6	İşsizlik
	13,2	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Havaalanının Kullanışsız Olması
	10,3	Düzensiz Yapılaşma / Çarpık Şehirleşme / Park, Spor vb. Alan Eksikliği
	10,3	Altyapı Sorunları (Doğalgaz, su, elektrik)
3 (56 Cevap)	14,3	Düzensiz Yapılaşma / Çarpık Şehirleşme / Park, Spor vb. Alan Eksikliği
	14,3	Sosyal Yaşam Yetersizliği
	12,5	İşsizlik
	8,9	Hava Kirliliği
	8,9	Altyapı Sorunları (Doğalgaz, su, elektrik)
Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınca sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.		

Tablo 4.27'de, Zonguldak'ta 5 yıl ve daha kısa süredir yaşayanların, Zonguldak ile ilgili tanımladıkları en önemli üç sorun yer almaktadır. Tablo 4.27 incelendiğinde, bu kategoride yer alan bireylerin işsizlik, hava kirliliği, ulaşım/altyapı, çarpık şehirleşme sorunlarının ön plana çıktığı görülmektedir.

Tablo 4.28: Sizce Zonguldak'ın En Önemli 3 Sorunu Nedir? (Grup - 2 / Kategori - 2)

Zonguldak'ta 20 Yıl ve Daha Uzun Süredir Yaşayanların Önem Sırasına Göre Vermiş Oldukları 5 Cevap		
Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun
1 (1.006 Cevap)	47,5	İşsizlik
	15,0	Hava Kirliliği
	10,2	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Havaalanının Kullanışsız Olması
	5,9	Altyapı Sorunları (Doğalgaz, su, elektrik)
	2,7	Belediye Hizmetlerinin Yetersizliği / Şehrin Bakımsız Olması
2 (925 Cevap)	18,2	Hava Kirliliği
	15,0	İşsizlik
	14,3	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Havaalanının Kullanışsız Olması
	10,2	Altyapı Sorunları (Doğalgaz, su, elektrik)
	6,9	Geçim Sıkıntısı ve Pahalılık Gibi Ekonomik Koşullar
3 (731 Cevap)	14,6	Hava Kirliliği
	13,0	Altyapı Sorunları (Doğalgaz, su, elektrik)
	10,7	İşsizlik
	8,9	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Havaalanının Kullanışsız Olması
	7,5	Düzensiz Yapılaşma / Çarpık Şehirleşme / Park, Spor vb. Alan Eksikliği
Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınca sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.		

Tablo 4.28'de, Zonguldak'ta 20 yıl ve daha uzun süredir yaşayanların, Zonguldak ile ilgili tanımladıkları en önemli üç sorun yer almaktadır. Tablo 4.28 incelendiğinde, bu kategoride yer alan bireylerin işsizlik, hava kirliliği, ulaşım/altyapı, çarpık şehirleşme sorunlarının ön plana çıktığı görülmektedir.

Sonuç olarak; Grup-2'yi oluşturan her iki kategorinin, Zonguldak'ın en önemli 3 sorununa ilişkin vermiş olduğu cevaplar birbirleriyle yüksek düzeyde paralellik göstermekle birlikte, cevaplar arasında bazı farklılıklar olduğu da görülmektedir.

Her iki kategoride yer alan bireylerin ilgili soruya vermiş oldukları ortak cevaplara göre Zonguldak'ın en önemli sorunlarının; işsizlik, hava kirliliği, ulaşım/altyapı, çarpık şehirleşme olduğu belirtilmiştir.

Her iki grubun vermiş olduğu cevaplar arasındaki farklılıklar incelendiğinde; Zonguldak'ta 5 yıl ve daha kısa süredir yaşayanların sosyal yaşamı yetersiz buldukları ve Zonguldak'ta çevre kirliliği olduğunu belirttikleri gözlemlenmektedir. Buna karşın, Zonguldak'ta 20 yıl ve daha uzun süredir yaşayanların ise belediye hizmetlerini yetersiz ve şehri bakımsız buldukları ayrıca Zonguldak'ta geçim sıkıntısı ve pahalılık gibi sorunların olduğunu belirttikleri gözlemlenmektedir.

Genel bir değerlendirme yapıldığında, her iki kategoride yer alan bireylerin “Sizce Zonguldak'ın en önemli 3 Sorunu Nedir?” sorusuna vermiş olduğu cevaplarla Zonguldak'ta yaşama süresi arasında herhangi bir ilişkinin bulunmadığı görülmektedir.

Her iki kategoride yer alan bireyler arasında göç etme eğiliminde olanlara “Zonguldakla ilgili ne değişirse göç etmekten vazgeçersiniz?” açık uçlu sorusu yöneltilmiş ve bireylerden en fazla üç cevap vermeleri istenmiştir. Kategori-1'de yer alanların cevapları Tablo 4.29'da, Kategori-2'de yer alanların cevapları ise Tablo 4.30'da verilmiştir.

Tablo 4.29: Zonguldakla İlgili Ne Değişirse Göç Etmekten Vazgeçersiniz? (Grup - 2 / Kategori - 1)

Zonguldak'ta 5 Yıl ve Daha Az Süredir Yaşayanların Önem Sırasına Göre Vermiş Oldukları 5 Cevap		
Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun
1 (47 Cevap)	23,9	İşsizliğin Giderilmesi
	13,0	Şehrin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Açıdan Geliştirilmesi
	10,9	Hava Kirliliğinin Giderilmesi
	6,5	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Araçların Fazla Olması Sorunlarının Giderilmesi
	6,5	Kentsel Planlama / Çarpık Şehirleşmenin Giderilmesi / Rekreasyon Alanlarının Yapılması
	6,5	Altyapının Geliştirilmesi (Doğalgaz, Su, Elektrik)
2 (29 Cevap)	21,4	Hava Kirliliğinin Giderilmesi
	21,4	İşsizliğin Giderilmesi
	14,3	Sosyal Yaşamın Geliştirilmesi
	10,7	Altyapının Geliştirilmesi (Doğalgaz, Su, Elektrik)
	7,1	Kentsel Planlama / Çarpık Şehirleşmenin Giderilmesi / Rekreasyon Alanlarının Yapılması
	7,1	Yaşam Standartlarının Artırılması
3 (21 Cevap)	15,0	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Araçların Fazla Olması Sorunlarının Giderilmesi
	15,0	Sosyal Yaşamın Geliştirilmesi
	15,0	Yeterli Alışveriş Alanlarının ve İmkânının Sağlanması (Küçük esnafın müşteri ile ilişkilerinin geliştirilmesi)
	10,0	Altyapının Geliştirilmesi (Doğalgaz, Su, Elektrik)
	10,0	Şehrin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Açıdan Geliştirilmesi
Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınca sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.		

Tablo 4.29'da, 5 yıl ve daha kısa süredir yaşayıp göç etme eğiliminde olanların, göç etme eğilimlerini ortadan kaldıracaklarını beyan ettikleri çözüm önerileri yer almaktadır. Tablo 4.29 incelendiğinde, bu kategoride yer alan bireylerin göç etmektan vazgeçmeleri için; işsizliğin giderilmesi, şehrin sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan geliştirilmesi, hava kirliliğinin giderilmesi, sosyal yaşamın geliştirilmesi ve ulaşım/altyapı eksiklerinin giderilmesi gibi konuların çözüme kavuşturulmasını bekledikleri görülmektedir.

Tablo 4.30: Zonguldakla İlgili Ne Değişirse Göç Etmekten Vazgeçersiniz? (Grup - 2 / Kategori - 2)

Zonguldak'ta 5 Yıl ve Daha Az Süredir Yaşayanların Önem Sırasına Göre Vermiş Oldukları 5 Cevap		
Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun
1 (520 Cevap)	42,1	İşsizliğin Giderilmesi
	15,1	Hava Kirliliğinin Giderilmesi
	7,6	Sosyal Yaşamın Geliştirilmesi
	4,5	Ekonomik Gelişmenin Sağlanması
	4,1	Çevrenin Düzenlenmesi / Çevre Kirliliğinin Giderilmesi
	4,1	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Araçların Fazla Olması Sorunlarının Giderilmesi
2 (303 Cevap)	14,9	Sosyal Yaşamın Geliştirilmesi
	14,9	İşsizliğin Giderilmesi
	12,5	Hava Kirliliğinin Giderilmesi
	9,6	Altyapının Geliştirilmesi (Doğalgaz, Su, Elektrik)
	7,9	Kentsel Planlama / Çarpık Şehirleşmenin Giderilmesi / Rekreasyon Alanlarının Yapılması
	14,9	Sosyal Yaşamın Geliştirilmesi
3 (186 Cevap)	15,1	İşsizliğin Giderilmesi
	10,8	Sosyal Yaşamın Geliştirilmesi
	9,7	Ulaşım / Yolların Yetersiz Olması / Araçların Fazla Olması Sorunlarının Giderilmesi
	9,1	Hava Kirliliğinin Giderilmesi
	9,1	Yaşam Standartlarının Artırılması
Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınıcı sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.		

Tablo 4.30'da, 20 yıl ve daha uzun süredir yaşayıp göç etme eğiliminde olanların, göç etme eğilimlerini ortadan kaldıracaklarını beyan ettikleri çözüm önerileri yer almaktadır. Tablo 4.30 incelendiğinde, bu kategoride yer alan bireylerin göç etmekten vazgeçmeleri için; işsizliğin giderilmesi, sosyal yaşamın geliştirilmesi, hava kirliliği, ekonomik gelişmenin sağlanması ve çevre düzenlemesi/ulaşım/altyapı eksiklerinin giderilmesi gibi konuların çözüme kavuşturulmasını bekledikleri görülmektedir.

Sonuç olarak; Grup-2'yi oluşturan her iki kategori içerisinde yer alan ve göç etme eğiliminde olan bireylerin "Zonguldakla ilgili ne değişirse göç etmekten vazgeçersiniz?" sorusuna ilişkin

vermiş olduğu cevaplar birbirleriyle yüksek düzeyde paralellik göstermekle birlikte, cevaplar arasında bazı farklılıklar olduğu da görülmektedir.

Her iki kategoride yer alan bireylerin ilgili soruya vermiş oldukları ortak cevaplara göre, Grup-2'yi oluşturan bireylerin göç etmekten vazgeçmeleri için; işsizliğin giderilmesi, hava kirliliğinin giderilmesi, sosyal yaşamın geliştirilmesi, ulaşım/altyapı eksiklerinin giderilmesi, şehirselleşmenin yapılması ve yaşam standartlarının artırılması gibi sorunların çözüme kavuşturulmasını bekledikleri görülmektedir.

Her iki grubun vermiş olduğu cevaplar arasındaki farklılıklar incelendiğinde; Zonguldak'ta 5 yıl ve daha kısa süredir yaşayan bireylerin göç etmekten vazgeçmeleri için; yeterli alışveriş alanlarının oluşturulması ve şehrin sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan geliştirilmesi gibi sorunların da çözüme kavuşturulmasını bekledikleri görülmektedir. Buna karşın, Zonguldak'ta 20 yıl ve daha uzun süredir yaşayan bireylerin ise göç etmekten vazgeçmeleri için; ekonomik gelişmenin sağlanması, çevrenin düzenlenmesi ve çevre kirliliğinin giderilmesi gibi sorunların da çözüme kavuşturulmasını bekledikleri görülmektedir.

Genel bir değerlendirme yapıldığında, her iki kategoride yer alan bireylerin “Zonguldakla ilgili ne değişirse göç etmekten vazgeçersiniz?” sorusuna vermiş olduğu cevaplarla Zonguldak'ta yaşama süresi arasında herhangi bir ilişkinin bulunmadığı görülmektedir.

Sonuç olarak; Grup-2'yi oluşturan her iki kategorinin, Zonguldak'ın en önemli 3 sorununa ilişkin verdiği cevaplardaki benzerlikte olduğu gibi göç etme eğilimlerinin ortadan kaldırılması için bekledikleri çözüm önerilerine ilişkin vermiş oldukları cevaplarda da yüksek düzeyde paralellik gözlemlenmektedir. Dolayısıyla, Zonguldak'tan göç etme eğiliminde olanların şehirden göç etme eğiliminin önlenmesine ilişkin alınacak tedbirler konusunda “Zonguldak'ta yaşama süresi”ne göre herhangi bir farklılığın ortaya çıkmadığı görülmektedir.

Zonguldak'ta yaşama süresine göre yapılan ayrıştırmalar neticesinde, “Zonguldak'ın en önemli üç sorunu nedir?” sorusu ile “Zonguldakla ilgili ne değişirse göç etmekten vazgeçersiniz?” sorularına alınan cevaplar arasındaki yüksek düzeydeki benzerlik, bu ayrıştırmalar bazında bir politika geliştirmenin anlamsız olduğunu göstermekle birlikte, “doğum yeri” ve “aslen nereli olma” durumlarına göre yapılan ayrıştırmalardan elde edilen bulgulara paralel olarak; göçün önlenmesinin aslında Zonguldak'ın temel sorunlarının ortadan kaldırılmasına bağlı olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla göçün önlenmesine yönelik alınacak tedbirlerde odak noktayı -ana motivasyon konusunu- Zonguldak'ın bünyesinde barındırdığı sorunların oluşturduğu sonucuna buradaki bulgularla da ulaşılmaktadır.

GRUP-3

Ankete katılan bireylere, “Çocuklarınızın bir ömür boyu Zonguldak’ta yaşamasını ister misiniz?” açık uçlu sorusu sorulmuş ve bu soruya “hayır” cevabı verenlerin bunun sebebi olarak ileri sürmüş olduğu nedenler talep edilmiştir. “Hayır” cevabı için gösterilen başlıca 10 neden Tablo 4.31’de verilmiştir.

Tablo 4.31: Çocuklarınızın Bir Ömür Boyu Zonguldak’ta Yaşamasını İster misiniz? Sorusuna “Hayır” Cevabını Verenlerin İleri Sürdüğü Başlıca 10 Neden (Grup – 3)

Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun
1	36,0	İşsizlik
2	21,1	Şehrin sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan gelişememesi, geri kalması
3	15,9	Çocuklar için uygun eğitim, meslek ve gelecek yok (Özgür olma, ayakları üzerinde durma, ufkunu geliştirme)
4	4,7	Büyük şehirlerin çekiciliği
5	3,9	Ekonomik nedenler, geçim sıkıntısı pahalılık
6	3,8	Hava kirliliği
7	3,8	Sosyal yaşamın yetersizliği
8	2,7	Yaşam standartlarının düşüklüğü
9	2,0	Zonguldak’ı sevmiyorum
10	1,6	Nüfusun az olması / Küçük bir il olması

Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınıcı sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.

Tablo 4.31’de yer alan cevaplar incelendiğinde, bireylerin çocukları için kurguladığı ideallerden ziyade yüksek oranda şehre ilişkin sorunları içermesi, oldukça dikkat çekici bir husus olarak öne çıkmaktadır. Dolayısıyla göçün önlenmesine yönelik alınacak tedbirlerde odak noktayı Zonguldak’ın bünyesinde barındırdığı sorunların oluşturduğu sonucu, buradaki bulgularla da desteklenmektedir.

Ankete katılan bireylere, “Zonguldak’tan başka bir şehirde yaşamayı düşündüyseniz bugüne kadar bunu gerçekleştirmemiş olmanızın sebebi nedir?” açık uçlu sorusu sorulmuş ve bu soruya vermiş oldukları cevaplar Tablo 4.32’de verilmiştir.

Tablo 4.32: Zonguldak’tan Başka Bir Şehirde Yaşamayı Düşündüyseniz Bugüne Kadar Bunu Gerçekleştirmemiş Olmanızın Sebebi Nedir? (Grup – 3)

Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun	Yaş Ortalaması	Kişi Sayısı
1	27,3	Yatırımlarının ve İşinin Zonguldak’ta olması / Kurulu Düzen / Evim Var	42,8	183
2	25,7	Ailevi Sebepler	39,1	172
3	24,3	Sosyal ve Ekonomik Sebepler / Olanakların Yetersiz Olması	42,1	162
4	4,3	Çocukların Eğitimi / Kendi Eğitimim	36,2	29
5	4,2	Zorunluluk / Mesleki Zorunluluk / Tayin Edilmem Sebebiyle / Emekli Değilim	37,4	28
6	3,6	Şehri Seviyorum / Şehirden Memnunum / Şehre Yönelik Olumsuzluk Hissetmiyorum / Şehre Alıştım	41,3	24
7	3,3	Cesaret Edememek / İhmalkârlık / Fırsat Bulamamak	38,0	22
8	2,8	Eş Durumu	40,0	19
9	1,5	Gerek Duymadım / İstemedim	36,9	10
10	0,7	Beklentilerinin Karşılanmaması / Karşılanamayacak Olması	34,4	5
11	0,7	Burası Düzelir Diye	33,6	5
12	0,6	Gelirim Zonguldak’ta İyi Olması	46,0	4
13	0,4	Sağlık Sorunları Nedeniyle	60,7	3
14	0,3	Artık Çok Geç	37,5	2
15	0,1	Karar Verici Kişi Eşim Olduğu İçin	55,0	1

Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınca sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.

Ankete katılan bireyler arasında Zonguldak’tan başka bir şehirde yaşamayı düşündüğü halde bugüne kadar göç etmemiş olan katılımcıların, bu düşüncelerini gerçekleştirilmeme nedenleri ile ilgili vermiş oldukları cevaplar analiz edildiğinde; verilen cevapların yüksek oranda “yatırımlarının Zonguldak’ta olması, ailevi sebepler, sosyal ve ekonomik sebepler, çocukların eğitimi, mesleki zorunluluk” ve benzeri sebeplerden oluştuğu görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
ZONGULDAK İLİNDEN
GÖÇ ETMİŞ OLAN BİREYLERLE
YAPILAN ARAŞTIRMA

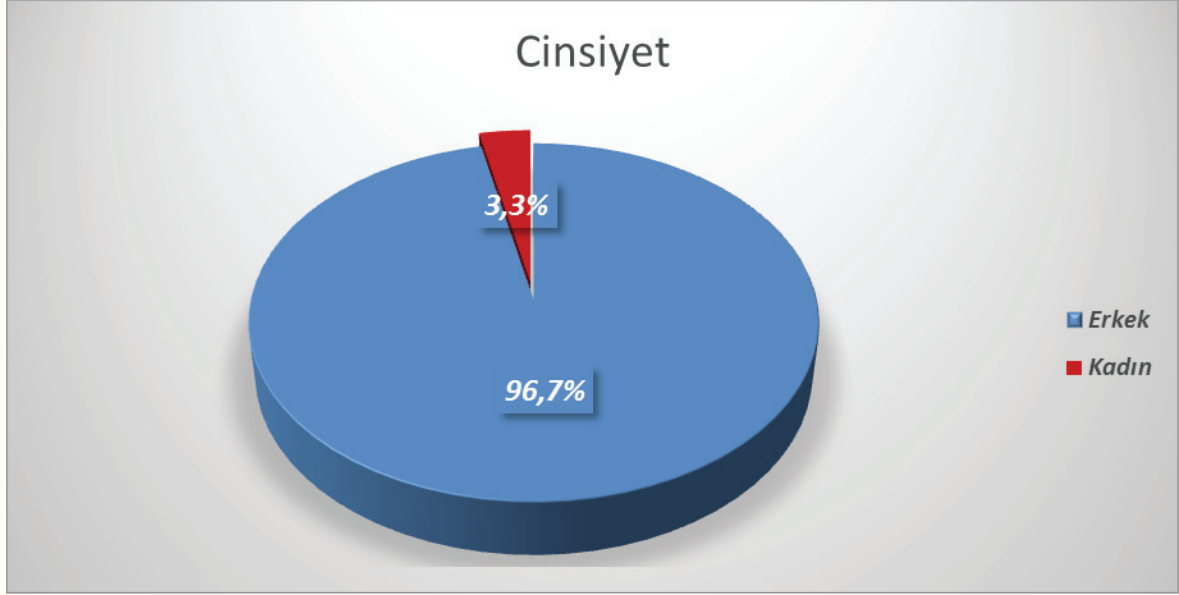
5.1. Araştırmanın Bulguları

Araştırmanın bu kısmında Zonguldak'tan İstanbul ve Somaya göç edenler üzerinde yapılan saha çalışması sonucu elde edilen veriler üç veya daha az şıkka sahip değişkenler için pasta grafiği, dört veya daha fazla şıkka sahip değişkenler için ise sütun grafiği şeklinde gösterilerek kısa açıklamalarda bulunulmuştur. Zonguldak'tan göç edenler üzerinde yapılan saha sonucu elde edilen anketlerin dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

İlçe Adı	Yapılan Anket Sayısı
Bağcılar	10
Beylikdüzü	23
Esenyurt	18
Gaziosmanpaşa	20
Kartal	15
Pendik	11
Tuzla	13
Soma	131
Toplam	241

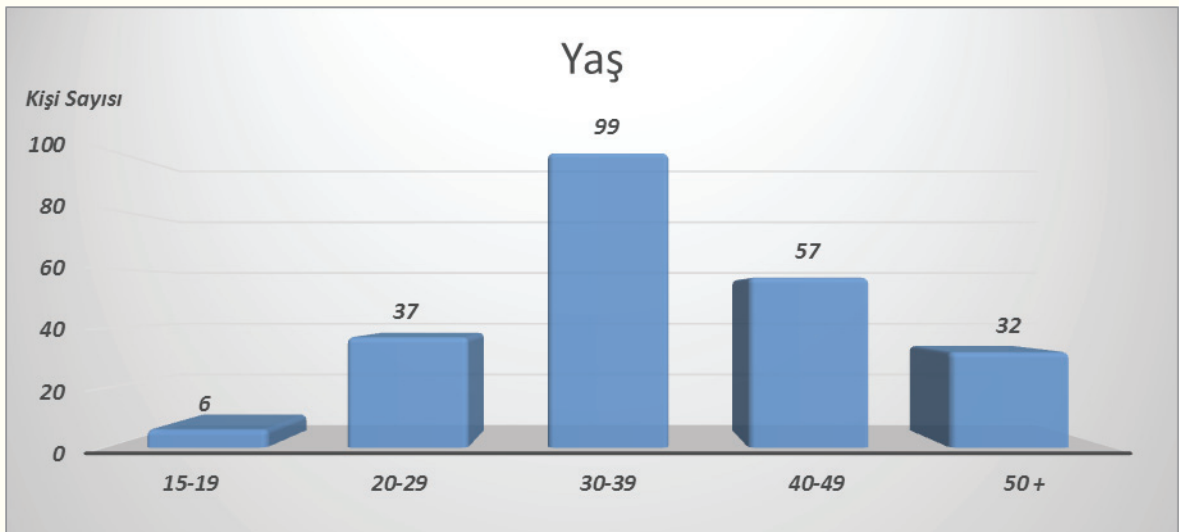

5.1.1. Cinsiyetiniz?

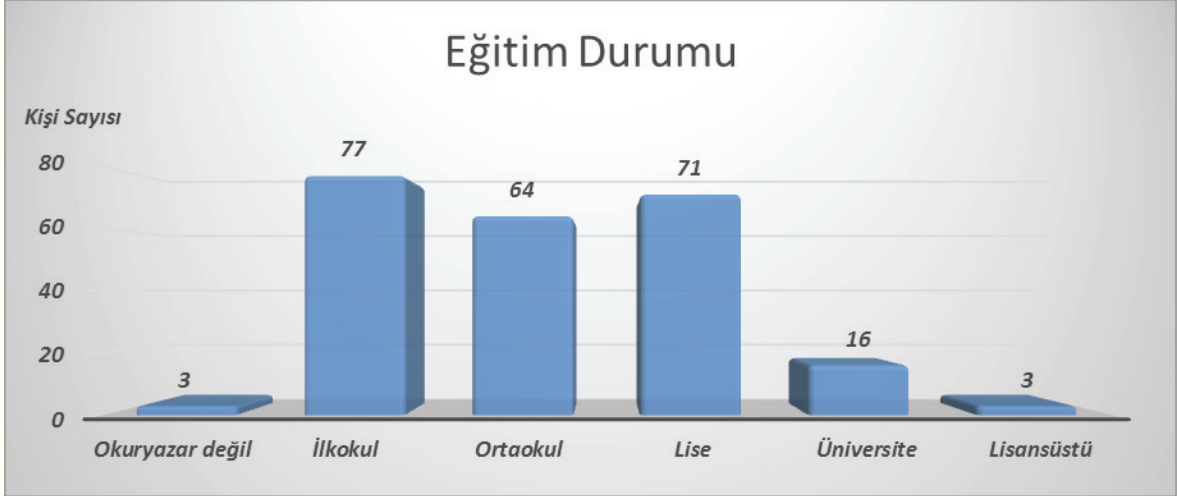
Ankete katılan bireylerin cinsiyet durumuna göre dağılım grafiğine bakıldığında; 232 bireyin (%96,7) erkek, geriye kalan 8 bireyin (%3,3) ise kadın katılımcılardan oluştuğu görülmektedir. Anket katılımcılarının %96,7 gibi büyük bir kesiminin erkeklerden oluşmasının nedeni; anket çalışmasının İstanbul aşamasında Zonguldaklılara ait derneklerde, Soma aşamasında ise maden ocaklarında yapılmış olmasıdır.

5.1.2. Yaşınız?

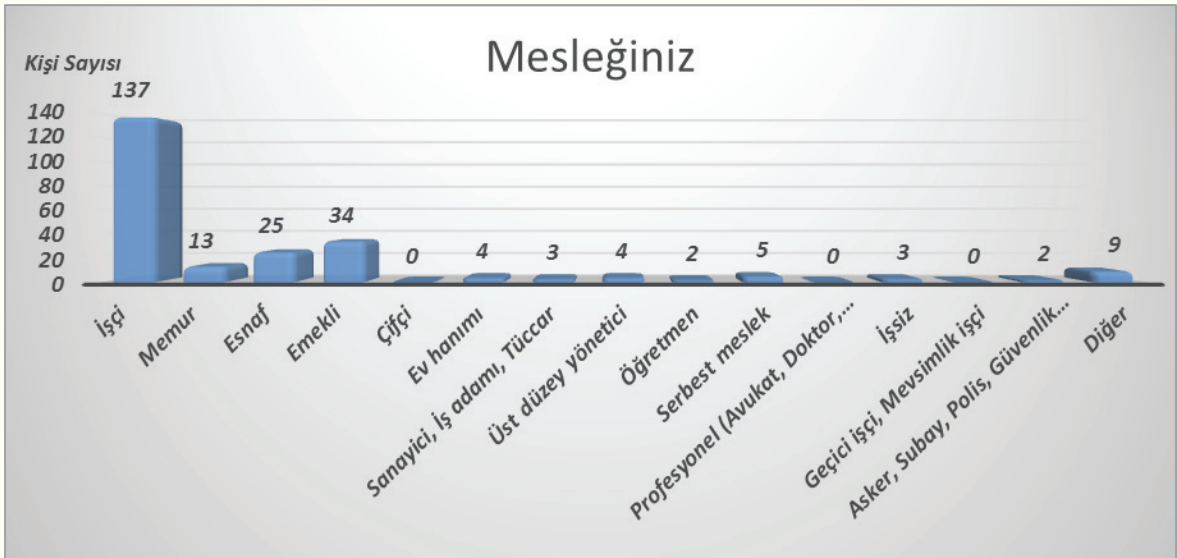
Ankete katılan bireylerin yaşa göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %2,6'sının 15-19 yaş aralığında, %16'sının 20-29 yaş aralığında, %42,9'unun 30-39 yaş aralığında, %24,7'sinin 40-49 yaş aralığında ve geriye kalan %13,9'unun ise 50 ve üstü yaşlarda olduğu görülmektedir.

5.1.3. Eğitim durumunuz nedir?

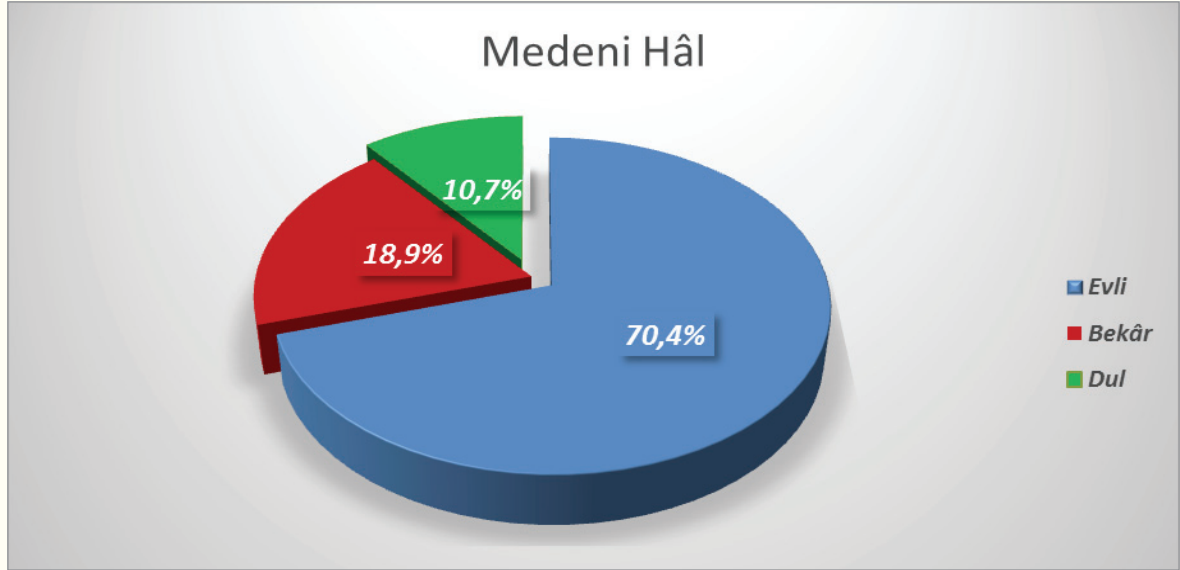
Ankete katılan bireylerin eğitim durumlarına göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %1,3'ünün okuryazar olmadığı, %3,9'unun ilköğretim, %27,4'ünün ortaokul, %30,3'ünün lise, %6,8'inin üniversite ve %1,3'ünün ise lisansüstü eğitime sahip olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, katılımcıların yarısından fazlasının lise ve ortaokul mezunlarından oluştuğu anlaşılmaktadır.

5.1.4. Mesleğiniz nedir?

Ankete katılan bireylerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %56,8'inin işçi, %14,1'inin emekli, %10,4'ünün esnaf, %5,4'ünün memur, %2,1'inin serbest meslek mensubu, %1,7'sinin üst düzey yönetici, %1,7'sinin ev hanımı, %1,2'sinin sanayici, işadamı, tüccar, %1,2'sinin işsiz, %0,8'inin öğretmen, %0,8'inin asker, subay, polis, güvenlik görevlisi ve %3,7'sinin ise diğer kesimi oluşturduğu görülmektedir.

5.1.5. Medeni hâliniz Nedir?

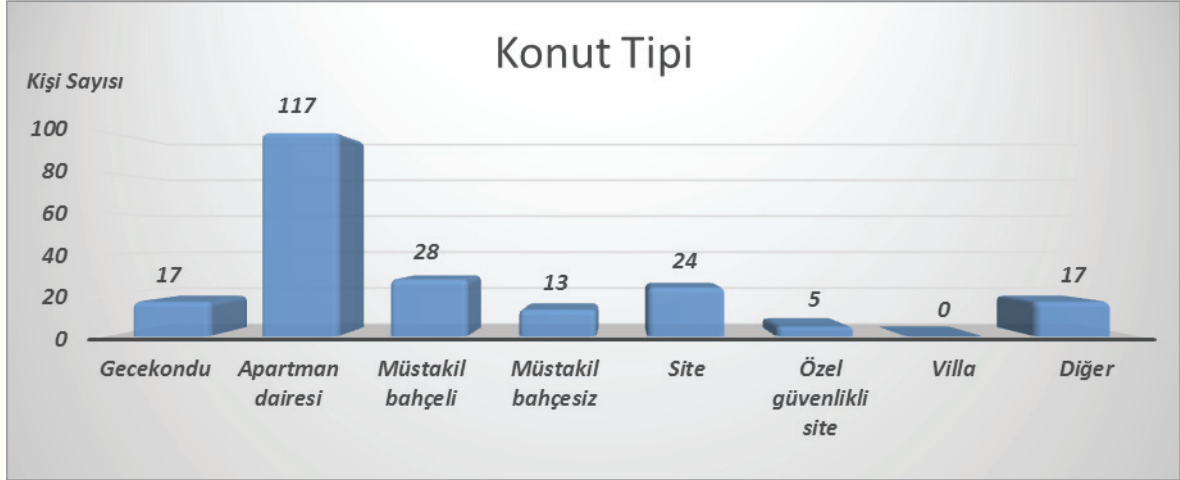
Ankete katılan bireylerin medeni durumuna göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %70,4'ünün evli, %18,9'unun bekâr, %10,7'sinin dul ve boşanmış olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, katılımcıların önemli bir kısmı evlilerden oluşmaktadır.

5.1.6. Çocuğunuz var mı? Varsa kaç çocuğunuz var?

Ankete katılan bireylerin çocuk sahibi olma durumuna göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %15,8'inin çocuk sahibi olmadığı, %16,3'ünün bir çocuğu, %40,3'ünün iki, %15,4'ünün üç, %10'unun dört, %2,3'ünün ise 5 ve üzerinde çocuğu olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda katılımcıların önemli bir kısmının üç veya daha az çocuk sahibi olduğu görülmektedir.

5.1.7. Oturduğunuz konutun tipi nedir?

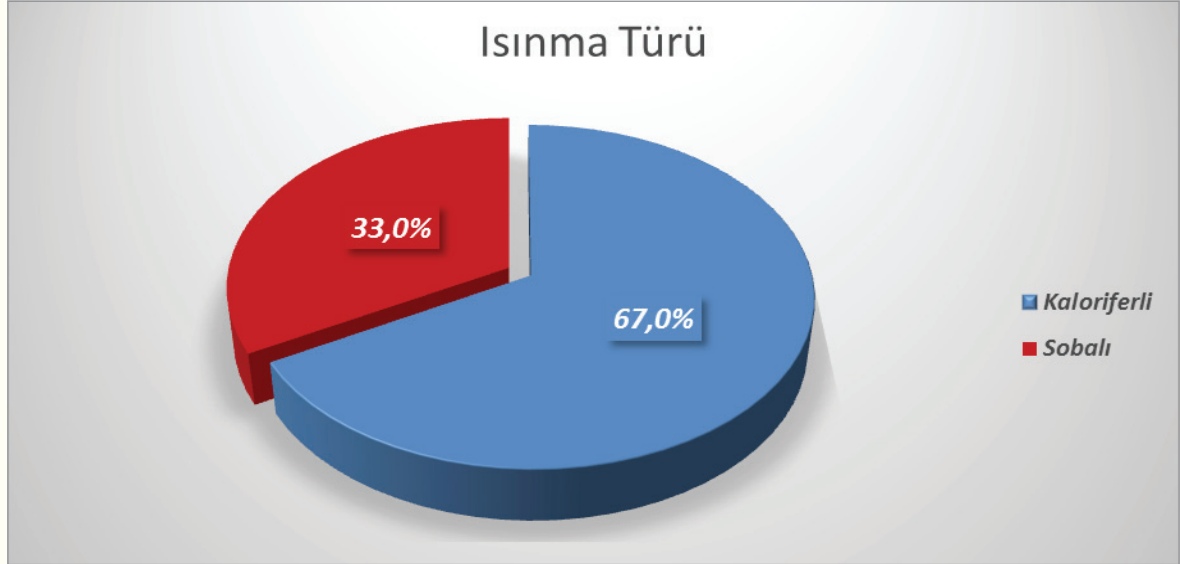
Ankete katılan bireylerin oturduğu konut tipine göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %52,9'unun apartman dairesinde oturduğu, %18,6'sının ise müstakil evde oturduğu görülmektedir. Bu bağlamda, konut seçiminde toplu yaşam alanlarının öne çıktığı anlaşılmaktadır.

5.1.8. Oturduğunuz konutun mülkiyet durumu nedir?

Ankete katılan bireylerin oturduğu konutun mülkiyet durumuna göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %54,1'inin oturduğu konutun mülkiyetinin kendisine ait olduğu, %27,7'sinin kirada olduğu, %15,2'sinin ise oturduğu konutun bedelsiz olduğu görülmektedir.

5.1.9. Oturduğunuz konutun ısıtma türü nedir?

Ankete katılan bireylerin oturduğu konutun ısıtma tipi durumuna göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %67'sinin kaloriferli konutlarda oturduğu, %33'ünün ise sobalı konutlarda oturduğu görülmektedir.

5.1.10. Ailenizin toplam geliri nedir?

Ankete katılan bireylerin hane halkı gelirlerine göre dağılımı incelendiğinde, katılımcılar arasında en yaygın gelir seviyesinin %22,7 ile 1.501-2.000 ₺ düzeyinde, ikinci en yaygın gelir seviyesinin %18,3 ile 1.001-1500 ₺ düzeyinde, üçüncü en yaygın gelir seviyesinin ise %13,5 ile 2.001-2.500 ₺ olduğu görülmektedir.

Diğer önemli iki gelir grubunun ise; %8,7 ile 501-1.000 ₺ düzeyi ve %8,3 ile 500 ₺ ve altı gelir düzeyi olduğu görülmektedir.

5.1.11. Siz kendinizi hangi sosyo-ekonomik grup içerisinde görüyorsunuz?

Ankete katılan bireylerin bu soruya verdiği cevaplar, iki aşamalı olarak elde edilmiştir. Birinci aşamada, katılımcıların kendilerini ait gördükleri “alt”, “orta” veya “üst” sosyo-ekonomik gruptan birini seçmeleri istenmiştir. İkinci aşamada ise seçtikleri sosyo-ekonomik grubu kendi içerisinde yine “alt”, “orta” ve “üst” kategorilere göre değerlendirmeleri ve böylece kendilerini ait hissettikleri yeri tanımlamaları sağlanmıştır.

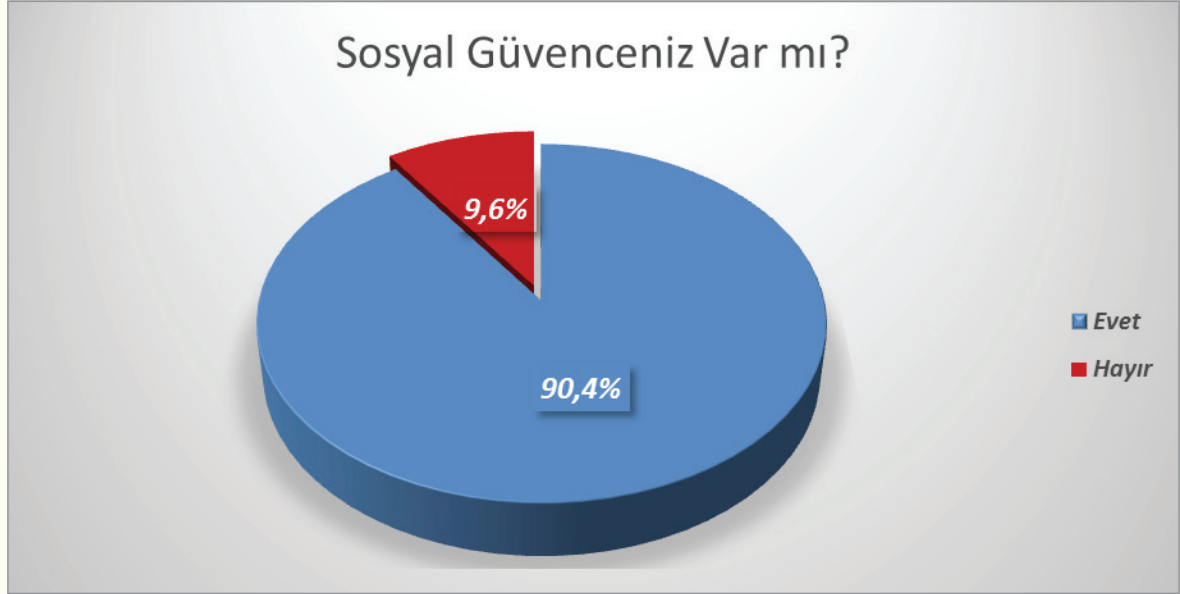
Buna göre, “alt sosyo-ekonomik grubunda” yer alan katılımcıların %20,2’si kendisini bu grubun alt kategorisinde, %33,6’sı orta kategorisinde, %6,3’ü ise üst kategorisinde tanımlamıştır. Kendilerinin “alt sosyo-ekonomik grubunda” olduğunu belirten katılımcılar genel olarak değerlendirildiğinde, bu grubun, ankete katılan toplam katılımcıların %60,1’ini oluşturduğu görülmektedir.

Kendilerinin “orta sosyo-ekonomik grubunda” yer aldığını belirten katılımcıların %10,8’i kendisini bu grubun alt kategorisinde, %21,1’i orta kategorisinde, %6,3’ü ise üst kategorisinde tanımlamıştır. Kendilerini “orta sosyo-ekonomik grubunda” tanımlayan katılımcılar genel olarak değerlendirildiğinde, bu grubun, ankete katılan toplam katılımcıların %38,1’ini oluşturduğu görülmektedir.

Kendilerinin “üst sosyo-ekonomik grubunda” yer aldığını belirten katılımcılardan %0,4’ü kendisini bu grubun alt kategorisinde, %0,9’u orta kategorisinde, %0,4’ü ise üst kategorisinde tanımlamıştır. Kendilerini “üst sosyo-ekonomik grubunda” tanımlayan katılımcılar genel olarak değerlendirildiğinde, bu grubun, ankete katılan toplam katılımcıların %1,8’ini oluşturduğu görülmektedir.

Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların %60,1 gibi büyük bir çoğunluğunun kendilerini alt sosyo-ekonomik gruba ait gördüğü ifade edilebilir.

5.1.12. Sosyal güvenceniz var mı?

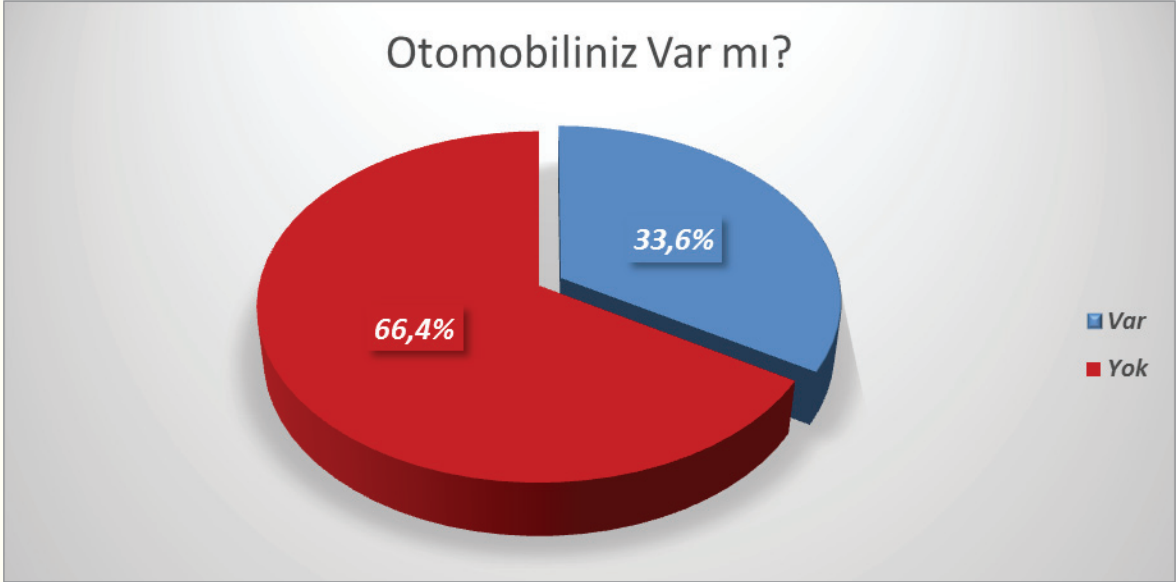
Ankete katılan bireylerin sosyal güvence durumlarına göre incelendiğinde, katılımcıların; %90,4'ünün sosyal güvence kapsamında olduğu, geriye kalan %9,6'sının ise herhangi bir sosyal güvencesinin olmadığı görülmektedir.

5.1.13. Size veya ailenize ait taşınmaz mal (ev, arsa, bina, tarla, bahçe, meyve bahçesi, fındıklık vb.) var mı?

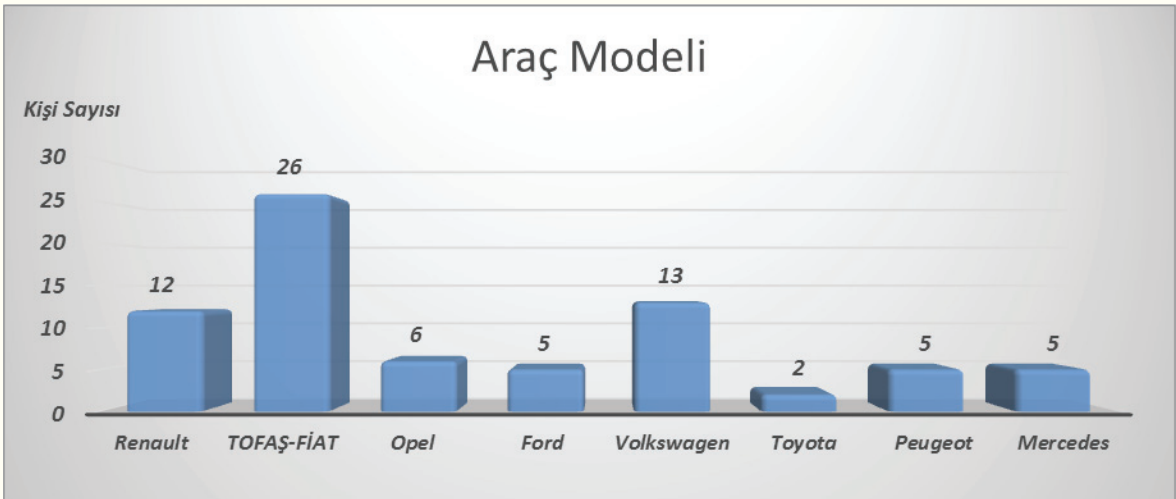
Ankete katılan bireylerin taşınmaz sahipliği durumuna göre dağılımı incelendiğinde, %62,8'inin en az bir taşınmaza sahip olduğu görülmektedir.

5.1.14. Otomobiliniz var mı?

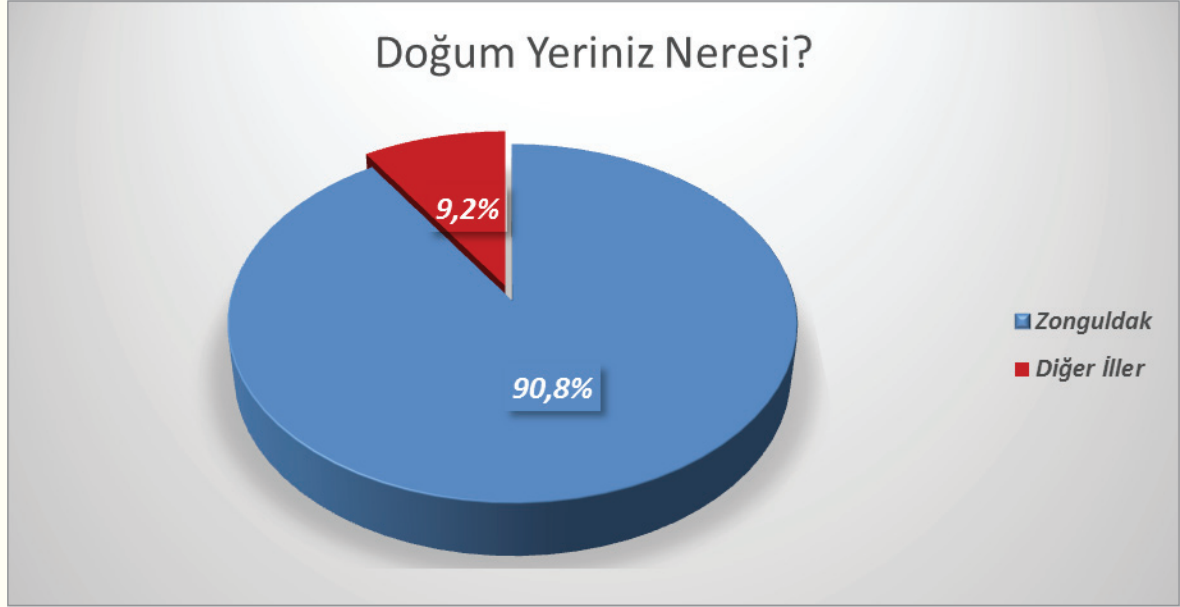
Ankete katılan bireylerin otomobil sahipliği durumuna göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %33,6'sının en az bir otomobile sahip olduğu, geriye kalan %66,4'ünün ise otomobil sahibi olmadığı görülmektedir.

5.1.15. Otomobiliniz varsa markası ve model yılı nedir?

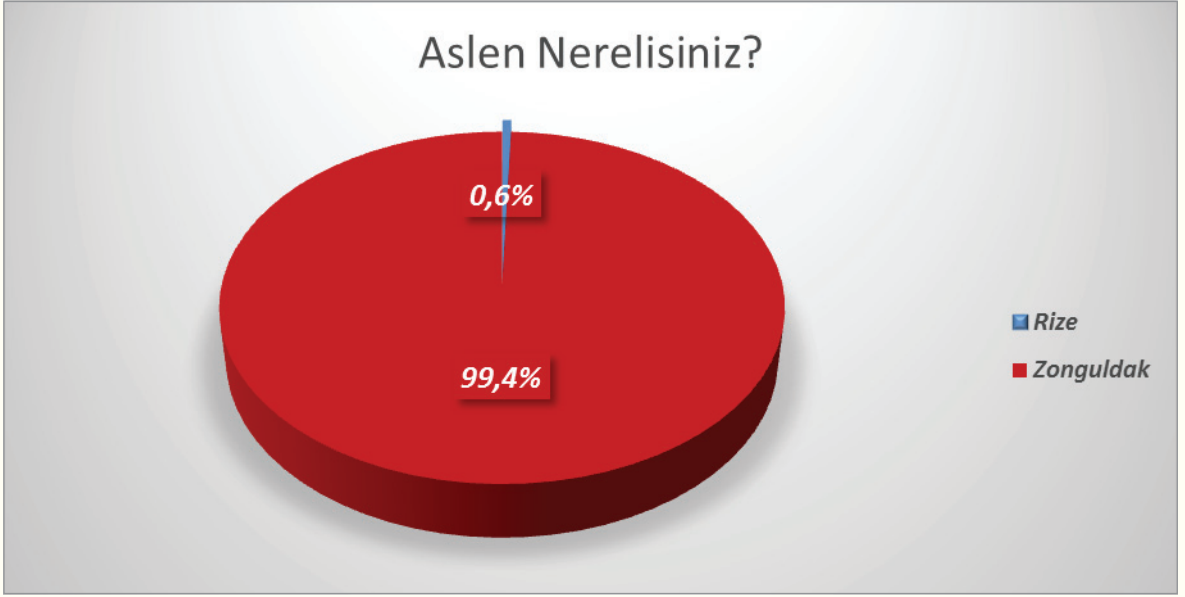

Ankete katılan bireylerin sahip olduğu otomobillerin markaya göre dağılımı incelendiğinde, otomobillerin; %35,1'inin TOFAŞ-FİAT, %17,6'sının Volkswagen, %16,2'sinin Renault ve %8,1'inin Opel marka olduğu görülmektedir. Katılımcıların sahip olduğu yaş dağılımı incelendiğinde; otomobillerin; %45,7'sinin 5 yaş ve altında, %26,1'inin ise 6-10 yaş arası araçlardan oluştuğu görülmektedir.

5.1.16. Doğum yeriniz neresidir? Aslen nerelisiniz?

Ankete katılan bireylerin doğum yeri durumuna göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %90,8'inin Zonguldak doğumlu olduğu, geriye kalan %9,2'sinin ise farklı bir ilde doğduğu anlaşılmaktadır.

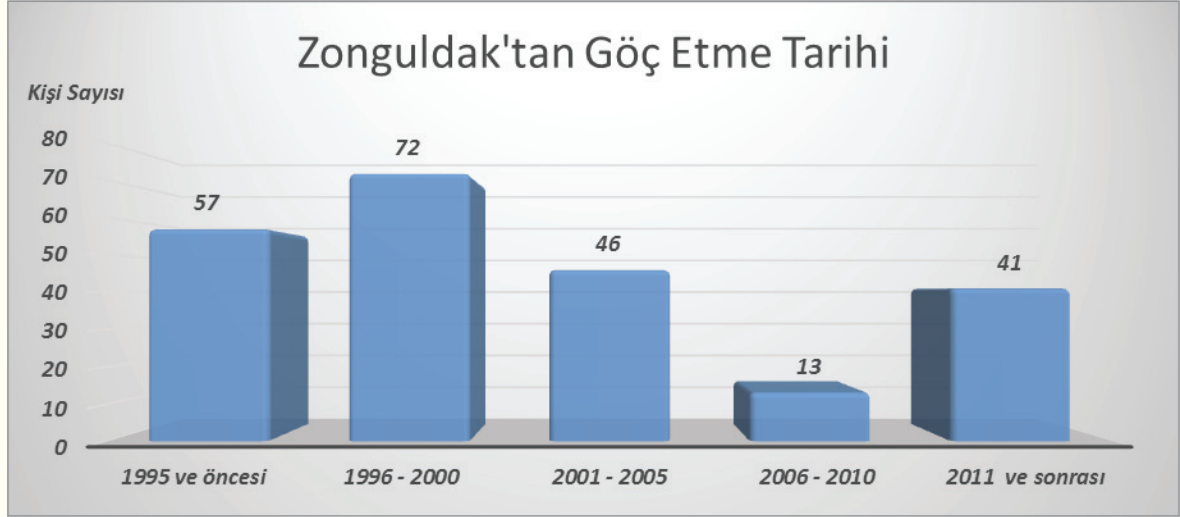

Ankete katılan bireyler arasında doğum yerinin Zonguldak olduğunu belirten 173 katılımcının %99,4'ü kendisini “aslen Zonguldaklı” olarak tanımlamıştır.

Bununla birlikte, ankete katılan bireylerin tamamının, “Aslen nerelesiniz?” sorusuna verdikleri cevaba göre dağılımı incelendiğinde; katılımcıların %97,8'i kendisinin “aslen Zonguldaklı” olduğunu belirtmiş olup, geriye kalan %2,2'si ise “diğer iller” cevabını vermiştir.

5.1.17. Zonguldak'tan göç etme tarihiniz?

Ankete katılan bireylerin Zonguldak'tan göç etme yılları incelendiğinde, katılımcıların; %24,9'unun 1995 ve öncesi yıllarda, %31,4'ünün 1996-2000 yılları arasında, %20,1'inin 2001-2005 yılları arasında, %5,7'sinin 2006-2010 yılları arasında ve %17,9'unun 2011 ve sonrası yıllarda Zonguldak'tan göç ettikleri gözlemlenmektedir.

5.1.18. Göç etme konusunda sizi teşvik eden birileri var mıydı?

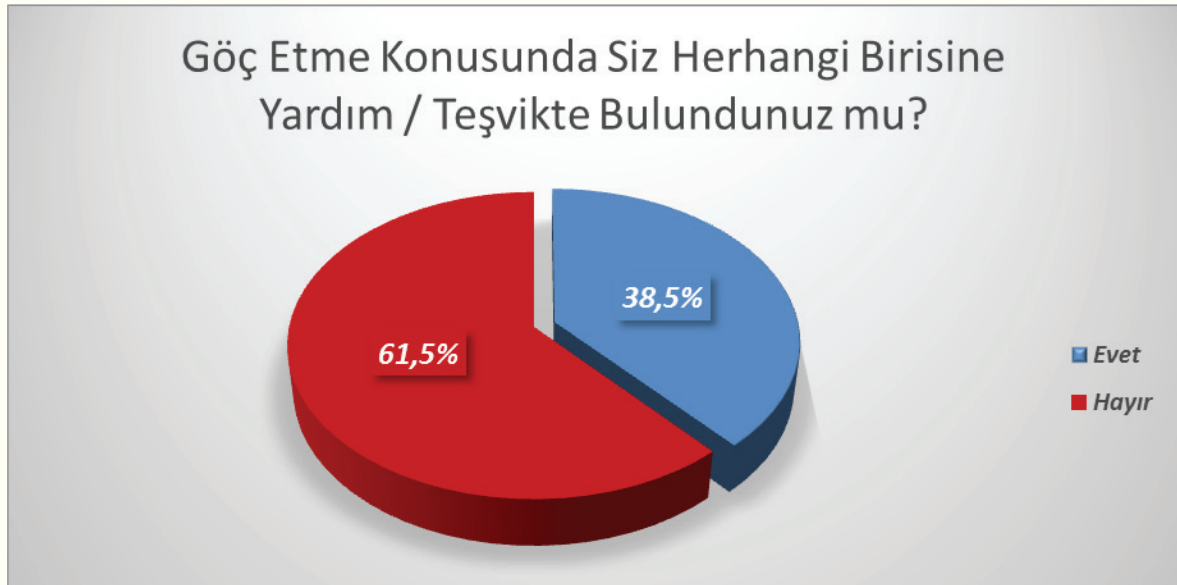
Ankete katılan bireylerin "Göç etme konusunda sizi teşvik eden biri var mıydı?" sorusuna verdikleri cevaba göre dağılımı incelendiğinde; katılımcıların; %45,5'inin göç etme konusunda teşvik edildiğini belirttiği, buna karşın %54,5'inin ise göç etme konusunda herhangi bir teşvik olmadığını belirttiği görülmektedir.

5.1.19. Cevabınız evet ise sizi teşvik eden kimdi?

Ankete katılan bireyleri göç etmeleri konusunda teşvik edenlerin dağılımı incelendiğinde, katılımcıların; %44'ünün arkadaşları, %29'unun yakın akrabaları, %14'ünün uzak akrabaları, %8'inin hemşehrismi/köylüsü ve %5'inin ise diğer kimseler tarafından teşvik edildiği gözlemlenmektedir.

5.1.20. Göç etme konusunda siz herhangi birisine yardım veya teşvikte bulundunuz mu?

Ankete katılan bireylerin %38,5'i göç etmeleri konusunda başkalarını teşvik ettiklerini belirtmiştir.

5.1.21. Cevabınız evet ise kimlere yardım ve teşvikte bulundunuz?

Ankete katılan bireylerin göç etme konusunda teşvikte bulundukları kişilerle olan ilişkileri incelendiğinde, katılımcıların %33,3'ünün arkadaşlarını, %31,1'inin yakın akrabalarını, %18,9'unun hemşehrîlerini/köylülerini, %12,2'sinin uzak akrabalarını, %2,2'sinin komşularını ve %2,2'sinin ise diğer tanıdıklarını teşvik ettikleri gözlemlenmektedir.

5.1.22. Göç eden tanıdıklarınız olmasa göç etme konusundaki düşünceleriniz farklı olur muydu?

Ankete katılan bireylerin %33,5'i göç eden bir tanıdığı olmasa, göç etme konusundaki düşüncelerinin farklı olacağını belirtmiştir.

5.1.23. Bu şehirde ilk taşındığınız yeri seçerken öncelikle neye dikkat ettiniz?

Ankete katılan bireylerin göç ettikleri yeri seçerken öncelikle dikkat ettikleri durumun; %36,3 ile akrabalara yakınlık, %21,2 ile hemşehrilerine/köylülerine yakınlık, %14 ile işyerine yakınlık, %14 ile ulaşımın rahat olması, %8,8 ile gelişmiş bölge olması durumu olduğu görülmüştür.

5.1.24. Göç sonrası hayatınızda nasıl bir değişiklik olduğunu düşünüyorsunuz?

Ankete katılan bireylerin bu soruya vermiş olduğu cevapların dağılım incelendiğinde, katılımcıların %31,3'ünün "çok iyi", %44,7'sinin "iyi", %17,1'inin "değişiklik yok", %5,5'inin "kötü" ve %1,4'ünün "çok kötü" cevabını verdikleri görülmüştür.

5.1.25. Bu şehre göç ettikten sonra hayatınızda aşağıdakilerden hangisi ya da hangilerinde değişiklik olduğunu düşünüyorsunuz?

5.1.25-1. Ankete katılan bireylerin “hayat tarzım değişti” ifadesine %74,7 oranında katıldıkları (evet dedikleri) görülmüştür.

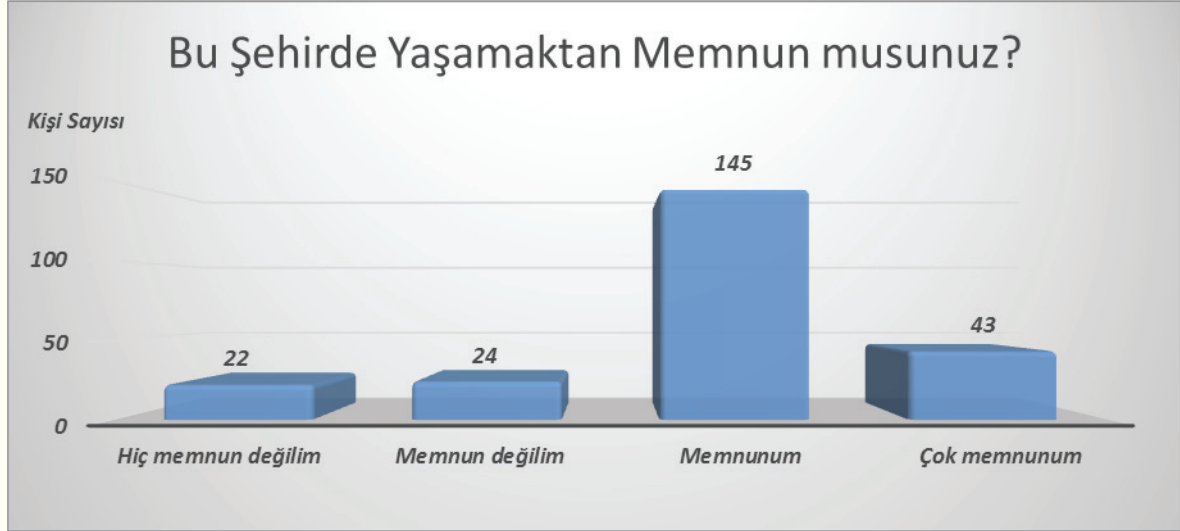
5.1.25-2. Ankete katılan bireylerin “değer yargılarım değişti” ifadesine %42,7 oranında katıldıkları (evet dedikleri) görülmüştür.

5.1.25-3. Ankete katılan bireylerin “siyasi görüşüm değişti” ifadesine %41,9 oranında katıldıkları (evet dedikleri) görülmüştür.

5.1.25-4. Ankete katılan bireylerin “dini yaşantım değişti” ifadesine %26,6 oranında katıldıkları (evet dedikleri) görülmüştür.

5.1.25-5. Ankete katılan bireylerin “ekonomik durumum değişti” ifadesine %87,8 oranında katıldıkları (evet dedikleri) görülmüştür.

5.1.26. Göç ettiğiniz bu şehirde yaşamaktan memnun musunuz?

Ankete katılan bireylerin bu soruya verdikleri cevap analiz edildiğinde; katılımcıların; %9,4'ünün hiç memnun olmadığı, %10,3'ünün memnun olmadığı, %62'sinin memnun olduğu ve %18,4'ünün çok memnun olduğu gözlemlenmektedir.

5.1.27. Bu şehre göç ettikten sonra ekonomik durumunuz nasıl bir değişim gösterdi?

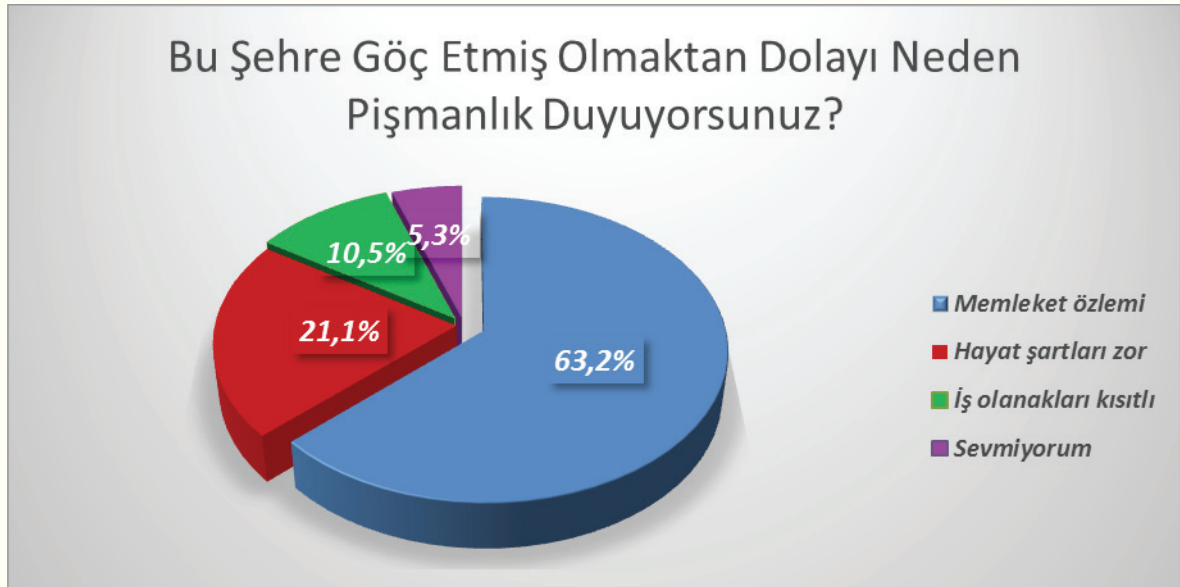

Ankete katılan bireylerin bu soruya verdikleri cevap analiz edildiğinde; katılımcıların; %79,1'inin gelirinde olumlu yönde değişim olduğunu, %3,1'inin olumsuz yönde değişim olduğunu, %17,8'inin ise herhangi bir değişim olmadığını belirttikleri gözlemlenmektedir.

5.1.28. Bu şehre göç etmiş olmaktan dolayı pişmanlık duyuyor musunuz?

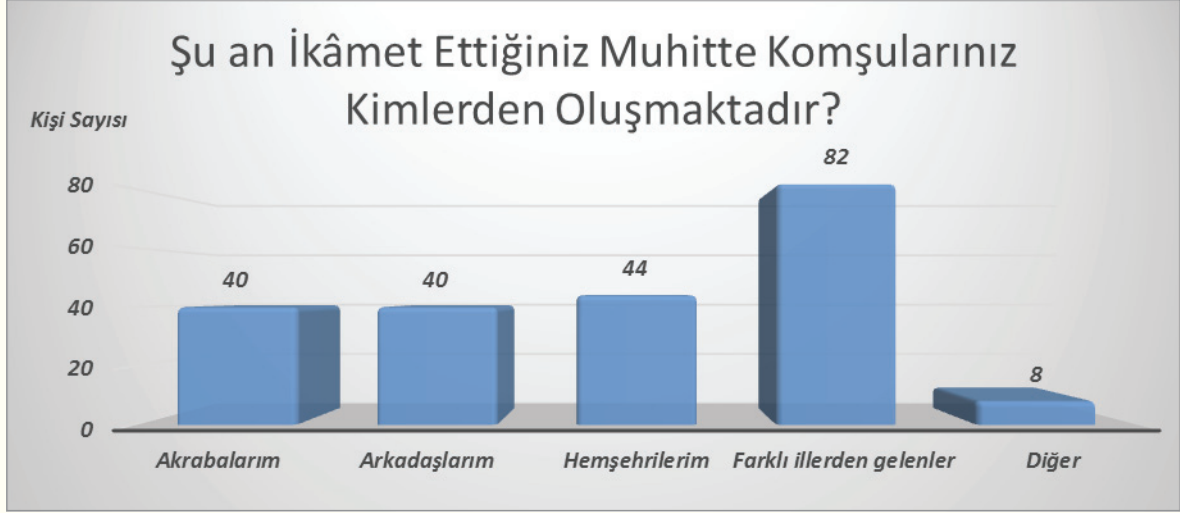

Ankete katılan bireylerin %14,3'ünün (33 kişi) göç ettiği şehirden ötürü pişmanlık duyduğunu belirttikleri görülmüştür.

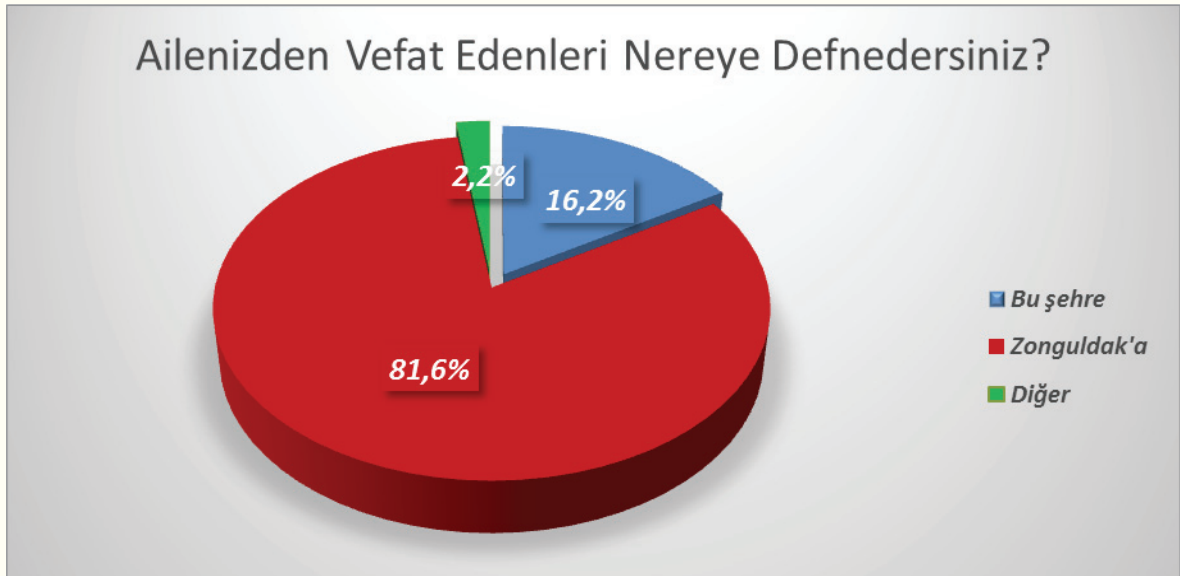
Bu kesimin pişmanlık duymasına ilişkin göstermiş olduğu nedenleri; %63,2 ile "memleket özlemi", %21,1 ile "hayat şartları zor", %10,5 ile "iş olanakları kısıtlı" ve %5,3 ile "göç ettiğim şehri sevmiyorum" oluşturmaktadır.

5.1.29. Şu an ikamet ettiğiniz muhitte komşularınız çoğunlukla kimlerden oluşmaktadır?

Ankete katılan bireylerin bu soruya verdikleri cevap analiz edildiğinde, katılımcıların komşularının; %38,3 farklı illerden göç edenlerden oluştuğu, %20,6 ile hemşehrileri/köylüleri olduğu, %18,7 ile akrabaları, %18,7 ile arkadaşları ve %3,7 ile diğer olduğu görülmektedir.

5.1.30. Ailenizden vefat edenleri genellikle nereye defnedersiniz?

Ankete katılan bireylerin bu soruya verdikleri cevap analiz edildiğinde, katılımcıların %81,6'sının ailesinden vefat edenleri Zonguldak iline defnettiği, %16,2'sinin göç ettiği şehre ve %2,2'sinin başka bir şehre defnettiği gözlenmektedir.

5.1.31. Bayram ve tatil günlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ankete katılan bireylerin %67,2'si bayram ve tatil günlerini "Zonguldak içerisindeki akrabalarını ziyaret ederek geçirdiklerini", %23,3'ü "hiçbir şey yapmadan evde dinlendiklerini", %5,6'sı "şehir dışındaki tatil yerlerine gittiklerini", %2,6'sı "Zonguldak dışındaki akrabalarını ziyaret ettiklerini" ve %1,3'ü "Zonguldak ve çevresindeki tatil yerlerine gittiklerini" belirtmişlerdir.

5.1.32. Zonguldak'tan göç etmeden önce hangi sektörde çalışıyordunuz?

Ankete katılan bireylerin %35,8'inin Zonguldak'ta göç etmeden önce özel sektörde ücretli olarak çalıştığını, %27,6'sının işsiz olduğunu, %21,6'sının serbest meslek mensubu olduğunu, %9,9'unun tarım ve hayvancılıkla uğraştığını ve %5,2'sinin kamu sektöründe çalıştığını belirttikleri gözlemlenmiştir.

5.1.33. Göç ettikten sonra gelirinizde belirgin bir artış oldu mu?

Ankete katılan bireylerin %81,5'i göç ettikten sonra gelirinde belirgin bir artış olduğunu beyan etmiştir. Ayrıca bu kesimin %66,3'ü gelirinden bir kısmını tasarruf olarak ayırdığını belirtmiştir.

5.1.34. Göç etmeden önceki sosyal güvence durumunuz nedir?

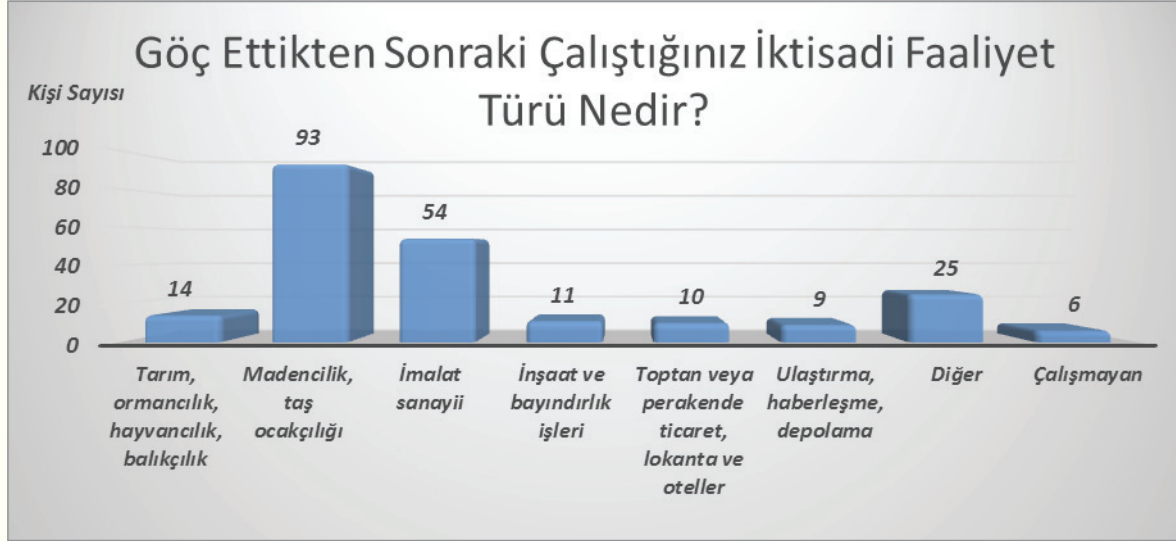
Ankete katılan bireylerin %44,4'ü göç etmeden önce herhangi bir sosyal güvencesinin olmadığını, %41,8'i SSK'lı olduğunu, %5,6'sı Bağ-Kur'lu olduğunu, %2,2'si özel sigortalı olduğunu, %6'sı ise bunların dışındaki bir sosyal güvencesinin olduğunu belirtmiştir.

5.1.35. Göç ettikten sonraki sosyal güvence durumunuz nedir?

Ankete katılan bireylerin %66,5'i göç ettikten sonra SSK'lı olduğunu, %19,1'i özel sigortalı olduğunu, %5,2'si Bağ-Kur'lu olduğunu, %4,8'i bunların dışındaki bir sosyal güvenceye sahip olduğunu, %4,3'ü ise herhangi bir sosyal güvencesinin bulunmadığını beyan etmiştir.

5.1.36. Göç ettikten sonra çalıştığınız iktisadi faaliyet türünüz nedir?

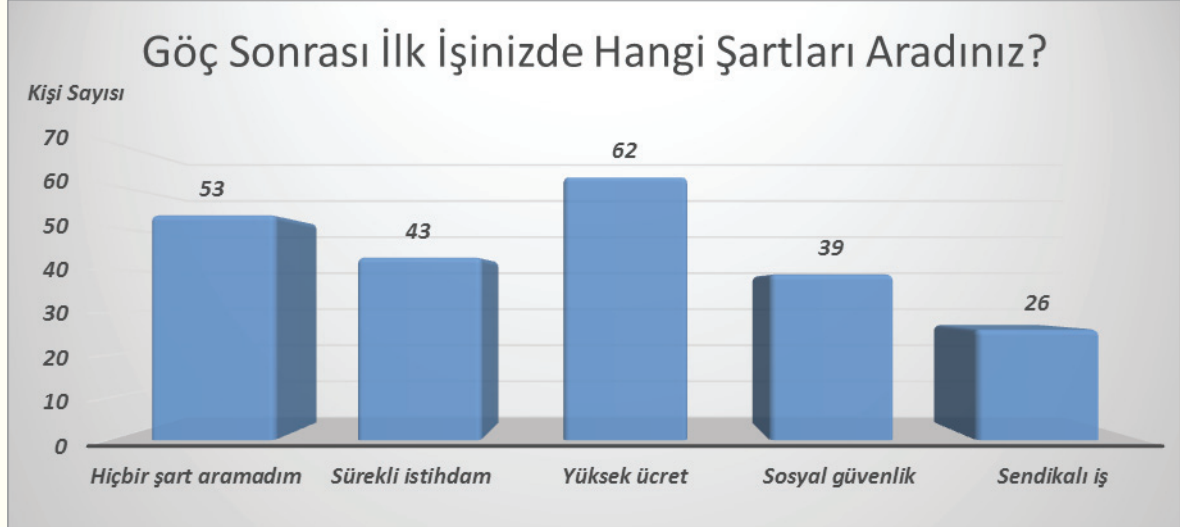
Ankete katılan bireylerin %41,9'u göç ettikten sonra madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe, %24,3'ü imalat sanayiinde, %6,3'ü tarım, ormancılık, hayvancılık, balıkçılık sektöründe, %5'i inşaat sektöründe, %4,5'i toptan ve perakende ticaret, lokanta sektörlerinde, %4,1'i ulaştırma, haberleşme ve depolama sektöründe, %11,3'ü ise diğer sektörlerde çalıştıklarını beyan etmişlerdir. Anket katılımcılarının %2,7'si ise çalışmadıklarını belirtmişlerdir.

5.1.37. Göç ettikten sonra ilk işinizi nasıl buldunuz?

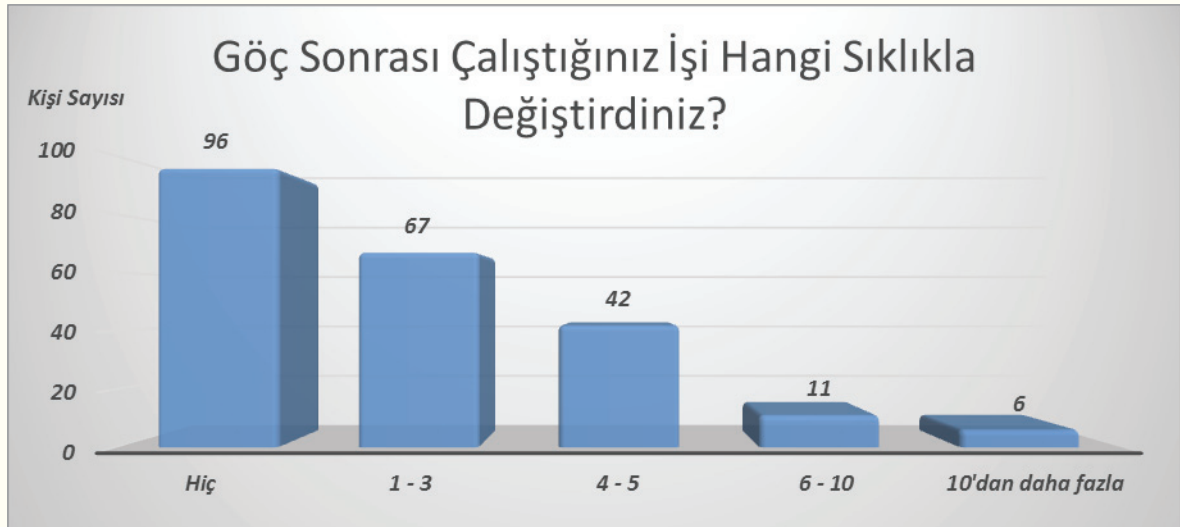
Ankete katılan bireylerin %54,4'ü ilk işini arkadaş yardımıyla bulduğunu, %28,3'ü akraba yardımıyla bulduğunu, %7,1'i gazete ilanıyla bulduğunu, %1,3'ü emekli olduğunu, %8,8'i ise diğer kanallar yardımıyla iş bulduğunu beyan etmiştir.

5.1.38. Göç sonrası çalıştığınız ilk işinizde belirli şartlar aradınız mı? Aradıysanız hangi şartları aradınız?

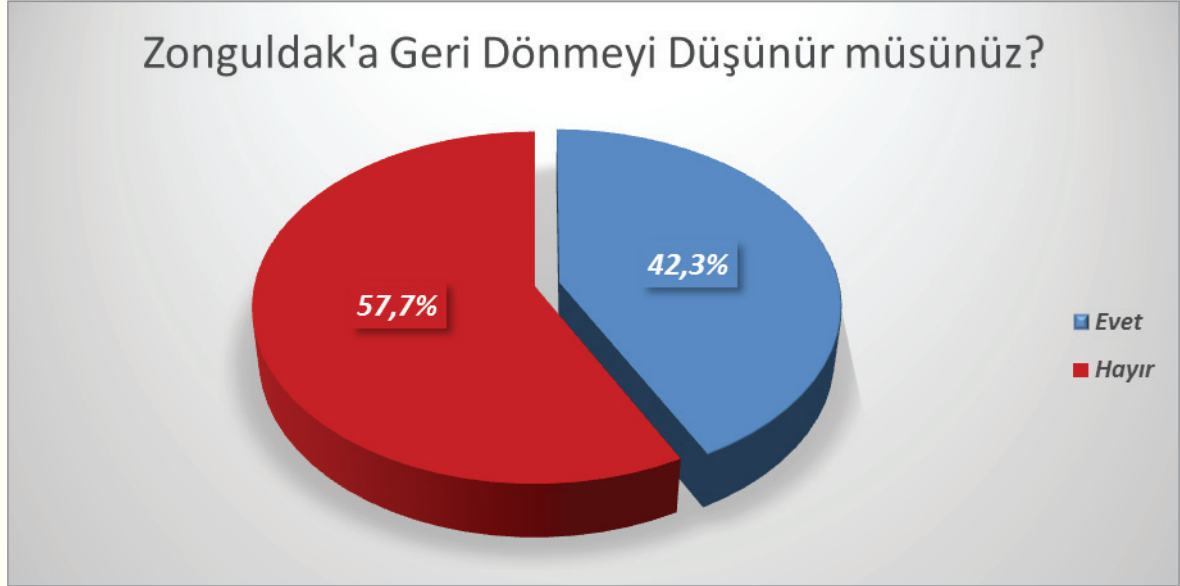
Ankete katılan bireylerin %27,8'i ilk işinde yüksek ücret şartını aradığını, %23,8'i hiçbir şart aramadığını, %19,3'ü sürekli istihdam şartını aradığını, %17,5'i sosyal güvence şartını aradığını, %11,7'si ise sendikalı iş olma şartını aradığını belirtmiştir.

5.1.39. Göç sonrası çalıştığınız işi değiştirdiniz mi? Değiştirdiyseniz ne sıklıkla değiştirdiniz?

Ankete katılan bireylerin %43,2'si göç sonrası buldukları işi değiştirmediklerini, %30,2'si 1-3 defa iş değiştirdiğini, %18,9'u 4-5 defa iş değiştirdiğini, %5'i 6-10 defa iş değiştirdiğini, %2,7'si ise 10 defadan fazla iş değiştirdiğini belirtmiştir.

5.1.40. Zonguldak'a geri dönmeyi düşünür müsünüz?

Ankete katılan bireylerin %42,3'ü Zonguldak'a geri dönmeyi düşündüklerini beyan etmişlerdir.

5.1.41. Cevabınız evet ise geri dönmek istemenizin sebebi nedir?

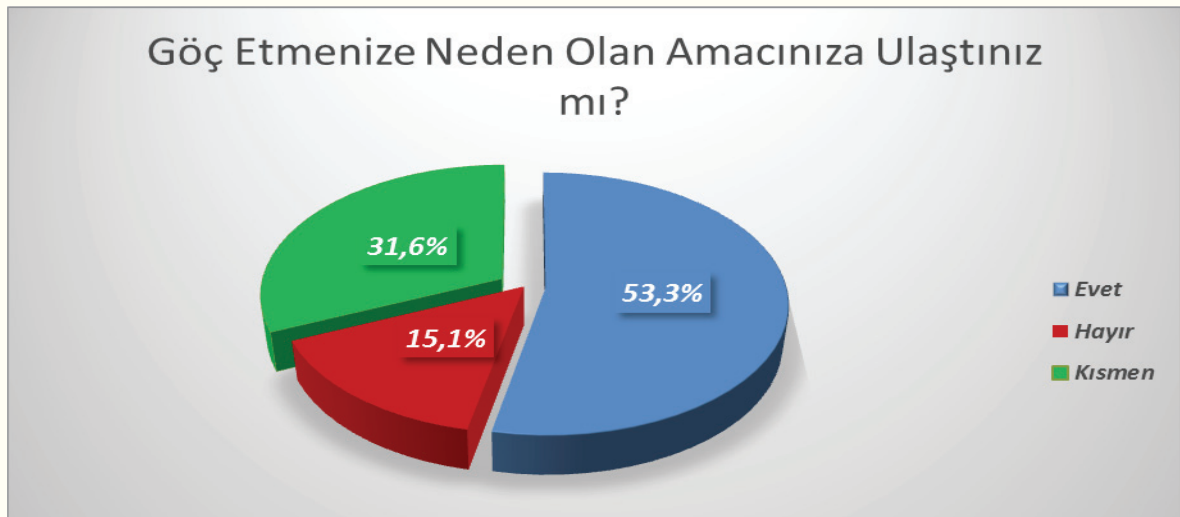
Ankete katılan bireylerin arasında Zonguldak'a geri dönmeyi düşünen %42,3'lük kesimin (89 kişinin) %36'sı geri dönmeyi istemesinin nedeni olarak "memleket özlemi duyduğunu", %29,2'si "emeklilik sonrasında Zonguldak'a yerleşmek istediğini", %7,9'u "göç ettiği şehrin yaşam tarzına alışamadığını", %3,4'ü "işsizliği" ve %4,5'i "diğer nedenleri" göstermiştir.

5.1.42. Cevabınız hayır ise göç ettiğiniz yerden geri dönmeme nedeniniz nedir?

Ankete katılan bireylerin arasında Zonguldak'a geri dönmeyi düşünmeyen %57,7'lik kesimin (120 kişinin); %54,2'si (65 kişi) geri dönmeyi istememesinin nedeni olarak "yüksek gelir ve iş imkânlarını", %17,5'i (21 kişi) "göç ettiği şehre alışmış olmayı", %11,7'si (14 kişi) "yüksek yaşam düzeyini", %5,8'i "yüksek kariyer imkânlarını", %2,5'i "yüksek eğitim imkânlarını", %1,7'si "çocuklarını", %0,8'i "iklim ve coğrafyayı", %0,8'i "ev ödemelerini" ve %5'i ise "diğer nedenleri" göstermiştir.

5.1.43. Göç etmenize neden olan amacınıza ulaştınız mı?

Ankete katılan bireylerin %53,3'ü göç etmesine neden olan amacına tamamen ulaştığını, %31,6'sı kısmen ulaştığını, %15,1'i ise ulaşamadığını beyan etmiştir.

5.1.44. Zonguldak'la ilgili neler değişirse geri dönmeyi düşünürsünüz? (Birden fazla söylenebilir)

Anket katılımcılarına, “Zonguldak’la ilgili neler değişirse dönmeyi düşünürsünüz?” sorusu yöneltilmiş ve birden fazla cevap verebilecekleri belirtilmiştir. Toplamda katılımcılar tarafından 189 cevap verilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar, aşağıdaki başlıklar içerisinde birleştirilmiştir.

Tablo 5.1: Zonguldak’la İlgili Neler Değişirse Geri Dönmeyi Düşünürsünüz?

İşsizliğin giderilirse
Maaşlar artırılsa
TTK işçi alımı yaparsa
Eğitim ve kültür seviyesi yükselirse
Yaşam standartları yükselirse
Sendikali iş imkânları sağlanırsa
Sosyal hayat iyileştirilirse
Sağlık hizmetleri geliştirilirse
Şehir gelişirse
Sosyal güvence sağlanırsa
Ulaşım geliştirilirse
Ailem isterse
Çocuklarımla iş imkânı olursa
Tarım, hayvancılık vb. teşvikler olursa
Göç azalırsa
Kira fiyatları düşerse
Küçük esnaf kooperatifleşirse
Bürokrasi gelişirse

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar, çeşitli durumlara göre incelenmiş olup, inceleme sonuçları “5.2. Anket Bulgularının Analizi Sonucunda Elde Edilen Zonguldak’tan Göç Edenlerin Geri Dönme Eğiliminin Analizi” başlıklı kısımda verilmiştir.

5.1.45. Sizi göçe iten sebepler nelerdir? (Önem sırasına göre en fazla 5 seçenek işaretleyiniz)

Anket katılımcılarına, “Sizi göçe iten sebepler nelerdir?” sorusu 12 seçenek halinde yöneltilmiş ve kendilerinden önem sırasına göre en fazla beş cevap vermeleri istenmiştir. Toplamda katılımcılar tarafından 594 cevap verilmiştir. Katılımcılara yöneltilen seçenekler aşağıdaki gibidir:

- 45-1. Zonguldak’taki yaşam şartlarının pek çok açıdan iyi olmaması
- 45-2. Gelir yetersizliği, geçinememe
- 45-3. Eğitim imkânlarının yetersiz olması
- 45-4. Sağlık sorunları yaşamam
- 45-5. İklim koşulları ve çevre kirliliği
- 45-6. Aile baskısı
- 45-7. Zonguldak’ın her anlamda pahalı bir şehir olması
- 45-8. Zonguldak’ta iş bulmanın zor olması/İşsizlik
- 45-9. Zonguldak’ın sosyal ve eğlence yaşamının yetersiz olması
- 45-10. Tayin, Atama, Evlilik gibi zorunluluklar nedeniyle
- 45-11. Şehrin dağınık ve düzensiz olması
- 45-12. Başka şehirleri ziyaret ettikçe yaşadığım şehrin pek çok açıdan yetersiz olduğunu görmüş olmam

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar, çeşitli durumlara göre incelenmiş olup, inceleme sonuçları “Zonguldak’tan Göç Edenlerin Geri Dönme Eğiliminin Analizi” başlıklı bölümde verilmiştir.

5.1.46. Aşağıdaki ifadelerle ilgili görüşleriniz nelerdir?

5.1.46-1. Başka şehirlerdeki imkânları ve sosyal yaşamı gördükçe, Zonguldak’ ta yaşamak insana zor geliyor.

Ankete katılan bireylerin %62,2’si bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %31,8’i ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %6’dır.

5.1.46-2. Zonguldak yaşamak için ideal bir şehir değildir.

Ankete katılan bireylerin %47,3’ü bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %42,8’i ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %9,9’dur.

5.1.46-3. Madende çalışmak dışında Zonguldak'ta yeterince iş imkânı yoktur.

Ankete katılan bireylerin %80,9'u bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %16,6'ı ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %2,4'tür.

5.1.46-4. Zonguldak sosyal ve kültürel aktiviteler açısından zengin bir şehirdir.

Ankete katılan bireylerin %35,9'u bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %45,3'ü ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %18,8'dir.

5.1.46-5. İmkânım olsa Zonguldak'tan başka bir şehre göç etmezdim.

Ankete katılan bireylerin %59'u bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %19,5'i ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %21,5'dir.

5.1.46-6. Zonguldak ileri yaşlardaki insanlar için uygun bir şehir değildir.

Ankete katılan bireylerin %44,8'i bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %43,3'ü ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %11,9'dur.

5.1.46-7. Madenlerin kapandığı gün halkın büyük kısmı bu şehri terk eder.

Ankete katılan bireylerin %59,1'i bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %36,9'u ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %4'tür.

5.1.46-8. Zonguldak huzurlu ve güvenli bir şehirdir.

Ankete katılan bireylerin %69,4'ü bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %19,9'u ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %10,7'dir.

5.1.46-9. Zonguldak yaşamak için pahalı bir şehirdir.

Ankete katılan bireylerin %46,6'sı bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %44'ü ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %9,4'tür.

5.1.46-10. Zonguldak'ın coğrafi yapısı yaşamı son derece olumsuz etkilemektedir.

Ankete katılan bireylerin %57,2'si bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %33'ü ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %9,8'dir.

5.1.46-11. Mahallelerde komşuluk ilişkileri, dayanışma az olduğu için bu şehri terk etmek benim için zor olmadı.

Ankete katılan bireylerin %22,5'i bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %68,6'sı ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %8,9'dur.

5.1.46-12. Zonguldak eğitim imkânları açısından gelişmiş bir şehirdir.

Ankete katılan bireylerin %37,8'i bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %46,6'sı ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %15,4'tür.

5.1.46-13. Zonguldak'ta yeterince iş imkânı vardır.

Ankete katılan bireylerin %23,6'sı bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %70,3'ü ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %6,1'dir.

5.1.46-14. Zonguldak'ın hava kirliliği, çarpık şehirleşme gibi kendine has sorunlarının olması bu şehri yaşanması zor bir yer haline getiriyor.

Ankete katılan bireylerin %57,4'ü bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %25,6'sı ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %17'dir.

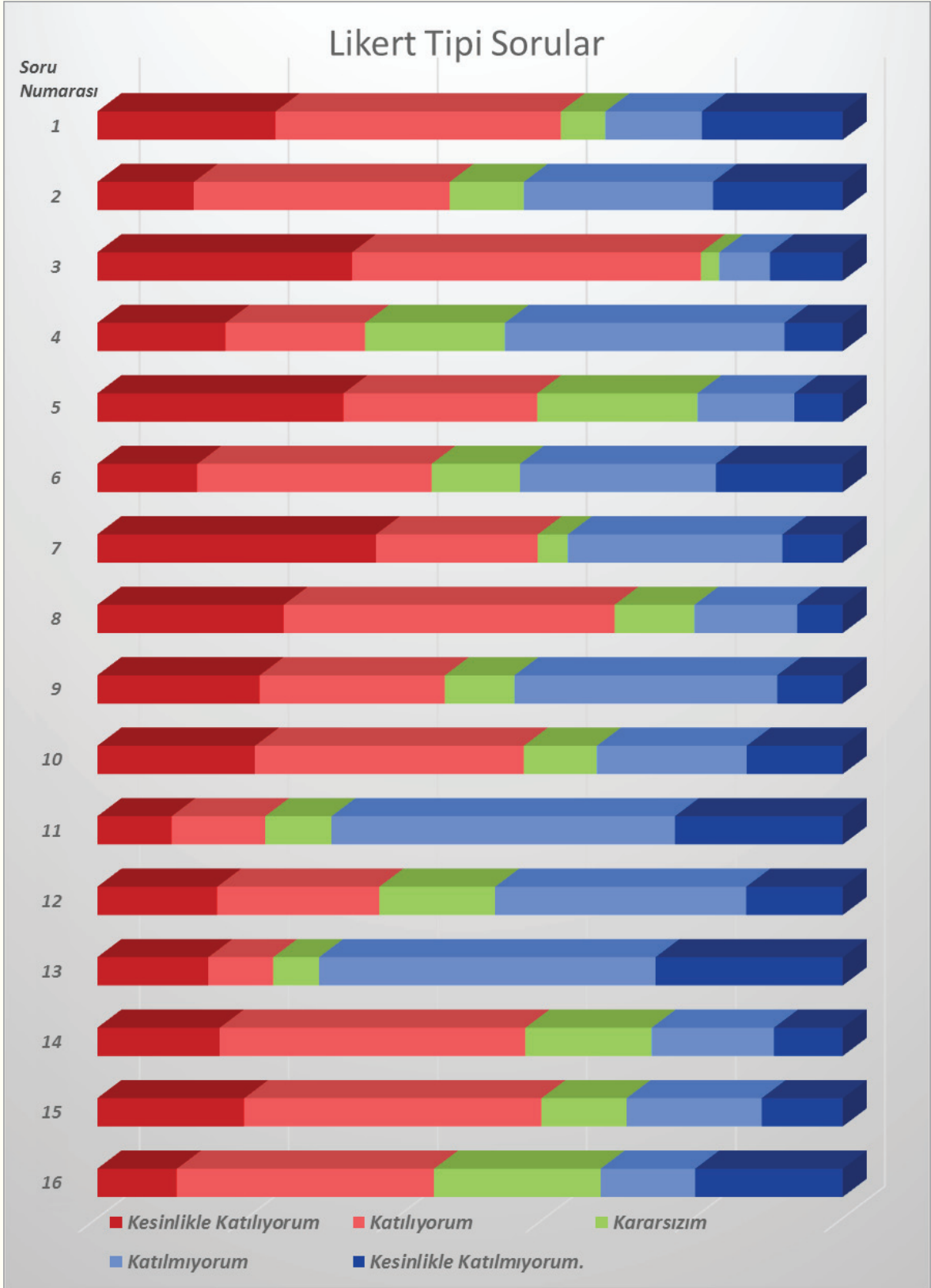
5.1.46-15. Zonguldak sağlık hizmetleri açısından gelişmiş bir şehirdir.

Ankete katılan bireylerin %59,6'sı bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %29'u ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %11,4'tür.

5.1.46-16. Bu şehirde güzel bir yaşam kurdum, memlekete dönmeyi düşünmüyorum.

Ankete katılan bireylerin %45,2'si bu önermeye katıldıklarını ifade ederken, %32,5'i ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu önerme karşısında kararsız olduklarını beyan edenlerin oranı ise %22,3'tür.

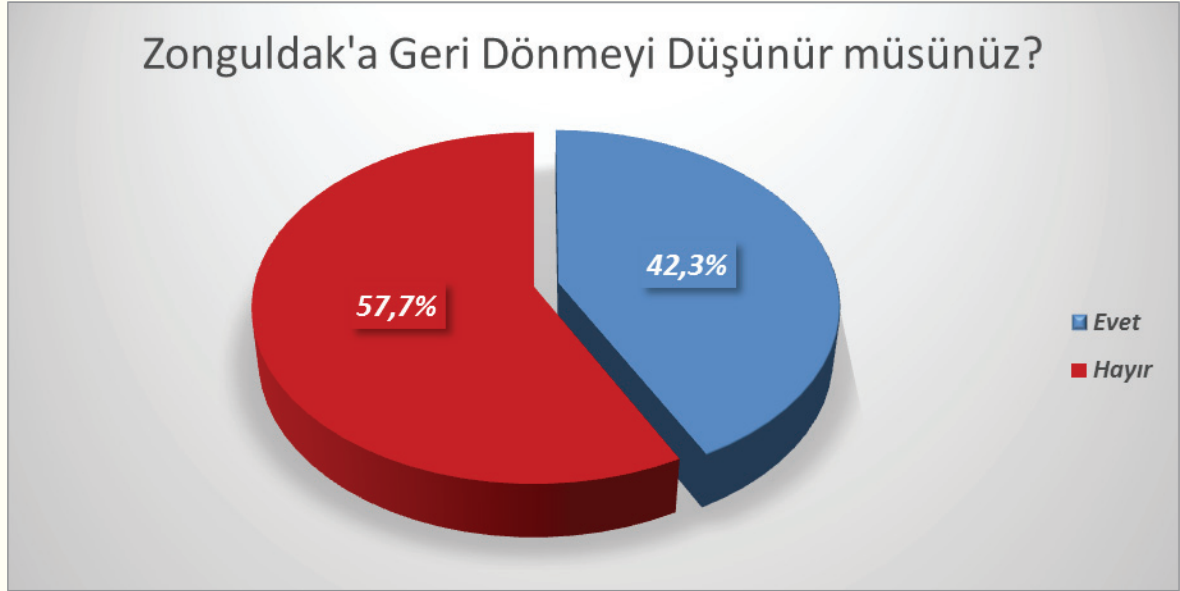
Soru Numarası	Likert Tipi Sorular
1	Başka şehirlerdeki imkânları ve sosyal yaşamı gördükçe, Zonguldak' ta yaşamak insana zor geliyor.
2	Zonguldak yaşamak için ideal bir şehir değildir.
3	Madende çalışmak dışında Zonguldak'ta yeterince iş imkânı yoktur.
4	Zonguldak sosyal ve kültürel aktiviteler açısından zengin bir şehirdir.
5	İmkânım olsa Zonguldak'tan başka bir şehre göç etmezdim.
6	Zonguldak ileri yaşlardaki insanlar için uygun bir şehir değildir.
7	Madenlerin kapandığı gün halkın büyük kısmı bu şehri terk eder.
8	Zonguldak huzurlu ve güvenli bir şehirdir.
9	Zonguldak yaşamak için pahalı bir şehirdir.
10	Zonguldak'ın coğrafi yapısı yaşamı son derece olumsuz etkilemektedir.
11	Mahallelerde komşuluk ilişkileri, dayanışma az olduğu için bu şehri terk etmek benim için zor olmadı.
12	Zonguldak eğitim imkânları açısından gelişmiş bir şehirdir.
13	Zonguldak'ta yeterince iş imkânı vardır.
14	Zonguldak'ın hava kirliliği, çarpık şehirleşme gibi kendine has sorunlarının olması bu şehri yaşanması zor bir yer haline getiriyor.
15	Zonguldak sağlık hizmetleri açısından gelişmiş bir şehirdir.
16	Bu şehirde güzel bir yaşam kurdum, memlekete dönmeyi düşünmüyorum.

5.2. Anket Bulgularının Analizi Sonucunda Elde Edilen Zonguldak'tan Göç Edenlerin Geri Dönme Eğiliminin Analizi

Ankete katılan 241 birey arasından 40.soruya “Zonguldak’a geri dönmeyi düşünüyorum.” cevabını verenlerin %42,3'lük kesimi oluşturduğu görülmektedir.

Çalışmamızın temel amaçlarından birisini, göç etme eğiliminin analizi ve buna yönelik tedbirlerin alınması oluşturmakla birlikte; bir diğer amacını ise tersine göçün sağlanması ve bu konuda bir eylem planının tesis edilmesi oluşturmaktadır. Bu nedenle çalışmanın bu bölümünde ilk olarak 40. soruya “Evet” cevabını veren %42,3'lük kesimin genel profili incelenmiş, sonrasında Zonguldak’a geri dönmeyi düşünmeyen %57,7'lik kesimin de profili araştırılarak “ne tür eylemlerde bulunulursa bu kesimin de Zonguldak’a geri dönmek isteyebilecekleri” ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın bu bölümünde, Veri Madenciliği Yöntemi’ni uygulamak suretiyle;

- i) İki grubun birbirleriyle ortak yönlerinin keşfedilmesi,
- ii) İki grubun birbirleriyle ortak olmayan yönlerinin keşfedilmesi,
- iii) Her bir grubun, “İstanbul’a göç edenler” ve “Soma’ya göç edenler” olmak üzere iki alt kategoriye ayrıştırılması suretiyle, kendi içerisinde analizi yapılarak kategorilerin ortak yönlerinin keşfedilmesi,
- iv) Her bir grubun, “İstanbul’a göç edenler” ve “Soma’ya göç edenler” olmak üzere iki alt kategoriye ayrıştırılması suretiyle, kendi içerisinde analizi yapılarak kategorilerin ortak olmayan yönlerinin keşfedilmesi,

amaçlanmıştır.

5.2.1. Göç Edilen Şehre Göre Yaş Analizi*

Ankete katılan bireylerin göç ettikleri şehre göre yaş dağılımı incelendiğinde, İstanbul'a göç etmiş bireylerin %87,6'sını 30 yaş ve üzerinde iken, Soma'ya göç etmiş bireylerin ise %76,2'si 30 yaş ve üzerindedir. İstanbul'a göç edenlerin %47,6'sı 40 yaş ve üzerinde iken, Soma'ya göç edenlerin %31'i 40 yaş ve üzerindedir.

Tablo 5.2: Göç Edilen Şehre Göre Yaş Dağılımı

Göç Edilen Yer	Yaş Aralığı					Toplam
	15 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 ve üzeri	
İstanbul	4	9	42	28	22	105
Soma	2	28	57	29	10	126
Toplam	6	37	99	57	32	231

Sonuç olarak; Soma'ya göç etmiş olan kesimin daha genç nüfus olduğu gözlemlenmektedir.

5.2.2. Göç Edilen Şehir, Yaş ve Geri Dönme Eğilimi İlişkisi

Tablo 5.3: Göç Edilen Şehir, Yaş ve Geri Dönme Eğilimi İlişkisi

Yaş Aralığı	Zonguldak'a geri dönme eğilimi					
	İstanbul			Soma		
	Var	Yok	Toplam	Var	Yok	Toplam
15 - 19	3	1	4	1	0	1
20 - 29	5	3	8	9	17	26
30 - 39	20	20	40	15	36	51
40 - 49	19	7	26	7	21	28
50 ve üzeri	12	7	19	0	10	10
Toplam	59	38	97	32	84	116

İstanbul'a göç edenlerin %60,8'i Zonguldak'a geri dönme eğiliminde olup bu kesimin %86,4'ü 30 yaş ve üzerindedir. Soma'ya göç edenlerin ise %27,6'sı Zonguldak'a göç etme eğiliminde olup bu kesimin %68,8'i 30 yaş ve üzerindedir.

Tablo 5.4: Göç Edilen Şehir, Yaş ve Geri Dönme Eğilimi İlişkisi (Yüzde)

Yaş Aralığı	Zonguldak'a geri dönme eğilimi					
	İstanbul			Soma		
	Var (%)	Yok (%)	Toplam (%)	Var (%)	Yok (%)	Toplam (%)
15 - 19	75,0	25,0	100,0	100,0	0	100,0
20 - 29	62,5	37,5	100,0	34,6	65,4	100,0
30 - 39	50,0	50,0	100,0	29,4	70,6	100,0
40 - 49	73,1	26,9	100,0	25,0	75,0	100,0
50 ve üzeri	63,2	36,8	100,0	0	100,0	100,0
Toplam	60,8	39,2	100,0	27,6	72,4	100,0

Sonuç olarak; şehirlere göre Zonguldak'a geri dönme eğilimi analiz edildiğinde, İstanbul'dan geri dönme eğiliminde olanların daha yaşlı bir kesimi oluşturduğu gözlemlenmektedir.

5.2.3. Eğitim Düzeyi ile Zonguldak'a Geri Dönme Eğilimi İlişkisi*

Tablo 5.5: Eğitim Düzeyi ile Zonguldak'a Geri Dönme Eğilimi İlişkisi

Eğitim Durumu	Zonguldak'a geri dönme eğilimi		
	Var	Yok	Toplam
Okuryazar değil	1	2	3
İlkokul	43	28	71
Ortaokul	21	36	57
Lise	24	44	68
Üniversite	4	12	16
Lisansüstü	0	3	3
Toplam	93	125	218

Ankete katılan bireylerin eğitim düzeyleri ile Zonguldak'a geri dönme eğilimi arasındaki ilişki incelendiğinde, katılımcıların; eğitim düzeyi arttıkça Zonguldak'a geri dönme eğiliminde azalma görülmektedir. Geri dönme eğilimi, "ilkokul mezunu olan katılımcılarda %60,6" iken, "ortaokul mezunlarında %36,8", "lise mezunlarında %35,3", "üniversite mezunlarında %25", "lisansüstü eğitime sahip olanlarda ise %0" seviyesindedir.

Tablo 5.6: Eğitim Düzeyi ile Zonguldak'a Geri Dönme Eğilimi İlişkisi

Eğitim Durumu	Zonguldak'a geri dönme eğilimi		
	Var (%)	Yok (%)	Toplam (%)
Okuryazar değil	33,3	66,7	100,0
İlkokul	60,6	39,4	100,0
Ortaokul	36,8	63,2	100,0
Lise	35,3	64,7	100,0
Üniversite	25,0	75,0	100,0
Lisansüstü	0,0	100,0	100,0
Toplam	42,7	57,3	100,0

Bu çalışmanın bir önceki bölümünü oluşturan ve Zonguldak'tan göç etme eğilimine ilişkin bulguları içeren 4. bölümünde, eğitim seviyesi ile göç etme eğilimi arasında pozitif bir ilişki tespit edilmişti. Diğer bir ifadeyle, Zonguldak'ta yaşayanların eğitim düzeyi arttıkça göç etme eğilimlerinde de artış olduğu gözlemlenmişti. Çalışmanın Zonguldak'tan göç etmiş olanlarla yapılan anket sonuçlarına göreyse eğitim seviyesi ile Zonguldak'a geri dönme eğilimi arasında negatif ilişki tespit edilmiştir. Diğer bir anlatımla, Zonguldak'tan göç etmiş bir bireyin eğitim düzeyi arttıkça, Zonguldak'a geri dönme eğilimi azalmaktadır. Dolayısıyla Zonguldak Merkez ilçesinde yapılan anketlerden elde edilen bulgular ile İstanbul ve Soma'da yapılan anketlerden elde edilen bulguların "Zonguldak'tan uzaklaşma fikri" konusunda birbirlerini desteklediği görülmektedir.

5.2.4. Göç Sonrası Hayatlarında Yaşadıkları Değişiklik ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi*

Tablo 5.7: Göç Sonrası Hayatlarında Yaşadıkları Değişiklik ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi

		Zonguldak'a geri dönme eğilimi		
		Var	Yok	Toplam
Göç ettikten sonra hayat tarzınız değişti mi?	Evet	29	78	107
	Hayır	21	14	35
	Toplam	50	92	142

Ankete katılan bireylerin "Göç sonrası hayat tarzınızda bir değişiklik olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna vermiş oldukları cevaplar, Zonguldak'a geri dönme eğilimine göre analiz edildiğinde; bu soruya "evet" cevabı verenlerin %27,1'i geri dönme eğiliminde iken,

“hayır” cevabı verenlerin ise %60’ı geri dönme eğilimindedir. Bu soru, tüm anket katılımcıları genelinde değerlendirildiğinde; Zonguldak’a geri dönmek istemeyenlerin %84,8’inin hayat tarzının değiştiğini ifade eden bireylerden oluştuğu görülmektedir.

Bu soru İstanbul özelinde incelendiğinde; hayat tarzında olumlu bir değişiklik olmadığını belirtenlerin %75’inin, hayat tarzında olumlu değişiklik olduğunu belirtenlerin ise %50’sinin Zonguldak’a geri dönme eğiliminde oldukları gözlemlenmektedir.

Bu soru Soma özelinde incelendiğinde ise; hayat tarzında olumlu bir değişiklik olmadığını belirtenlerin %40’ının, hayat tarzında olumlu değişiklik olduğunu belirtenlerin ise %12’sinin Zonguldak’a geri dönme eğiliminde oldukları gözlemlenmektedir.

Sonuç olarak; göç edilen şehirde hayat tarzına uyum sağlamış olma durumun, göç etme eğilimini azalttığı gözlemlenmektedir.

5.2.5. Göç Ettiği Şehirde Yaşamaktan Memnun Olma Durumu ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi*

Tablo 5.8: Göç Ettiği Şehirde Yaşamaktan Memnun Olma Durumu ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi

		Zonguldak’a geri dönme eğilimi		
		Var	Yok	Toplam
Göç Ettiğiniz Şehirde Yaşamaktan Memnun musunuz?	Hiç memnun değilim	13	5	18
	Memnun değilim	17	7	24
	Memnunum	56	78	134
	Çok memnunum	7	33	40
	Toplam	93	123	216

Ankete katılan bireylerin “Göç ettiğiniz bu şehirde yaşamaktan memnun musunuz?” sorusuna vermiş oldukları cevaplar, Zonguldak’a geri dönme eğilimine göre analiz edildiğinde; bu soruya “evet” cevabı verenlerin %36,2’si geri dönme eğiliminde iken, “hayır” cevabı verenlerin ise %71,4’ü geri dönme eğilimindedir.

Tablo 5.9: Göç Ettiği Şehirde Yaşamaktan Memnun Olma Durumu ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi

		Zonguldak'a geri dönme eğilimi		
		Var (%)	Yok (%)	Toplam (%)
Göç Ettiğiniz Şehirde Yaşamaktan Memnun musunuz?	Hiç memnun değilim	72,2	27,8	100,0
	Memnun değilim	70,8	29,2	100,0
	Memnunum	41,8	58,2	100,0
	Çok memnunum	17,5	82,5	100,0
	Toplam	43,1	56,9	100,0

Sonuç olarak; göç ettiği şehirde yaşamaktan memnun olma düzeyi arttıkça Zonguldak'a geri dönme eğiliminde %82,5'ten %27,8'e kadar bir azalma gözlemlenmektedir.

5.2.6. Göç Sonrası Ekonomik Durumda Değişiklik ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi**

Ankete katılan bireylerin "Bu şehre göç ettikten sonra ekonomik durumunuz nasıl bir değişim gösterdi?" sorusuna vermiş oldukları cevaplar, Zonguldak'a geri dönme eğilimine göre analiz edildiğinde; bu soruya "ekonomik durumum olumlu yönde değişti" cevabı verenlerin %62,7'si Zonguldak'a geri dönmeyi düşünmediğini ifade etmiştir. Bu soruya "ekonomik durumumda olumlu bir değişiklik olmadı" cevabını verenlerin ise %38,1'i geri dönmeyi düşünmediğini ifade etmiştir. Sonuç olarak; göç ettiği şehirde, bireyin ekonomik durumunda ortaya çıkan olumlu yönde değişikliğin, Zonguldak'a geri dönme eğilimini azalttığı görülmektedir. Elde edilen bu sonuçlara karşın, Zonguldak'a geri dönmek isteyen bireylerin %70,5'inin ekonomik durumunun olumlu yönde değiştiğini belirtmiş olması oldukça dikkat çekici bir bulgudur.

Tablo 5.10: Göç Sonrası Ekonomik Durumda Değişiklik ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi

		Zonguldak'a geri dönme eğilimi		
		Var	Yok	Toplam
Göç Sonrası Ekonomik Durumunuzda Nasıl Bir Değişiklik Oldu?	Olumlu yönde değişti	62	104	166
	Olumsuz yönde değişti	4	3	7
	Bir değişiklik olmadı	22	13	35
	Toplam	88	120	208

5.2.7. Göç Edilen Şehirden Pişman Olma Hissi ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi*

Ankete katılan bireylerin “Bu şehre göç etmiş olmaktan dolayı pişmanlık duyuyor musunuz?” sorusuna vermiş oldukları cevaplar, Zonguldak’a geri dönme eğilimine göre analiz edildiğinde; bu soruya “evet” cevabı verenlerin %83,3’ü Zonguldak’a geri dönmeyi isterken, “hayır” cevabı verenlerin ise %36,6’sı geri dönmeyi istemektedir. Dolayısıyla, göç etmiş olmaktan ötürü pişmanlık hissetme ile Zonguldak’a geri dönme eğilimi arasında aynı yönde ilişki olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 5.11: Göç Edilen Şehirden Pişman Olma Hissi ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi

		Zonguldak’a geri dönme eğilimi		
		Var	Yok	Toplam
Bu şehre göç etmiş olmaktan dolayı pişmanlık duyuyor musunuz?	Evet	25	5	30
	Hayır	68	117	185
	Toplam	93	122	215

Ankete katılan bireyler arasında “Zonguldak’a geri dönmeyi düşünür müsünüz?” sorusuna “evet” cevabı verenlerin sadece %26,9’unun göç etmiş olmaktan dolayı pişmanlık duyduğunu ifade etmiş olması oldukça dikkat çekici bir bulgudur.

Göç edilen şehir ile göç etmekten dolayı pişmanlık duyma arasındaki ilişki incelendiğinde; İstanbul’a göç etmiş olanların %23,1’i pişmanlık duyduğunu belirtirken, Soma’ya göç etmiş olanların ise %7,1’i pişmanlık duyduğunu belirtmiştir.

5.2.8. Göç Öncesine Göre Sosyal Güvencedeki Değişim ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi

Ankete katılan bireylerin göç sonrasında sosyal güvencelerindeki değişim ile Zonguldak’a geri dönme eğilimi arasındaki ilişki incelendiğinde, katılımcılar arasında; göç öncesinde herhangi bir sosyal güvencesi olmayan 103 kişiden 96’sının (%93,2’sinin) göç sonrasında sosyal güvence kapsamına girdiği gözlemlenmektedir. Bu kişilerin, Zonguldak’a geri dönme eğilimlerinin %34,7 ile tüm anket katılımcılarının geri dönme eğilimini temsil eden %42,3’ten düşük olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, bireylerin sosyal güvenceye sahip olmaya önem verdikleri ve sosyal güvenceye verilen bu önemin Zonguldak’a geri dönme eğilimini büyük oranda azalttığını göstermektedir.

Tablo 5.12: Göç Öncesine Göre Sosyal Güvencedeki Değişim ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi

		Göç ettikten sonraki sosyal güvence durumunuz nedir?					
		SSK	Bağ-Kur	Özel Sigorta	Diğer	Sosyal güvencesi yok	Toplam
Göç etmeden önceki sosyal güvence durumunuz nedir?	SSK	89	2	1	2	1	95
	Bağ-Kur	6	4	0	1	1	12
	Özel sigorta	1	0	4	0	0	5
	Diğer	6	1	1	6	0	14
	Sosyal güvencesi yok	51	5	38	2	7	103
	Toplam	153	12	44	11	9	229

5.2.9. Göç Etme Kararının Temelini Oluşturan Amaca Ulaşma ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi**

Ankete katılan bireylerin “Göç etmenize neden olan amacınıza ulaştınız mı?” sorusuna vermiş oldukları cevaplar, Zonguldak’a geri dönme eğilimine göre analiz edildiğinde; bu soruya “evet” cevabı verenlerin %65,2’si Zonguldak’a geri dönmeyi istemediğini belirtirken; “hayır” cevabını veren bireylerin ise %41,4’ü Zonguldak’a geri dönmeyi istememektedir. Bu bulgular, göç etme amacına ulaşabilmiş olmanın Zonguldak’a geri dönme eğilimini azalttığını göstermektedir. Ancak göç etme amacına ulaşamayanların dahi %41,4’ünün Zonguldak’a geri dönmek istememesinin oldukça dikkat çekici bir sonuç olduğu görülmektedir. Ayrıca Zonguldak’a geri dönmek istemediğini belirten 123 bireyin %61’inin göç etmedeki temel amacına ulaştığını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.13: Göç Etme Kararının Temelini Oluşturan Amaca Ulaşma ile Geri Dönme Eğilimi İlişkisi

		Zonguldak’a geri dönme eğilimi		
		Var	Yok	Toplam
Göç etmenize neden olan amacınıza ulaştınız mı?	Evet	40	75	115
	Hayır	17	12	29
	Kısmen	32	36	68
	Toplam	89	123	212

Göç etmedeki temel amacına ulaştığını belirtenler göç etmiş oldukları şehre göre incelendiğinde; İstanbul’a göç etmiş olanların %37,4’ü amacına ulaştığını belirtirken; Soma’ya göç edenlerin %65,9’u amacına ulaştığını belirtmiştir.

5.2.10. Zonguldak'tan Göç Etme Kararına Neden Olan Faktörlerin Önem Sırasına Göre Oransal Dağılımı

Ankete katılan bireylere “Sizi göç etmeye iten sebepler nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve kendilerinden önem sırasına göre en fazla beş cevap vermeleri talep edilmiştir. Tablo 5.11’de yer alan 594 cevap önem sırasına göre değerlendirildiğinde; bireylerin özellikle Zonguldak’taki yaşam şartlarının olumsuzluğu, gelir yetersizliği, işsizlik, pahalılık, çevre kirliliği, eğitim ve sağlık hizmetlerinin yetersizliği, şehrin yetersizliği gibi cevaplarda kümelandıkları görülmektedir.

Tablo 5.14: Zonguldak’tan Göç Etme Kararına Neden Olan Faktörlerin Önem Sırasına Göre Oransal Dağılımı (Genel)

Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun
1 (233 Cevap)	33,5	Zonguldak’taki yaşam şartlarının pek çok açıdan iyi olmaması
	33,5	Gelir yetersizliği, geçinememe
	20,2	Zonguldak’ta iş bulmanın zor olması/İşsizlik
	3,9	İklim koşulları ve çevre kirliliği
	2,6	Sağlık sorunları yaşamam
2 (201 Cevap)	32,3	Gelir yetersizliği, geçinememe
	19,9	Zonguldak’ta iş bulmanın zor olması/İşsizlik
	12,9	Zonguldak’ın her anlamda pahalı bir şehir olması
	10,4	Başka şehirleri ziyaret ettikçe yaşadığım şehrin pek çok açıdan yetersiz olduğunu görmüş olmam
	8,5	Eğitim imkânlarının yetersiz olması
3 (160 Cevap)	33,8	Zonguldak’ta iş bulmanın zor olması/İşsizlik
	15,0	Zonguldak’ın her anlamda pahalı bir şehir olması
	10,0	Eğitim imkânlarının yetersiz olması
	7,5	Zonguldak’ın sosyal ve eğlence yaşamının yetersiz olması
	5,6	Zonguldak’taki yaşam şartlarının pek çok açıdan iyi olmaması
	5,6	Sağlık sorunları yaşamam
	5,6	Aile baskısı
	5,6	Başka şehirleri ziyaret ettikçe yaşadığım şehrin pek çok açıdan yetersiz olduğunu görmüş olmam

Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınıcı sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.

“Sizi göç etmeye iten sebepler nelerdir?” sorusu “İstanbul’a göç etmiş olanlar” ve “Soma’ya göç etmiş olanlar” kategorilerine göre analiz edilmiştir. Tablo 5.12’de İstanbul’a göç etmiş olanların göç etme nedenleri gösterilmektedir.

Tablo 5.15: Zonguldak'tan Göç Etme Kararına Neden Olan Faktörlerin Önem Sırasına Göre Oransal Dağılımı (İstanbul)

Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun
1 (106 Cevap)	38,7	Zonguldak'taki yaşam şartlarının pek çok açıdan iyi olmaması
	34,9	Gelir yetersizliği, geçinememe
	18,9	Zonguldak'ta iş bulmanın zor olması/İşsizlik
	1,9	Eğitim imkânlarının yetersiz olması
	1,9	İklim koşulları ve çevre kirliliği
2 (80 Cevap)	41,3	Gelir yetersizliği, geçinememe
	30,0	Zonguldak'ta iş bulmanın zor olması/İşsizlik
	13,8	Eğitim imkânlarının yetersiz olması
	3,8	Aile Baskısı
	3,8	Zonguldak'ın sosyal ve eğlence yaşamının yetersiz olması
3 (69 Cevap)	27,5	Zonguldak'ta iş bulmanın zor olması/İşsizlik
	21,7	Eğitim imkânlarının yetersiz olması
	11,6	Sağlık sorunları yaşamam
	11,6	Başka şehirleri ziyaret ettikçe yaşadığım şehrin pek çok açıdan yetersiz olduğunu görmüş olmam
	8,7	Zonguldak'ın her anlamda pahalı bir şehir olması

Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınıcı sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.

Tablo 5.12 incelendiğinde, “Sizi göç etmeye iten sebepler nelerdir?” sorusuna verilen genel cevaplar ile sadece İstanbul’a göç etmiş olanların vermiş olduğu cevapların neredeyse farklılaşmadığı, diğer bir ifadeyle cevapların birbirleriyle paralel oldukları gözlemlenmektedir.

Tablo 5.13’te ise Soma’ya göç etmiş olanların göç etme nedenleri gösterilmektedir.

Tablo 5.16: Zonguldak'tan Göç Etme Kararına Neden Olan Faktörlerin Önem Sırasına Göre Oransal Dağılımı (Soma)

Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun
1 (127 Cevap)	32,3	Gelir yetersizliği, geçinememe
	29,1	Zonguldak'taki yaşam şartlarının pek çok açıdan iyi olmaması
	21,3	Zonguldak'ta iş bulmanın zor olması/İşsizlik
	5,5	İklim koşulları ve çevre kirliliği
	3,9	Sağlık sorunları yaşamam
2 (121 Cevap)	26,4	Gelir yetersizliği, geçinememe
	20,7	Zonguldak'ın her anlamda pahalı bir şehir olması
	17,4	Başka şehirleri ziyaret ettikçe yaşadığım şehrin pek çok açıdan yetersiz olduğunu görmüş olmam
	13,2	Zonguldak'ta iş bulmanın zor olması/İşsizlik
	5,0	Eğitim imkânlarının yetersiz olması
	5,0	Sağlık sorunları yaşamam
3 (91 Cevap)	38,5	Zonguldak'ta iş bulmanın zor olması/İşsizlik
	19,8	Zonguldak'ın her anlamda pahalı bir şehir olması
	7,7	İklim koşulları ve çevre kirliliği
	7,7	Zonguldak'ın sosyal ve eğlence yaşamının yetersiz olması
	6,6	Zonguldak'taki yaşam şartlarının pek çok açıdan iyi olmaması
	6,6	Aile baskısı

Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınıcı sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.

Tablo 5.13 incelendiğinde, “Sizi göç etmeye iten sebepler nelerdir?” sorusuna Soma’ya göç edenlerin vermiş olduğu cevaplar ile genel cevapların ve sadece İstanbul’a göç etmiş olanların verdiği cevapların neredeyse farklılaşmadığı, diğer bir anlatımla cevapların birbirleriyle paralel oldukları gözlemlenmektedir.

“Sizi göç etmeye iten sebepler nelerdir?” sorusuna verilen cevaplarda kategoriler bazında önemli bir farklılaşmanın olmaması ve sorunların bireysel olmaktan ziyade şehre ilişkin sorunlarını içermesi, oldukça dikkat çekici bir husus olarak öne çıkmaktadır. Dolayısıyla Zonguldak’a tersine göçün sağlanmasına yönelik oluşturulacak eylem planında odak noktayı, ana motivasyon konusunu, Zonguldak’ın bünyesinde barındırdığı sorunların oluşturduğu görülmektedir. Bu bulguları destekleyen sonuçlar, bu çalışmanın bir önceki bölümünü oluşturan ve Zonguldak’tan göç etme eğilimine ilişkin bulguları içeren 4. Bölümünde elde edilmiştir. Çalışmanın 4. Bölümünde, Zonguldak ili Merkez ilçesinde yaşayan anket katılımcılarının farklı sorulara verdikleri cevaplar, katılımcıların çeşitli kategorilere ayrılması suretiyle incelenmiş ve cevaplar arasında yüksek düzeyde paralellikler bulunmuştu. Ayrıca verilen cevapların yüksek oranda Zonguldak ile ilgili sorunlarla ilgili olduğu görülmüştü. Dolayısıyla, gerek şehrin göç profilinin analizinden gerekse şehirden göç edenlerin genel profilinin analizinden elde edilen bulguların, Zonguldak’ta yaşamakta olan ya da bir süre Zonguldak’ta yaşamış olanların genel probleminin, bireylerin kişisel sorunlarından öte Zonguldak’ın sosyo-ekonomik ortamı ve coğrafi yapısı ile ilgili olduğunu destekler niteliktedir.

5.2.11. Zonguldak’tan Göç Etmiş Olanların Zonguldak’a Geri Dönmeyi Düşünmeleri İçin İleri Sürdüğü Önkoşullar

Ankete katılan bireylere “Zonguldak’la İlgili Neler Değişirse Geri Dönmeyi Düşünürsünüz?” sorusu yöneltilmiş ve kendilerinden önem sırasına göre en fazla beş cevap vermeleri talep edilmiştir. Tablo 5.14’te yer alan 189 cevap önem sırasına göre değerlendirildiğinde; bireylerin özellikle Zonguldak’taki işsizliğin giderilmesi, yaşam standartlarının artırılması, iş yaşamındaki sosyal hakların iyileştirilmesi ve eğitim, sağlık gibi hizmetlerin iyileştirilmesi gibi önkoşulları belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.17: Zonguldak'tan Göç Etmiş Olanların Zonguldak'a Geri Dönmeyi Düşünmeleri İçin İleri Sürdüğü Önkoşullar (Genel)

Önem Sırası	Yüzde	Tanımladığı Sorun
1 (118 Cevap)	68,6	İşsizliğin giderilmesi
	7,6	Yaşam standartlarının artması
	5,9	TTK'nın işçi alımı yapması
	4,2	Maaşların artması
	2,5	Eğitim ve kültür seviyesinin yükselmesi
	2,5	Sosyal hayatın iyileştirilmesi
	2,5	Sendikalı iş imkânının olması
2 (50 Cevap)	18,0	Eğitim ve kültür seviyesinin yükselmesi
	12,0	Yaşam standartlarının artması
	12,0	Maaşların artması
	10,0	İşsizliğin giderilmesi
	8,0	Sendikalı iş imkânının olması
3 (21 Cevap)	23,8	İşsizliğin giderilmesi
	19,0	Sosyal hayatın iyileştirilmesi
	9,5	Maaşların artması
	9,5	Sağlık hizmetlerinin gelişmesi
	9,5	TTK'nın işçi alımı yapması

Not: Önem sırası, verilen cevabın ankete katılan birey tarafından kaçınca sıraya konulduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan yüzde değerleri ise, verilen cevapların ilgili önem sırasındaki oransal dağılımını vermektedir.

“Zonguldak’la İlgili Neler Değişirse Geri Dönmeyi Düşünürsünüz?” sorusu “İstanbul’a göç etmiş olanlar” ve “Soma’ya göç etmiş olanlar” kategorilerine göre analiz edilmiştir. Tablo 5.15’de her iki kategorinin vermiş olduğu tüm cevaplar ve bu cevaplardaki farklılıklar oranları ile gösterilmektedir.

Tablo 5.18: Zonguldak'tan Göç Etmiş Olanların Zonguldak'a Geri Dönmeyi Düşünmeleri İçin İleri Sürdüğü Önkoşullar (İstanbul - Soma)	Göç Edilen Şehir	
	İstanbul	Soma
Zonguldak'la İlgili Neler Değişirse Geri Dönmeyi Düşünürsünüz?	Yüzde (%)	Yüzde (%)
İşsizliğin giderilmesi	54,2	38,8
Maaşların artması	-	18,8
TTK'nın işçi alımı yapması	0,9	12,9
Eğitim ve kültür seviyesinin yükselmesi	12,1	-
Yaşam standartlarının artması	7,5	9,4
Sendikali iş imkânının olması	-	9,4
Sosyal hayatın iyileştirilmesi	6,5	1,2
Sağlık hizmetlerinin gelişmesi	4,7	-
Şehrin gelişmesi lazım	4,7	-
Sosyal güvencenin sağlanması	-	4,7
Ulaşımın geliştirilmesi	0,9	2,4
Ailem isterse	-	2,4
Çocuklarımla iş imkânı olursa	1,9	-
Tarım, hayvancılık vb. teşvikler olursa	1,9	-
Göçün azalması gerçekleşirse	1,9	-
Kira fiyatlarının düşmesi halinde	0,9	-
Küçük esnafın kooperatifleşmesi	0,9	-
Bürokrasi gelişirse	0,9	-
TOPLAM	100,0	100,0

Tablo 5.15'deki her iki kategoride yer alan bireylerin, Zonguldak'a geri dönmek için ileri sürmüş oldukları önkoşulların başında "işsizliğin giderilmesi önkoşulu" gelmektedir. Tablo 5.15'de yer alan önkoşullar Soma'ya göç etmiş olanlar özelinde değerlendirildiğinde, işsizlik konusu ile bağlantılı önkoşulların spesifik bir hale geldiği gözlemlenmektedir. Örneğin; İstanbul'a göç etmiş olan bireyler, işsizlik önkoşulunu, %54,2 gibi bir oranla "işsizliğin giderilmesi" ve %1,9 ile "çocuklarımla iş imkânı olursa" önkoşulları ile tanımlarken; Soma'ya göç etmiş olanlar ise "işsizliğin giderilmesi" önkoşulu ile birlikte "Maaşların artması", "TTK'nın işçi alımı yapması", "Sendikali iş imkânının olması" ve "Sosyal güvencenin sağlanması" gibi spesifik önkoşullarla tanımlamaktadır. Soma önkoşullarının bu şekilde belirginleşmesinin nedeni; bu önkoşulları ileri süren kesimin tamamına yakınının maden işçilerinden oluşmasıdır. Dolayısıyla, bu kesimin belirli bir mesleğe mensup olmaları, ileri sürdükleri önkoşulların da doğal olarak spesifik olmasını

sağlamıştır. Bu nedenle Tablo 5.15, ilk bakışta İstanbul ve Soma özelinde önkoşullarda farklılaşma olduğu izlenimini veriyor olsa da aslında her iki grubun özellikle “işsizliğin giderilmesi” koşuluna odaklandığı, bununla birlikte Zonguldak’a geri dönüş düşüncesinin, Zonguldak’ın sosyo-ekonomik koşullarının geliştirilmesi beklentisiyle yüksek düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak; Zonguldak’ın sorunlarının farklı şehirlere göç etmiş olan bireysel arasında gerçek anlamda bir ayrıştırma oluşturmadığı görülmekte olup, gerek Zonguldak’tan göçün önlenmesinde, gerekse Zonguldak’tan göç etmiş olanların Zonguldak’a geri dönmelerinin sağlanmasında bu çalışmanın incelemeleri kapsamında elde edilen Zonguldak ile ilgili sosyo-ekonomik sorunlara odaklanılmasının eylemlerinin etkinliğini artırabileceği öngörülmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Göç, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de en önemli sosyo-ekonomik olgulardan biridir. İnsanlar; daha yüksek hayat standardına sahip olmak, mesleklerini daha iyi şartlarda icra etmek veya daha iyi eğitim, sağlık ve sosyal imkânlardan yararlanmak için göç etmektedirler. Göç olgusu sonucu insan, yaşadığı doğal, sosyal, ekonomik ve kentsel çevresinde yaşadığı değişiklik sonucunda hayat standardı ve kalitesinde artış sağlayabilir. Ancak göç gerçekleştiğinde, hem göç eden insanların psikolojilerinde çok büyük dönüşümler meydana gelmekte hem de göç veren ve göç alan yerlerin sosyolojik ve ekonomik yapılarında ve üretim şekillerinde büyük değişimler gerçekleşmektedir.

Bülent Ecevit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Sosyoloji Bölümü tarafından ortaklaşa gerçekleştirilen bu çalışmada, toplam nüfusunun göçlerle her yıl azaldığı ve net göç hızının ise her geçen yıl arttığı Zonguldak ili Merkez ilçesinden gerçekleşen göçün nedenleri, miktarı, yönü, sürekliliği ve göç edenlerin sosyo-ekonomik profilinin çıkartılması ve tüm bunlara bağlı olarak göçün önlenbilmesine yönelik çözüm önerilerine alt yapı sağlayacak bilimsel verilerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmada Zonguldak ilindeki göç eğiliminin ve göçe yol açan nedenlerin ortaya konulması amacıyla iki bileşenli bir saha çalışması yapılmıştır. Bu amaçla iki farklı anket hazırlanarak Zonguldak ili Merkez ilçesindeki göç etme eğilimi ve Zonguldak’tan göç edenlerin göç etme sebepleri ayrı ayrı araştırılmıştır.

SONUÇ

Göç etme eğiliminin tespitinde; bu çalışmanın odak noktasını Zonguldak ili Merkez ilçesinde ikamet eden katılımcılar oluşturmaktadır. Bu anlamda çalışmanın sonuçları değerlendirildiğinde; Zonguldak’tan çeşitli nedenlerle ayrılmak ve başka bir şehre yerleşmek isteyenlerin, katılımcıların yarıdan fazlasını oluşturduğu ve yaş ortalamalarının 41,6 olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca göç etme eğilimi ile yaş arasında bir ilişki ortaya çıkmaktadır. Yaş düştükçe göç etme eğiliminde bir artış ortaya çıktığı görülmektedir.

Bununla birlikte; ankete katılan bireylerin, göç etme eğilimleri ile eğitim düzeyi arasındaki ilişki incelendiğinde, eğitim seviyesi arttıkça göç etme eğilimlerinin de buna paralel olarak arttığı açıkça görülmektedir. Aynı şekilde, sadece Zonguldak’tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmediğini ifade eden katılımcılar ele alındığında, bu bulguya paralel olarak eğitim düzeyi arttıkça Zonguldak’tan hiçbir şekilde ayrılmayı düşünmeyenlerin oranının %81,8’den %13’e kadar çarpıcı bir şekilde azaldığı görülmektedir. Bu bulgu, Zonguldak’ta halk tarafından sıkça dile getirilen, yükseköğretim amaçlı olarak şehirden ayrılanların geri dönmemesi olgusunu da destekler niteliktedir.

Gelir düzeyi ile göç etme eğilimi arasındaki ilişki incelendiğinde; hiçbir şekilde göç etme eğilimi içerisinde olmadıklarını belirten bireylerin düşük gelir grubunda yer aldığı, buna karşın yüksek gelir grubunda yer alanların Zonguldak’tan göç etme eğilimlerini güçlü bir şekilde belirttikleri görülmektedir. Dolayısıyla, gelir düzeyindeki artış ile göç etme eğilimi arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, gelir düzeyi arttıkça Zonguldak’tan göç etme eğiliminde de

artış olmaktadır. Bu sonuçlar, göçün nedenlerini açıklayan bazı teorilerle uyumludur. Buradan, Zonguldak'tan göçün, itme faktörlerinden ziyade, göç edilen yerlerin sunduğu cazibeye dayalı çekme faktörleri olduğu çıkarımında bulunulabilir. Basit bir ifadeyle, Zonguldak'ta elde edilen gelir düzeyi, Zonguldak'ta uygun bir yaşam standardı ve kalitesi ile desteklenmediği için de insanlar göç etmektedir.

Zonguldak'ta yaşama süresi ile göç etme eğilimi ilişkilendirildiğinde, bireylerin Zonguldak'ta yaşama süresi arttıkça göç eğilimlerinde azalma olduğu görülmekle birlikte, 20 yıl ve daha uzun süredir Zonguldak'ta yaşayanların dahi %59,2'sinin göç etme eğiliminde olduğu görülmektedir. Her ne kadar Zonguldak'ta yaşama süresi, göç etme eğilimini azaltıcı bir unsur olarak ortaya çıksa da, bu grubun, ankete katılan bireylerin %83,6'sını oluşturduğu göz önüne alındığında, bu eğilimi yeterli derecede azaltmadığı açıkça gözlemlenmektedir. Bu durum, Zonguldak'ta uzun süre yaşamanın bile "şehre alışmayı" veya "Zonguldaklı olmayı" beraberinde getirmedeği şeklinde yorumlanabilir.

Zonguldak doğumlu ve aslen Zonguldaklı olanların Zonguldak ile ilgili tanımladıkları en önemli üç sorun olarak önem sırası fark etmeksizin "işsizlik", "hava kirliliği" ve "ulaşım/altyapı" sorunlarının ön plana çıktığı görülmektedir. Ancak anket katılımcılarının sadece %3'ünün işsiz olduğunu beyan etmesi de dikkat çekicidir. Katılımcıların, "işsizliği", sadece iş bulamama anlamında değil "uygun" veya "istenilen" niteliklerde iş bulamama anlamında bir sorun olarak ifade ettikleri düşünülmektedir. Hava kirliliği, ulaşım/altyapı ve öncelikli sorun olarak ifade edilen diğer sorunlar ise, doğrudan şehrin gelişmişlik düzeyi ile ilgili sorunlardır. Bu da yukarıda ifade edilen, yaşam kalitesi ve standardı açısından yetersizliğin hangi alanlarda olduğunu ortaya koymaktadır.

Göç etme eğiliminde olan bireylerin göç etmekten vazgeçmeleri için; işsizliğin giderilmesi, hava kirliliğinin giderilmesi, sosyal yaşamın geliştirilmesi, şehrin sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan geliştirilmesi ve çevre düzenlemesi/ulaşım/altyapı eksiklerinin giderilmesi gibi konuların çözüme kavuşturulmasını bekledikleri görülmektedir.

Çalışmanın ikinci aşamasında ise Zonguldak'tan göç edenlerin göç etme sebepleri araştırılmıştır. Yapılan anketler sonucu elde edilen bulgulara göre Zonguldak açısından göçe neden olan en önemli sebebin Zonguldak'taki yaşam şartlarının iyi olmaması gösterilmektedir. Bunu sırasıyla gelir yetersizliği, geçinememe ve eğitim imkânlarının yetersiz olması takip etmektedir. Ayrıca, ikinci aşamada, göç edenlerin Zonguldak ilindeki sevmedikleri ve beğenmedikleri yönler sorulmuştur. Sonuç olarak; ilk sırayı hava kirliliği alırken ikinci sırayı işsizlik, üçüncü sırayı ulaşım ve altyapı vb. imkânların yetersiz olması almaktadır. Zonguldak'tan göç edenlerin ne değişirse dönebilecekleri konusu da sorulmuştur. Alınan cevaplar incelendiğinde; birinci sıradaki faktör işsizliğin giderilmesi olurken, ikinci olarak maaşların artması, üçüncü olarak da Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK)'nın işçi alımı yapması gibi temel cevaplar alınmıştır.

Göçün hayatları üzerindeki etkisi incelendiğinde; en fazla (%87,8) ile "ekonomik durumum değişti" cevabı verilirken ikinci sırada (%74,7) ile "hayat tarzım değişti" cevabı verilmiştir. Bu sonuçlardan göçün sadece ekonomik faktörler üzerinde etkisi olmadığı yaşam standardı kalitesi açısından da bir takım etkileri beraberinde getirdiği anlaşılmaktadır. Ankete katılanların

%79,1'inin gelirinde olumlu yönde değişme olduğunu ifade etmeleri de ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda göç yoluyla hayatlarına katkı sağladıklarını göstermektedir. Ankete katılan bireylerin %44,4'ü göç etmeden önce herhangi bir sosyal güvencesinin olmadığını belirtirken, %66,5'i göç ettikten sonra SSK'lı olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgu da kişilerin göç yoluyla yaşamlarına katkı sağlamalarının açık bir örneğidir.

Araştırmada ele alınan her iki örneklem açısından da Zonguldak'tan göçün ortak teması, ekonomik nedenlerin yanı sıra şehirdeki sosyo-kültürel yaşam kalitesinin düşüklüğü ve şehrin sunduğu imkânların yetersizliğidir. Bu sorunların çözümleri iki farklı düzeyde politika ve uygulama alanını içermektedir. Özellikle ekonomik sorunların giderilmesi ve ekonomik koşulların iyileştirilmesi yerel aktörlerin kapasitesini aşan, makro düzeyde çözümler gerektirdiği için merkezi yönetimin müdahil olmasını zorunlu kılmaktadır. Diğer sorunlara yönelik ise yerel aktörlerce çözümler getirilmesi mümkündür. Bu bağlamda yerel yönetimin yanı sıra, sivil toplumun ve özel sektörün de çözümlere katkıda bulunması mümkün olacaktır. İzleyen bölümde göçe neden olan sorunlara ilişkin merkezi ve yerel düzeyde çözüm ve politika önerilerinde bulunmaktadır.

DEĞERLENDİRME VE GÖÇÜN ÖNLENEBİLMESİNE YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

İki aşamada yapılan bu çalışmadan Zonguldak için farklı öneri ve tavsiyeler ön plana sürülebilir. Bu çerçevede genelleyecek olursak Zonguldak açısından iki temel perspektiften politika önerileri sunulabilir. Göçe yönelik önlemler ekonomik ve diğer politika önerileri olarak ortaya konulabilir. Ekonomik önlemler daha çok merkezi idare tarafından gerçekleştirilebilecek boyutlarda iken diğer önlemler ise yerel yönetim, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör tarafından gerçekleştirilebilecek boyuttadır. Her ne kadar sorunlara yönelik köklü çözümler merkezi idare düzeyinde gerçekleştirilebilecek boyutta gözükse de yerel aktörler tarafından geliştirilecek çözümler dönüşümleri daha anlamlı kılacaktır.

Çözüm önerileri sırasıyla:

Merkezi idareyi ilgilendiren hususlar:

Zonguldak şehri kuruluşundan 1990'lı yıllara kadar kamu yatırımları ve istihdamına dayalı bir ekonomik kalkınma modeli doğrultusunda merkezi idare tarafından desteklenmiştir. Merkezde madencilik sektörüne bağımlı bir gelişme süreci olarak kendisini gösteren bu olgu belirli bir döneme kadar Zonguldak'ın ilçesi olan Karabük ve Ereğli'de demir çelik Bartın'da ise çimento ve ormancılık sektörü biçiminde gerçekleşmiştir. İstihdamın 1990'lı yıllara kadar şehir genelinde, büyük ölçüde TTK aracılığıyla yani kamu eliyle sağlanmış olması şehir ekonomisinin sadece TTK'ya yani tek sektöre bağımlı hale gelmesine yol açmıştır.

Karabük ve Bartın'ın il haline getirilmesi, Zonguldak'ta madencilik sektöründeki daralma, bölgeye yönelik geliştirilen bu ekonomik yaklaşımın sürdürülebilirliğini ortadan kaldırmıştır. 90'lı yıllardan itibaren küreselleşme sürecinde artan ve kolaylaşan uluslararası ticaret bölgede yerleşik ağır sanayinin girdi maliyetlerinin üzerinde baskı oluşturmuştur. Bunun sonucu olarak da madencilik sektöründe küresel rekabet gücü nispeten düşük kalan Zonguldak ekonomik olarak gerilemeye başlamıştır.

Ekonomik yavaşlamanın sonuçları 1990'lı yılların sonlarından itibaren artan bir biçimde hissedilmeye başlanmış, 2000'li yılların başından günümüze kadar ekonomik, sosyal ve kültürel olarak şehrin gelişmesini sağlayacak yatırımlar ve alternatif sektörler geliştirilememiştir.

Zonguldak'ın ekonomisinin, madencilik temelli, tek boyutlu yapısı bölgenin sahip olduğu diğer doğal ve beşeri potansiyellerin göz önünde bulundurularak uygun sektörlerde kalkınmaya öncelik verilerek çok boyutlu ve dinamik bir kimliğe büründürülmesi gerekir. Bunun için:

Üniversiteler, Kalkınma Bakanlığı, ve yerel aktörlerce sürdürülebilir rekabet üstünlüğünün sağlanabileceği alternatif sektörlerin neler olduğunun araştırılarak tespit edilmesi gereklidir.

Kalkınma Bakanlığının tespit edilen bu sektörlerde yatırımı teşvik edecek uygun kalkınma politika ve programları hazırlaması ve hayata geçirmesi gereklidir.

Ekonomik dinamizm için vazgeçilmez temel unsur olan ulaşım ve iletişim altyapısının geliştirilerek küresel ve ulusal ağlarla bütünleşmesinin sağlanması gereklidir.

Rekabet üstünlüğünün sürdürülebilirliğinin güvence altına alınabilmesi için insan sermayesi niteliklerinin artırılmasına yönelik olarak Milli Eğitim Bakanlığınca mesleki ve teknik eğitime yönelik gerek örgün gerek yaygın eğitim müfredat ve programların hazırlanarak hayata geçirilmesi gereklidir.

Şehirde gerek yatırım gerekse düzgün şehirleşme önündeki en önemli engellerden biri olan şehir ve bölgede yer alan arazinin mülkiyetine ilişkin belirsiz yapının neden olduğu sorunların ortadan kaldırılabilmesi için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması gerekir.

Yerel aktörleri ilgilendiren hususlar:

Günümüzde şehir yaşıntısı ile ilgili karşılaşılan sorunların ortadan kaldırılması ve karşılaşılan ihtiyaçların giderilmesinde çeşitli görevler üstlenen bazı yerel aktörler vardır. İl özel idaresi, belediyeler, sivil toplum kuruluşları, kalkınma ajansı, özel sektör, sanayi ve ticaret odaları bunlardan bazılarıdır. Şehircilik hizmetlerinin organize ve ifa edilmesin de en önemli görev belediye sınırları içinde belediyelere düşerken, belediye sınırları dışında kalan yerleşim birimlerinde bu hizmetler il özel idareleri tarafından sağlanmaktadır. Araştırmada ön plana çıkan göç nedenleri olarak ileri sürülen pek çok sorun esasen yerel aktörlerin görev ve yetki alanlarına girmektedir. Göçün önlenmesine yönelik, yerel aktörleri ilgilendiren sorunlar ve bu sorunlara yönelik alınması önerilen önlemler aşağıda sunulmaktadır.

Araştırmada en önemli sorunlar arasında üst sırada gösterilen nedenler işsizlik, hava kirliliği, alt yapı sorunları, çevre kirliliği, belediye hizmetlerinin yetersizliği / şehrin bakımsız olması olarak verilmiştir. Bu sorunlar ağırlıklı olarak yerel yönetimlerin görev ve yetki alanı içinde yer almaktadır. Bu doğrultuda:

Belediyece hava kirliliğinin giderilmesi için doğal gaz dönüşümünün hızlandırılarak hava kirliliğine neden olan diğer yakıtların yasaklanması gereklidir. Kısa dönemde yaşam kalitesi sorunu olarak algılanılabilecek hava kirliliği orta ve uzun vadede çok önemli ve telafisi güç sağlık sorunlarına dönüşebileceği için çözüme yönelik tedbirlerin alınması önem taşımaktadır.

Alt yapı sorunları hem nicelik hem de nitelik açısından değerlendirilmesi gereken bir konudur. Şehrin alt yapı yetersizliği altyapı hizmetlerinin olmayışının yanı sıra mevcut alt yapının çağdaş şehir yaşantısının gereksinimlerini karşılayacak nitelikte olmayışı ile de ilgilidir. Bu bağlamda belediye şehrin alt yapı sistemini gözden geçirip, yerleşim yapılarının gelecekteki dağılımlarını da göz önünde bulundurarak bir alt yapı planlaması yapması gereklidir. Ayrıca çarpık şehirleşmenin alt yapı üzerine getirdiği baskıların önlenmesi için şehrin imar planlarının gerekli düzenlemeleri yansıtması sağlanmalıdır. Yapılan anket çalışmasının sonuçlarından da görüldüğü üzere, rant kaygısının doğal bir uzantısı olan çarpık şehirleşmeye geçmiş dönemlerde gösterilmiş olan müsamahanın sonlandırılması, bu doğrultuda önemli bir tedbir olarak görülmektedir. Önemli olan yapı rantı ve bununla ilişkili olarak ortaya çıkan rant değil şehirde yaşayan insanların yaşam kalitesi olmalıdır.

Çevre kirliliği, alt yapı ve belediyecilik hizmetleri ile ilgili sorunların bir fonksiyonu olması nedeniyle yukarıda alt yapı yetersizliğine ilişkin getirilen önerilere ek olarak belediye hizmetlerinin nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesi önemlidir.

Belediye hizmetleri alt yapı, katı atıkların toplanması, şehir yaşamında ihtiyaç duyulan rekreasyon alanları oluşturulması gibi belirgin unsurlardan ibaret değildir. Şehirde sadece yukarıda bertilen klasik belediye hizmetlerinin yetersizliği sorunu değil, çağdaş şehir yaşamında belediyelerin asli görevlerinden biri olan nitelikli toplu taşıma hizmetlerinin yeterli olmaması ve sosyal ve kültürel yaşamın desteklenmesine yönelik olarak yürütülen faaliyetlerin yetersizliği gibi çağdaş şehir yaşamının vazgeçilmez unsurları haline gelmiş bir takım hizmetlerin de yoksunluğu hissedilmektedir. Belediyenin belediyecilik hizmetlerini bu beklentileri de karşılayacak şekilde geliştirmesi önemlidir.

1990'lerden sonra Türkiye'de yaşanan hızlı şehirleşme ve metropoliten şehirlerin ortaya çıkması, buralardaki sosyo-kültürel olanakların fazlalığı insanların yaşadıkları yerleri terk edip daha iyi yaşam standartları olan yerlere göç etmelerini teşvik etmiştir. Bu metropoliten alanların ortaya çıkarılmasında belediyelerin yanı sıra şehirdeki girişimcilerin de yadsınamaz bir rolü vardır. Bu bağlamda ticaret odası yol gösterici bir rol üstlenerek girişimcilerin şehirde yaşayan insanların sosyo-kültürel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik aktivite ve mekânları oluşturmaya yönelik proje ve yatırımları teşvik etmelidir. Bu, göç nedenleri arasında yer alan işsizlik, kentin sosyo-kültürel açıdan geri kalmış olması, sosyal yaşam yetersizliği ve alışveriş imkânlarının yetersizliği gibi pek çok sorunun çözümüne yardımcı olacaktır. Benzer biçimde Kalkınma Ajansının da bu alanlara yönelik yatırımların gerçekleştirilmesinde üstlenebileceği destekleyici rolleri bulunmaktadır. Belediye de tematik şehir alanları tesisi ile bu tür dönüşüm ve yatırımları destekleyebilir.

Genel olarak göç olgusunun temelinde ekonomik, yönetsel ve sosyal sorunların etkileşimi bulunmaktadır. Zonguldak'ta göçü önlemeye yönelik tedbirler analiz edilirken şehirdeki mevcut yerel güç odakları ve dengelerinin de göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir. Şehirden göçe neden olan sorunların giderilmesinde tüm aktörlerin işbirliği içerisinde olması gerekmektedir. Bu doğrultuda geliştirilecek çözümlerde tüm yerel aktörlerin katkı ve işbirliği önemli olmaktadır. Bu bağlamda; göçün önlenmesinde rol alacak aktörler olan sivil toplum kuruluşları ve özel sektör firmaları ile kamu kurumu ve kuruluşları arasındaki eşgüdüm ve

işbirliğini geliştirebilmek amacıyla kamusal ya da yarı-kamusal özerk bir yapının oluşturulması faydalı olabilecektir. Böyle bir yapılanmanın şehre yeni bir vizyon ve dinamizm katarak şehrin gelişimine ilişkin yeni bir heyecan ortaya çıkararak mevcut durumun neden olduğu; intihar, alkolizm ve buna bağlı suçları azaltacağı düşünülmektedir.

Ortaya çıkan, karamsar olduğuna ilişkin kaniya varılabilecek tabloya rağmen, Zonguldak'ın mavi ve yeşili bir arada barındıran, emeğin ve alın terinin başkenti olarak belleklere kazınmış, Cumhuriyet'in sanayileşme ve kalkınmada öncü olmuş başarı hikâyelerinden biri olma durumu göz ardı edilmemelidir. Araştırmada ortaya çıkan, şehirden göçü motive eden tüm olumsuzluklara rağmen Zonguldak'ın yaşanası ve yaşanılmaktan gurur duyulması bir şehre dönüşmesi her şeye rağmen mümkündür. Büyük, sanayileşmiş şehirlere yakınlık, mevcut limanların iyileştirilmesi imkânları, Filyos Vadisi Projesi'nin getireceği avantajlar, yeni yatırımların bölgeye çekilebilme olanakları ve hızla gelişerek büyüyen, köklü bir üniversiteye sahip olması yeni ve sürdürülebilir başarı öyküsünü mümkün kılabilecektir.

Ortaya çıkabilecek bu olumlu tablo; merkezi yönetim, yerel aktörler ve genel olarak, şehrine sahip çıkma bilinciyle hareket edecek Zonguldak halkının çaba ve katkılarıyla gerçekleşecektir. Karar verme ve uygulamada, katılımcı, çok aktörlü süreçlerin işletilmesi bu yeni Zonguldak vizyonunun sağlam bir şekilde oluşturulması ve tüm aktörlerce benimsenerek uğruna mücadele edilecek bir değer olarak sahip çıkılması için son derece önemlidir.

KAYNAKÇA

- Başel, Halis (2007); "Türkiye'de Nüfus Hareketleri ve İç Göçün Nedenleri", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Prof. Dr. Haşmet Başar'a Armağan, Sayı:53, 2007/2, ss. 516-542.
- Bodvarsson, Örn B., and Hendrik Van den Berg (2013). The Economics of Immigration: Theory and Policy, Second Edition, Springer, New York.
- Boyer, G.G. and T.J. Hatton (1997); "Migration and Labour Market Integration in Late and Nineteenth-Century England and Wales ", Economic History Review, Cilt 50, Sayı 4, s.697-734.
- Carrington, W.J., E. Detragiache and T. Vishwanath (1996). "Migration with Endogenous Moving Costs", American Economic Review, 86 (4): 909-30.
- Castles, S. ve Miller, M. J. (1998), The Age of Migration, Mcmillan, London.
- Çağlayan, Savaş (2006):"Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi," Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Güz 2006, Sayı 17 s.67-91
- Çelik, Fatih (2005), "İç Göçler: Teorik Bir Analiz," Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 14, Sayı 2, s. 167-184.
- Çelik, Fatih (2006); "İç Göçlerin İtici ve Çekici Güçler Yaklaşımı ile Analizi," Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 27, ss. 149-170.
- Demir, G. (1997); "Göç Nedenleri ve Göçerlerin Beklentilerindeki Gerçekleşme Durumu: Bolu İli Kırışık İlçesi Örneği," Toplum ve Göç Bildiriler Kitabı, DİE Yayınları, Sayı 2046, Ankara.
- DİE (1997); "1980-1985 ve 1985-1990 Sayımlar Arası Dönemlerde Türkiye'de İç Göçler", II. Ulusal Sosyoloji Kongresi Toplum ve Göç (Mersin Kasım 1996), DİE Yayınları, Ankara.
- Dinçer, Bülent, Metin Özasan ve Taner Kavasoglu (2003), İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, Ankara: DPT Yayını No:2671.
- Doğan, İsmail (1998); Sosyoloji, Sistem Yayınları, İstanbul.
- DPT (2009), Dokuzuncu Kalkınma Planı Madencilik Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
- Özgönül, Nimet (2007), "Cumhuriyetin Yeni Anadolu Kenti Zonguldak ve Endüstri Mirası", Mimarlık Dergisi, Sayı:336.
- Erçevik, Hande (2013); Türkiye'de İç Göçlerin Nedenlerinin Log Lineer Analiz İle İncelenmesi, Yayımlanmamış Y. Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Ersoy, Melih ve Tarık Şengül (2001); Sanayisizleşme Sürecinin Kentsel Yaşama Etkileri: Zonguldak Örneği, ODTÜ Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Anabilim Dalı 2000 Yılı Stüdyo Çalışması, Der. (M. Ersoy ve T. Şengül), Ankara.
- Es, Muharrem ve Hamza Ateş (2004); "Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Sayı:48, ss. 205-247. Etzo, Ivan (2008); "Internal Migration: A Review of the Literature," MPRA Paper, Sayı 8783, <http://mpra.ub.uni-muenchen.de/8783/>, (Erişim Tarihi: 15.01.2014)
- Graves, Philip E. (1980); "Migration and Climate", Journal of Regional Science, Cilt 20, Sayı 2, s.227-237.
- Gür, Timur Han ve Emre Ural (2004); "Türkiye'de Kentlere Göçün Nedenleri", Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 22, Sayı 1, s.23-38
- Harris J.R. and M.P. Todaro (1970), "Migration, Unemployment and Development: A Two Sector Analysis", American Economic Review, 60, 126-142.
- İçduydu, Ahmet ve İ. Sirkeci (1997); Bir Ülke, Bir Aile ve Birçok Göç Cumhuriyeti Döneminde Toplumsal Dönüşüm Örneği. 75 Yılda Köylerden Şehirlere. İstanbul: İstanbul Tarih Vakfı Yayınları,
- Jackson, J. A. (1986), Migration, Longman, New York.
- Kaya, A., İ.E. Işık, B. Şahin, E. Elmas, B. Çağlayan, P. Aksoy (2008), "Günümüz Türkiye'sinde Yaşanan İç Göçler: Bütünleşme mi? Geri Dönüş mü? Final Raporu, İstanbul.
- Kaygalak, Sevilay (2009); Kentin Mültecileri Neoliberalizm Koşullarında Zorunlu Göç ve Kentleşme, Dipnot Yayınları, Ankara

- Keleş, İhsan (1996); "Türkiye'de Kent Planlamasının Sosyo-Kültürel Boyutları," İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Keleş, Ruşen (1996); Kentleşme Politikası, 3. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara.
- Kocaman, T. (1998). "Türkiye'de İç Göçler: İller Arası Kır-Kent Göçleri ve Göç Edenlerin Nitelikleri (1965-1990)", T. Bulutay (Der.), Türkiye'de Tarımsal Yapı ve İstihdam. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları: 45-94.
- Koçak, Yüksel ve Elvan Terzi (2012); "Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri Ve Çözüm Önerileri," Kafkas Üniversitesi, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 3, Sayı 3, s. 163-184.
- Lee, Everett S. (1966); "A Theory of Migration," Demography, Cilt 3, Sayı 1, s. 47-57.
- Lewis, W. Arthur (1954). "Economic Development with Unlimited Supplies of Labor", Manchester School, 22, 139-191.
- Lewis, G. J. (1982); Human Migration A Geographical Perspective, St. Martin Press, New York.
- Mincer, J. (1978). "Family migration decisions", Journal of Political Economy, 86: 749-73.
- Ozan Bahar ve Fehime Korkmaz Bingöl (2010); "Türkiye'de İç Göç Hareketlerinin İstihdam Ve İşgücü Piyasalarına Etkileri," Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 15, Sayı 2, s.43-61.
- Ozankaya, Özer (1986); Toplumbilim, Tekin yayınevi, 6. Baskı, İstanbul.
- Özdemir, Murat (2008); "Türkiye'de İçgöç Olgusu, Nedenleri ve Çorlu Örneği" Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- Öztürk, Mustafa (2006), Türkiye'deki İç Göçlerin Sosyal Politika Açısından İncelenmesi: İstanbul Semt Pazarıcıları Örneği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Öztürk, Mustafa (2007); "Türkiye'de İç Göçe Katılanların Kent Yaşamına ve Kentsel Emek Piyasasına Etkileri", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Sayı:52, ss.245-264
- Öztürk, Mustafa ve Nihat Altuntepe (2008); "Türkiye'de Kentsel Alanlara Göç Edenlerin Kent ve Çalışma Hayatına Uyum Durumları: Bir Alan Araştırması," Journal of Yasar University, Cilt 3, Sayı 11, s. 1587-1625.
- Ravenstein, Ernest George (1885); "The Laws of Migration," Journal of the Statistical Society of London, Cilt 48, Sayı 2, s. 167-235.
- Saltık, Ahmet (2013); "Türkiye'de İç Göçler", http://ahmetsaltik.net/arsiv/2012/06/Turkiyede_gocler_9.11.01.pdf (Erişim:22.12.2013).
- Saraçoğlu, C. (2013); "Türkiye'de Göç Çalışmalarında 1980 Sonrası Paradigma Değişimi", http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/kutuphane/turkiyede_goc_calismalarinda_1980_sonrasi_paradigma_degisimi.pdf
- Sjaastad, L. (1962). "The Costs and Returns of Human Migration", Journal of Political Economy, 70, 80-93.
- Stillwell, John and Peter Condon; "Migration Modelling: Concepts and Contents", Migration Models Macro and Micro Approaches, (Ed. John Stillwell and Peter Congdon), Belhaven Press, London.
- Todaro, M. P. (1980), Internal Migration in Developing Countries, International Labour Office, Geneva.
- Todaro, M.P. and Stephen C. Smith (2009). Economic Development, Tenth Edition, Pearson Education limited, Essex, England.
- Tümertekin, Erol (1973); Türkiye'de Şehirleşme ve Şehirsel Fonksiyonlar, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul.
- Türkiye İstatistik Kurumu (1995); The Population of Turkey, 1923-1994: Demographic Structure and Development. Yayın No: 1716. Ankara.

- TÜSİAD (1999); Türkiye'nin Fırsat Penceresi Demografik Geçiş ve İzdüşümleri. Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, ISBN: 975 - 7249 - 78 - 5, İstanbul.
- Üçdoğru, Şenay (2002); "İzmir'deki Göç Hareketinin Çok Durumlu Logit Teknikle İncelenmesi," Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 17, Sayı 1, s.157-183
- Van Der Gaag, Nicole, Leo van Wissen, Phil Rees, John Stillwell and Marek Kupiszewski (2003); "Study of Past and Future Interregional Migration Trends and Patterns within European Union Countries In Search of a Generally Applicable Explanatory Model," Eurostat Report, <http://www.nidi.knaw.nl/Content/NIDI/output/2003/nidi-2003-eu-interregional-migration.pdf>, (Erişim Tarihi: 15.01.2014).
- Yakar, Mustafa (2012); "Türkiye'de İç Göçlerin İlçelere Göre Mekansal Analizi: 1995-2000 Dönemi", Uluslar arası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:9,Sayı:1, ss. 741-768.
- Yalçın, C. (2004), Göç Sosyolojisi, Anı, Ankara.
- Yamak, Rahmi ve Nebiye Yamak (1999); "Türkiye'de Gelir Dağılımı ve İç Göç," Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, s. 16-28
- Yenigül, Sevinç Bahar (2005); "Göçün Kent Mekânı Üzerine Etkileri," G.Ü. Fen Bilimleri Dergisi, Cilt 18, Sayı 2, s. 273-288.
- Yenigül, Sevinç Bahar (2005); "Göçün Kent Mekânı Üzerine Etkileri," G.Ü. Fen Bilimleri Dergisi, Cilt 18, Sayı 2, s. 273-288.
- Yüceol, Hüseyin Mualla (2011); "Türkiye'de İllerarasında İşsizlik Oranı Farklılıkları, Göç ve Ekonomik Kalkınma", Sosyoekonomi, Özel Sayı.
- Akdeniz'e Göç Edenler Bilim-Kültür Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, http://www.akdenizgocder.org/raporlar/bilgiuniversitesi_gocarastirmaraporu.pdf, 20.01.2014.
- 05.02.2012 tarihli Pusula Gazetesi, <http://www.pusulagazetesi.com.tr/haber.php?hayns=2&yazilim=haberler&osmanli=hdetay&aid=23920&titlem=23920>.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı, <http://www.kalkinma.gov.tr>
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), <http://www.meb.gov.tr>
- TOBB, http://gen.tobb.org.tr/ggnot/images/bilgi_notu/541_S1312011GOC.pdf, (TOBB Gözden geçirme notları, 2011 yılı göç istatistikleri erişim tarihi: 24.0.2014.
- Türkiye İstatistik Kurumu, <http://www.tuik.gov.tr>
- Türkiye Taşkömürü Kurumu, <http://www.taskomuru.gov.tr>
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, <http://www.tobb.org.tr>
- Türkçebilgi, <http://www.turkcebilgi.com/ansiklopedi/zonguldak>
- Zonguldak Valiliği, <http://www.zonguldak.gov.tr>
- Zonguldak İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (ZİKTİM), <http://www.zonguldakkulturturizm.gov.tr>

Zonguldak İlinde Göçün Sosyo-Ekonomik Nedenleri ve Alınabilecek Tedbirler isimli çalışmanın yayınlanmasının ardından tespit edilen eksiklikler giderilerek yeniden düzenlenmiş hali ile yayına sunulmuştur

ISBN: 978-975-92847-4-9